

HRVATSKI SABOR

707

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Prolašavam Zakon o obveznim odnosima, kojega je Hrvatski sabor donio na sjednici 25. veljače 2005. godine.

Broj: 01-081-05-768/2

Zagreb, 4. ožujka 2005.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON O OBVEZNIM ODNOSIMA

Dio prvi
OPĆI DIO

Glava I.
OSNOVNA NAČELA

Cilj i sadržaj zakona

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju osnove obveznih odnosa (opći dio) te ugovorni i izvanugovorni obvezni odnosi (posebni dio).

Sloboda uređivanja obveznih odnosa

Članak 2.

Sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva.

Ravnopravnost sudionika u obveznom odnosu

Članak 3.

Sudionici u obveznom odnosu ravnopravni su.

Načelo savjesnosti i poštenja

Članak 4.

U zasnivanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa sudionici su dužni pridržavati se načela savjesnosti i poštenja.

Dužnost suradnje

Članak 5.

Sudionici obveznih odnosa dužni su surađivati radi potpunog i urednog ispunjenja obveza i ostvarivanja prava u tim odnosima.

Zabrana zlouporabe prava

Članak 6.

Zabranjeno je ostvarivanje prava iz obveznog odnosa suprotno svrsi zbog koje je ono propisom ustanovljeno ili priznato.

Načelo jednake vrijednosti činidaba

Članak 7.

(1) Pri sklapanju naplatnih pravnih poslova sudionici polaze od načela jednake vrijednosti

uzajamnih činidaba.

(2) Zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje toga načela povlači pravne posljedice.

Zabrana prouzročenja štete

Članak 8.

Svatko je dužan uzdržati se od postupka kojim se može drugome prouzročiti šteta.

Dužnost ispunjenja obveze

Članak 9.

Sudionik u obveznom odnosu dužan je ispuniti svoju obvezu i odgovoran je za njezino ispunjenje.

Ponašanje u ispunjavanju obveza i ostvarivanju prava

Članak 10.

(1) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ispunjavanju svoje obveze postupati s pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa (pažnja dobrog gospodarstvenika, odnosno pažnja dobrog domaćina).

(2) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ispunjavanju obveze iz svoje profesionalne djelatnosti postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

(3) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ostvarivanju svog prava suzdržati se od postupka kojim bi se otežalo ispunjenje obveze drugog sudionika.

Dispozitivni karakter odredaba Zakona

Članak 11.

Sudionici mogu svoj obvezni odnos urediti drukčije nego što je ovim Zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovoga Zakona ili iz njezina smisla ne proizlazi što drugo.

Primjena običaja i prakse

Članak 12.

(1) U obveznim odnosima među trgovcima primjenjuju se trgovački običaji čiju su primjenu ugovorili i praksa koju su međusobno razvili.

(2) U obveznim odnosima iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se i trgovački običaji koje trgovci redovito primjenjuju u istim takvim odnosima, ako sudionici u njima nisu izrijeком ili prešutno isključili njihovu primjenu.

(3) Trgovački običaji i praksa koju su trgovci međusobno razvili, za čiju su primjenu ispunjene pretpostavke iz ovoga Zakona, primjenjuju se i ako su suprotni dispozitivnom propisu.

(4) U obveznim odnosima među ostalim sudionicima primjenjuju se običaji kad je njihova primjena ugovorena ili zakonom propisana.

Postupanje u skladu sa statutom, društvenim ugovorom, odnosno pravilima

Članak 13.

(1) Pravne osobe u zasnivanju obveznog odnosa postupaju u skladu sa svojim statutom, društvenim ugovorom, odnosno pravilima.

(2) Ali ugovor koji je sklopljen ili druga pravna radnja koja je poduzeta suprotno statutu, društvenom ugovoru, odnosno pravilima ostaje na snazi, osim ako je za to druga strana znala ili je zakonom drukčije određeno.

Primjena pojedinih odredaba na trgovačke ugovore i druge pravne poslove

Članak 14.

(1) Odredbe ovoga Zakona što se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za trgovačke ugovore nije izrijeком drukčije određeno.

(2) Trgovački ugovori, prema ovom Zakonu, jesu ugovori što ih sklapaju trgovci među

sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti.

(3) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na ugovore na odgovarajući se način primjenjuju i na druge pravne poslove.

Zaštita prava

Članak 15.

(1) Osoba koja smatra da je neko njezino pravo povrijeđeno ovlaštena ga je štiti i ostvarivati putem suda, ako zakonom odlučivanje nije povjereno nekom drugom nadležnom tijelu.

(2) Tko bi samovlasno pribavljao ili štiti neko svoje pravo ili pravo za koje smatra da mu pripada, prekoračivši time granice nužne obrane ili druge zakonom dopuštene samopomoći, odgovoran je za to.

Glava II.

SUDIONICI OBVEZNIH ODNOSA

Pojam

Članak 16.

Sudionici obveznih odnosa su fizičke i pravne osobe.

Pravna sposobnost

Članak 17.

(1) Svaka fizička i pravna osoba sposobna je biti nositeljem prava i obveza.

(2) Uzima se da je začeto dijete rođeno, kadgod se radi o njegovim probicima, pod uvjetom da se rodi živo.

(3) Smatra se da je dijete rođeno živo, ne utvrdi li se suprotno.

(4) U dvojbi koja je od više osoba prije umrla, smatra se da su umrle istodobno, ne utvrdi li se da je jedna umrla prije druge.

(5) Pravna osoba stječe pravnu sposobnost danom svojega nastanka koji se utvrđuje posebnim propisima.

Poslovna sposobnost

Članak 18.

(1) Poslovno sposobna osoba može vlastitim očitovanjima volje stvarati pravne učinke.

(2) Poslovnu sposobnost fizička osoba stječe punoljetnošću, a pravna danom nastanka, ako zakonom nije drukčije određeno.

(3) Osoba koja nije punoljetna može stvarati samo pravne učinke određene zakonom.

(4) Umjesto osobe koja nema poslovnu sposobnost očitovat će svoju volju njezin zakonski zastupnik ili skrbnik.

(5) Za pravnu osobu volju očituju njezina tijela u pravnim poslovima i postupcima koje poduzimaju u tome svojstvu.

(6) U sumnji je li osoba iz stavka 5. ovoga članka postupala u svojstvu tijela pravne osobe, smatrat će se da jest, ako treći nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da ta osoba postupa u tom svojstvu.

Prava osobnosti

Članak 19.

(1) Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom.

(2) Pod pravima osobnosti u smislu ovoga Zakona razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr.

(3) Pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim onih vezanih uz biološku bit fizičke osobe, a osobito pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.

Glava III. NASTANAK OBVEZA

Članak 20.

(1) Obveze nastaju na osnovi pravnih poslova, prouzročenjem štete, stjecanjem bez osnove, poslovođstvom bez naloga, javnim obećanjem nagrade i izdavanjem vrijednosnih papira.

(2) Obveze mogu nastati i na osnovi odluke suda ili druge javne vlasti.

Glava IV. VRSTE OBVEZA Odjeljak 1. NOVČANE OBVEZE Odsjek 1. OPĆE ODREDBE

Načelo monetarnog nominalizma

Članak 21.

Kad obveza ima za činidbu iznos novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obveza glasi, osim kad zakon određuje što drugo.

Valuta obveze

Članak 22.

(1) Dopuštena je odredba ugovora prema kojoj se vrijednost ugovorne obveze u valuti Republike Hrvatske izračunava na temelju cijene zlata ili tečaja valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti.

(2) U tom slučaju, ako strane nisu ugovorile drugi tečaj, obveza se ispunjava u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tečaju koji objavi devizna burza, odnosno Hrvatska narodna banka i koji vrijedi na dan dospelosti, odnosno, po zahtjevu vjerovnika, na dan plaćanja.

(3) Ako novčana obveza protivno zakonu glasi na plaćanje u zlatu ili stranoj valuti, njezino se ispunjenje može zahtijevati samo u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tečaju koji objavi devizna burza, odnosno Hrvatska narodna banka i koji vrijedi na dan dospelosti, odnosno, po zahtjevu vjerovnika, na dan plaćanja.

(4) Odredbe ovoga Zakona o kamatama primjenjuju se na novčanu obvezu neovisno o valuti u kojoj je izražena.

Indeksna klauzula

Članak 23.

Dopuštena je odredba ugovora kojom se iznos novčane obveze u domaćem novcu veže za promjene cijena dobara, robe i usluga izraženih indeksom cijena utvrđenim od ovlaštene osobe.

Klizna skala

Članak 24.

U ugovorima u kojima se jedna strana obvezuje izraditi i isporučiti određene predmete dopušteno je ugovoriti da će cijena ovisiti o cijeni materijala, rada i drugih čimbenika koji utječu na visinu troškova proizvodnje, u određeno vrijeme na određenom tržištu.

Plaćanje prije roka

Članak 25.

(1) Dužnik novčane obveze može je ispuniti prije roka.

(2) Ništetna je odredba ugovora kojom se dužnik odriče toga prava.

(3) U slučaju ispunjenja novčane obveze prije roka dužnik ima pravo od iznosa duga odbiti iznos kamata za vrijeme od da na isplate do dospijelosti obveze samo ako je na to ovlašten ugovorom.

Odsjek 2.

UGOVORNE KAMATE

Stopa ugovornih kamata

Članak 26.

(1) Stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije trgovac ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa.

(2) Stopa ugovornih kamata između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka, uvećane za polovinu te stope.

(3) Ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, između osoba od kojih barem jedna nije trgovac, vrijedi kamatna stopa u visini četvrtine stope zakonskih zatezних kamata, a između trgovaca polovina stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka.

(4) Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa.

(5) Stopa ugovornih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

Kamate na kamate

Članak 27.

(1) Ništetna je odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamate, kad dospiju za isplatu, početi teći kamate ako ne budu isplaćene.

(2) Ali se može, uz ograničenja iz članka 26. ovoga Zakona, unaprijed ugovoriti povećana godišnja kamatna stopa, ako dužnik ne isplati dospjele kamate na vrijeme.

(3) Odredba iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na pologe kod banaka i drugih financijskih institucija.

Kamate u nenovčanim obvezama

Članak 28.

Odredbe ovoga Zakona o ugovornim kamatama na odgovarajući način vrijede i za ostale obveze kojima su objekt činidbe stvari određene po rodu.

Odsjek 3.

ZATEZNE KAMATE

Kad se duguju

Članak 29.

(1) Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.

(2) Stopa zatezних kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za osam postotnih poena, a u ostalim odnosima za pet postotnih poena.

(3) Uz ograničenje iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, kod trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezних kamata.

(4) Ali ništetna je odredba ugovora iz stavka 3. ovoga članka ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako

ugovorenom stopom zateznih kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana.

(5) Prilikom ocjene je li odredba ugovora o stopi zateznih kamata ništetna uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od z akonom predviđene stope zateznih kamata.

(6) Ako je, u slučaju iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, stopa ugovornih kamata viša od stope zateznih kamata, one teku i poslije dužnikova zakašnjenja.

(7) Stopa zateznih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(8) Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u »Narodnim novinama«.

Pravo na potpunu naknadu

Članak 30.

(1) Vjerovnik ima pravo na zatezne kamate bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikova zakašnjenja.

(2) Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikova zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zateznih kamata, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Kamate na kamate

Članak 31.

(1) Na dospjele a neisplaćene zatezne kamate ne teku zatezne kamate, osim kad je to zakonom određeno.

(2) Na iznos neisplaćenih kamata mogu se zahtijevati zatezne kamate samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu.

Odjeljak 2.

OBVEZE S VIŠE ČINIDABA

Odsjek 1.

ALTERNATIVNE OBVEZE

Pravo izbora

Članak 32.

Ako neka obveza ima dvije ili više činidaba, ali je dužnik dužan ispuniti samo jednu da bi se oslobodio obveze, pravo izbora, ako nije što drugo ugovoreno, pripada dužniku, i obveza prestaje kad on ispuni činidbu koju je izabrao.

Neopozivost i učinak izbora

Članak 33.

(1) Izbor je učinjen kad strana kojoj pripada pravo izbora obavijesti drugu stranu o tome što je izabrala, i od toga trenutka izbor se više ne može mijenjati.

(2) Učinjenim izborom uzima se da je obveza od početka bila jednostavna i da je njezin objekt od početka bila izabrana činidba.

Trajanje prava izbora

Članak 34.

(1) Dužnik ima pravo izbora sve dok u ovr šnom postupku jedna od dugovanih stvari ne bude potpuno ili djelomično predana vjerovniku po njegovu izboru.

(2) Ako pravo izbora pripada vjerovniku, a on se ne očituje o izboru u roku određenom za ispunjenje, dužnik ga može pozvati da učini izbor i za to mu odrediti primjeren rok poslije čijeg isteka pravo izbora prelazi na dužnika.

Izbor povjeren trećoj osobi

Članak 35.

Ako izbor treba učiniti neka treća osoba, a ona to ne učini, svaka strana može zahtijevati da izbor obavi sud.

Ograničenje na preostalu činidbu

Članak 36.

Ako je jedna činidba postala nemoguća zbog nekog događaja za koji ne odgovara nijedna strana, obveza se ograničuje na preostalu činidbu.

Ograničenje u slučaju odgovornosti jedne strane

Članak 37.

(1) Kad je jedna činidba postala nemoguća zbog događaja za koji je odgovoran dužnik, obveza se ograničuje na preostalu činidbu u slučaju da pravo izbora pripada njemu, a ako pravo izbora pripada vjerovniku, on može po svojem izboru zahtijevati preostalu činidbu ili naknadu štete.

(2) Kad je jedna činidba postala nemoguća zbog događaja za koji je odgovoran vjerovnik, dužnikova obveza prestaje, ali u slučaju da dužniku pripada pravo izbora, on može zahtijevati naknadu štete i ispuniti svoju obvezu preostalom činidbom, a ako pravo izbora ima vjerovnik, on može dati naknadu štete i zahtijevati preostalu činidbu.

Odsjek 2.

FAKULTATIVNE OBVEZE I FAKULTATIVNE TRAŽBINE

I. FAKULTATIVNE OBVEZE

Ovlaštenje dužnika

Članak 38.

Dužnik čija obveza ima jednu činidbu, ali mu je dopušteno da se oslobodi svoje obveze ispunjenjem neke druge određene činidbe, može se koristiti tom mogućnošću sve dok vjerovnik u ovršnom postupku ne primi potpuno ili djelomično ispunjenje činidbe.

Ovlaštenja vjerovnika

Članak 39.

(1) Vjerovnik u fakultativnoj obvezi može zahtijevati od dužnika samo dugovanu činidbu, ali ne i drugu činidbu kojom dužnik, ako hoće, može također ispuniti svoju obvezu.

(2) Kad dugovana činidba postane nemoguća zbog događaja za koji dužnik odgovara, vjerovnik može zahtijevati samo naknadu štete, ali se dužnik može osloboditi obveze ispunjenjem onoga na što je ovlašten umjesto dugovane činidbe.

II. FAKULTATIVNE TRAŽBINE

Članak 40.

(1) Kad je ugovorom ili zakonom predviđeno da vjerovnik može umjesto dugovane činidbe zahtijevati od dužnika neku drugu određenu činidbu, dužnik je dužan ispuniti mu tu činidbu, ako vjerovnik to zahtijeva.

(2) U ostalom, za fakultativne tražbine vrijede, prema namjeri ugovaratelja i prema prilikama posla, odgovarajuća pravila o fakultativnim i alternativnim obvezama.

Odjeljak 3.

OBVEZE S VIŠE DUŽNIKA I VJEROVNIKA

Odsjek 1.

DJELJIVE OBVEZE

Dijeljenje duga i tražbine

Članak 41.

(1) Obveza je djeljiva ako se ono što se duguje može podijeliti i ispuniti u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijela činidba, i ako ono tom podjelom ne gubi ništa od svoje vrijednosti, inače obveza je nedjeljiva.

(2) Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više dužnika, dug se dijeli među njima na jednake

dijelove, ako nije određena drukčija podjela, i svaki od njih odgovara za svoj dio duga.

(3) Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više vjerovnika, tražbina se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije što drugo određeno i svaki vjerovnik može zahtijevati samo svoj dio tražbine.

Predmnjeva solidarnosti

Članak 42.

Kad ima više dužnika u nekoj djeljivoj obvezi nastaloj trgovačkim ugovorom, oni odgovaraju vjerovniku solidarno, osim ako su ugovaratelji izrijekom otklonili solidarnu odgovornost.

Odsjek 2.

SOLIDARNE OBVEZE

I. SOLIDARNOST DUŽNIKA

Sadržaj solidarnosti dužnika

Članak 43.

(1) Svaki dužnik solidarne obveze odgovara vjerovniku za cijeli dug i vjerovnik može zahtijevati njegovo ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjen, ali kad jedan dužnik ispuni dug, obveza prestaje i svi se dužnici oslobađaju.

(2) Od više solidarnih dužnika svaki može dugovati s drugim rokom ispunjenja, pod drugim uvjetima i uopće s različitim odstupanjima.

Prijeboj

Članak 44.

(1) Svaki se solidarni dužnik može pozvati na prijeboj koji je učinio njegov sudužnik.

(2) Tražbinu koja pripada solidarnom dužniku ne mogu prebijati ostali sudužnici.

Otpust duga

Članak 45.

(1) Otpust duga učinjen sporazumno s jednim solidarnim dužnikom oslobađa obveze i ostale dužnike.

(2) Ali ako je otpust imao za svrhu osloboditi obveze samo dužnika s kojim je učinjen, solidarna obveza smanjuje se za dio duga koji prema međusobnim odnosima dužnika pada na njega, a ostali dužnici odgovaraju solidarno za ostatak duga.

Obnova

Članak 46.

(1) Obnovom koju je vjerovnik učinio s jednim solidarnim dužnikom oslobađaju se i ostali dužnici.

(2) Ako su vjerovnik i dužnik obnovu ograničili na dio obveze koji dolazi na ovoga, obveza ostalih ne prestaje nego se samo smanjuje za taj dio.

Nagodba

Članak 47.

Nagodba što ju je sklopio jedan od solidarnih dužnika s vjerovnikom nema učinak prema ostalim dužnicima, ali oni imaju pravo prihvatiti tu nagodbu, ako ona nije ograničena na dužnika s kojim je sklopljena.

Sjedinjenje

Članak 48.

Kad se u jednoj osobi sjedini svojstvo vjerovnika i svojstvo dužnika iste solidarne obveze, obveza ostalih dužnika smanjuje se za iznos dijela koji na njega pada.

Zakašnjenje vjerovnika

Članak 49.

Kad vjerovnik dođe u zakašnjenje prema jednom solidarnom dužniku, on je u zakašnjenju i prema ostalim solidarnim dužnicima.

Zakašnjenje jednog dužnika i priznanje duga

Članak 50.

- (1) Zakašnjenje jednoga solidarnog dužnika nema učinak prema ostalim dužnicima.
- (2) Isto vrijedi i kad jedan od solidarnih dužnika prizna dug.

Zastoj i prekid zastare; odricanje od zastare

Članak 51.

(1) Ako zastara ne teče ili je prekinuta prema jednom dužniku, ona teče za ostale solidarne dužnike i može se navršiti, ali dužnik prema kojem obveza nije zastarjela i koji ju je morao ispuniti ima pravo zahtijevati od ostalih dužnika prema kojima je obveza zastarjela da mu naknade svaki svoj dio duga.

- (2) Odricanje od navršene zastare nema učinak prema ostalim dužnicima.

Pravo ispunitelja na naknadu

Članak 52.

(1) Dužnik koji je ispunio obvezu ima pravo zahtijevati od svakog sudužnika da mu naknadi dio duga koji pada na njega.

(2) Pri tome nije od utjecaja okolnost što je vjerovnik nekog od sudužnika oslobodio duga ili mu je dug smanjio.

(3) Dio koji pada na dužnika od kojega se ne može dobiti naknada dijeli se razmjerno na sve dužnike.

Podjela na jednake dijelove i iznimka

Članak 53.

(1) Ako nije što drugo ugovoreno ili inače ne proizlazi iz pravnih odnosa sudionika u poslu, na svakog dužnika dolazi jednak dio duga.

(2) Ali ako je solidarna obveza osnovana u isključivom interesu jednoga solidarnog dužnika, on je dužan naknaditi cijeli iznos duga sudužniku koji je namirio vjerovnika.

II. SOLIDARNOST VJEROVNIKA

Solidarnost se ne predmnijeva

Članak 54.

Kad na vjerovnikovoj strani ima više osoba, one su solidarne samo kad je solidarnost ugovorena ili zakonom određena.

Sadržaj solidarnosti

Članak 55.

(1) Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ispunjenje cijele obveze, ali kad jedan od njih bude namiren, obveza prestaje i prema ostalim vjerovnicima.

(2) Dužnik može ispuniti obvezu vjerovniku kojega sam izabere, sve dok neki vjerovnik ne zatraži ispunjenje.

Prijeboj

Članak 56.

Dužnik može svoj dug prebiti s tražbinom koju ima prema vjerovniku koji mu zahtijeva ispunjenje.

Otpust duga i obnova

Članak 57.

Otpustom duga i obnovom između dužnika i jednog vjerovnika smanjuje se solidarna obveza za onoliko koliko iznosi dio te tražbine vjerovnika.

Nagodba

Članak 58.

Nagodba što ju je sklopio jedan od solidarnih vjerovnika s dužnikom nema učinak prema ostalim vjerovnicima, ali oni imaju pravo prihvatiti tu nagodbu, osim kad se ona odnosi samo na dio vjerovnika s kojim je sklopljena.

Sjedinjenje

Članak 59.

Kad se u osobi jednoga solidarnog vjerovnika sjedini i svojstvo dužnika, svaki od ostalih solidarnih vjerovnika može od njega zahtijevati ispunjenje samo svog dijela tražbine.

Zakašnjenje

Članak 60.

(1) Kad dužnik dođe u zakašnjenje prema jednom solidarnom vjerovniku, on je u zakašnjenju i prema ostalim vjerovnicima.

(2) Zakašnjenje jednoga solidarnog vjerovnika djeluje i prema ostalim vjerovnicima.

Priznanje duga

Članak 61.

Priznanje duga učinjeno jednom vjerovniku koristi svim vjerovnicima.

Zastara

Članak 62.

(1) Ako jedan vjerovnik prekine zastaru ili ako prema njemu ne teče zastara, to ne koristi ostalim vjerovnicima i prema njima zastara teče i dalje.

(2) Odricanje od zastare učinjeno prema jednom vjerovniku koristi i ostalim vjerovnicima.

Odnosi između vjerovnika nakon ispunjenja

Članak 63.

(1) Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od vjerovnika koji je primio ispunjenje od dužnika da mu preda dio koji mu pripada.

(2) Ako iz odnosa među vjerovnicima ne proistječe što drugo, svakom solidarnom vjerovniku pripada jednak dio.

Odsjek 3.

NEDJELJIVE OBVEZE

Članak 64.

(1) Na nedjeljive obveze u kojima ima više dužnika na odgovarajući se način primjenjuju propisi o solidarnim obvezama.

(2) Kad u nedjeljivoj obvezi ima više vjerovnika među kojima nije ni ugovorena ni zakonom određena solidarnost, jedan vjerovnik može zahtijevati da dužnik ispunji obvezu njemu samo ako je ovlašten od ostalih vjerovnika da primi ispunjenje, a inače svaki vjerovnik može zahtijevati od dužnika da obvezu ispunji svim vjerovnicima zajedno, ili da je položi sudu ili javnom bilježniku.

Glava V.
UČINCI OBVEZA

Odjeljak 1.
Opće pravilo

Članak 65.

(1) Na temelju obveze vjerovnik je ovlašten zahtijevati od dužnika njezino ispunjenje, a dužnik je dužan u cijelosti ispuniti je.

(2) Za ispunjenje obveze dužnik odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

Odjeljak 2.

POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI

Opće pravilo

Članak 66.

(1) Svaki vjerovnik čija je tražbina dospjela za isplatu, i bez obzira kad je nastala može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu vjerovnika.

(2) Smatra se da je pravna radnja poduzeta na štetu vjerovnika ako zbog nje dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikove tražbine.

(3) Pod pravnom radnjom razumijeva se i propuštanje zbog kojega je dužnik izgubio kakvo materijalno pravo ili kojim je za njega nastala kakva materijalna obveza.

Pretpostavke pobijanja

Članak 67.

(1) Naplatno raspolaganje može se pobijati ako je u vrijeme raspolaganja dužnik znao ili mogao znati da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim vjerovnicima i ako je trećoj osobi s kojom je ili u čiju je korist pravna radnja poduzeta to bilo poznato ili moglo biti poznato.

(2) Ako je treća osoba dužnikov bračni drug, ili krvni srodnik u ravnoj liniji, ili u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, ili po tazbini do istog stupnja, smatra se da joj je bilo poznato da dužnik poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, osim ako dokaže suprotno.

(3) Kod besplatnih raspolaganja i s njima izjednačenih pravnih radnji smatra se da je dužnik znao da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, i za pobijanje tih radnji ne zahtijeva se da je trećoj osobi to bilo poznato ili moglo biti poznato.

(4) Odricanje od nasljedstva smatra se besplatnim raspolaganjem.

Isključenje pobijanja

Članak 68.

Ne mogu se pobijati zbog oštećenja vjerovnika uobičajeni prigodni darovi, nagradni darovi, a ni darovi učinjeni iz zahvalnosti, razmjerni materijalnim mogućnostima dužnika.

Sredstva pobijanja

Članak 69.

(1) Pravna radnja dužnika pobija se tužbom ili prigovorom.

(2) Tužba za pobijanje podnosi se protiv dužnika i treće osobe s kojom je ili u čiju je korist poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno protiv njezinih sveopćih pravnih sljednika.

(3) Ako je treći otuđio nekim naplatnim poslom korist pribavljenu raspolaganjem koje se pobija, tužba se može podnijeti protiv pribavitelja samo ako je ovaj znao da se pribavljanje njegovih prednika moglo pobijati, a ako je tu korist otuđio besplatnim poslom, tužba se može podnijeti protiv pribavitelja i ako on to nije znao.

(4) Tuženik može izbjeći pobijanje ako ispuni dužnikovu obvezu.

Učinak pobijanja

Članak 70.

Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi učinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za namirenje njegovih tražbina.

Rok za podnošenje tužbe

Članak 71.

(1) Tužba za pobijanje može se podnijeti u roku od jedne godine za raspolaganje iz članka 67. stavka 1. ovoga Zakona, a za ostale slučajeve u roku od tri godine.

(2) Rok se računa od dana kad je poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno od dana kad je trebalo poduzeti propuštenu radnju.

Odjeljak 3.

PRAVO ZADRŽANJA

Pojam i sadržaj

Članak 72.

(1) Vjerovnik dospjele tražbine u čijim se rukama nalazi neka dužnikova stvar ima pravo zadržati je dok mu ne bude ispunjena tražbina.

(2) Ako je dužnik postao nesposoban za plaćanje, vjerovnik ima pravo zadržanja iako njegova tražbina nije dospjela.

Iznimke

Članak 73.

(1) Vjerovnik nema pravo zadržanja kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je izašla iz njegova posjeda protiv njegove volje.

(2) On ne može zadržati ni punomoć dobivenu od dužnika, a ni druge dužnikove isprave, iskaznice, dopise i ostale slične stvari, kao ni druge stvari koje se ne mogu izložiti prodaji.

Obveza povrata stvari prije namirenja tražbine

Članak 74.

Vjerovnik je dužan vratiti stvar dužniku ako mu ovaj dade odgovarajuće osiguranje njegove tražbine.

Učinak prava zadržanja

Članak 75.

Vjerovnik koji drži dužnikovu stvar na temelju prava zadržanja ima pravo naplatiti se iz njezine vrijednosti na isti način kao založni vjerovnik, ali je dužan prije nego što pristupi ostvarenju naplate o svojoj namjeri pravodobno obavijestiti dužnika.

Odjeljak 4.

VJEROVNIKOVA PRAVA U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

Kad se činidba sastoji u davanju stvari određenih po rodu

Članak 76.

Kad se činidba sastoji u davanju stvari određenih po rodu, a dužnik dođe u zakašnjenje, vjerovnik, pošto je prethodno o tome obavijestio dužnika, može po svom izboru pribaviti stvar istoga roda i zahtijevati od dužnika naknadu cijene i naknadu štete ili zahtijevati vrijednost dugovanih stvari i naknadu štete.

Kad se činidba sastoji u činjenju

Članak 77.

Kad se činidba sastoji u činjenju, a dužnik tu činidbu nije na vrijeme ispunio, vjerovnik može, obavijestivši o tome prethodno dužnika, sam o trošku dužnika uraditi ono što je dužnik bio dužan uraditi, a od dužnika zahtijevati naknadu štete zbog zakašnjenja, a i naknadu druge štete koju trpi zbog takva načina ispunjenja.

Kad se činidba sastoji u propuštanju

Članak 78.

(1) Kad se činidba sastoji u propuštanju, vjerovnik ima pravo na naknadu štete samim tim što je dužnik postupio protivno svojoj obvezi.

(2) Ako je nešto sagrađeno protivno obvezi, vjerovnik može zahtijevati da se to ukloni o trošku dužnika i da mu dužnik naknadi štetu koju je pretrpio u vezi s građenjem i uklanjanjem.

(3) Sud može, kad misli da je to očito korisnije, uzimajući u obzir javni interes i opravdani interes vjerovnika, odlučiti da se ne ruši ono što je sagrađeno već da se vjerovniku naknadi šteta u novcu.

Pravo zahtijevati naknadu umjesto dosuđenog

Članak 79.

(1) Ako dužnik ne ispunji svoju obvezu u roku koji mu je određen pravomoćnom odlukom, vjerovnik ga može pozvati da je ispunji u naknadnom primjerenom roku i izjaviti da nakon isteka toga roka neće primiti ispunjenje nego će zahtijevati naknadu štete zbog neispunjenja.

(2) Nakon isteka naknadnog roka vjerovnik može zahtijevati samo naknadu štete zbog neispunjenja.

Glava VI.

PROMJENE U OBVEZNOM ODNOSU

Odjeljak 1.

PROMJENE NA STRANI SUBJEKATA

Odsjek 1.

USTUP TRAZBINE (CESIJA)

I. OPĆE ODREDBE

Koje se tražbine mogu prenijeti ugovorom

Članak 80.

(1) Vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim prenijeti na ovoga svoju tražbinu, osim one čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koja je strogo osobne naravi, ili koja se po svojoj naravi protivi prenošenju na drugoga.

(2) Ugovor o ustupanju nema učinak prema dužniku ako su on i vjerovnik ugovorili da ovaj neće moći prenijeti tražbinu na drugoga ili da je neće moći prenijeti bez dužnikova pristanka.

Sporedna prava

Članak 81.

(1) S tražbinom prelaze na primatelja sporedna prava, kao što su pravo prvenstvene naplate, hipoteka, založno pravo, prava iz ugovora s jamcem, prava na kamate, ugovornu kaznu i sl.

(2) Ipak, ustupitelj može predati založenu stvar primatelju samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod ustupitelja da je čuva za račun primatelja.

(3) Smatra se da su dospjele a neisplaćene kamate ustupljene s glavnom tražbinom.

Obavješćivanje dužnika

Članak 82.

(1) Za ustup tražbine nije potreban pristanak dužnika, ali je ustupitelj dužan obavijestiti dužnika o ustupanju.

(2) Ispunjenje ustupitelju prije obavijesti o ustupanju pravovaljano je i oslobađa dužnika obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, inače obveza ostaje i on ju je dužan ispuniti.

Višestruko ustupanje

Članak 83.

Ako je vjerovnik ustupio istu tražbinu raznim osobama, tražbina pripada primatelju o kome je ustupitelj prvo obavijestio dužnika, odnosno koji se prvi javio dužniku.

II. ODNOS PRIMATELJA I DUŽNIKA

Članak 84.

(1) Primatelj ima prema dužniku ista prava koja je ustupitelj imao prema dužniku do ustupanja.

(2) Dužnik može isticati primatelju, pored prigovora koje ima prema njemu, i one prigovore koje je mogao istaknuti ustupitelju do časa kad je saznao za ustupanje.

III. ODNOS USTUPITELJA I PRIMATELJA

Predaja isprava o dugu

Članak 85.

(1) Ustupitelj je dužan predati primatelju obveznicu ili drugu ispravu o dugu, ako ih ima, te druge dokaze o ustupljenoj tražbini i sporednim pravima.

(2) Ako je ustupitelj prenio na primatelja samo jedan dio tražbine, dužan je predati mu ovjerovljeni prijepis obveznice ili koje druge isprave kojom se dokazuje postojanje ustupljene tražbine.

(3) Ustupitelj je dužan primatelju, na njegov zahtjev, izdati ovjerovljenu potvrdu o ustupanju.

Odgovornost za postojanje tražbine

Članak 86.

Kad je tražbina ustupljena naplatnim ugovorom, ustupitelj odgovara za postojanje tražbine u vrijeme ustupanja.

Odgovornost za naplativost

Članak 87.

(1) Ustupitelj odgovara za naplativost ustupljene tražbine ako je to bilo ugovoreno, ali samo do vi sine onoga što je primio od primatelja, te za naplativost kamata, troškova oko ustupanja i troškova postupka protiv dužnika.

(2) Veća odgovornost savjesnog ustupitelja ne može se ugovoriti.

IV. POSEBNI SLUČAJEVI USTUPANJA TRAZBINE

Ustupanje umjesto ispunjenja ili radi ispunjenja

Članak 88.

(1) Kad dužnik umjesto ispunjenja svoje obveze ustupi vjerovniku svoju tražbinu ili jedan njezin dio, sklapanjem ugovora o ustupanju dužnikova obveza se gasi do iznosa ustupljene tražbine.

(2) Ali kad dužnik ustupi svome vjerovniku svoju tražbinu samo radi ispunjenja, njegova se obveza gasi, odnosno smanjuje tek kad vjerovnik naplati ustupljenu tražbinu.

(3) U oba slučaja primatelj je dužan predati ustupitelju sve što je primio preko iznosa

svoje tražbine prema ustupitelju.

(4) U slučaju ustupanja radi ispunjenja dužnik ustupljene tražbine može ispuniti svoju obvezu i prema ustupitelju, čak i kad je obaviješten o ustupanju.

Ustupanje radi osiguranja

Članak 89.

Kad je ustupanje učinjeno radi osiguranja primateljeve tražbine prema ustupitelju, primatelj je dužan brinuti se s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina o naplati ustupljene tražbine te nakon naplate, pošto zadrži koliko je potrebno za namirenje vlastite tražbine prema ustupitelju, ovome predati višak.

Odsjek 2.

SUBROGACIJA

Pojam i sadržaj

Članak 90.

(1) U slučaju ispunjenja tuđe obveze svaki ispunitelj može ugovoriti s vjerovnikom prije ispunjenja ili pri ispunjenju, da ispunjena tražbina prijeđe na njega sa svima ili samo s nekim sporednim pravima.

(2) Vjerovnikova prava mogu prijeći na ispunitelja i na temelju ugovora između dužnika i ispunitelja, sklopljenog prije ispunjenja.

(3) U ovim slučajevima subrogacija ispunitelja u prava vjerovnika nastaje ispunjenjem.

Zakonska subrogacija

Članak 91.

Kad obvezu ispuni osoba koja ima neki pravni interes u tome, samim ispunjenjem obveze na nju prelazi vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravima.

Subrogacija u slučaju djelomičnog ispunjenja

Članak 92.

(1) U slučaju djelomičnog ispunjenja vjerovnikove tražbine na ispunitelja prelaze sporedna prava kojima je osigurano ispunjenje te tražbine samo ako nisu potrebna za ispunjenje ostatka vjerovnikove tražbine.

(2) Ali vjerovnik i ispunitelj mogu ugovoriti da će se koristiti jamstvima razmjerno svojim tražbinama, a mogu ugovoriti i da će ispunitelj imati pravo prvenstvene naplate.

Dokazi i sredstva osiguranja

Članak 93.

(1) Vjerovnik je dužan predati ispunitelju sredstva kojima se tražbina dokazuje ili osigurava.

(2) Iznimno, vjerovnik može predati ispunitelju stvar koju je primio u zalog od dužnika ili nekoga drugog samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod vjerovnika da je drži i čuva za račun ispunitelja.

Koliko se može zahtijevati od dužnika

Članak 94.

Ispunitelj na kojega je prešla tražbina ne može zahtijevati od dužnika više nego što je isplatio vjerovniku.

Isključenje odgovornosti vjerovnika

Članak 95.

(1) Vjerovnik koji je primio ispunjenje od treće osobe ne odgovara za postojanje i naplativost tražbine u vrijeme ispunjenja.

(2) Ovim se ne isključuje primjena pravila o stjecanju bez osnove.

Odsjek 3.

PREUZIMANJE DUGA

Ugovor o preuzimanju duga

Članak 96.

(1) Dug se preuzima ugovorom između dužnika i preuzimatelja, na koji je pristao vjerovnik.

(2) O sklopljenom ugovoru može vjerovnika izvijestiti svaki od njih, i svakome od njih može vjerovnik priopćiti svoj pristanak na preuzimanje duga.

(3) Smatra se da je vjerovnik dao svoj pristanak ako je bez ograde primio neko ispunjenje od preuzimatelja, koje je ovaj učinio u svoje ime.

(4) Ugovaratelji, a i svaki od njih napose, mogu pozvati vjerovnika da se u određenom roku očituje, pristaje li na preuzimanje duga, pa ako se vjerovnik u određenom roku ne očituje, smatra se da nije dao svoj pristanak.

(5) Ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o preuzimanju ispunjenja sve dok vjerovnik ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, ili odbije dati pristanak.

Kad je dug osiguran hipotekom

Članak 97.

(1) Kad je prilikom otuđenja neke nekretnine na kojoj postoji hipoteka ugovoreno između pribavitelja i otuđitelja da će pribavitelj preuzeti dug prema hipotekarnom vjerovniku, smatra se da je hipotekarni vjerovnik dao pristanak na ugovor o preuzimanju duga, ako ga, na pisani poziv otuđitelja, nije odbio u roku od tri mjeseca od primitka poziva.

(2) U pisanom pozivu vjerovniku se mora skrenuti pozornost na ovu posljedicu, inače će se smatrati kao da poziv nije upućen.

Promjena dužnika

Članak 98.

(1) Preuzimanjem duga preuzimatelj stupa na mjesto prijašnjeg dužnika, a ovaj se oslobađa obveze.

(2) Ali ako je u vrijeme vjerovnikova pristanka na ugovor o preuzimanju duga preuzimatelj bio prezadužen, a vjerovnik to nije znao niti je morao znati, prijašnji dužnik ne oslobađa se obveze, a ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o pristupanju dugu.

(3) Između preuzimatelja i vjerovnika postoji ista obveza koja je dotle postojala između prijašnjeg dužnika i vjerovnika.

Sporedna prava

Članak 99.

(1) Sporedna prava koja su dotle postojala uz tražbinu ostaju i nadalje, ali jamstva te zalozi koje su dale treće osobe prestaju ako jamci i zalagodavci ne pristaju da odgovaraju i za novog dužnika.

(2) Ako nije što drugo ugovoreno, preuzimatelj ne odgovara za nenaplaćene kamate koje su dospjele do preuzimanja.

Prigovori

Članak 100.

(1) Preuzimatelj može isticati vjerovniku sve prigovore koji proistječu iz pravnog odnosa između prijašnjeg dužnika i vjerovnika iz kojega potječe preuzeti dug, a i prigovore koje preuzimatelj ima prema vjerovniku.

(2) Preuzimatelj ne može isticati vjerovniku prigovore koji potječu iz njegova pravnog

odnosa s prijašnjim dužnikom, a koji odnos je bio temelj preuzimanja.

Odsjek 4.

PRISTUPANJE DUGU

Ugovor o pristupanju dugu

Članak 101.

Ugovorom između vjerovnika i trećega, kojim se ovaj obvezuje vjerovniku da će ispuniti njegovu tražbinu prema dužniku, treći stupa u obvezu pored dužnika.

Pristupanje dugu u slučaju preuzimanja neke imovinske cjeline

Članak 102.

(1) Osoba na koju prijeđe na temelju ugovora neka imovinska cjelina (poduzeće i sl.) pojedinca ili pravne osobe, ili dio te cjeline, odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu, odnosno na njezin dio, pored dotadašnjeg imatelja i solidarno s njim, ali samo do vrijednosti njezine aktive.

(2) Nema pravni učinak prema vjerovnicima odredba ugovora kojom bi se isključivala ili ograničavala odgovornost utvrđena u stavku 1. ovoga članka.

Odsjek 5.

PREUZIMANJE ISPUNJENJA

Članak 103.

(1) Ispunjenje se preuzima ugovorom između dužnika i nekog trećega kojim se ovaj obvezuje ispuniti njegovu obvezu prema njegovu vjerovniku.

(2) On odgovara dužniku ako pravodobno ne ispuni obvezu vjerovniku te ovaj zatraži ispunjenje od dužnika.

(3) Ali on ne preuzima dug, niti pristupa dugu i vjerovnik nema nikakvo pravo prema njemu.

Odsjek 6.

JAMSTVO

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 104.

Ugovorom o jamstvu jamac se obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti valjanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini.

Oblik

Članak 105.

Ugovor o jamstvu obvezuje jamca samo ako je izjavu o jamčenju učinio u pisanu obliku.

Sposobnost jamčenja

Članak 106.

Ugovorom o jamstvu može se obvezati samo tko ima potpunu poslovnu sposobnost.

Jamčenje za poslovno nesposobnog

Članak 107.

Tko se obveže kao jamac za obvezu neke poslovno nesposobne osobe, odgovara vjerovniku isto kao jamac poslovno sposobne osobe.

Za koje se obveze može dati

Članak 108.

(1) Jamstvo se može dati za svaku pravovaljanu obvezu, bez obzira na njezin sadržaj.

(2) Jamčiti se može i za uvjetnu obvezu, a i za određenu buduću obvezu.

(3) Jamstvo za buduću obvezu može se opozvati prije nego što obveza nastane, ako nije predviđen rok u kojem ona treba nastati.

(4) Jamstvo se može dati i za obvezu nekoga drugog jamca (jamčev jamac).

Opseg jamčeve odgovornosti

Članak 109.

(1) Jamčeva obveza ne može biti veća od obveze glavnog dužnika, a ako je ugovoreno da bude veća, ona se svodi na mjeru dužnikove obveze.

(2) Jamac odgovara za ispunjenje cijele obveze za koju je jamčio, ako njegova odgovornost nije ograničena na neki njezin dio ili na drugi način podvrgnuta lakšim uvjetima.

(3) On je dužan naknaditi potrebne troškove koje je vjerovnik učinio radi naplate duga od glavnog dužnika.

(4) Jamac odgovara i za svako povećanje obveze koje bi nastalo dužnikovim zakašnjenjem ili dužnikovom krivnjom, ako nije drukčije ugovoreno.

(5) On odgovara samo za one ugovorene kamate koje su dospjele nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Prijelaz vjerovnikovih prava na jamca (subrogacija)

Članak 110.

Na jamca koji je namirio vjerovnikovu tražbinu prelazi ta tražbina sa svim sporednim pravima i osiguranjima njezina ispunjenja.

II. ODNOS VJEROVNIKA I JAMCA

Oblici jamstva

Članak 111.

(1) Od jamca se može zahtijevati ispunjenje obveze ako je glavni dužnik ne ispuni u roku određenom u pisanom pozivu.

(2) Vjerovnik može zahtijevati ispunjenje od jamca iako nije prije toga pozvao glavnog dužnika na ispunjenje obveze, ako je očito da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njezino ispunjenje ili ako je glavni dužnik pao pod stečaj.

(3) Ako se jamac obvezao kao jamac platac, odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jamca ili od obojice u isto vrijeme.

(4) Jamac za obvezu nastalu iz trgovačkog ugovora odgovara kao jamac platac, ako nije što drugo ugovoreno.

Solidarnost jamaca

Članak 112.

Više jamaca nekog duga odgovaraju solidarno, bez obzira na to jesu li jamčili zajedno ili se svaki od njih obvezao prema vjerovniku odvojeno, osim kad je ugovorom njihova odgovornost uređena drukčije.

Gubitak prava na rok

Članak 113.

Ako je dužnik izgubio pravo na rok određen za ispunjenje njegove obveze, vjerovnik ipak ne može zahtijevati ispunjenje od jamca prije isteka toga roka, ako nije drukčije ugovoreno.

Stečaj glavnog dužnika

Članak 114.

(1) U slučaju stečaja glavnog dužnika vjerovnik je dužan prijaviti svoju tražbinu u stečaj i

o tome obavijestiti jamca, inače odgovara jamcu za štetu koju bi ovaj imao zbog toga.

(2) Smanjenje obveze glavnog dužnika u stečajnom postupku ne povlači za sobom i odgovarajuće smanjenje jamčeve obveze, te jamac odgovara vjerovniku za cijeli iznos svoje obveze.

Smanjena odgovornost dužnikova nasljednika

Članak 115.

Jamac odgovara za cijeli iznos obveze za koji je jamčio i u slučaju kad bi se od dužnikova nasljednika mogla zahtijevati isplata samo onoga njezina dijela koji odgovara vrijednosti naslijeđene imovine.

Jamčevi prigovori

Članak 116.

(1) Jamac može isticati protiv vjerovnikova zahtjeva sve prigovore glavnog dužnika, uključujući i prigovor prijeboja, ali ne i osobne dužnikove prigovore.

(2) Dužnikovo odricanje od prigovora te njegovo priznanje vjerovnikove tražbine nema učinak prema jamcu.

(3) Jamac može isticati protiv vjerovnika i svoje osobne prigovore, na primjer, ništetnost ugovora o jamstvu, zastaru vjerovnikove tražbine prema njemu, prigovor prijeboja uzajamnih tražbina.

Dužnost obavješćivanja jamca o dužnikovu propuštanju

Članak 117.

Ako dužnik ne ispuni svoju obvezu na vrijeme, vjerovnik je dužan obavijestiti o tome jamca, inače će mu odgovarati za štetu koju bi jamac pretrpio zbog toga.

Oslobođenje jamca zbog vjerovnikova odugovlačenja

Članak 118.

(1) Jamac se oslobađa odgovornosti ako vjerovnik, na njegov poziv poslije dospelosti tražbine, ne zahtijeva ispunjenje od glavnog dužnika u roku od mjesec dana od toga poziva.

(2) Kad rok za ispunjenje nije određen, jamac se oslobađa odgovornosti ako vjerovnik, na njegov poziv poslije isteka jedne godine od sklapanja ugovora o jamstvu, ne daje u roku od mjesec dana od toga poziva potrebnu izjavu za određivanje nadnevkva ispunjenja.

Oslobođenje jamca zbog gubitka osiguranja

Članak 119.

(1) Ako vjerovnik napusti zalog ili koje drugo pravo kojim je bilo osigurano ispunjenje njegove tražbine ili ga izgubi svojom krivnjom i tako onemogućiti prijelaz toga prava na jamca, ovaj se oslobađa svoje obveze prema vjerovniku za onoliko za koliko bi mogao dobiti ostvarenjem toga prava.

(2) Pravilo stavka 1. ovoga članka vrijedi kako u slučaju kad je pravo nastalo prije sklapanja ugovora o jamstvu, tako i u slučaju kad je nastalo nakon toga.

III. ODNOS JAMCA I DUŽNIKA

Pravo zahtijevati naknadu od dužnika

Članak 120.

(1) Jamac koji je isplatio vjerovniku njegovu tražbinu može zahtijevati od dužnika da mu naknadi sve što je isplatio za njegov račun, a i kamate od dana isplate.

(2) On ima pravo na naknadu troškova nastalih u sporu s vjerovnikom od časa kad je obavijestio dužnika o tom sporu, a i na naknadu štete ako bi je bilo.

Pravo jamca solidarnog dužnika

Članak 121.

Jamac jednog od više solidarnih dužnika može zahtijevati od bilo koga od njih da mu naknadi ono što je isplatio vjerovniku, a i troškove.

Pravo jamca na prethodno osiguranje

Članak 122.

I prije nego što namiri vjerovnika, jamac koji se obvezao sa znanjem ili odobrenjem dužnika ima pravo zahtijevati od dužnika da mu dade potrebno osiguranje za njegove eventualne zahtjeve u sljedećim slučajevima: ako dužnik nije ispunio svoju obvezu o njezinoj dospelosti, ako je vjerovnik zatražio sudskim putem naplatu od jamca i ako se dužnikovo imovinsko stanje znatno pogoršalo nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Gubitak prava na naknadu

Članak 123.

(1) Dužnik može koristiti protiv jamca koji je bez njegova znanja podmirio vjerovnikovu tražbinu sva pravna sredstva kojima je u času podmirenja mogao odbiti vjerovnikov zahtjev.

(2) Jamac koji je podmirio vjerovnikovu tražbinu, a o tome nije obavijestio dužnika, te je i ovaj u ne znanju da je tražbina podmirena ovu ponovno podmirio, ne može zahtijevati naknadu od dužnika, ali ima pravo zahtijevati od vjerovnika da mu podmireno vrati.

Pravo na povrat podmirenog

Članak 124.

Jamac koji je bez dužnikova znanja podmirio vjerovnikovu tražbinu koja je kasnije na dužnikov zahtjev poništena, ili ugašena prijebijem, može samo zahtijevati od vjerovnika povrat podmirenog.

IV. PRAVO REGRESA

Članak 125.

Kad ima više jamaca, pa jedan od njih podmiri dospjelu tražbinu, on ima pravo zahtijevati od ostalih jamaca da mu svaki naknadi dio koji pada na njega.

V. ZASTARA

Članak 126.

(1) Zastarom obveze glavnog dužnika zastarijeva i obveza jamca.

(2) Kad je rok za zastaru obveze glavnog dužnika dulji od dvije godine, obveza jamca zastarijeva nakon isteka dvije godine od dospelosti obveze glavnog dužnika, osim kad jamac odgovara solidarno s dužnikom.

(3) Prekid zastare tražbine prema glavnom dužniku djeluje i prema jamcu samo ako je do prekida došlo nekim postupkom vjerovnika pred sudom protiv glavnog dužnika.

(4) Zastoj zastare obveze glavnog dužnika nema učinka prema jamcu.

Odsjek 7.

PRIJENOS UGOVORA

Pretpostavke prijenosa

Članak 127.

(1) Svaka ugovorna strana može, ako na to pristane druga strana, prenijeti ugovor na neku treću osobu koja time postaje nositelj svih njezinih prava i obveza iz toga ugovora.

(2) Prijenosom ugovora ugovorni odnos između prenositelja i druge strane prelazi na primatelja i drugu stranu u času kad je druga strana pristala na prijenos, a ako je druga strana dala svoj pristanak unaprijed, u času kad je obaviještena o prijenosu.

(3) Pristanak na prijenos ugovora valjan je samo ako je dan u propisanom ili ugovorenom obliku za valjanost prenesenog ugovora.

(4) Odredbe o sporednim pravima kod ugovora o preuzimanju duga na odgovarajući se način primjenjuju i na prijenos ugovora.

Odgovornost prenositelja

Članak 128.

(1) Prenositelj odgovara primatelju za valjanost prenesenog ugovora.

(2) On mu ne jamči da će druga strana ispuniti svoje obveze iz prenesenog ugovora, osim ako se na to posebno obvezao.

(3) On ne jamči drugoj strani da će primatelj ispuniti obveze iz ugovora, osim ako se na to posebno obvezao.

Prigovori

Članak 129.

Druga strana može isticati primatelju sve prigovore iz prenesenog ugovora, a i one koje ima iz drugih odnosa s njim, ali ne i prigovore koje ima prema prenositelju.

Odsjek 8.

UPUTA (ASIGNACIJA)

I. POJAM UGOVORA

Članak 130.

Uputom jedna osoba, uputitelj (asignant), ovlašćuje drugu osobu, upućenika (asignata), da za njezin račun ispuni nešto određenoj trećoj osobi, primatelju upute (asignataru), a ovoga ovlašćuje da to ispunjenje primi u svoje ime.

II. ODNOS PRIMATELJA UPUTE I UPUĆENIKA

Prihvat od strane upućenika

Članak 131.

(1) Primatelj upute stječe pravo zahtijevati od upućenika ispunjenje tek kad mu ovaj izjavi da prihvaća uputu.

(2) Prihvat upute ne može se opozvati.

Prigovori upućenika

Članak 132.

(1) Prihvatom upute nastaje između primatelja i upućenika obvezni odnos nezavisan od odnosa između uputitelja i upućenika, a i odnosa između uputitelja i primatelja upute.

(2) Upućenik koji je prihvatio uputu može isticati primatelju upute samo prigovore koji se tiču valjanosti prihvata, prigovore koji se temelje na sadržaju prihvata ili na sadržaju same upute, te prigovore koje ima osobno prema njemu.

Prijenos upute

Članak 133.

(1) Primatelj može uputu prenijeti na drugog i prije prihvata od upućenika, a ovaj je može prenijeti dalje, osim kad iz same upute ili posebnih okolnosti proizlazi da ona nije prenosiva.

(2) Ako je upućenik izjavio primatelju upute da prihvaća uputu, prihvat ima učinak prema svim osobama na koje bi uputa bila uzastopce prenesena.

(3) Ako je upućenik izjavio pribavitelju, na kojeg je primatelj upute prenio uputu, da je prihvaća, on ne može pribavitelju isticati prigovore koje ima prema primatelju upute osobno.

Zastara

Članak 134.

(1) Pravo primatelja upute da zahtijeva ispunjenje od upućenika zastarijeva za godinu dana.

(2) Ako za ispunjenje nije određen rok, zastara počinje teći kad upućenik prihvati uputu, a ako ju je on prihvatio prije nego što je dana primatelju upute, onda kad ovome bude dana.

III. ODNOS PRIMATELJA UPUTE I UPUTITELJA

Ako je primatelj upute vjerovnik uputitelja

Članak 135.

(1) Vjerovnik nije dužan pristati na uputu koju mu je učinio dužnik radi ispunjenja svoje obveze, ali je dužan o svom odbijanju odmah obavijestiti dužnika, inače će mu odgovarati za štetu.

(2) Vjerovnik koji je pristao na uputu dužan je pozvati upućenika da je ispuni.

Uputa nije ispunjenje

Članak 136.

(1) Kad je vjerovnik pristao na uputu učinjenu od njegova dužnika radi ispunjenja obveze, ta obveza ne prestaje, ako nije drukčije ugovoreno, ni njegovim pristankom na uputu, ni prihvatom od strane upućenika, nego tek ispunjenjem od strane upućenika.

(2) Vjerovnik koji je pristao na uputu učinjenu od njegova dužnika može zahtijevati od uputitelja da mu ispuni ono što mu duguje samo ako nije dobio ispunjenje od upućenika u vrijeme određeno u uputi.

Dužnost primatelja upute da obavijesti uputitelja

Članak 137.

Ako upućenik ne prihvati uputu ili odbije ispunjenje koje mu zahtijeva primatelj upute ili izjavi unaprijed da je neće ispuniti, primatelj upute je dužan obavijestiti odmah uputitelja o tome, inače mu odgovara za štetu.

Odustanak od prihvaćene upute

Članak 138.

Primatelj upute koji nije vjerovnik uputitelja i koji se ne želi koristiti uputom može od nje odustati, čak i ako je već izjavio da je prihvaća, ali je o tome dužan bez odgađanja obavijestiti uputitelja.

Opoziv ovlaštenja danog primatelju upute

Članak 139.

Uputitelj može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao primatelju upute, osim ako je uputu izdao radi ispunjenja nekoga svog duga prema njemu i uopće ako je uputu izdao u njegovu interesu.

IV. ODNOS UPUTITELJA I UPUĆENIKA

Ako je upućenik dužnik uputitelja

Članak 140.

(1) Upućenik nije dužan prihvatiti uputu, čak i ako je dužnik uputitelja, osim ako se na to obvezao.

(2) Ali kad je uputa izdana na temelju upućenikova duga uputitelju, upućenik je dužan ispuniti je do iznosa toga duga, ako mu to ni po čemu nije teže od ispunjenja obveze prema uputitelju.

(3) Ispunjenjem upute izdane na temelju upućenikova duga uputitelju, upućenik se u istoj

mjeri oslobađa svog duga prema uputitelju.

Opoziv ovlaštenja danog upućeniku

Članak 141.

(1) Uputitelj može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao upućeniku, sve dok ovaj ne izjavi primatelju upute da prihvaća uputu ili je ne ispuni.

(2) On je može opozvati i kad je u uputi navedeno da je neopoziva te kad bi se opozivom vrijeđala neka njegova obveza prema primatelju upute.

(3) Otvaranje stečaja nad imovinom uputitelja povlači po samom zakonu opoziv upute, osim slučaja kad je upućenik prihvatio uputu prije otvaranja stečaja, a i kad u času prihvaćanja nije znao niti je morao znati za stečaj.

V. SMRT I LIŠENJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Članak 142.

Smrt, odnosno prestanak pravne osobe uputitelja, primatelja upute ili upućenika, a i lišenje poslovne sposobnosti nekoga od njih, nema utjecaja na uputu.

VI. UPUTA U OBLIKU PAPIRA NA DONOSITELJA

Članak 143.

(1) Pisana uputa može biti izdana na donositelja.

(2) U tom slučaju svaki imatelj papira ima prema upućeniku položaj primatelja upute.

(3) Odnosi koji uputom nastaju između primatelja upute i uputitelja nastaju u ovom slučaju samo između svakog pojedinog imatelja papira i osobe koja mu je papir ustupila.

VII. UPUTA U OBLIKU PAPIRA NA IME I PO NAREDBI

Članak 144.

Pisana uputa koja glasi na novac, na vrijednosne papire ili na zamjenljive stvari može biti izdana na ime i s odredbom »po naredbi«.

Odjeljak 2.

PROMJENE SADRŽAJA

Odsjek 1.

OBNOVA (NOVACIJA)

Pretpostavke

Članak 145.

(1) Obnova nastaje ako se vjerovnik i dužnik suglase da postojeću obvezu zamijene novom i ako nova obveza ima različitu glavnu činidbu ili različitu pravnu osnovu.

(2) Sporazum vjerovnika i dužnika kojim se mijenja ili dodaje odredba o roku, o mjestu ili načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamatama, ugovornoj kazni, osiguranju ispunjenja ili o kojoj drugoj sporednoj odredbi, a i sporazum o izdavanju nove isprave o dugu ne smatraju se obnovom.

(3) Izdavanje mjenice ili čeka zbog neke prijašnje obveze ne smatra se obnovom, osim kad je to ugovoreno.

Volja za obnovom

Članak 146.

Obnova se ne predmnijeva, pa ako strane nisu izrazile namjeru da ugase postojeću obvezu kad su stvarale novu, prijašnja obveza ne prestaje, već postoji i dalje pored nove.

Učinak obnove

Članak 147.

- (1) Ugovorom o obnovi prijašnja obveza prestaje, a nova nastaje.
- (2) S prijašnjom obvezom prestaju i zalog i jamstvo, osim ako je s jamcem ili zalagodavcem drukčije ugovoreno.
- (3) Isto vrijedi i za ostala sporedna prava koja su bila vezana za prijašnju obvezu.

Nevaljanost i utruće prijašnje obveze

Članak 148.

- (1) Obnova je bez učinka ako je prijašnja obveza bila ništetna ili već ugašena.
- (2) Ako je prijašnja obveza bila samo pobjona, obnova je valjana ako je to dužniku bilo poznato.

Učinak poništaja

Članak 149.

Kad je ugovor o obnovi poništen, smatra se da nije ni bilo obnove i da prijašnja obveza nije ni prestala postojati.

Odsjek 2.

NAGODBA

Pojam

Članak 150.

- (1) Ugovorom o nagodbi osobe između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjima, prekidaju spor, odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja uzajamna prava i obveze.
- (2) Postoji neizvjesnost i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno.

U čemu se sastoje uzajamna popuštanja

Članak 151.

- (1) Popuštanje se može sastojati, među ostalim, u djelomičnom ili potpunom priznavanju nekog od zahtjeva druge strane ili u odricanju od nekoga svog zahtjeva; u uzimanju na sebe neke nove obveze; u smanjenju kamatne stope; u pr oduljenju roka; u pr istajanju na djelomične otplate; u davanju prava na odustatninu.
- (2) Popuštanje može biti uvjetno.
- (3) Kad samo jedna strana popusti drugoj, na primjer, prizna pravo druge strane, onda to nije nagodba, te ne podliježe pravilima o nagodbi.

Sposobnost

Članak 152.

Za sklapanje ugovora o nagodbi potrebna je sposobnost za raspolaganje pravom koje je sadržaj nagodbe.

Sadržaj

Članak 153.

- (1) Sadržaj nagodbe može biti svako pravo kojim se može raspolagati.
- (2) Valjana je nagodba o imovinskim posljedicama kaznenog djela.
- (3) Ne mogu biti sadržajem nagodbe sporovi koji se tiču statusnih odnosa.

Primjena odredaba o dvostranoobveznim ugovorima

Članak 154.

- (1) Za ugovor o nagodbi vrijede opće odredbe o dvostranoobveznim ugovorima, ako za taj

ugovor nije što drugo predviđeno.

(2) Kad pod nazivom nagodbe ugovaratelji sklope neki drugi pravni posao, na njihove se odnose ne primjenjuju odredbe zakona koje vrijede za nagodbu, već one koje vrijede za stvarno sklopljeni posao.

Prekomjerno oštećenje

Članak 155.

Zbog prekomjernog oštećenja ne može se zahtijevati poništaj nagodbe.

Učinak nagodbe prema jamcima i zalagodavcima

Članak 156.

(1) Ako je nagodbom učinjena obnova obveze, jamac se oslobađa odgovornosti za njezino ispunjenje, a prestaje i zalog koji je dao netko treći.

(2) Jamac i treći koji je dao svoju stvar u zalog ostaju i nadalje u obvezi, a njihova odgovornost može biti smanjena nagodbom, ali ne i povećana, osim ako su se suglasili s nagodbom.

(3) Kad dužnik nagodbom prizna spornu tražbinu, jamac i zalagodavac zadržavaju pravo da istaknu vjerovniku prigovore kojih se dužnik nagodbom odrekao.

Nagodba o nevaljanom pravnom poslu

Članak 157.

(1) Valjana je nagodba o pravnom poslu čiji je poništaj mogla tražiti jedna strana, ako je ona u času sklapanja nagodbe znala za tu mogućnost.

(2) Ništetna je nagodba o ništetnom pravnom poslu i kad su ugovaratelji znali za ništetnost i htjeli je nagodbom otkloniti.

Ništetnost nagodbe

Članak 158.

(1) Nagodba je ništetna ako je zasnovana na pogrešnom vjerovanju obaju ugovaratelja da postoji pravni odnos koji ustvari ne postoji, i ako bez toga pogrešnog vjerovanja ne bi među njima bilo ni spora ni neizvjesnosti.

(2) Isto vrijedi i kad se pogrešno vjerovanje obaju ugovaratelja odnosi na činjenice.

(3) Odricanje od ove ništetnosti nema pravnog učinka i ono što je dano na ime ispunjenja obveza iz takve nagodbe može se tražiti natrag.

Ništetnost jedne odredbe nagodbe

Članak 159.

Odredbe nagodbe čine cjelinu, te ako je jedna odredba ništetna, cijela nagodba je ništetna, osim kad se iz same nagodbe vidi da se ona sastoji od neovisnih dijelova.

Glava VII.

PRESTANAK OBVEZA

Odjeljak 1.

OPĆE PRAVILO

Članak 160.

(1) Obveza prestaje suglasnošću volja sudionika u obveznom odnosu, ispunjenjem i u drugim zakonom određenim slučajevima.

(2) Prestankom glavne obveze gase se jamstvo, zalog i druga sporedna prava.

Odjeljak 2.
ISPUNJENJE

Odsjek 1.

OPĆA PRAVILA O ISPUNJENJU

I. TKO MOŽE ISPUNITI I TROŠKOVI ISPUNJENJA

Ispunjenje od strane dužnika ili treće osobe

Članak 161.

(1) Obvezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treća osoba.

(2) Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od svake osobe koja ima neki pravni interes da obveza bude ispunjena, čak i kad se dužnik protivi tom ispunjenju.

(3) Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od treće osobe ako je dužnik s tim suglasan, osim kad prema ugovoru ili naravi obveze ovu treba ispuniti dužnik osobno.

(4) Vjerovnik može primiti ispunjenje od treće osobe bez dužnikova znanja, pa i u slučaju kad ga je dužnik obavijestio da ne pristaje da treći ispuni njegovu obvezu.

(5) Ali ako mu je dužnik ponudio da sam ispuni odmah svoju obvezu, vjerovnik ne može primiti ispunjenje od treće osobe.

Ispunjenje poslovno nesposobnog

Članak 162.

(1) I poslovno nesposobni dužnik može pravovaljano ispuniti obvezu, ako je njezino postojanje nesumnjivo i ako je dospjela.

(2) Ali se može osporavati ispunjenje ako je takva osoba isplatila zastarjeli dug ili dug koji potječe iz igre ili oklade.

Troškovi ispunjenja

Članak 163.

Troškove ispunjenja snosi dužnik, ako ih nije prouzročio vjerovnik.

II. KOME SE MOŽE ISPUNITI OBVEZA

Ovlaštena osoba

Članak 164.

(1) Obveza se mora ispuniti vjerovniku ili osobi određenoj zakonom, sudskom odlukom, ugovorom između vjerovnika i dužnika ili onoj koju odredi vjerovnik.

(2) Ispunjenje je pravovaljano i kad je učinjeno trećoj osobi, ako ga je vjerovnik naknadno odobrio ili ako se njime koristio.

Ispunjenje poslovno nesposobnom vjerovniku

Članak 165.

(1) Obveza ispunjena poslovno nesposobnom vjerovniku oslobađa dužnika samo ako je to bilo korisno za vjerovnika ili se predmet ispunjenja još nalazi kod njega.

(2) Poslovno nesposoban vjerovnik može odobriti, pošto postane poslovno sposoban, ispunjenje koje je primio u vrijeme svoje poslovne nesposobnosti.

III. PREDMET ISPUNJENJA

Sadržaj obveze

Članak 166.

(1) Ispunjenje se sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obveze, te niti ga dužnik može ispuniti nečim drugim, niti vjerovnik može zahtijevati nešto drugo.

(2) Nema pravovaljanog ispunjenja ako ono što je dužnik predao kao dugovanu stvar, a vjerovnik kao takvu primio, to uistinu nije, i vjerovnik ima pravo vratiti ono što mu je

predano i zahtijevati dugovanu stvar.

Zamjena ispunjenja

Članak 167.

(1) Obveza prestaje ako vjerovnik u sporazumu s dužnikom primi nešto drugo umjesto onoga što mu se duguje.

(2) U tom slučaju dužnik odgovara isto kao prodavatelj za materijalne i pravne nedostatke stvari dane umjesto onoga što je dugovao.

(3) Ali vjerovnik umjesto zahtjeva po os novi odgovornosti dužnika za materijalne ili pravne nedostatke stvari može zahtijevati od dužnika, ali ne više od jamca, ispunjenje prvotne tražbine i naknadu štete.

Predaja radi prodaje

Članak 168.

Ako je dužnik predao vjerovniku stvar ili koje drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoju tražbinu, a ostatak mu preda, obveza prestaje tek kad se vjerovnik naplati iz postignutog iznosa.

Djelomično ispunjenje

Članak 169.

(1) Vjerovnik nije dužan primiti djelomično ispunjenje, osim ako narav obveze drukčije ne nalaže.

(2) Ali je vjerovnik dužan primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.

Obveza davanja stvari određenih po rodu

Članak 170.

(1) Ako su stvari određene samo po rodu, dužnik je dužan dati stvari barem srednje kakvoće.

(2) Ali ako mu je bila poznata namjena stvari, dužan je dati stvari odgovarajuće kakvoće.

IV. URAČUNAVANJE ISPUNJENJA

Red uračunavanja

Članak 171.

(1) Kad između istih osoba postoji više istorodnih obveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda će se, ako o tome ne postoji sporazum vjerovnika i dužnika, uračunavanje obaviti onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja.

(2) Kad nema dužnikove izjave o uračunavanju, obveze se namiruju redom kako je koja dospjela za ispunjenje.

(3) Ako je više obveza istodobno dospjelo, prvo se namiruju one koje su najmanje osigurane, a kad su sve podjednako osigurane, prvo se namiruju one koje su dužniku najtegotnije.

(4) Ako su u svemu naprijed rečenom obveze jednake, namiruju se redom kako su nastale, a ako su istodobno nastale, ono što je dano na ime ispunjenja raspoređuje se na sve obveze razmjerno njihovim iznosima.

Uračunavanje kamata i troškova

Članak 172.

Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, prvo se namiruju troškovi, zatim kamate i napokon glavnica.

V. VRIJEME ISPUNJENJA

Određivanje roka

Članak 173.

- (1) Dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen ugovorom.
- (2) Ako rok ispunjenja nije predviđen ugovorom, dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen zakonom.
- (3) Ako rok nije određen ni ugovorom niti zakonom, a cilj posla, narav obveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju stanoviti rok za ispunjenje, vjerovnik može zahtijevati odmah ispunjenje obveze, a dužnik sa svoje strane može zahtijevati od vjerovnika da odmah primi ispunjenje.

Novčana obveza kod trgovačkih ugovora

Članak 174.

- (1) Ako trgovačkim ugovorom ili ugovorom između trgovca i osobe javnog prava nije predviđen rok za ispunjenje novčane obveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga vjerovnik na to pozove, ispuniti tu obvezu u roku od 30 dana koji počinje teći:
 - od dana kad je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu,
 - od dana kad je vjerovnik ispunio svoju obvezu, ako nije moguće sa sigurnošću utvrditi dan primitka računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu ili ako je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije negoli je vjerovnik ispunio svoju obvezu,
 - od dana proteka roka za pregled predmeta obveze, ako je ugovorom ili zakonom predviđen određeni rok za takav pregled, a dužnik je primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije proteka toga roka.
- (2) Ništetna je odredba ugovora iz stavka 1. ovoga članka kojom je ugovoren duži rok za ispunjenje novčane obveze, ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenim rokom ispunjenja, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu vjerovnika.
- (3) Prilikom ocjene je li odredba ugovora iz stavka 1. ovoga članka o roku ispunjenja novčane obveze ništetna, uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđenog roka ispunjenja.

Pravo na ispunjenje prije roka

Članak 175.

- (1) Kad je rok ugovoren isključivo u interesu dužnika, on ima pravo ispuniti obvezu i prije ugovorenog roka, ali je dužan obavijestiti vjerovnika o svojoj namjeri i paziti da to ne bude u nevrjeme.
- (2) U ostalim slučajevima, kad dužnik ponudi ispunjenje prije roka, vjerovnik može odbiti ispunjenje, a može ga i primiti i zadržati pravo na naknadu štete, ako o tome bez odgađanja obavijesti dužnika.
- (3) Vjerovnik ima pravo zahtijevati ispunjenje prije roka ako mu dužnik nije dao obećano osiguranje ili ako na njegov zahtjev nije dopunio osiguranje smanjeno bez njegove krivnje, te kad je rok ugovoren isključivo u njegovu interesu.

Kad je određivanje roka ostavljeno jednoj strani

Članak 176.

Kad je određivanje vremena ispunjenja ostavljeno na volju vjerovnika ili dužnika, druga strana može, ako ovlaštenik ne odredi rok ni poslije opomene, zahtijevati od suda da odredi primjeren rok za ispunjenje.

Plaćanje putem banke ili poštom

Članak 177.

(1) Ako se plaća posredovanjem banke ili druge pravne osobe kod koje se vodi račun vjerovnika, smatrat će se, ako ugovorne strane nisu drukčije odredile, da je dug namiren kad banci, odnosno spomenutoj pravnoj osobi stigne novčana doznaka u korist vjerovnika ili nalog (virman) dužnikove banke, odnosno druge pravne osobe da odobri računu vjerovnika iznos naznačen u nalogu.

(2) Ako je ugovoreno plaćanje poštom, smatra se da su se strane suglasile da je uplatom dugovanog iznosa pošti dužnik namirio svoju obvezu prema vjerovniku, a ako takav način plaćanja nije ugovoren, dug je namiren kad vjerovnik primi novčanu doznaku.

(3) Ako je posebnim propisom ili ugovorom predviđeno plaćanje čekovnom uplatnicom na određeni račun, smatra se da su se strane suglasile da je isplata obavljena onda kad dužnik uplati dugovani iznos čekovnom uplatnicom u korist označenog računa.

VI. MJESTO ISPUNJENJA

Opća pravila

Članak 178.

(1) Dužnik je dužan ispuniti obvezu, a vjerovnik primiti ispunjenje, u mjestu određenom pravnim poslom ili zakonom.

(2) Kad mjesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti ni po cilju posla, naravi obveze ili ostalim okolnostima, obveza se ispunjava u mjestu u kojem je dužnik u vrijeme nastanka obveze imao svoje sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.

(3) Ali ako dužnik ima više jedinica u raznim mjestima, mjestom ispunjenja smatra se sjedište jedinice koja treba obaviti radnje nužne za ispunjenje obveze, ako je vjerovniku ta okolnost pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata.

Mjesto ispunjenja novčanih obveza

Članak 179.

(1) Novčane obveze ispunjavaju se u mjestu u kojem vjerovnik ima sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, boravište.

(2) Ako se plaća virmanom, novčane obveze ispunjavaju se u sjedištu pravne osobe kod koje se vode vjerovnikova novčana sredstva.

(3) Ako je vjerovnik promijenio mjesto u kojem je imao svoje sjedište, odnosno prebivalište u vrijeme kad je obveza nastala te su zbog toga povećani troškovi ispunjenja, to povećanje pada na teret vjerovnika.

VII. PRIZNANICA

Izdavanje

Članak 180.

(1) Tko ispuni obvezu potpuno ili djelomično, ima pravo zahtijevati da mu vjerovnik o tome izda priznanicu o svom trošku.

(2) Dužnik koji je novčanu obvezu isplatio preko banke ili pošte može zahtijevati da mu vjerovnik izda priznanicu samo ako za to ima opravdan razlog.

(3) Ako vjerovnik odbije izdati priznanicu, dužnik može položiti kod suda objekt svoje obveze.

Predmnjeve

Članak 181.

(1) Ako je izdana priznanica o isplaćenju glavnici, predmnijeva se da su isplaćene i

kamate i sudski i drugi troškovi, ako ih je bilo.

(2) Isto tako, ako dužnik povremenih davanja, kao što su zakupnine, i drugih tražbina koje se povremeno obračunavaju, kao što su, primjerice, ona koja nastaju utroškom električne energije ili vode, ili uporabom telefona, ima priznanicu da je isplatio kasnije dospjelu tražbinu, predmnijeva se da je isplatio i ona koja su prije dospjela.

VIII. VRAĆANJE OBVEZNICE

Članak 182.

(1) Kad potpuno ispunji obvezu, dužnik može, pored priznanice, zahtijevati od vjerovnika da mu vrati obveznicu.

(2) Kad vjerovnik ne vrati obveznicu, dužnik ima pravo zahtijevati da mu vjerovnik izda ispravu o prestanku obveze s ovjerovljenim potpisom.

(3) Dužnik koji je ispunio obvezu samo djelomično ima pravo zahtijevati da se to ispunjenje zabilježi na obveznici.

Odsjek 2.

ZAKAŠNJENJE

I. ZAKAŠNJENJE DUŽNIKA

Kad dužnik dolazi u zakašnjenje

Članak 183.

(1) Dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispunji obvezu u roku određenom za ispunjenje.

(2) Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u zakašnjenje kad ga vjerovnik pozove da ispunji obvezu, usmeno ili pisano, izvansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čiji je cilj da se postigne ispunjenje obveze.

II. ZAKAŠNJENJE VJEROVNIKA

Kad vjerovnik dolazi u zakašnjenje

Članak 184.

(1) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje ako bez osnovanog razloga odbije primiti ispunjenje ili ga svojim ponašanjem spriječi.

(2) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje i kad je spreman primiti ispunjenje dužnikove istodobne obveze, ali ne nudi ispunjenje svoje dospjele obveze.

(3) Vjerovnik ne dolazi u zakašnjenje ako dokaže da u vrijeme ponude ispunjenja, ili u vrijeme određeno za ispunjenje, dužnik nije mogao ispuniti svoju obvezu.

Učinci vjerovnikova zakašnjenja

Članak 185.

(1) Dolaskom vjerovnika u zakašnjenje prestaje zakašnjenje dužnika, i na vjerovnika prelazi rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.

(2) Od dana vjerovnikova zakašnjenja prestaju teći kamate.

(3) Vjerovnik u zakašnjenju dužan je naknaditi dužniku štetu nastalu zbog zakašnjenja za koje odgovara, a i troškove oko daljnjeg čuvanja stvari.

Odsjek 3.

POLAGANJE I PRODAJA DUGOVANE STVARI

Polaganje

Članak 186.

(1) Kad je vjerovnik u zakašnjenju ili je nepoznat, ili kad je neizvjesno tko je vjerovnik, ili gdje se nalazi, ili kad je vjerovnik poslovno nesposoban, a nema zastupnika, dužnik može za vjerovnika položiti dugovanu stvar kod suda ili kod za to zakonom ovlaštene osobe.

(2) Isto pravo pripada i trećim osobama koje imaju pravni interes da obveza bude

ispunjena.

(3) O polaganju dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika ako zna za njega i za njegovo boravište.

Mjesto polaganja

Članak 187.

(1) Dugovana stvar se polaže kod stvarno nadležnog suda ili kod zakonom ovlaštene osobe u mjestu ispunjenja, osim ako razlozi ekonomičnosti ili narav posla zahtijevaju da se polaganje obavi u mjestu gdje se stvar nalazi.

(2) Svaki drugi stvarno nadležan sud, odnosno zakonom ovlaštena osoba mora primiti stvar u plog, a dužnik je dužan dati naknadu vjerovniku, ako je ovaj polaganjem kod drugog suda, odnosno druge zakonom ovlaštene osobe pretrpio štetu.

Predaja na čuvanje drugoj osobi

Članak 188.

(1) Kad je objekt obveze neka stvar koja se ne može čuvati u sudskom pologu, dužnik može zahtijevati od suda da odredi osobu kojoj će predati stvar da je čuva o trošku i za račun vjerovnika.

(2) U slučaju obveze iz trgovačkog ugovora, predaja takve stvari javnom skladištu na čuvanje za račun vjerovnika ima učinak polaganja kod suda.

(3) O predaji na čuvanje dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika.

Uzimanje položene stvari natrag

Članak 189.

(1) Dužnik može uzeti natrag položenu stvar.

(2) O uzimanju stvari dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika.

(3) Pravo dužnika da uzme položenu stvar prestaje kad dužnik u pisanom obliku izjavi sudu, odnosno zakonom ovlaštenoj osobi da se odriče toga prava, kad vjerovnik izjavi da prima položenu stvar, a i kad bude utvrđeno pravomoćnom odlukom da polaganje udovoljava uvjetima urednog ispunjenja.

Učinak polaganja

Članak 190.

(1) Polaganjem dugovane stvari dužnik se oslobađa obveze u trenutku polaganja.

(2) Ako je dužnik bio u zakašnjenju, njegovo zakašnjenje prestaje.

(3) Od trenutka kad je stvar položena rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na vjerovnika.

(4) Od dana polaganja prestaju teći kamate.

(5) Ako dužnik uzme natrag položenu stvar, smatra se kao da nije bilo polaganja, a njegovi sudužnici i jamci ostaju u obvezi.

Troškovi polaganja

Članak 191.

Troškove pravovaljanog i neopozvanog polaganja snosi vjerovnik ako prelaze troškove ispunjenja što ih je dužan snositi dužnik.

Prodaja umjesto polaganja stvari

Članak 192.

(1) Ako stvar nije prikladna za čuvanje ili ako su za njezino čuvanje ili održavanje potrebni troškovi nerazmjerni s njezinom vrijednošću, dužnik je može prodati na javnoj prodaji u mjestu određenom za ispunjenje, ili nekom drugom mjestu ako je to u interesu

vjerovnika, a postignuti iznos, nakon odbitka troškova prodaje, položiti kod suda ili za to zakonom ovlaštene osobe.

(2) Ako stvar ima tekuću cijenu ili ako je male vrijednosti u usporedbi s troškovima javne prodaje, dužnik je može prodati iz slobodne ruke.

(3) Ako je stvar takva da može brzo propasti ili se pokvariti, dužnik je dužan prodati je bez odgađanja na najpogodniji način.

(4) U svakom slučaju dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika o namjeravanoj prodaji kad god je to moguće, a nakon prodaje o postignutoj cijeni i njezinu polaganju kod suda, odnosno kod zakonom ovlaštene osobe.

Predaja stvari vjerovniku

Članak 193.

Sud će predati vjerovniku položenu stvar pod uvjetima što ih je dužnik postavio.

Prodaja radi pokrića troškova čuvanja

Članak 194.

(1) Ako troškovi čuvanja ne budu isplaćeni u razumnom roku, sud će u izvanparničnom postupku, na zahtjev čuvara, narediti da se stvar proda i odrediti način prodaje.

(2) Od iznosa dobivenog prodajom odbit će se troškovi prodaje i troškovi čuvanja, a ostatak, za vjerovnika, položiti će se kod suda ili kod zakonom ovlaštene osobe.

Odjeljak 3.

OSTALI NAČINI PRESTANKA OBVEZA

Odsjek 1.

PRIJEBOJ (KOMPENZACIJA)

Opće pretpostavke

Članak 195.

Dužnik može prebiti tražbinu s protutražbinom vjerovnika, ako obje tražbine glase na novac ili druge zamjenljive stvari istog roda i iste kakvoće i ako su obje dospjele.

Izjava o prijebaju

Članak 196.

(1) Prijebaj ne nastaje čim se ispune pretpostavke za to, nego tek izjavom o prijebaju.

(2) Nakon izjave o prijebaju smatra se da je učinak prijebaja nastao onoga trenutka kad su se ispunile pretpostavke za to.

Odsutnost uzajamnosti

Članak 197.

(1) Dužnik ne može prebiti ono što duguje vjerovniku s onim što vjerovnik duguje njegovu jamcu.

(2) Ali jamac može prebiti dužnikove obveze prema vjerovniku s dužnikovom tražbinom prema vjerovniku.

(3) Tko je dao svoju stvar u zalog za tuđu obvezu, može zahtijevati od vjerovnika da mu vrati založenu stvar kad se udovolji pretpostavkama za prestanak te obveze prijebajem te kad vjerovnik propusti svojom krivnjom obaviti prijebaj.

Zastarjela tražbina

Članak 198.

(1) Dug se može prebiti sa zastarjelom tražbinom samo ako ona još nije bila zastarjela u času kad su se stekle pretpostavke prijebaja.

(2) Ako su pretpostavke prijebaja nastale pošto je jedna od tražbina zastarjela, prijebaj ne

nastaje ako je dužnik zastarjele tražbine istakao prigovor zastare.

Prijeboj s ustupljenom tražbinom

Članak 199.

(1) Dužnik ustupljene tražbine može prebiti primatelju one svoje tražbine koje je do obavijesti o ustupu mogao prebiti ustupitelju.

(2) On mu može prebiti i o ne svoje tražbine prema ustupitelju koje je stekao prije obavijesti o ustupu, a čiji rok za ispunjenje nije bio dospio u času kad je obaviješten o ustupu, ali samo ako taj rok pada prije roka za ispunjenje ustupljene tražbine ili u isto vrijeme.

(3) Dužnik koji je bez ograde izjavio primatelju da pristaje na ustup ne može mu više prebiti nikakve svoje tražbine prema ustupitelju.

(4) Ako je ustupljena tražbina upisana u javne knjige, dužnik može učiniti prijeboj primatelju samo ako je njegova tražbina upisana kod ustupljene tražbine ili ako je primatelj obaviješten prilikom ustupanja o postojanju te tražbine.

Slučajevi kad je prijeboj isključen

Članak 200.

Ne može prestati prijebojem:

- 1) tražbina koja se ne može zaplijeniti,
- 2) tražbina stvari ili vrijednosti koje su dužniku bile dane na čuvanje ili posudbu, ili koje je dužnik uzeo bespravno ili ih bespravno zadržao,
- 3) tražbina nastala namjernim prouzročenjem štete,
- 4) tražbina naknade štete nanesene oštećenjem zdravlja ili prouzročenjem smrti,
- 5) tražbina koja potječe iz zakonske obveze uzdržavanja.

Zabrana na tražbinu druge strane

Članak 201.

Dužnik ne može obaviti prijeboj ako je njegova tražbina dospjela tek pošto je netko treći stavio zabranu na vjerovnikovu tražbinu prema njemu.

Uračunavanje prijebojem

Članak 202.

Kad između dviju osoba postoji više obveza koje mogu prestati prijebojem, prijeboj će se obaviti po pravilima koja vrijede za uračunavanje ispunjenja.

Odsjek 2.

OTPUST DUGA

Sporazum

Članak 203.

(1) Obveza prestaje kad vjerovnik izjavi dužniku da neće zahtijevati njezino ispunjenje, a dužnik se s tim suglasi.

(2) Za pravovaljanost toga sporazuma nije potrebno da bude sklopljen u obliku u kojem je sklopljen posao iz kojega je obveza nastala.

Odricanje od sredstava osiguranja

Članak 204.

Vraćanje zaloga i odricanje od drugih sredstava kojima je bilo osigurano ispunjenje obveze ne znači vjerovnikovo odricanje od prava zahtijevati njezino ispunjenje.

Otpust duga jamcu

Članak 205.

(1) Otpust duga jamcu ne oslobađa glavnog dužnika, a otpust duga glavnom dužniku oslobađa jamca.

(2) Kad ima više jamaca, pa vjerovnik oslobodi jednog od njih, ostali ostaju u obvezi, ali se njihova obveza smanjuje za dio koji otpada na oslobođenog jamca.

Opći otpust dugova

Članak 206.

Opći otpust dugova gasi sve vjerovnikove tražbine prema dužniku, osim onih za koje vjerovnik nije znao da postoje u trenutku otpusta.

Odsjek 3.

SJEDINJENJE

Članak 207.

(1) Obveza prestaje sjedinjenjem kad jedna te ista osoba postane i vjerovnik i dužnik.

(2) Kad jamac postane vjerovnik, obveza glavnog dužnika ne prestaje.

(3) Obveza upisana u javnoj knjizi prestaje sjedinjenjem tek kad se izvrši upis brisanja.

Odsjek 4.

NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA

Prestanak obveze

Članak 208.

(1) Obveza prestaje kad njezino ispunjenje postane nemoguće zbog okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara.

(2) Dužnik mora dokazati okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Kad su objekt obveze stvari određene po rodu

Članak 209.

(1) Ako su objekt obveze stvari određene po rodu, obveza ne prestaje čak i kad sve što dužnik ima od takvih stvari propadne zbog okolnosti za koje on ne odgovara.

(2) Ali kad su objekt obveze stvari određene po rodu koje se imaju uzeti iz određene mase tih stvari, obveza prestaje kad propadne cijela ta masa.

Ustupanje prava prema trećemu odgovornom za nemogućnost ispunjenja

Članak 210.

Dužnik određene stvari koji je oslobođen svoje obveze zbog nemogućnosti ispunjenja dužan je ustupiti vjerovniku pravo koje bi imao prema trećoj osobi zbog nastale nemogućnosti.

Odsjek 5.

PROTEK VREMENA, OTKAZ

Rok u trajnom obveznom odnosu

Članak 211.

Trajni obvezni odnos s određenim rokom trajanja prestaje kad rok istekne, osim kad je ugovoreno ili zakonom određeno da se poslije isteka roka obvezni odnos produljuje za neodređeno vrijeme, ako ne bude pravodobno otkazan.

Otkaz trajnoga obveznog odnosa

Članak 212.

(1) Ako trajanje obveznog odnosa nije određeno, svaka ga strana može okončati otkazom.

(2) Otkaz mora biti dostavljen drugoj strani.

(3) Otkaz se može dati u svako doba, samo ne u nevoljeme.

(4) Otkazani obvezni odnos prestaje kad istekne otkazni rok određen ugovorom, a ako takav rok nije određen ugovorom, odnos prestaje nakon isteka roka određenog zakonom ili običajem, odnosno istekom primjerenog roka.

(5) Strane mogu ugovoriti da će njihov obvezni odnos prestati samom dostavom otkaza, ako za određeni slučaj zakon ne naređuje što drugo.

(6) Vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ono što je dospjelo prije nego što je obveza prestala protekom roka ili otkazom.

Odsjek 6. SMRT

Članak 213.

Smrću dužnika ili vjerovnika prestaje obveza samo ako je nastala s obzirom na osobna svojstva koje od ugovornih strana ili osobne sposobnosti dužnika.

Odjeljak 4. ZASTARA

Odsjek 1. OPĆE ODREDBE

Opće pravilo

Članak 214.

(1) Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze.

(2) Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze.

(3) Sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.

Kad zastara počinje teći

Članak 215.

(1) Zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

(2) Ako se obveza sastoji u tome da se nešto ne učini, da se propusti ili trpi, zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je dužnik postupio protivno obvezi.

Nastupanje zastare

Članak 216.

Zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena.

Uračunavanje prednikova vremena

Članak 217.

U vrijeme zastare računa se i vrijeme koje je proteklo u korist dužnikovih prednika.

Zabrana promjene roka zastare

Članak 218.

(1) Pravnim poslom ne smije se odrediti dulje ili kraće vrijeme zastare od onoga vremena koje je određeno zakonom.

(2) Pravnim poslom ne smije se odrediti da zastara neće teći za neko vrijeme.

Odricanje od zastare

Članak 219.

Dužnik se ne može odreći zastare prije nego što protekne vrijeme određeno za zastaru.

Pisano priznanje i osiguranje zastarjele obveze

Članak 220.

- (1) Pisano priznanje zastarjele obveze smatra se odricanjem od zastare.
- (2) Isti učinak ima davanje zaloga ili kojega drugog osiguranja za zastarjelu obvezu.

Učinak ispunjenja zastarjele obveze

Članak 221.

Ako dužnik ispuni zastarjelu obvezu, nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obveza zastarjela.

Vjerovnik čija je tražbina osigurana

Članak 222.

(1) Kad protekne vrijeme zastare, vjerovnik čija je tražbina osigurana zalogom ili hipotekom može se namiriti samo iz opterećene stvari ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi.

(2) Međutim, zastarjela tražbina kamata i drugih povremenih davanja ne može se namiriti ni iz opterećene stvari.

Sporedne tražbine

Članak 223.

Kad zastari glavna tražbina, zastarjele su i sporedne tražbine, kao što su tražbine kamata, plodova, troškova i ugovorne kazne.

Kad se ne primjenjuju pravila o zastari

Članak 224.

Pravila o zastari ne primjenjuju se u slučajevima kad su u zakonu određeni rokovi za podnošenje tužbe ili izvršenje određene radnje pod prijetnjom gubitka prava.

Odsjek 2.

VRIJEME POTREBNO ZA ZASTARU

Opći rok zastare

Članak 225.

Tražbine zastarijevaju za pet godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare.

Povremene tražbine

Članak 226.

(1) Tražbine povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim razdobljima, pa bilo da se radi o sporednim povremenim tražbinama, kao što je tražbina kamata, bilo da se radi o takvim povremenim tražbinama u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je tražbina uzdržavanja, zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakoga pojedinog davanja.

(2) Isto vrijedi za anuitete kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali ne vrijedi za otplate u obrocima i druga djelomična ispunjenja.

Zastara prava

Članak 227.

(1) Pravo iz kojega proistječu povremene tražbine zastarijeva za pet godina, računajući od dospelosti najstarije neispunjene tražbine.

(2) Kad zastari pravo iz kojega proistječu povremene tražbine, vjerovnik gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja nego i povremena davanja koja su dospjela prije te zastare.

(3) Ne može zastarjeti pravo na uzdržavanje određeno zakonom.

Međusobne tražbine iz ugovora o prometu robe i usluga

Članak 228.

(1) Međusobne tražbine iz ugovora o prometu robe i usluga te tražbine naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine.

(2) Zastara teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad ili uslugu.

Zakupnina i najamnina

Članak 229.

Tražbina zakupnine i najamnine, bilo da je određeno da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastarijeva za tri godine.

Naknada štete

Članak 230.

(1) Tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila.

(2) U svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala.

(3) Tražbina naknade štete nastale povredom ugovorne obveze zastarijeva za vrijeme određeno za zastaru te obveze.

Naknada štete prouzročene kaznenim djelom

Članak 231.

(1) Kad je šteta prouzročena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona.

(2) Prekid zastare kaznenog progona povlači za sobom i prekid zastare zahtjeva za naknadu štete.

(3) Isto vrijedi i za zastoje zastare.

Jednogodišnji rok zastare

Članak 232.

(1) Zastarijevaju za jednu godinu:

1) tražbina naknade za isporučenu električnu i toplinsku energiju, plin, vodu, za dimnjačarske usluge i za održavanje čistoće, kad je isporuka, odnosno usluga obavljena za potrebe kućanstva,

2) tražbina radiopostaje i radiotelevizijske postaje za uporabu radioprijamnika i televizijskog prijamnika,

3) tražbina pošte, telegrafa i telefona za uporabu telefona i poštanskih pretinaca te druge njihove tražbine koje se naplaćuju u tromjesečnim ili kraćim rokovima,

4) tražbina pretplate na povremene tiskovine, računajući od isteka vremena za koje je tiskovina naručena.

(2) Zastara teče iako su isporuke ili usluge produljene.

Tražbine utvrđene pred sudom ili drugim nadležnim tijelom

Članak 233.

(1) Sve tražbine koje su utvrđene pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog tijela javne vlasti, ili nagodbom pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, odnosno javnobilježničkim aktom, zastarijevaju za deset godina, pa i one za koja zakon inače predviđa kraći rok zastare.

(2) Međutim, sve povremene tražbine koje proistječu iz takvih odluka ili nagodbe,

odnosno javnobilježničkog akta i dospijevaju ubuduće zastarijevaju u roku predviđenom za zastaru povremenih tražbina.

Rokovi zastare kod ugovora o osiguranju

Članak 234.

(1) Tražbine ugovaratelja osiguranja, odnosno treće osobe iz ugovora o osiguranju života zastarijevaju za pet, a iz ostalih ugovora o osiguranju za tri godine, računajući od prvog dana poslije protoka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala.

(2) Ako zainteresirana osoba dokaže da do dana određenog u stavku 1. ovoga članka nije znala da se osigurani slučaj dogodio, zastara počinje od dana kad je za to saznala, s tim da u svakom slučaju tražbina zastarijeva kod osiguranja života za deset, a kod ostalih za pet godina od dana određenog u stavku 1. ovoga članka.

(3) Tražbine osiguratelja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine.

(4) Kad u slučaju osiguranja od odgovornosti trećega, oštećena osoba zahtijeva naknadu od osiguranika ili je dobije od njega, zastara osiguranikova zahtjeva prema osiguratelju počinje od dana kad je oštećena osoba tražila sudskim putem naknadu od osiguranika, odnosno kad joj je osiguranik naknadio štetu.

(5) Neposredni zahtjev treće oštećene osobe prema osiguratelju zastarijeva za isto vrijeme za koje zastarijeva njegov zahtjev prema osiguraniku odgovornom za štetu.

(6) Zastara tražbine koja pripada osiguratelju prema trećoj osobi odgovornoj za nastupanje osiguranog slučaja počinje teći kad i zastara tražbine osiguranika prema toj osobi i navršava se u istom roku.

Odsjek 3.

ZASTOJ ZASTARE

Tražbine između određenih osoba

Članak 235.

Zastara ne teče:

- 1) između bračnih drugova,
- 2) između roditelja i djece dok traje roditeljsko pravo,
- 3) između štićenika i njegova skrbnika te upravnog tijela socijalne skrbi za trajanja skrbništva i dok ne budu položeni računi,
- 4) između osoba koje žive u izvanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji.

Tražbine određenih osoba

Članak 236.

Zastara ne teče:

- 1) za vrijeme mobilizacije, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata za tražbine osoba na vojnoj dužnosti,
- 2) za tražbine koje imaju osobe zaposlene u tuđem kućanstvu prema poslodavcu ili članovima njegove obitelji koji zajedno s njim žive, sve dok taj odnos traje.

Nesavladive prepreke

Članak 237.

Zastara ne teče za sve vrijeme za koje vjerovniku nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka sudskim putem zahtijevati ispunjenje obveze.

Utjecaj uzroka zastoja

Članak 238.

- (1) Ako zastara nije mogla početi teći zbog nekoga zakonskog uzroka, ona počinje teći

kad taj uzrok prestane.

(2) Ako je zastara počela teći prije nego što je nastao uzrok koji je zaustavio njezin daljnji tijek, ona nastavlja teći kad prestane taj uzrok, a vrijeme koje je isteklo prije zastoja računa se u zakonom određeni rok za zastaru.

Tražbine prema poslovno nesposobnim osobama i njihove tražbine

Članak 239.

(1) Zastara teče i prema maloljetniku i drugoj poslovno nesposobnoj osobi, bez obzira na to imaju li zakonskog zastupnika ili nemaju.

(2) Međutim, zastara tražbine maloljetnika koji nema zastupnika i druge poslovno nesposobne osobe bez zastupnika ne može nastupiti dok ne proteknu dvije godine otkad su postali potpuno poslovno sposobni ili otkad su dobili zastupnika.

(3) Ako je za zastaru neke tražbine određeno vrijeme kraće od dvije godine, a vjerovnik je maloljetnik koji nema zastupnika ili neka druga poslovno nesposobna osoba bez zastupnika, zastara te tražbine počinje teći otkad je vjerovnik postao poslovno sposoban ili otkad je dobio zastupnika.

Odsjek 4.

PREKID ZASTARE

Priznanje duga

Članak 240.

(1) Zastara se prekida kad dužnik prizna dug.

(2) Dug se može priznati ne samo izjavom vjerovniku nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamata, davanje osiguranja.

Podnošenje tužbe

Članak 241.

Zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.

Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe

Članak 242.

(1) Prekid zastare izvršen podnošenjem tužbe ili kojom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine, smatra se da nije nastupio ako vjerovnik odustane od tužbe ili radnje koju je poduzeo.

(2) Isto tako, smatra se da nije bilo prekida ako vjerovnikova tužba ili zahtjev bude odbačen ili odbijen, ili ako određena mjera osiguranja bude stavljena izvan snage.

Odbacivanje tužbe zbog nenadležnosti

Članak 243.

(1) Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kojega drugog uzroka koji se ne tiče biti stvari, pa vjerovnik ponovno podnese tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravomoćnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastara prekinuta prvom tužbom.

(2) Isto vrijedi i za pozivanje u zaštitu, i za isticanje prijeboga tražbine u sporu te u slučaju kad je sud ili drugo tijelo uputilo dužnika da svoju prijavljenu tražbinu ostvaruje u parničnom postupku.

Pozivanje dužnika

Članak 244.

Za prekid zastare nije dovoljno da vjerovnik pozove dužnika pisano ili usmeno da obvezu ispuni.

Rok zastare u slučaju prekida

Članak 245.

(1) Nakon prekida zastara počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastaru.

(2) Zastara prekinuta priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja.

(3) Kad je prekid zastare nastao podnošenjem tužbe ili pozivanjem u zaštitu, ili isticanjem prijetoja tražbine u sporu, odnosno prijavljivanjem tražbine u nekom drugom postupku, zastara počinje teći iznova od dana kad je spor okončan ili završen na neki drugi način.

(4) Kad je prekid zastare nastao prijavom tražbine u stečajnom postupku, zastara počinje teći iznova od dana okončanja toga postupka.

(5) Isto vrijedi i kad je prekid zastare nastao zahtjevom ovrhe ili osiguranja.

(6) Zastara koja počinje teći iznova poslije prekida navršava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom određeno za zastaru koja je prekinuta.

Zastara u slučaju obnove

Članak 246.

Ako je prekid nastao priznanjem duga od strane dužnika, a vjerovnik i dužnik su se sporazumjeli o obnovi obveze, nova tražbina zastarijeva za vrijeme koje je određeno za njezinu zastaru.

Dio drugi

POSEBNI DIO

Glava VIII.

UGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

Odjeljak 1.

OPĆE ODREDBE

Odsjek 1.

SKLAPANJE UGOVORA

I. SUGLASNOST VOLJA

Kad je ugovor sklopljen

Članak 247.

Ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora.

Obvezno sklapanje i obvezni sadržaj ugovora

Članak 248.

(1) Ako je netko po zakonu obavezan sklopiti ugovor, zainteresirana osoba može zahtijevati da se takav ugovor bez odgađanja sklopi.

(2) Odredbe propisa kojima se, djelomično ili u cijelosti, određuje sadržaj ugovora sastavni su dijelovi tih ugovora te ih upotpunjuju ili stupaju na mjesto ugovornih odredbi koje nisu u skladu s njima.

Izjava volje

Članak 249.

(1) Volja za sklapanje ugovora može se izjaviti riječima, uobičajenim znakovima ili

drugim ponašanjem iz kojega se sa sigurnošću može zaključiti o njezinu postojanju, sadržaju i identitetu davatelja izjave.

(2) Volja za sklapanje ugovora može se izjaviti i pomoću različitih komunikacijskih sredstava.

(3) Izjava volje mora biti učinjena slobodno i ozbiljno.

Suglasnost i odobrenje

Članak 250.

(1) Kad je za sklapanje nekog ugovora potrebna privola treće osobe, ta privola može biti dana prije sklapanja ugovora, kao suglasnost, ili poslije njegova sklapanja, kao odobrenje, ako zakonom nije propisano što drugo.

(2) Suglasnost, odnosno odobrenje moraju biti dani u obliku propisanom za ugovore za čije se sklapanje daju.

Pregovori

Članak 251.

(1) Pregovori koji prethode sklapanju ugovora ne obvezuju.

(2) Ali strana koja je pregovarala ili prekinula pregovore suprotno načelu savjesnosti i poštenja odgovorna je za štetu koja je time prouzročena drugoj strani.

(3) Suprotno je načelu savjesnosti i poštenja, između ostalog, ako strana uđe u pregovore s drugom stranom bez prave namjere da s tom stranom sklopi ugovor.

(4) Ako je jedna strana u pregovorima dala drugoj strani povjerljive obavijesti ili joj omogućila da dođe do njih, druga ih strana, ako nije drukčije ugovoreno, ne smije učiniti dostupnim trećima niti ih koristiti za svoje interese, bez obzira je li naknadno ugovor sklopljen ili nije.

(5) Odgovornost za povredu obveze iz stavka 4. ovoga članka može se sastojati u naknadi time prouzročene štete i predaje oštećeniku koristi koju je štetnik tom povredom ostvario.

(6) Ako se drukčije ne sporazumiju, svaka strana snosi svoje troškove oko priprema za sklapanje ugovora, a zajedničke troškove snose na jednake dijelove.

Vrijeme i mjesto sklapanja ugovora

Članak 252.

(1) Ugovor je sklopljen u trenutku kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvaća ponudu.

(2) Smatra se da je ugovor sklopljen u mjestu u kojem je ponuditelj imao svoje sjedište, odnosno prebivalište u trenutku davanja ponude.

Ponuda

Članak 253.

(1) Ponuda je prijedlog za sklapanje ugovora učinjen određenoj osobi koji sadrži sve bitne sastojke ugovora.

(2) Ako su ugovorne strane nakon postignute suglasnosti o bitnim sastojcima ugovora ostavile neke sporedne točke za kasnije, ugovor se smatra sklopljenim, a sporedne točke, ako ugovaratelji ne postignu suglasnost o njima, utvrdit će sud vodeći računa o vođenim pregovorima, utvrđenoj praksi između ugovaratelja i običajima.

Opća ponuda

Članak 254.

Prijedlog za sklapanje ugovora upućen neodređenom broju osoba koji sadrži bitne sastojke ugovora čijem je sklapanju namijenjen vrijedi kao ponuda, ako drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Izlaganje robe

Članak 255.

Izlaganje robe s naznakom cijene smatra se ponudom, ako drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Slanje kataloga i oglasa

Članak 256.

(1) Slanje kataloga, cjenika, tarifa i drugih obavijesti te oglasi dani u tisku, lecima, radiom, televizijom, elektroničkim putem ili na koji drugi način ne smatraju se ponudom za sklapanje ugovora, nego samo pozivom da se učini ponuda pod objavljenim uvjetima, ako drukčije ne proizlazi iz takvih izjava volje.

(2) Ali će pošiljatelj takvih poziva odgovarati za štetu koju bi pretrpio ponuditelj ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

Učinak ponude

Članak 257.

(1) Ponuditelj je vezan ponudom osim ako je svoju obvezu da održi ponudu isključio ili ako to isključenje proizlazi iz okolnosti posla.

(2) Ponuda se može povući samo ako je ponuđenik primio izjavu o povlačenju prije primitka ponude ili istodobno s njom.

Dokad ponuda obvezuje

Članak 258.

(1) Ponuda u kojoj je određen rok za njezin prihvata obvezuje ponuditelja do isteka toga roka.

(2) Ako je ponuditelj u pismu ili brzojavu odredio rok za prihvata, smatrat će se da je taj rok počeo teći od nadnevka naznačenog u pismu, odnosno od dana kad je brzojav predan pošti.

(3) Ako pismo nije datirano, rok za prihvata ponude teče od dana kad je pismo predano pošti.

(4) Ponuda učinjena odsutnoj osobi u kojoj nije određen rok za prihvata obvezuje ponuditelja za vrijeme koje je redovito potrebno da ponuda stigne ponuđeniku, da je on razmotri, o njoj odluči i da odgovor o prihvaćanju stigne ponuditelju.

Oblik ponude

Članak 259.

(1) Ponuda ugovora za čije sklapanje zakon zahtijeva poseban oblik obvezuje ponuditelja samo ako je učinjena u tom obliku.

(2) Isto vrijedi i za prihvata ponude.

Ponuda neovlaštene osobe

Članak 260.

(1) Pisana ponuda obvezuje ponuditelja iako je nije potpisala ovlaštena osoba samo ako je dana na poslovnom papiru s kojim se on služi u svom poslovanju; ako je potpisana na uobičajeni način; ako se odnosi na posao kojim se ponuditelj redovito bavi i njegov redoviti opseg te ako ponuđenik nije znao niti mogao znati da je ponudu potpisala neovlaštena osoba.

(2) Isto vrijedi za prihvata ponude.

Potvrda ponude učinjene telefonom ili brzojavom

Članak 261.

(1) Ponuditelj mora ponudu danu telefonom ili brzojavom potvrditi ponuđeniku

preporučeni pismom najkasnije sljedećeg radnog dana.

(2) Izostanak pisane potvrde ne utječe na valjanost ugovora sklopljenog telefonom ili slanjem brzopjava, ali strana koja nije dala potvrdu odgovara drugoj strani za time nanesenu štetu.

(3) Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka vrijede i za prihvata ponude.

Prihvata ponude

Članak 262.

(1) Ponuda je prihvaćena kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvaća ponudu.

(2) Ponuda je prihvaćena i kad ponuđenik pošalje stvar ili plati cijenu te kad učini neku drugu radnju koja se na temelju ponude, prakse utvrđene između zainteresiranih strana ili običaja može smatrati izjavom o prijehu.

(3) Prihvata se može povući samo ako ponuditelj primi izjavu o povlačenju prije izjave o prijehu ili istodobno s njom.

Prihvata neposredne ponude

Članak 263.

(1) Ponuda učinjena nazočnoj osobi smatra se odbijenom ako nije prihvaćena bez odgađanja, osim ako iz okolnosti proizlazi da ponuđeniku pripada stanoviti rok za razmišljanje.

(2) Ponuda učinjena telefonom ili neposredno radiovezom smatra se ponudom nazočnoj osobi.

(3) Ponuda učinjena telefaksom ne smatra se ponudom učinjenom nazočnoj osobi.

Prihvata ponude s prijedlogom da se izmijeni

Članak 264.

Ako ponuđenik izjavi da prihvaća ponudu i istodobno predloži da se ona u nečemu izmijeni ili dopuni, smatra se da je ponudu odbio i da je sa svoje strane stavio novu ponudu svome prijašnjem ponuditelju.

Šutnja ponuđenika

Članak 265.

(1) Šutnja ponuđenika ne znači prihvat ponude.

(2) Nema učinak odredba u ponudi da će se šutnja ponuđenika ili neko drugo njegovo propuštanje (na primjer, ako ne odbije ponudu u određenom roku ili ako poslanu stvar o kojoj mu se nudi ugovor ne vrati u određenom roku i sl.) smatrati prijehu.

(3) Ali kad ponuđenik stoji u stalnoj poslovnoj vezi s ponuditeljem glede određene robe, smatra se da je prijehio ponudu koja se odnosi na takvu robu ako je nije odmah ili u ostavljenom roku odbio.

(4) Isto tako osoba koja se ponudila drugom da izvršava njegove naloge za obavljanje određenih poslova, a i osoba u čiju poslovnu djelatnost spada obavljanje takvih naloga, dužna je izvršiti dobiveni nalog ako ga nije odmah odbila.

(5) Ako u slučaju iz stavka 3. i 4. ovoga članka ponuda, odnosno nalog nije odbijen, smatra se da je ugovor sklopljen u trenutku kad je ponuda, odnosno nalog stigao ponuđeniku.

Zakašnjeli prihvat i zakašnjela izjava o prijehu

Članak 266.

(1) Zakašnjeli prihvat smatra se novom ponudom.

(2) Ali ako je izjava o prijehu koja je učinjena pravodobno stigla ponuditelju nakon isteka roka za prihvat, a ponuditelj je znao ili je mogao znati da je izjava odaslana

pravodobno, ugovor je sklopljen.

(3) Ipak ugovor u takvu slučaju nije sklopljen ako ponuditelj odmah, a najkasnije prvog idućeg radnog dana poslije primitka izjave ili i prije primitka izjave, a nakon proteka roka za prihvatanje ponude, pošalje obavijest ponudniku da se zbog zakašnjenja ne smatra vezanim tom ponudom.

Smrt ili nesposobnost jedne strane

Članak 267.

Ponuda ne gubi učinak ako je smrt ili nesposobnost jedne strane nastupila prije njezina prihvata, osim ako suprotno proizlazi iz namjere strana, običaja ili pravne naravi posla.

Predugovor

Članak 268.

(1) Predugovor je ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor.

(2) Propisi o obliku glavnog ugovora važe i za predugovor ako je propisani oblik pretpostavka valjanosti ugovora.

(3) Predugovor obvezuje ako sadrži bitne sastojke glavnog ugovora.

(4) Na zahtjev zainteresirane strane sud će narediti strani koja odbija sklopiti glavni ugovor da to učini u roku koji će joj odrediti.

(5) Sklapanje glavnog ugovora može se zahtijevati u roku od šest mjeseci od isteka roka predviđenog za njegovo sklapanje, a ako taj rok nije predviđen, onda od dana kad je prema naravi posla i okolnostima ugovor trebao biti sklopljen.

(6) Predugovor ne obvezuje ako su se okolnosti od njegova sklapanja toliko izmijenile da ne bi bio ni sklopljen da su takve okolnosti postojale u to vrijeme.

II. ČINIDBA

Kakva mora biti činidba

Članak 269.

(1) Objekt ugovorne obveze je činidba koja se može sastojati u davanju, činjenju, propuštanju ili trpljenju.

(2) Činidba mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva.

Ništetnost ugovora zbog činidbe

Članak 270.

(1) Kad je činidba nemoguća, nedopuštena, neodređena ili neodrediva, ugovor je ništetan.

(2) Ali ugovor sklopljen pod odgovornim uvjetom ili rokom valjan je ako je prije ispunjenja uvjeta, odnosno isteka roka činidba postala moguća, dopuštena, određena ili određiva.

Kad je činidba nedopuštena

Članak 271.

Činidba je nedopuštena ako je protivna Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva.

Kad je činidba određiva

Članak 272.

(1) Činidba je određiva ako ugovor sadrži podatke s pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile trećoj osobi da ju odredi.

(2) Ako ta treća osoba neće ili ne može odrediti činidbu, ugovor je ništetan.

III. POBUDE ZA SKLAPANJE UGOVORA

Članak 273.

- (1) Pobude iz kojih je ugovor sklopljen ne utječu na njegovu valjanost.
- (2) Ali ako je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku jednog ugovaratelja da sklopi ugovor i ako je to drugi ugovaratelj znao ili morao znati, ugovor će biti bez učinka.
- (3) Besplatni ugovor nema pravni učinak i kad drugi ugovaratelj nije znao, ni morao znati da je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku njegova suugovaratelja.
- (4) Odredba o nedopuštenosti činidbe primjenjuje se i na pobude za sklapanje ugovora.

IV. SPOSOBNOST ZA SKLAPANJE UGOVORA

Ugovori pravne osobe

Članak 274.

- (1) Pravna osoba može sklapati ugovore u pravnom prometu u okviru svoje pravne sposobnosti.
- (2) Pravni poslovi koje sklopi pravna osoba s trećima izvan djelatnosti koje čine predmet njezina poslovanja, valjani su.

Suglasnost za sklapanje ugovora

Članak 275.

- (1) Kad je statutom, društvenim ugovorom ili pravilima pravne osobe određeno i u registru u kojemu se pravna osoba vodi upisano da njezin zastupnik može sklopiti određeni ugovor samo uz suglasnost nekog njezina tijela, suglasnost se može dati prethodno, istodobno ili naknadno, ako što drugo nije upisano u registar.
- (2) Druga strana ima pravo pozvati pravnu osobu da se njezino ovlašteno tijelo u primjerenom roku očituje daje li suglasnost, pa ako to ono ne učini, smatrat će se da suglasnost nije dana.
- (3) Naknadna suglasnost ima povratni učinak ako drukčije nije ugovoreno.
- (4) Ako suglasnost nije dana, smatrat će se da ugovor nije sklopljen.

Ugovor poslovno nesposobne osobe

Članak 276.

- (1) Za sklapanje pravovaljanog ugovora potrebno je da ugovaratelj ima poslovnu sposobnost koja se zahtijeva za sklapanje toga ugovora.
- (2) Ograničeno poslovno sposobna osoba može bez odobrenja svoga zakonskog zastupnika sklapati samo one ugovore čije joj je sklapanje zakonom dopušteno, odnosno sve ugovore čije sklapanje odlukom suda o djelomičnom lišenju poslovne sposobnosti nije zabranjeno.
- (3) Ostali ugovori tih osoba ako su sklopljeni bez odobrenja zakonskog zastupnika pobojni su, ali mogu biti osnaženi njegovim naknadnim odobrenjem.

Pravo suugovaratelja poslovno nesposobne osobe

Članak 277.

- (1) Suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji nije znao za njezinu poslovnu nesposobnost može raskinuti ugovor što ga je sklopio s njom bez odobrenja njezina zakonskog zastupnika.
- (2) Isto pravo ima i suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji je znao za njezinu poslovnu nesposobnost, ali ga je ona prevarila da ima odobrenje svoga zakonskog zastupnika.
- (3) To se pravo gasi nakon isteka trideset dana od saznanja za poslovnu nesposobnost druge strane, odnosno za odsutnost odobrenja zakonskog zastupnika, ali i prije ako zakonski

zastupnik odobri ugovor prije nego što taj rok protekne.

Pozivanje zakonskog zastupnika da se očituje

Članak 278.

(1) Suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji je sklopio ugovor s njom bez odobrenja zakonskog zastupnika može pozvati zakonskog zastupnika da se očituje odobrava li taj ugovor.

(2) Ako se zakonski zastupnik ne očituje u roku od trideset dana od toga poziva da ugovor odobrava, smatrat će se da je odbio dati odobrenje.

V. MANE VOLJE

Prijetnja i sila

Članak 279.

(1) Ako je ugovorna strana ili netko treći nedopuštenom prijetnjom izazvao opravdani strah kod druge strane tako da je ona zbog toga sklopila ugovor, druga strana može zahtijevati da se ugovor poništi.

(2) Strah se smatra opravdanim ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, tijelo ili drugo značajno dobro ugovorne strane ili treće osobe.

(3) Ugovor sklopljen uporabom sile prema ugovornoj strani ništetan je.

Bitna zabluda

Članak 280.

(1) Zabluda je bitna ako se odnosi na objekt ugovora, bitna svojstva objekta ugovora, na osobu s kojom se sklapa ugovor ako se sklapa s obzirom na tu osobu, a i na okolnosti koje se po običajima u prometu ili po namjeri strana smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi inače sklopila takav ugovor.

(2) Strana koja je u zabludi može zahtijevati poništaj ugovora zbog bitne zablude.

(3) U slučaju poništaja ugovora zbog zablude druga savjesna strana ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete bez obzira na to što strana koja je u zabludi nije kriva za svoju zabludu.

(4) Strana koja je u zabludi ne može se na nju pozivati ako je druga strana spremna ispuniti ugovor kao da zablude nije bilo.

Zabluda o pobudi kod besplatnog ugovora

Članak 281.

Kod besplatnog ugovora bitnom zabludom se smatra i zabluda o pobudi koja je bila odlučna za preuzimanje obveze.

Nesporazum

Članak 282.

Kad strane vjeruju da su suglasne, a ustvari među njima postoji nesporazum o pravnoj naravi ugovora ili o kojem bitnom sastojku ugovora, ugovor ne nastaje.

Posredna izjava

Članak 283.

Zabluda osobe preko koje je strana izjavila svoju volju smatra se zabludom u vlastitom očitovanju volje.

Prijevarena

Članak 284.

(1) Ako jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na sklapanje ugovora, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora i onda

kad zabluda nije bitna.

(2) Strana koja je sklopila ugovor pod prijevaram ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete.

(3) Ako je prijevaru učinila treća osoba, prijevara utječe na sam ugovor ako je druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

(4) Besplatni se ugovor može poništiti i kad je prijevaru učinila treća osoba, bez obzira na to je li druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

Prvidan ugovor

Članak 285.

(1) Prvidan ugovor nema učinka među ugovornim stranama.

(2) Ali ako prvidan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi vrijedi ako je udovoljeno pretpostavkama za njegovu pravnu valjanost.

(3) Pravidnost ugovora ne može se isticati prema trećoj savjesnoj osobi.

VI. OBLIK UGOVORA

Neobvezatnost oblika

Članak 286.

(1) Ugovor se može sklopiti u bilo kojem obliku, osim ako je zakonom drukčije određeno.

(2) Zahtjev zakona da ugovor bude sklopljen u određenom obliku važi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora.

(3) Ali su pravovaljane kasnije usmene dopune o sporednim točkama o kojima u ugovoru nije ništa rečeno ako to nije protivno cilju radi kojega je oblik propisan.

(4) Pravovaljane su i kasnije usmene pogodbe kojima se umanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili druge strane ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Pisana potvrda usmeno sklopljenog ugovora

Članak 287.

(1) Svaka strana može od druge zahtijevati pisanu potvrdu usmeno sklopljenog ugovora sve dok druga strana ne ispuni obvezu iz ugovora.

(2) Strana koja zahtijeva pisanu potvrdu ugovora dostavit će drugoj najmanje dva primjerka potpisanog ugovora s pozivom da joj vrati primjerak pošto ga potpiše.

(3) Ako pozvana strana u roku od osam dana od primitka poziva ne preda potvrdu drugoj strani ili pošti preporučenim pismom, ova može zahtijevati da sud utvrdi postojanje ugovora i naknadu štete pretrpljene zbog toga što nije izdana pisana potvrda.

(4) Ugovor sklopljen u usmenom obliku valjan je iako pisana potvrda nije dana.

Raskid ugovora kojima je oblik propisan

Članak 288.

Ugovori propisanog oblika mogu se raskinuti sporazumom u bilo kojem obliku, osim ako je za određeni slučaj zakonom predviđeno što drugo, ili ako cilj radi kojega je oblik propisan zahtijeva da se ugovor raskine u istom obliku.

Ugovoreni oblik

Članak 289.

(1) Ugovorne strane mogu se sporazumjeti da poseban oblik bude pretpostavka nastanka i valjanosti njihova ugovora.

(2) Ugovor za čije je sklapanje ugovoren poseban oblik može se raskinuti, dopuniti ili na drugi način izmijeniti sporazumom u bilo kojem obliku.

(3) Ako su ugovorne strane predvidjele određeni oblik samo da osiguraju dokaz svoga

ugovora ili da postignu što drugo, ugovor je sklopljen kad je postignuta suglasnost o njegovu sadržaju, a za ugovaratelje je u isto vrijeme nastala obveza da ugovoru dadu predviđeni oblik.

Posljedice nepoštivanja obvezatnosti oblika

Članak 290.

(1) Ugovor koji nije sklopljen u propisanom obliku nema pravni učinak, osim ako iz cilja propisa kojim je određen oblik ne proizlazi što drugo.

(2) Ugovor koji nije sklopljen u ugovorenom obliku nema pravni učinak ako su strane valjanost ugovora uvjetovale posebnim oblikom.

Predmnjeva potpunosti isprave

Članak 291.

(1) Ako je ugovor sklopljen u posebnom obliku, bilo na temelju zakona, bilo voljom ugovornih strana, vrijedi samo ono što je u tom obliku izraženo.

(2) Ipak bit će valjane istodobne usmene pogodbe o sporednim točkama o kojima u ugovoru propisanog oblika nije ništa rečeno ako nisu u opreci s njegovim sadržajem ili ako nisu protivne cilju zbog kojega je oblik propisan.

(3) Pravovaljane su i istodobne usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili obje strane ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Sastavljanje isprave

Članak 292.

(1) Kad je za sklapanje ugovora potrebno sastaviti ispravu, ugovor je sklopljen kad ispravu potpišu ugovorne strane.

(2) Ugovaratelj koji ne zna ili ne može pisati stavit će na ispravu rukoznak ovjeren od javnog bilježnika.

(3) Za sklapanje ugovora dovoljno je da obje strane potpišu istu ispravu ili da svaka od strana potpiše primjerak isprave namijenjen drugoj strani.

(4) Zahtjev pisanog oblika ispunjen je ako strane razmijene pisma ili se sporazume pomoću drugog sredstva koje omogućuje da se sa sigurnošću utvrde sadržaj i identitet davatelja izjave.

Sklapanje ugovora elektroničkim putem

Članak 293.

(1) Ugovor je sklopljen elektroničkim putem kad su se strane suglasile o bitnim sastojcima.

(2) Ponuda učinjena elektroničkim putem smatra se ponudom nazočnoj osobi, ako se u konkretnom slučaju može na izjavu odmah dati protuizjava.

(3) Uporaba elektroničkog potpisa prilikom sklapanja ugovora uređuje se posebnim propisima.

Oснаženje ugovora kojem nedostaje potreban oblik

Članak 294.

Ugovor za čije se sklapanje zahtijeva pisani oblik smatra se valjanim iako nije sklopljen u tom obliku ako su ugovorne strane ispunile, u cijelosti ili u pretežitom dijelu, obveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja radi kojega je oblik propisan očito ne proizlazi što drugo.

VII. OPĆI UVJETI UGOVORA

Pojam i obvezatnost

Članak 295.

(1) Opći uvjeti ugovora su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna

ugovorna strana (sastavljač) prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj strani, bilo da su sadržani u formularnom (tipskom) ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva.

(2) Opći uvjeti ugovora dopunjuju posebne pogodbe utvrđene među ugovarateljima u istom ugovoru, i u pravilu obvezuju kao i ove.

(3) U slučaju neslaganja općih uvjeta i posebnih pogodbi, vrijede ove posljednje.

(4) Opći uvjeti ugovora moraju se objaviti na uobičajeni način.

(5) Opći uvjeti obvezuju ugovornu stranu ako su joj bili poznati ili morali biti poznati u vrijeme sklapanja ugovora.

Ništetnost pojedinih odredaba

Članak 296.

(1) Ništetne su odredbe općih uvjeta ugovora koje, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzroče očiglednu neravnopravnost u pravima i obvezama strana na štetu suugovaratelja sastavljača ili ugrožavaju postizanje svrhe sklopljenog ugovora, čak i ako su opći uvjeti koji ih sadrže odobreni od nadležnog tijela.

(2) Prilikom ocjene ništetnosti određene odredbe općih uvjeta ugovora uzimaju se u obzir sve okolnosti prije i u vrijeme sklapanja ugovora, pravna narav ugovora, vrsta robe ili usluge koja je objekt činidbe, ostale odredbe ugovora kao i odredbe drugog ugovora s kojim je ta odredba općih uvjeta ugovora povezana.

(3) Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na one odredbe općih uvjeta ugovora čiji je sadržaj preuzet iz važećih propisa ili se prije sklapanja ugovora o njima pojedinačno pregovaralo, a druga je strana pritom mogla utjecati na njihov sadržaj te na odredbe o predmetu i cijeni ugovora ako su jasne, razumljive i lako uočljive.

VIII. UVJET

Uvjeti i njihov učinak

Članak 297.

(1) Ugovor je sklopljen pod uvjetom ako nastanak ili prestanak njegovih učinaka zavisi od buduće i neizvjesne činjenice.

(2) Ako je sklopljen pod odgovdnim uvjetom pa se uvjetu udovolji, učinci ugovora nastaju od trenutka njegova sklapanja, osim ako iz zakona, naravi posla ili volje strana ne proistječe što drugo.

(3) Ako je sklopljen pod raskidnim uvjetom, učinci ugovora prestaju kad se uvjetu udovolji.

(4) Uzima se da je uvjet ispunjen ako njegovo ispunjenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, spriječi strana na čiji je teret određen, odnosno da nije ispunjen ako njegovo ispunjenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, prouzroči strana u čiju je korist određen.

Nedopušten ili nemoguć uvjet

Članak 298.

(1) Ništetan je ugovor u kojem je postavljen odgovdni ili raskidni uvjet protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva.

(2) Ugovor sklopljen pod nemogućim odgovdnim uvjetom ništetan je, a nemoguć raskidni uvjet smatra se nepostojećim.

Osiguranje uvjetnog prava

Članak 299.

Ako je ugovor sklopljen pod odgovdnim uvjetom, vjerovnik čije je pravo uvjetovano može zahtijevati odgovarajuće osiguranje toga prava ako je njegovo ostvarenje ugroženo.

IX. ROK

Računanje vremena

Članak 300.

(1) Rok određen u danima počinje teći prvog dana poslije događaja od kojega se rok računa, a završava se istekom posljednjeg dana roka.

(2) Rok određen u tjednima, mjesecima ili godinama završava se onoga dana koji se po imenu i broju podudara s danom nastanka događaja od kojega rok počinje teći, a ako takva dana nema u posljednjem mjesecu, kraj roka pada na posljednji dan toga mjeseca.

(3) Ako posljednji dan roka pada u dan kad je zakonom određeno da se ne radi, kao posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan.

(4) Početak mjeseca označava prvi dan u mjesecu, sredina - petnaesti, a kraj – posljednji dan u mjesecu, ako što drugo ne proizlazi iz namjere strana ili iz naravi ugovornog odnosa.

Primjena pravila o uvjetu

Članak 301.

Kad učinak ugovora počinje od određenog vremena, na odgovarajući se način primjenjuju pravila o odgodnom uvjetu, a kad učinci ugovora prestaju važiti nakon isteka određenog roka, na odgovarajući se način primjenjuju pravila o raskidnom uvjetu.

X. NAMET

Članak 302.

(1) Ako je besplatni ugovor sklopljen uz namet, pa primatelj koristi ne ispuni namet, druga strana može zahtijevati ispunjenje nameta ili raskid ugovora.

(2) Neispunjenje nameta kod pravnog posla za slučaj smrti ima učinak ispunjenja raskidnog uvjeta.

XI. KAPARA I ODUSTATNINA

1. Kapara

Vraćanje i uračunavanje kapare

Članak 303.

(1) Ako je u trenutku sklapanja ugovora jedna strana dala drugoj stanovit iznos novca ili stanovitu količinu drugih zamjenljivih stvari kao znak da je ugovor sklopljen (kapara), ugovor se smatra sklopljenim kad je kapara dana, ako nije što drugo ugovoreno.

(2) U slučaju ispunjenja ugovora kapara se mora vratiti ili uračunati u ispunjenje obveze.

(3) Ako što drugo nije ugovoreno, strana koja je dala kaparu ne može odustati od ugovora ostavljajući kaparu drugoj strani, niti to može učiniti druga strana vraćanjem dvostruke kapare.

Neispunjenje ugovora

Članak 304.

(1) Ako je za neispunjenje ugovora odgovorna strana koja je dala kaparu, druga strana može po svojem izboru zahtijevati ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete, a kaparu uračunati u naknadu ili vratiti ili se zadovoljiti primljenom kaparom.

(2) Ako je za neispunjenje ugovora odgovorna strana koja je primila kaparu, druga strana može, po svojem izboru zahtijevati ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete i vraćanje kapare, ili tražiti vraćanje dvostruke kapare.

(3) U svakom slučaju, kad druga strana zahtijeva ispunjenje ugovora, ona ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog zakašnjenja.

(4) Sud može, u slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka, na zahtjev zainteresirane strane

smanjiti pretjerano veliku kaparu.

Djelomično ispunjenje ugovora

Članak 305.

(1) U slučaju djelomičnog ispunjenja obveze vjerovnik ne može zadržati kaparu, nego može zahtijevati ispunjenje ostatka obveze i naknadu štete zbog zakašnjenja, ili tražiti naknadu štete zbog nepotpunog ispunjenja, ali se u oba slučaja kapara uračunava u naknadu.

(2) Ako vjerovnik raskine ugovor i vrati ono što je primio kao djelomično ispunjenje, on može birati između ostalih zahtjeva koji pripadaju jednoj strani kad je za neispunjenje ugovora odgovorna druga strana.

2. Odustatnina

Pojam i učinci

Članak 306.

(1) Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustanu od ugovora davanjem odustatnine.

(2) Kad strana u čiju je korist ugovorena odustatnina izjavi drugoj strani da će dati odustatninu, ona više ne može zahtijevati ispunjenje ugovora.

(3) Strana ovlaštena da odustane dužna je dati odustatninu istodobno s izjavom o odustajanju.

(4) Ako ugovaratelji nisu odredili rok do kojega ovlaštena strana može odustati od ugovora, ona to može učiniti sve dok ne protekne rok određen za ispunjenje njezine obveze.

(5) To pravo odustajanja od ugovora prestaje i kad strana u čiju je korist ugovoreno počne ispunjavati svoje obveze iz toga ugovora ili primiti ispunjenje od druge strane.

Kapara kao odustatnina

Članak 307.

(1) Kad je uz kaparu ugovoreno pravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra odustatninom i svaka strana može odustati od ugovora.

(2) U tom slučaju, ako odustane strana koja je dala kaparu, gubi je, a ako odustane strana koja je kaparu primila, vraća je u dvostrukom iznosu.

Odsjek 2.

ZASTUPANJE

I. O ZASTUPANJU UOPĆE

Mogućnost zastupanja

Članak 308.

(1) Ugovor kao i drugi pravni posao može se sklopiti, odnosno poduzeti i preko zastupnika.

(2) Ovlaštenje za zastupanje temelji se na zakonu, statutu, društvenom ugovoru ili pravilima pravne osobe, aktu nadležnog državnog tijela ili na očitovanju volje zastupanog (punomoć).

Učinci zastupanja

Članak 309.

(1) Ugovor što ga sklopi zastupnik u ime zastupane osobe i u granicama svojih ovlaštenja obvezuje neposredno zastupanog i drugu ugovornu stranu.

(2) Pod istim uvjetima i ostali pravni poslovi zastupnikovi proizvode pravni učinak neposredno prema zastupanoj osobi.

(3) Zastupnik je dužan obavijestiti drugu stranu da istupa u ime zastupanog, ali i kad on to

ne učini, ugovor proizvodi pravni učinak za zastupanog i drugu stranu ako je ona znala ili je iz okolnosti mogla zaključiti da on istupa kao zastupnik.

Prenošenje ovlaštenja

Članak 310.

(1) Zastupnik ne može prenijeti svoja ovlaštenja na drugog, osim kad mu je to dopušteno zakonom ili ugovorom.

(2) Iznimno, on to može ako ga okolnosti sprječavaju da posao obavi osobno, a interesi zastupanog zahtijevaju neodgodivo poduzimanje pravnog posla.

Prekoračenje granica ovlaštenja

Članak 311.

(1) Kad zastupnik prekorači granice ovlaštenja, zastupani je u obvezi samo ako odobri prekoračenje.

(2) Ako zastupani ne odobri ugovor u roku koji je redovito potreban da se ugovor takve vrste razmotri i ocijeni, smatrat će se da je odobrenje odbijeno.

(3) Odobrenje ima povratni učinak ako strane ne odrede drukčije.

(4) Ako druga strana nije znala niti morala znati za prekoračenje ovlaštenja, može odmah nakon saznanja za prekoračenje, ne čekajući da se zastupani o ugovoru očituje, izjaviti da se ne smatra vezana ugovorom.

(5) Ako zastupani odbije odobrenje, zastupnik i zastupani su solidarno odgovorni za štetu koju je druga strana pretrpjela, ako ona nije znala niti je morala znati za prekoračenje ovlaštenja.

Sklapanje ugovora od strane neovlaštene osobe

Članak 312.

(1) Ugovor što ga neka osoba sklopi kao opunomoćenik u ime drugoga bez njegova ovlaštenja obvezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.

(2) Strana s kojom je ugovor sklopljen može zahtijevati od neovlašteno zastupanog da se u primjerenom roku očituje odobrava li ugovor.

(3) Ako neovlašteno zastupani ni u ostavljenom roku ugovor ne odobri, smatra se da ugovor nije ni sklopljen.

(4) U tom slučaju strana s kojom je ugovor sklopljen može od osobe koja je kao opunomoćenik bez ovlaštenja sklopila ugovor tražiti naknadu štete, ako u trenutku sklapanja ugovora nije znala niti je morala znati da ta osoba nije imala ovlaštenje za sklapanje ugovora.

II. PUNOMOĆ

Davanje punomoći

Članak 313.

(1) Punomoć je ovlaštenje za zastupanje što ga opunomoćitelj pravnim poslom daje opunomoćeniku.

(2) Postojanje i opseg punomoći nezavisni su od pravnog odnosa na temelju kojega je punomoć dana.

(3) Opunomoćenik može biti i pravna osoba.

Obvezatan oblik punomoći

Članak 314.

Oblik propisan zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao odnosi se i na punomoć za sklapanje toga ugovora, odnosno za poduzimanje toga posla.

Opseg ovlaštenja

Članak 315.

(1) Opunomoćenik može poduzimati samo one pravne poslove za čije je poduzimanje ovlašten.

(2) Opunomoćenik kome je dana opća punomoć može poduzimati samo pravne poslove koji ulaze u redovito poslovanje.

(3) Posao koji ne ulazi u redovito poslovanje može opunomoćenik poduzeti samo ako je posebno ovlašten za poduzimanje toga posla, odnosno vrste poslova među koje on spada.

(4) Opunomoćenik ne može bez posebnog ovlaštenja za svaki pojedini slučaj preuzeti mjeničnu obvezu, sklopiti ugovor o jamstvu, o nagodbi, a ni odreći se nekog prava bez naknade.

Opoziv i sužavanje punomoći

Članak 316.

(1) Opunomoćitelj može po svojoj volji suziti ili opozvati punomoć, iako se ugovorom odrekao toga prava.

(2) Opoziv i sužavanje svake punomoći može se učiniti u bilo kojem obliku.

(3) Ako je opozivom ili sužavanjem punomoći povrijeđen ugovor o nalogu ili ugovor o djelu ili neki drugi ugovor, opunomoćenik ima pravo na naknadu time nastale štete.

Učinak opoziva i sužavanja punomoći prema trećim osobama

Članak 317.

(1) Opoziv punomoći te njezino sužavanje nema učinak prema trećoj osobi koja je sklopila ugovor s opunomoćenikom ili obavila drugi pravni posao, a nije znala niti je morala znati da je punomoć opozvana, odnosno sužena.

(2) U tom slučaju opunomoćitelj ima pravo zahtijevati od opunomoćenika naknadu štete koju bi zbog toga pretrpio, osim kad opunomoćenik nije znao ni morao znati za opoziv, odnosno sužavanje punomoći.

(3) Isto vrijedi i u ostalim slučajevima prestanka punomoći.

Drugi slučajevi prestanka punomoći

Članak 318.

(1) Punomoć prestaje prestankom pravne osobe kao opunomoćenika ako zakonom nije drukčije određeno.

(2) Punomoć prestaje smrću opunomoćenika.

(3) Punomoć prestaje prestankom pravne osobe, odnosno smrću osobe koja ju je dala, osim ako se započeti posao ne može prekinuti bez štete za pravne sljednike ili ako punomoć vrijedi i za slučaj smrti davatelja, bilo po njegovoj volji, bilo s obzirom na pravnu narav posla.

Odsjek 3.

TUMAČENJE UGOVORA

Primjena odredaba i tumačenje spornih odredbi

Članak 319.

(1) Odredbe ugovora primjenjuju se onako kako glase.

(2) Pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja pojedinih izričaja, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obveznog prava utvrđenim ovim Zakonom.

Nejasne odredbe u posebnim slučajevima

Članak 320.

(1) U slučaju kad je ugovor sklopljen prema unaprijed otisnutom sadržaju, ili kad je ugovor na drugi način pripremila i predložila jedna ugovorna strana, nejasne odredbe tumačit će se u korist druge strane.

(2) Nejasne odredbe u besplatnom ugovoru treba tumačiti u smislu koji je manje tegotan za dužnika, a u naplatnom u smislu kojim se ostvaruje pravičan odnos uzajamnih činidaba.

Izvalsudsko tumačenje ugovora

Članak 321.

(1) Ugovorne strane mogu predvidjeti da će, u slučaju nesuglasnosti glede smisla i domašaja ugovornih odredaba, netko treći tumačiti ugovor.

(2) U tom slučaju, ako ugovorom nije drukčije predviđeno, strane ne mogu pokrenuti spor pred sudom ili drugim nadležnim tijelom dok prethodno ne pribave tumačenje ugovora, osim ako treća osoba odbije dati tumačenje ugovora.

Odsjek 4.

NEVALJANOST UGOVORA

I. NIŠTETNI UGOVORI

Ništetnost

Članak 322.

(1) Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

(2) Ako je sklapanje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor je valjan ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snosit će odgovarajuće posljedice.

Posljedice ništetnosti

Članak 323.

(1) U slučaju ništetnosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila na temelju takva ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ako zakon što drugo ne određuje.

(2) Ugovaratelj koji je kriv za sklapanje ništetnog ugovora odgovoran je svome suugovaratelju za štetu koju trpi zbog ništetnosti ugovora ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništetnosti.

Djelomična ništetnost

Članak 324.

(1) Ništetnost neke odredbe ugovora ne povlači ništetnost ugovora ako on može opstati bez ništetne odredbe i ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor sklopljen.

(2) Ali će ugovor ostati valjan čak i ako je ništetna odredba bila uvjet ili odlučujuća pobuda ugovora u slučaju kad je ništetnost ustanovljena upravo da bi ugovor bio oslobođen te odredbe i vrijedio bez nje.

Konverzija

Članak 325.

Kad ništetan ugovor udovoljava pretpostavkama za valjanost nekog drugog ugovora, onda će među ugovarateljima vrijediti taj drugi ugovor, ako bi to bilo u suglasnosti s ciljem koji su

ugovaratelji imali na umu kad su ugovor sklopili i ako se može uzeti da bi oni sklopili taj ugovor da su znali za ništetnost svog ugovora.

Naknadni nestanak uzroka ništetnosti

Članak 326.

(1) Ništetan ugovor ne postaje valjan kad uzrok ništetnosti naknadno nestane.

(2) Ali ako je uzrok ništetnosti bila zabrana manjeg značenja, a ugovor u cijelosti ispunjen, ništetnost se ne može isticati.

Isticanje ništetnosti

Članak 327.

(1) Na ništetnost sud pazi po s lužbenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba.

(2) Pravo zahtijevati utvrđenje ništetnosti ima i državni odvjetnik.

Neograničeno isticanje ništetnosti

Članak 328.

Pravo na isticanje ništetnosti ne gasi se.

Zelenaški ugovor

Članak 329.

(1) Ništetan je ugovor kojim netko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugog, njegovim nedovoljnim iskustvom, lakomislenošću ili zavisnošću, ugovori za sebe ili za nekog trećega korist koja je u očitom nerazmjeru s onim što je on drugom dao ili učinio, ili se obvezao dati ili učiniti.

(2) Na zelenaški ugovor na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o posljedicama ništetnosti i o djelomičnoj ništetnosti ugovora.

(3) Ako oštećena strana zahtijeva da se njezina obveza smanji na pravičan iznos, sud će udovoljiti takvom zahtjevu ako je to moguće, a u tom slučaju ugovor s odgovarajućom izmjenom ostaje na snazi.

(4) Oštećena strana može podnijeti zahtjev za smanjenje obveze na pravičan iznos u roku od pet godina od sklapanja ugovora.

II. POBOJNI UGOVORI

Kad je ugovor pobojan

Članak 330.

Ugovor je pobojan kad ga je sklopila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovu sklapanju bilo mana volje te kad je to ovim Zakonom ili posebnim propisom određeno.

Poništaj ugovora

Članak 331.

(1) Ugovorna strana u čijem je interesu pobojnost ustanovljena može zahtijevati da se ugovor poništi.

(2) Ali suugovaratelj te strane može od nje zatražiti da se u određenom roku, ali ne kraćem od trideset dana, očituje ostaje li pri ugovoru ili ne, jer će se u protivnom uzeti da je ugovor poništen.

(3) Ako se pozvana strana u ostavljenom roku ne očituje ili izjavi da ne ostaje pri ugovoru, uzet će se da je ugovor poništen.

Posljedice poništaja

Članak 332.

(1) Ako je na temelju ugovora koji je poništen nešto bilo ispunjeno, ima se vratiti, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke.

(2) Ugovaratelj na čijoj je strani uzrok poboynosti odgovoran je svom suugovaratelju za štetu koju trpi zbog poništaja ugovora ako ovaj nije znao ni morao znati za postojanje uzroka poboynosti ugovora.

Vraćanje i naknada u slučaju poništaja ugovora ograničeno poslovno sposobne osobe

Članak 333.

U slučaju poništaja ugovora zbog ograničene poslovne sposobnosti jednog ugovaratelja suugovaratelj takve osobe može zahtijevati vraćanje samo onoga dijela ispunjenja koji se nalazi u imovini ograničeno poslovno sposobne osobe ili je upotrijebljen u njezinu korist, a i onoga što je namjerno uništeno ili otuđeno.

Odgovornost ograničeno poslovno sposobne osobe

Članak 334.

Ograničeno poslovno sposobna osoba odgovara za štetu nastalu poništajem ugovora ako je lukavstvom uvjerila svog suugovaratelja da je poslovno sposobna.

Prestanak prava na poništaj

Članak 335.

(1) Pravo zahtijevati poništaj poboynog ugovora prestaje istekom roka od jedne godine od saznanja za razlog poboynosti, odnosno od prestanka prisile.

(2) To pravo u svakom slučaju prestaje istekom roka od tri godine od dana sklapanja ugovora.

Odsjek 5.

UČINCI UGOVORA

I. OPĆI UČINCI UGOVORA

1. Stvaranje obveza za ugovaratelje

Učinci ugovora među ugovarateljima i njihovim pravnim sljednicima

Članak 336.

(1) Ugovor stvara prava i obveze za ugovorne strane.

(2) Ugovor ima učinak i za univerzalne pravne sljednike ugovornih strana, osim ako je što drugo ugovoreno ili što drugo proizlazi iz naravi samog ugovora.

(3) Ugovorom se može ustanoviti pravo u korist treće osobe.

2. Ugovaranje u korist trećega

Neposredno pravo trećega

Članak 337.

(1) Kad netko ugovori u svoje ime tražbinu u korist trećega, treći stječe vlastito i neposredno pravo prema dužniku ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz okolnosti posla.

(2) Ugovaratelj ima pravo zahtijevati da dužnik ispuni prema trećemu ono što je ugovoreno u korist te treće osobe.

Opoziv koristi

Članak 338.

(1) Ugovaratelj koristi za trećega može je opozvati ili izmijeniti sve dok treći ne izjavi da

prihvaća ono što je ugovoreno u njegovu korist.

(2) Ako je ugovoreno da će dužnik ispuniti ono na što se obvezao u korist trećega tek nakon smrti ugovaratelja, ovaj može sve dotle, pa i svojom oporukom, opozvati korist ugovorenu za trećega ako iz samog ugovora ili iz okolnosti ne proizlazi što drugo.

Prigovori dužnika prema trećemu

Članak 339.

Dužnik može isticati trećemu sve prigovore koje ima prema ugovaratelju po os novi ugovora kojim je ugovorena korist za trećega.

Odbijanje trećega

Članak 340.

Ako treći odbije korist koja je ugovorena za njega ili je ugovaratelj opozove, korist pripada ugovaratelju ako što drugo nije ugovoreno ili ne proizlazi iz naravi posla.

3. Ugovaranje na teret trećega

Obećanje radnje treće osobe

Članak 341.

(1) Obećanje učinjeno drugom da će treći nešto učiniti ili propustiti, trećega ne obvezuje, a obećavatelj odgovara za štetu koju bi drugi pretrpio zbog toga što treći ne pristaje obvezati se ili ispuniti određenu radnju.

(2) Obećavatelj neće odgovarati ako je drugom obećao da će se samo zauzeti kod trećega da se ovaj obveže nešto učiniti ili propustiti, a u tome nije uspio i pored svega potrebnog zalaganja.

4. Pravo na popravljanje štete

Ispunjenje obveze i posljedice neispunjenja

Članak 342.

(1) Vjerovnik u obveznom odnosu ovlašten je od dužnika zahtijevati ispunjenje obveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.

(2) Kad dužnik ne ispuni obvezu ili zakasni s njezinim ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i popravljanje štete koju je zbog toga pretrpio.

(3) Za štetu zbog zakašnjenja s ispunjenjem odgovara i dužnik kojemu je vjerovnik dao primjeren naknadni rok za ispunjenje.

(4) Dužnik odgovara i za djelomičnu ili potpunu nemogućnost ispunjenja, iako tu nemogućnost nije skrivio, ako je nastupila nakon njegovog dolaska u zakašnjenje, za koje odgovara.

(5) Ali se dužnik oslobađa odgovornosti za štetu ako dokaže da bi stvar koja je objekt činidbe slučajno propala i da je on svoju obvezu na vrijeme ispunio.

Oslobođenje dužnika od odgovornosti

Članak 343.

Dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obvezu, odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti nastalih poslije sklapanja ugovora koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći.

Ugovorno proširenje odgovornosti

Članak 344.

(1) Ugovorom se može proširiti odgovornost dužnika i za slučajeve za koje on inače ne odgovara.

(2) Ali se ispunjenje takve ugovorne odredbe ne može zahtijevati ako bi to bilo u suprotnosti s načelom savjesnosti i poštenja.

Ograničenje i isključenje odgovornosti

Članak 345.

(1) Odgovornost dužnika za namjeru ili krajnju nepažnju ne može se unaprijed ugovorom isključiti ni ograničiti.

(2) Ali sud može na zahtjev zainteresirane ugovorne strane poništiti i ugovornu odredbu o isključenju i ograničenju odgovornosti za običnu nepažnju, ako je takav sporazum proizašao iz monopolskog položaja dužnika ili uopće iz neravnopravnog odnosa ugovornih strana.

(3) Pravovaljana je odredba ugovora kojom se određuje najviši iznos naknade, ako tako određeni iznos nije u očitom nerazmjeru sa štetom i ako za određeni slučaj nije što drugo zakonom određeno.

(4) U slučaju ograničenja visine naknade vjerovnik ima pravo na potpunu naknadu ako je nemogućnost ispunjenja obveze prouzročena namjerno ili krajnjom nepažnjom dužnika.

Obujam naknade

Članak 346.

(1) Vjerovnik ima pravo na naknadu obične štete i izmakle koristi te pravičnu naknadu neimovinske štete, koje je dužnik u vrijeme sklapanja ugovora morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate.

(2) U slučaju prijevare ili namjernog neispunjenja te neispunjenja zbog krajnje nepažnje vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika naknadu cjelokupne štete koja je nastala zbog povrede ugovora, bez obzira na to što dužnik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.

(3) Ako je pri povredi obveze pored štete nastao za vjerovnika i neki dobitak, o njemu će se prilikom određivanja visine naknade voditi računa u razumnoj mjeri.

(4) Strana koja se poziva na povredu ugovora dužna je poduzeti sve razumne mjere da bi se smanjila šteta izazvana tom povredom, inače druga strana može zahtijevati smanjenje naknade.

(5) Odredbe ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i na neispunjenje obveza koje nisu nastale iz ugovora, ako za pojedine od njih nije ovim Zakonom nešto drugo predviđeno.

Smanjenje naknade

Članak 347.

Kad je vjerovnik ili osoba za koju on odgovara pridonio nastanku štete ili njezinoj visini ili otežanju dužnikova položaja, naknada se smanjuje razmjerno.

Odgovornost zbog propuštanja obavijesti

Članak 348.

Ugovorna strana koja je dužna obavijestiti drugu stranu o činjenicama što su od utjecaja na njihov međusobni odnos odgovara za štetu koju pretrpi druga strana zbog toga što nije bila na vrijeme obaviještena.

Primjena odredaba o izvanugovornoj šteti

Članak 349.

Ako odredbama ovoga odsjeka nije drukčije propisano, na naknadu ove štete na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o naknadi izvanugovorne štete.

5. Ugovorna kazna

Opća pravila

Članak 350.

(1) Vjerovnik i dužnik mogu ugovoriti da će dužnik platiti vjerovniku određeni novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist ako ne ispuni svoju obvezu ili ako zakasni s njezinim ispunjenjem ili ako je neuredno ispuni.

(2) Ako što drugo ne proizlazi iz ugovora, smatra se da je kazna ugovorena za slučaj da dužnik kasni s ispunjenjem.

(3) Ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze.

Način određivanja

Članak 351.

(1) Ugovorne strane mogu odrediti visinu kazne po svojoj volji, u ukupnom iznosu, u postotku, ili za svaki dan zakašnjenja, ili na koji drugi način.

(2) Ona mora biti ugovorena u obliku propisanom za ugovor iz kojega je nastala obveza na čije se ispunjenje odnosi.

Pravna sudbina sporazuma

Članak 352.

(1) Sporazum o ugovornoj kazni dijeli pravnu sudbinu obveze na čije se osiguranje odnosi.

(2) Sporazum gubi pravni učinak ako je do neispunjenja, neurednog ispunjenja ili zakašnjenja došlo iz uzroka za koji dužnik ne odgovara.

Vjerovnikova prava

Članak 353.

(1) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja obveze, vjerovnik može zahtijevati ili ispunjenje obveze ili ugovornu kaznu.

(2) On gubi pravo zahtijevati ispunjenje obveze ako je zatražio isplatu ugovorne kazne.

(3) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja, dužnik nema pravo isplatiti ugovornu kaznu i odustati od ugovora, osim ako je to bila namjera ugovaratelja kad su kaznu ugovorili.

(4) Kad je kazna ugovorena za slučaj zakašnjenja, odnosno neurednog ispunjenja, vjerovnik ima pravo zahtijevati i ispunjenje obveze i ugovornu kaznu.

(5) Vjerovnik ne može zahtijevati ugovornu kaznu zbog zakašnjenja, odnosno neurednog ispunjenja ako je primio ispunjenje obveze, a nije bez odgađanja priopćio dužniku da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu.

Smanjenje ugovorne kazne

Članak 354.

Sud će na zahtjev dužnika smanjiti iznos ugovorne kazne ako nađe da je ona nerazmjerno visoka s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze.

Ugovorna kazna i naknada štete

Članak 355.

(1) Vjerovnik ima pravo zahtijevati ugovornu kaznu i kad njezin iznos premašuje visinu štete koju je pretrpio, a i kad nije pretrpio nikakvu štetu.

(2) Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio veća od iznosa ugovorne kazne, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Zakonom određena naknada i ugovorna kazna

Članak 356.

Ako je za neispunjenje obveze, neuredno ispunjenje ili za slučaj zakašnjenja s ispunjenjem zakonom određena visina naknade pod nazivom penala, ugovorne kazne, naknade ili pod kojim drugim nazivom, a ugovorne strane su pored toga ugovorile kaznu, vjerovnik nema pravo zahtijevati ujedno ugovornu kaznu i naknadu određenu zakonom, osim ako je to zakonom dopušteno.

II. UČINCI DVOSTRANOOBVEZNIH UGOVORA

1. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke ispunjenja

Članak 357.

(1) Kod naplatnog ugovora svaki ugovaratelj odgovara za materijalne nedostatke svog ispunjenja.

(2) Isto tako, ugovaratelj odgovara i za pravne nedostatke ispunjenja i dužan je štititi drugu stranu od prava i zahtjeva trećih osoba kojima bi njezino pravo bilo isključeno ili suženo.

(3) Na navedene odgovornosti prenositelja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o odgovornosti prodavatelja za materijalne i pravne nedostatke, ako za pojedine ugovore nije što drugo propisano.

2. Prigovor neispunjenja ugovora

Pravilo istodobnog ispunjenja

Članak 358.

(1) U dvostranoobveznim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obvezu ako druga strana ne ispuni ili nije spremna istodobno ispuniti svoju obvezu, osim ako je što drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ako što drugo proistječe iz naravi posla.

(2) Ali ako u sudskom postupku jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obvezu dok i druga strana ne ispuni svoju, sud će joj narediti da ispuni svoju obvezu kad i druga strana ispuni svoju.

Kad ispunjenje obveze jedne strane postane neizvjesno

Članak 359.

(1) Ako je ugovoreno da prvo jedna strana ispuni svoju obvezu, pa se nakon sklapanja ugovora materijalne prilike druge strane pogoršaju u toj mjeri da je neizvjesno hoće li ona moći ispuniti svoju obvezu, ili ako ta neizvjesnost proizlazi iz drugih ozbiljnih razloga, strana koja se obvezala da prva ispuni svoju obvezu može odgoditi njezino ispunjenje dok druga strana ne ispuni svoju obvezu ili dok ne dade dovoljno osiguranje da će je ispuniti.

(2) To vrijedi i kad su materijalne prilike druge strane bile u istoj mjeri teške još prije sklapanja ugovora, ako njezin suugovaratelj to nije znao niti je morao znati.

(3) U tim slučajevima strana koja se obvezala prva ispuniti svoju obvezu može zahtijevati da joj se osiguranje dade u primjerenom roku, a poslije proteka toga roka bez rezultata, može raskinuti ugovor.

3. Raskid ugovora zbog neispunjenja

Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni svoju obvezu

Članak 360.

U dvostranoobveznim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obvezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obveze ili, pod pretpostavkama predviđenim u idućim člancima, raskinuti ugovor jednostavnim izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Kad je ispunjenje u roku bitan sastojak ugovora

Članak 361.

(1) Kad je ispunjenje obveze u određenom roku bitan sastojak ugovora, pa dužnik ne ispuni obvezu u tom roku, ugovor se raskida po samom zakonu.

(2) Ali vjerovnik može održati ugovor na snazi ako nakon isteka roka, bez odgađanja obavijesti dužnika da zahtijeva ispunjenje ugovora.

(3) Kad je vjerovnik zahtijevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor.

(4) Ova pravila važe kako u slučaju kad su ugovorne strane predvidjele da će se ugovor smatrati raskinutim ako ne bude ispunjen u određenom roku, tako i onda kad je ispunjenje ugovora u određenom roku bitan sastojak ugovora po naravi posla.

Kad ispunjenje u roku nije bitan sastojak ugovora

Članak 362.

(1) Kad ispunjenje obveze u određenom roku nije bitan sastojak ugovora, dužnik zadržava pravo da i nakon isteka roka ispuni svoju obvezu, a vjerovnik da zahtijeva njezino ispunjenje.

(2) Ali ako vjerovnik želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje.

(3) Ako dužnik ne ispuni obvezu u naknadnom roku, nastupaju iste posljedice kao i u slučaju kad je rok bitan sastojak ugovora.

Raskid ugovora bez ostavljanja naknadnog roka

Članak 363.

Vjerovnik može raskinuti ugovor bez ostavljanja dužniku naknadnog roka za ispunjenje ako iz dužnikova držanja proizlazi da on svoju obvezu neće ispuniti ni u naknadnom roku.

Raskid ugovora prije isteka roka

Članak 364.

Kad je prije isteka roka za ispunjenje obveze očito da jedna strana neće ispuniti svoju obvezu iz ugovora, druga strana može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Raskid ugovora s uzastopnim obvezama

Članak 365.

(1) Kad u ugovoru s uzastopnim obvezama jedna strana ne ispuni jednu obvezu, druga strana može, u razumnom roku, raskinuti ugovor glede svih budućih obveza, ako je iz danih okolnosti očito da ni one neće biti ispunjene.

(2) Ona može raskinuti ugovor ne samo glede budućih obveza nego i glede već ispunjenih, ako njihovo ispunjenje bez izostalih ispunjenja nema interesa za nju.

(3) Dužnik može održati ugovor ako dade odgovarajuće osiguranje.

Dužnost obavješćivanja

Članak 366.

Vjerovnik koji zbog neispunjenja dužnikove obveze raskida ugovor dužan je to priopćiti dužniku bez odgađanja.

Kad se ugovor ne može raskinuti

Članak 367.

Ugovor se ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dijela obveze.

Učinak raskida

Članak 368.

(1) Raskidom ugovora obje su strane oslobođene svojih obveza, osim obveze na naknadu štete.

(2) Ako je jedna strana ispunila ugovor potpuno ili djelomično, ima pravo na povrat onoga što je dala.

(3) Ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje danog, uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za ispunjenje dvostranoobveznih ugovora.

(4) Svaka strana duguje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno nadoknaditi.

(5) Strana koja vraća novac dužna je platiti zatezne kamate od dana kad je isplatu primila.

4. Izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Pretpostavke za raskid

Članak 369.

(1) Ako bi zbog izvanrednih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora, a koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak, ona može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine.

(2) Izmjenu ili raskid ugovora ne može zahtijevati strana koja se poziva na promijenjene okolnosti ako je bila dužna u vrijeme sklapanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjeći ili savladati.

(3) Strana koja zahtijeva izmjenju ili raskid ugovora ne može se pozivati na promijenjene okolnosti koje su nastupile nakon isteka roka određenog za ispunjenje njezine obveze.

(4) Kad jedna strana zahtijeva raskid ugovora, ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajuće odredbe ugovora pravično izmijene.

(5) Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtjev druge strane obvezati stranu koja ga je zahtijevala da ovoj naknadi pravičan dio štete koju trpi zbog toga.

Dužnost obavještanja

Članak 370.

Strana koja je ovlaštena zbog promijenjenih okolnosti zahtijevati izmjenju ili raskid ugovora dužna je o svojoj namjeri obavijestiti drugu stranu čim sazna da su takve okolnosti nastupile, a ako to ne učini, odgovara za štetu koju je druga strana pretrpjela zbog toga što joj zahtjev nije bio na vrijeme priopćen.

Okolnosti značajne za odluku suda

Članak 371.

Pri odlučivanju o izmjeni ugovora, odnosno o njegovu raskidu sud će se rukovoditi načelom savjesnosti i poštenja, vodeći računa osobito o svrsi ugovora, o podjeli rizika koja proizlazi iz ugovora ili zakona, o trajanju i djelovanju izvanrednih okolnosti te o interesima objiju strana.

Odricanje od pozivanja na promijenjene okolnosti

Članak 372.

Strane se mogu ugovorom unaprijed odreći pozivanja na određene promijenjene okolnosti, osim ako je to u opreci s načelom savjesnosti i poštenja.

5. Nemogućnost ispunjenja

Nemogućnost ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana

Članak 373.

(1) Kad je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranoobveznom ugovoru postalo nemoguće zbog izvanrednih vanjskih događaja nastalih nakon sklapanja ugovora a prije dospelosti obveze, koji se u vrijeme sklapanja ugovora nisu mogli predvidjeti, niti ih je ugovorna strana mogla spriječiti, izbjeći ili otkloniti te za koje nije odgovorna ni jedna ni druga strana, gasi se i obveza druge strane, a ako je ova nešto ispunila od svoje obveze, može zahtijevati vraćanje po pravilima o vraćanju stečenog bez osnove.

(2) U slučaju djelomične nemogućnosti ispunjenja zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, druga strana može raskinuti ugovor ako djelomično ispunjenje ne odgovara njezinim potrebama, inače ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo zahtijevati razmjerno smanjenje svoje obveze.

Nemogućnost ispunjenja za koju odgovara druga strana

Članak 374.

(1) Kad je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranoobveznom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji odgovara druga strana, njezina obveza se gasi, ali ona zadržava svoju tražbinu prema drugoj strani, s tim što se smanjuje za onoliko koliko je ona mogla imati koristi od oslobođenja od vlastite obveze.

(2) Osim toga, ona je dužna ustupiti drugoj strani sva prava koja bi imala prema trećim osobama u vezi s objektom svoje obveze čije je ispunjenje postalo nemoguće.

6. Prekomjerno oštećenje

Očiti nerazmjer uzajamnih činidaba

Članak 375.

(1) Ako je između činidaba ugovornih strana u dvostrano obveznom ugovoru postojao u vrijeme sklapanja ugovora očiti nerazmjer, oštećena strana može zahtijevati poništaj ugovora ako za pravu vrijednost tada nije znala niti je morala znati.

(2) Pravo da se zahtijeva poništaj ugovora prestaje istekom godine dana od njega sklapanja.

(3) Odricanje unaprijed od toga prava nema pravni učinak.

(4) Ugovor će ostati na snazi ako druga strana ponudi dopunu do prave vrijednosti.

(5) Zbog ovoga nerazmjera ne može se zahtijevati poništaj trgovačkog ugovora, ugovora na sreću, javne prodaje, a ni onda kad je za stvar dana viša cijena iz osobite naklonosti.

Odjeljak 2.

UGOVORI

Odsjek 1.

UGOVOR O KUPOPRODAJI

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 376.

(1) Ugovorom o kupoprodaji prodavatelj se obvezuje predati kupcu stvar u vlasništvo, a kupac se obvezuje platiti mu cijenu.

(2) Prodavatelj nekog prava obvezuje se pribaviti to pravo kupcu, a kad ostvarivanje njegova sadržaja zahtijeva posjed stvari, predati mu i stvar.

Oblik ugovora o kupoprodaji nekretnine

Članak 377.

Ugovor o kupoprodaji nekretnina mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Rizik

Članak 378.

(1) Do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavatelj, a s predajom stvari rizik prelazi na kupca.

(2) Rizik ne prelazi na kupca ako je on zbog nekog nedostatka predane stvari raskinuo ugovor ili zahtijevao zamjenu stvari.

Prijelaz rizika u slučaju kupčeva zakašnjenja

Članak 379.

(1) Ako predaja stvari nije izvršena zbog kupčeva zakašnjenja, rizik prelazi na kupca u času kad je došao u zakašnjenje.

(2) Kad su objekt ugovora stvari određene po rodu, rizik prelazi na kupca u zakašnjenju ako je prodavatelj izdvojio stvari očito namijenjene predaji i o tome odaslao obavijest kupcu.

(3) Ali kad su stvari određene po rodu takve naravi da prodavatelj ne može izdvojiti jedan njihov dio, dovoljno je da je prodavatelj izvršio sve radnje koje su potrebne da bi kupac mogao preuzeti stvari i da je o tome odaslao obavijest kupcu.

II. SASTOJCI UGOVORA O KUPOPRODAJI

1. Stvar

Opće pravilo

Članak 380.

(1) Stvar mora biti u prometu te je ništetan ugovor o kupoprodaji stvari koja je izvan prometa.

(2) Za prodaju stvari čiji je promet ograničen vrijede posebni propisi.

(3) Kupoprodaja se može odnositi i na buduću stvar.

Kad stvar propadne prije ugovora

Članak 381.

(1) Ugovor o kupoprodaji nema pravni učinak ako je u trenutku njegova sklapanja stvar o kojoj je ugovor bila propala.

(2) Ako je u času sklapanja ugovora stvar bila samo djelomično propala, kupac može raskinuti ugovor ili ostati pri njemu uz razmjerno sniženje cijene.

(3) Ali će ugovor ostati na snazi i kupac će imati samo pravo na sniženje cijene ako djelomična propast stvari ne smeta postizanju svrhe ugovora, ili ako za određenu stvar postoji takav običaj u pravnom prometu.

Kupoprodaja tuđe stvari

Članak 382.

Kupoprodaja tuđe stvari obvezuje ugovaratelje, ali kupac koji nije znao niti morao znati da je stvar tuđa može, ako se zbog toga ne može ostvariti svrha ugovora, raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Kupoprodaja spornog prava

Članak 383.

(1) Sporno pravo može biti objekt ugovora o kupoprodaji.

(2) Ali je ništetan ugovor kojim bi odvjetnik ili koji drugi nalogoprimac kupio sporno

pravo čije mu je ostvarivanje povjereno, ili ugovorio za sebe udio u podjeli iznosa dosuđenog njegovu nalogodavcu.

2. Cijena

Kad cijena nije određena

Članak 384.

(1) Ako ugovorom o kupoprodaji cijena nije određena, a ni ugovor ne sadrži dovoljno podataka s pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, ugovor nema pravni učinak.

(2) Kad trgovačkim ugovorom o kupoprodaji cijena nije određena, niti u njemu ima dovoljno podataka s pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaćivao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu.

(3) Pod razumnom cijenom smatra se tekuća cijena u vrijeme sklapanja ugovora, a ako se ona ne može utvrditi, onda cijenu koju utvrđuje sud prema okolnostima slučaja.

Propisana cijena

Članak 385.

Kad je ugovorena viša cijena od one koju je za određenu vrstu stvari propisalo nadležno tijelo, kupac dužuje samo iznos propisane cijene, a ako je već isplatio ugovorenu cijenu, ima pravo zahtijevati povrat razlike.

Kad je ugovorena tekuća cijena

Članak 386.

(1) Kad je ugovorena tekuća cijena, kupac dužuje cijenu utvrđenu službenom evidencijom na tržištu mjesta prodavatelja u vrijeme kad je trebalo doći do ispunjenja.

(2) Ako takve evidencije nema, tekuća se cijena određuje na temelju elemenata s pomoću kojih se prema običajima tržišta utvrđuje cijena.

Kad je određivanje cijene povjereno trećemu

Članak 387.

Ako treća osoba kojoj je povjereno određivanje cijene neće ili je ne može odrediti, a ugovaratelji se ne slože naknadno o određivanju cijene niti ugovor raskinu, smatrat će se da je ugovorena razumna cijena.

Kad je određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaratelju

Članak 388.

Odredba ugovora kojom se određivanje cijene ostavlja na volju jednom ugovaratelju smatra se kao da nije ni ugovorena i tada kupac dužuje cijenu kao u slučaju kad cijena nije određena.

III. OBVEZE PRODAVATELJA

1. Predaja stvari

Vrijeme i mjesto predaje

Članak 389.

(1) Prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u vrijeme i na mjestu predviđenom ugovorom.

(2) Prodavatelj je ispunio obvezu predaje kupcu, u pravilu, kad mu stvar uruči ili preda ispravu kojom se stvar može preuzeti.

Sadržaj predaje

Članak 390.

(1) Ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz naravi posla, prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u ispravnom stanju, zajedno s njezinim pripadcima.

(2) Plodovi i druge koristi od stvari pripadaju kupcu od dana kad je prodavatelj bio dužan da mu ih preda.

Kad je ugovorena predaja u tijeku stanovitog razdoblja

Članak 391.

Kad je ugovoreno da će se predaja stvari izvršiti u tijeku stanovitog razdoblja, a nije određeno koja će strana imati pravo odrediti nadnevak predaje u granicama toga razdoblja, to pravo pripada prodavatelju, osim kad iz okolnosti slučaja proizlazi da je određivanje nadnevka predaje ostavljeno kupcu.

Kad nadnevak predaje nije određen

Članak 392.

Kad nadnevak predaje stvari kupcu nije određen, prodavatelj je dužan izvršiti predaju u razumnom roku nakon sklapanja ugovora, s obzirom na narav stvari i na ostale okolnosti.

Kad mjesto predaje nije određeno ugovorom

Članak 393.

(1) Kad mjesto predaje nije određeno ugovorom, stvar se predaje u mjestu u kojem je prodavatelj u trenutku sklapanja ugovora imao svoje prebivalište ili, u nedostatku ovoga, svoje boravište, a ako je prodavatelj sklopio ugovor u obavljanju svoje redovite gospodarske djelatnosti, onda u mjestu njegova sjedišta.

(2) Ali ako je u trenutku sklapanja ugovora ugovarateljima bilo poznato gdje se stvar nalazi, odnosno gdje treba biti izrađena, predaja se obavlja u tom mjestu.

Predaja prijevozniku

Članak 394.

Kad je prema ugovoru potrebno izvršiti prijevoz, a ugovorom nije određeno mjesto ispunjenja, predaja je izvršena uručenjem stvari prijevozniku ili otpremniku.

Obveza prijevoza stvari

Članak 395.

Ako je prodavatelj dužan poslati stvar kupcu, mora sklopiti na uobičajen način i pod uobičajenim uvjetima ugovore potrebne za izvršenje prijevoza do određenog mjesta.

Troškovi predaje

Članak 396.

Troškove predaje, a i one koji joj prethode, snosi prodavatelj, a troškove odnošenja stvari i sve ostale troškove poslije predaje snosi kupac, ako nije što drugo ugovoreno.

Odgadanje predaje do isplate cijene

Članak 397.

Ako nije što drugo ugovoreno ili uobičajeno, prodavatelj nije dužan predati stvar ako mu kupac ne isplati cijenu istodobno ili nije spreman to istodobno učiniti, ali kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.

Odgadanje predaje u slučaju prijevoza stvari

Članak 398.

(1) Kad se predaja stvari ostvaruje uručenjem prijevozniku, prodavatelj može odgoditi odašiljanje stvari do isplate cijene, ili poslati stvar tako da zadrži pravo raspolaganja njome za vrijeme prijevoza.

(2) Ako je zadržao pravo raspolaganja stvarju za vrijeme prijevoza, prodavatelj može zahtijevati da stvar ne bude predana kupcu u određenom mjestu dok ne isplati cijenu, a kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.

(3) Međutim, kad ugovor predviđa plaćanje uz predaju odgovarajuće isprave, kupac nema pravo odbiti isplatu cijene zbog toga što nije imao mogućnost pregledati stvar.

Sprječavanje izručenja ođaslane stvari

Članak 399.

(1) Ako se nakon ođašiljanja stvari kupcu pokaže da su njegove materijalne prilike takve da se osnovano može posumnjati da će on moći isplatiti cijenu, prodavatelj može spriječiti izručenje stvari kupcu čak i kad ovaj već ima u rukama ispravu koja ga ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari.

(2) Međutim, prodavatelj ne može spriječiti izručenje ako ga zahtijeva neka treća osoba koja je uredan imatelj isprave koja je ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari, osim ako isprava sadrži rezerve glede učinka prijenosa, ili ako prodavatelj dokaže da je imatelj isprave kad ju je pribavljao postupio svjesno na štetu prodavatelja.

2. Odgovornost za materijalne nedostatke

Materijalni nedostaci za koje prodavatelj odgovara

Članak 400.

(1) Prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato.

(2) Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga.

(3) Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u vrijeme prijelaza rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostatka.

(4) Ne odgovara se za neznatan materijalni nedostatak.

Kad postoje materijalni nedostaci

Članak 401.

(1) Nedostatak postoji:

1) ako stvar nema potrebna svojstva za svoju redovitu uporabu ili za promet,

2) ako stvar nema potrebna svojstva za posebnu uporabu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavatelju ili mu je morala biti poznata,

3) ako stvar nema svojstva i odlike koje su izrijekom ili prešutno ugovorene, odnosno propisane,

4) kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti,

5) ako stvar nema svojstva koja inače postoje kod drugih stvari iste vrste i koja je kupac mogao opravdano očekivati prema naravi stvari, posebno uzimajući u obzir javne izjave prodavatelja, proizvođača i njihovih predstavnika o svojstvima stvari (reklame, označavanje stvari i dr.),

6) ako je stvar nepravilno montirana pod uvjetom da je usluga montaže uključena u ispunjenje ugovora o prodaji,

7) ako je nepravilna montaža posljedica nedostataka u uputama za montažu.

(2) Ako je kupac na temelju izjava proizvođača ili njegova predstavnika očekivao postojanje određenih svojstava stvari, nedostatak se ne uzima u obzir ako prodavatelj nije znao niti morao znati za te izjave, ili su te izjave bile opovrgnute do trenutka sklapanja ugovora ili one nisu utjecale na odluku kupca da sklopi ugovor.

Nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara

Članak 402.

(1) Prodavatelj ne odgovara za nedostatke ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati.

(2) Smatra se da nisu mogli ostati nepoznati kupcu oni nedostaci koje bi brižljiva osoba s prosječnim znanjem i iskustvom osobe istog zanimanja i struke kao kupac mogla lako opaziti pri uobičajenom pregledu stvari.

(3) Odredba stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na ugovore koje fizička osoba kao kupac sklapa izvan svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti s fizičkom ili pravnom osobom koja kao prodavatelj djeluje u okviru svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti (potrošački ugovor).

(4) Ali prodavatelj odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da stvar ima određena svojstva ili odlike.

Pregled stvari i vidljivi nedostaci

Članak 403.

(1) Kupac je dužan primljenu stvar na uobičajeni način pregledati ili je dati na pregled, čim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavatelja u roku od osam dana, a kod trgovačkog ugovora bez odgađanja, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.

(2) Kad je pregled izvršen u nazočnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka priopćiti prodavatelju odmah, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.

(3) Ako je kupac otpremio stvar dalje bez pretovara, a prodavatelju je pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve daljnje otpreme, pregled stvari može biti odgođen do njezina prispjeća u novo određeno mjesto, i u tom slučaju kupac je dužan prodavatelja obavijestiti o nedostacima čim je po redovitom tijeku stvari mogao za njih doznati od svojih klijenata.

(4) Kod potrošačkih ugovora potrošač kao kupac nije obavezan pregledati stvar niti je dati na pregled, ali je obavezan obavijestiti prodavatelja o postojanju vidljivih nedostataka u roku od dva mjeseca od dana kad je otkrio nedostatak.

Skriveni nedostaci

Članak 404.

(1) Kad se nakon primitka stvari od strane kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari, kupac je dužan, pod prijetnjom gubitka prava, o tom nedostatku obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod trgovačkog ugovora – bez odgađanja.

(2) Prodavatelj ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto proteknu dvije godine od predaje stvari, a kod trgovačkog ugovora šest mjeseci.

(3) Kod prodaje rabljenih stvari ugovorne strane mogu ugovoriti rok od jedne godine, a kod trgovačkih ugovora i kraći rok.

(4) Ugovorom se mogu produljiti rokovi iz stavka 2. i 3. ovoga članka.

Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl.

Članak 405.

Kad je zbog nekog nedostatka došlo do popravka stvari, isporuke druge stvari, zamjene dijelova i slično, rokovi iz prethodna dva članka počinju teći od predaje popravljene stvari, izvršene zamjene dijelova i slično.

Obavijest o nedostatku

Članak 406.

(1) U obavijesti o nedostatku stvari kupac nije dužan potanje opisati nedostatak i pozvati prodavatelja da pregleda stvar, osim ako se radi o trgovačkom ugovoru.

(2) Ako obavijest o ne dostatku koju je kupac pravodobno poslao prodavatelju preporučenim pismom, brzojavom, telefaksom ili na neki drugi pouzdan način, zakasni ili uopće ne stigne prodavatelju, smatra se da je kupac ispunio svoju obvezu da obavijesti prodavatelja.

Značenje činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak

Članak 407.

Kupac ne gubi pravo da se pozove na neki nedostatak i kad nije ispunio svoju obvezu da stvar pregleda bez odgađanja, ili obvezu da u određenom roku obavijesti prodavatelja o postojanju nedostatka, a i kad se nedostatak pokazao tek nakon proteka dvije godine od predaje stvari, ako je taj nedostatak bio poznat prodavatelju ili mu nije mogao ostati nepoznat.

Ograničenje i isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Članak 408.

(1) Ugovaratelji mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari.

(2) Odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništetna je ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, a i onda kad je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem te ako se radi o potrošačkom ugovoru.

(3) Kupac koji se odrekao prava na raskid ugovora zbog nedostatka stvari zadržava ostala prava zbog tih nedostataka.

Prisilna javna prodaja

Članak 409.

Odgovornost za materijalne nedostatke isključena je kod prisilne javne prodaje.

Prava kupca

Članak 410.

(1) Kupac koji je pravodobno i uredno obavijestio prodavatelja o ne dostatku može po svom izboru:

- 1) zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni,
- 2) zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostatka,
- 3) zahtijevati sniženje cijene,
- 4) izjaviti da raskida ugovor.

(2) U svakom od tih slučajeva kupac ima pravo i na popravljavanje štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu, uključujući i štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpio na drugim svojim dobrima.

(3) Troškove otklanjanja nedostatka i predaje druge stvari bez nedostatka snosi prodavatelj.

Neispunjenje ugovora u razumnom roku

Članak 411.

Ako kupac ne dobije zahtijevano ispunjenje ugovora u razumnom roku, zadržava pravo raskinuti ugovor ili sniziti cijenu.

Kad kupac može raskinuti ugovor

Članak 412.

(1) Kupac može raskinuti ugovor samo ako je prethodno dao prodavatelju naknadni primjereni rok za ispunjenje ugovora.

(2) Kupac može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka ako mu je prodavatelj nakon obavijesti o nedostacima priopćio da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slučaja očito proizlazi da prodavatelj neće moći ispuniti ugovor ni u naknadnom roku, kao i u slučaju kad kupac zbog zakašnjenja prodavatelja ne može ostvariti svrhu radi koje je sklopio ugovor.

Raskid ugovora po samom zakonu

Članak 413.

(1) Ako prodavatelj u naknadnom roku ne ispuni ugovor, on se raskida po samom zakonu, ali ga kupac može održati ako bez odgađanja izjavi prodavatelju da ugovor održava na snazi.

(2) Isto vrijedi i u slučaju ispunjenja s nedostatkom obveze kod koje je ispunjenje u određenom roku bitan sastojak ugovora.

Djelomični nedostaci

Članak 414.

(1) Kad samo dio predane stvari ima nedostatke ili kad je predan samo dio stvari, odnosno manja količina od ugovorene, kupac može raskinuti ugovor u smislu prethodnih članaka samo u pogledu dijela koji ima nedostatke, ili samo u pogledu dijela ili količine što nedostaju.

(2) Kupac može raskinuti cijeli ugovor samo ako ugovorena količina ili predana stvar čini cjelinu, ili ako kupac inače ima opravdan interes da primi ugovorenu stvar ili količinu u cjelini.

Kad je prodavatelj dao kupcu veću količinu

Članak 415.

(1) Trgovačkim ugovorom o kupoprodaji, kad je prodavatelj stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak te je dužan platiti ga po istoj cijeni.

(2) Ako kupac odbije primiti višak, prodavatelj je dužan naknaditi kupcu štetu.

Kad je određena cijena za više stvari

Članak 416.

(1) Kad je jednim ugovorom i za jednu cijenu prodano više stvari ili jedna skupina stvari, pa samo neke od njih imaju nedostatke, kupac može raskinuti ugovor samo u pogledu tih stvari, a ne i ostalih.

(2) Međutim, ako one čine jednu cjelinu tako da bi njihovo razdvajanje bilo štetno, kupac može raskinuti cijeli ugovor, ili ako on ipak izjavi da raskida ugovor samo u pogledu stvari s nedostatkom, prodavatelj sa svoje strane može raskinuti ugovor i u pogledu ostalih stvari.

Gubitak prava na raskid ugovora zbog nedostatka

Članak 417.

(1) Kupac gubi pravo da raskine ugovor zbog nedostatka stvari kad mu je nemoguće vratiti stvar ili je vratiti u stanju u kojem ju je primio.

(2) Ipak kupac može raskinuti ugovor zbog nekog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena zbog nedostatka koji opravdava raskid ugovora, ili zbog nekog događaja koji ne potječe od njega niti od neke osobe za koju on odgovara.

(3) Isto vrijedi ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena pri ispunjenju obveze kupca da pregleda stvar, ili ako je kupac prije nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmijenio jedan dio stvari u tijeku njezine redovite uporabe te ako je oštećenje ili izmjena

bez značenja.

Očuvanje ostalih prava

Članak 418.

Kupac koji je zbog nemogućnosti da vrati stvar ili da je vrati u stanju u kojem ju je primio izgubio pravo da raskine ugovor, zadržava ostala prava koja mu daje zakon zbog postojanja nekog nedostatka.

Učinci raskida zbog nedostatka

Članak 419.

(1) Raskid ugovora zbog nedostatka stvari ima isti učinak kao i raskid dvostranoobveznih ugovora zbog neispunjenja.

(2) Kupac duguje prodavatelju naknadu za korist od stvari i kad mu je nemoguće vratiti je cijelu ili njezin jedan dio, a ugovor je ipak raskinut.

Sniženje cijene

Članak 420.

Cijena se snižava prema odnosu između vrijednosti stvari bez nedostatka i vrijednosti stvari s nedostatkom, u vrijeme sklapanja ugovora.

Postupno otkrivanje nedostataka

Članak 421.

Kupac koji je postigao sniženje cijene zbog postojanja nekog nedostatka može raskinuti ugovor ili zahtijevati novo sniženje cijene ako se naknadno otkrije neki drugi nedostatak.

Rok za ostvarivanje prava

Članak 422.

(1) Prava kupca koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostatka gase se nakon isteka dvije godine, računajući od dana odašiljanja obavijesti prodavatelju, osim ako je prodavateljevom prijevarom kupac bio spriječen da ih ostvaruje.

(2) Međutim, kupac koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostataka može nakon proteka ovoga roka, ako još nije isplatio cijenu, zahtijevati da se cijena snizi ili da mu se naknadi šteta, kao prigovor protiv prodavateljeva zahtjeva da mu se isplati cijena.

3. Jamstvo za ispravnost prodane stvari (garancija)

Odgovornost prodavatelja i proizvođača

Članak 423.

(1) Kad je prodavatelj predao kupcu jamstveni (garancijski) list kojim proizvođač jamči ispravnost stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac može, ako stvar nije ispravna, zahtijevati kako od prodavatelja tako i od proizvođača da stvar popravi u razumnom roku ili ako to ne učini da mu umjesto nje preda stvar koja je ispravna.

(2) Ova pravila ne isključuju primjenu pravila o odgovornosti prodavatelja za nedostatke stvari.

(3) U jamstvu moraju biti navedena prava iz jamstva koja pripadaju kupcu, te jasno navedeno da jamstvo ne utječe na ostala prava koja pripadaju kupcu po drugim pravnim osnovama.

(4) Jamstvo mora sadržavati pojedinosti koje su potrebne kupcu za ostvarivanje njegovih prava, a posebno trajanje jamstva i teritorijalno područje važenja, te ime, odnosno naziv i adresu osobe koja je izdala jamstvo.

(5) Neispunjenje obveza iz stavka 3. i 4. ovoga članka ne utječe na valjanost jamstva.

Traženje popravka ili zamjene

Članak 424.

(1) Kupac može zbog neispravnosti stvari zahtijevati od prodavatelja, odnosno od proizvođača popravak ili zamjenu stvari u tijeku jamstvenog roka, bez obzira na to kad se nedostatak pojavio.

(2) On ima pravo na naknadu štete koju je pretrpio zbog toga što je bio lišen uporabe stvari od trenutka traženja popravka ili zamjene do njihova izvršenja.

Produljenje jamstvenog roka

Članak 425.

(1) U slučaju manjeg popravka jamstveni rok se produljuje onoliko koliko je kupac bio lišen uporabe stvari.

(2) Međutim, kad je zbog neispravnosti stvari izvršena njezina zamjena ili njezin bitni popravak, jamstveni rok počinje teći ponovno od zamjene, odnosno od vraćanja popravljene stvari.

(3) Ako je zamijenjen ili bitno popravljen samo neki dio stvari, jamstveni rok počinje teći ponovno samo za taj dio.

Raskid ugovora i sniženje cijene

Članak 426.

Ako prodavatelj ne izvrši u razumnom roku popravak ili zamjenu stvari, kupac ima pravo na raskid ugovora ili sniženje cijene, a u svakom slučaju i pravo na popravlanje štete.

Troškovi i rizik

Članak 427.

(1) Prodavatelj, odnosno proizvođač dužan je o svom trošku prenijeti stvar do mjesta gdje se treba popraviti, odnosno zamijeniti te popravljenu, odnosno zamijenjenu stvar vratiti kupcu.

(2) Za to vrijeme prodavatelj, odnosno proizvođač snosi rizik za propast ili oštećenje stvari.

Odgovornost više proizvođača

Članak 428.

Kad je u izradi stvari sudjelovalo više samostalnih proizvođača pojedinih dijelova stvari ili izvođača pojedinih radova, njihova odgovornost prema proizvođaču stvari za njezinu neispravnost, koja potječe od tih dijelova ili od tih radova, prestaje kad prestane odgovornost proizvođača stvari prema kupcu.

Rok za ostvarivanje prava

Članak 429.

Prava kupca prema proizvođaču po osnovi jamstvenog lista gase se nakon isteka jedne godine računajući od dana kad je od njega zatražio popravak ili zamjenu stvari.

4. *Odgovornost za pravne nedostatke*

Pravni nedostaci

Članak 430.

(1) Prodavatelj odgovara ako na prodanoj stvari postoji neko pravo trećega koje isključuje, umanjuje ili ograničuje kupčevo pravo, a o čijem postojanju kupac nije obaviješten, niti je pristao uzeti stvar opterećenu tim pravom.

(2) Prodavatelj nekog prava jamči da ono postoji i da nema pravnih smetnji za njegovo ostvarenje.

Obavješćivanje prodavatelja

Članak 431.

Kad se pokaže da treća osoba polaže pravo na neku stvar, kupac je dužan obavijestiti prodavatelja o tome, osim kad je to prodavatelju već poznato, i pozvati ga da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili zahtjeva trećega ili da mu, kad su objekt ugovora stvari određene po rodu, isporuči drugu stvar bez pravnog nedostatka.

Prava kupca

Članak 432.

(1) Ako prodavatelj ne postupi po zahtjevu kupca, u slučaju oduzimanja stvari od kupca, ugovor se raskida po samom zakonu, a u slučaju umanjenja ili ograničenja kupčeva prava, kupac može po svom izboru raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.

(2) Ako prodavatelj ne udovolji kupčevu zahtjevu da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili zahtjeva trećega, kupac može raskinuti ugovor ako se zbog toga njegova svrha ne može ostvariti.

(3) U svakom slučaju kupac ima pravo na naknadu pretrpljene štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

(4) Međutim, ako je kupac u času sklapanja ugovora znao za mogućnost da mu stvar bude oduzeta, ili da njegovo pravo bude umanjeno ili ograničeno, nema pravo na naknadu štete ako se ta mogućnost ostvari, ali ima pravo na povrat, odnosno sniženje cijene.

Kad kupac ne obavijesti prodavatelja

Članak 433.

Kupac koji se, ne obavijestivši prodavatelja, upustio u spor s trećim i spor izgubio, može se ipak pozvati na prodavateljevu odgovornost za pravne nedostatke, osim ako prodavatelj dokaže da je on raspolagao sredstvima da se odbije zahtjev treće osobe.

Kad je pravo trećega očito osnovano

Članak 434.

(1) Kupac ima pravo pozvati se na prodavateljevu odgovornost za pravne nedostatke i kad je bez obavijesti prodavatelja i bez spora priznao očito osnovano pravo trećega.

(2) Ako je kupac isplatio trećemu stanoviti iznos novca da bi odustao od svoga očitog prava, prodavatelj se može osloboditi svoje odgovornosti ako naknadi kupcu isplaćeni iznos i pretrpljenu štetu.

Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavateljeve odgovornosti

Članak 435.

(1) Odgovornost prodavatelja za pravne nedostatke može se ugovorom ograničiti ili sasvim isključiti.

(2) Ali ako je u vrijeme sklapanja ugovora prodavatelju bio poznat ili mu nije mogao ostati nepoznat neki nedostatak u njegovu pravu, odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za pravne nedostatke ništetna je.

Ograničenje javnopravne naravi

Članak 436.

Prodavatelj odgovara, prema ovim pravilima, i u slučaju kad postoje posebna ograničenja javnopravne naravi koja kupcu nisu bila poznata, ako je prodavatelj za njih znao ili je znao da se mogu očekivati, a nije ih kupcu priopćio.

Rok za ostvarivanje prava

Članak 437.

(1) Pravo kupca po osnovi pravnih nedostataka gasi se istekom godine dana od saznanja za postojanje prava trećega.

(2) Ali ako je treća osoba prije isteka toga roka pokrenula spor, a kupac pozvao prodavatelja da se u spor umiješa, pravo kupca gasi se istekom šest mjeseci nakon pravomoćno okončanog spora.

IV. OBVEZE KUPCA

1. Isplata cijene

Vrijeme i mjesto isplate

Članak 438.

(1) Kupac je dužan platiti cijenu u vrijeme i na mjestu određenom u ugovoru.

(2) U nedostatku ugovorne odredbe ili drukčijih običaja plaćanje se obavlja u trenutku i u mjestu u kojem se obavlja predaja stvari.

(3) Ako se cijena ne mora platiti u trenutku predaje, plaćanje se obavlja u prebivalištu, odnosno sjedištu prodavatelja.

Kamate u slučaju prodaje na kredit

Članak 439.

Ako stvar prodana na kredit daje plodove ili kakve druge koristi, kupac duguje kamate otkad mu je stvar predana bez obzira na to je li dospjela obveza na isplatu cijene.

Isplata cijene u slučaju uzastopnih isporuka

Članak 440.

(1) U slučaju uzastopnih isporuka kupac je dužan isplatiti cijenu za svaku isporuku u času njezina preuzimanja, osim ako je što drugo ugovoreno ili proizlazi iz okolnosti posla.

(2) Ako je u ugovoru s uzastopnim isporukama kupac dao prodavatelju predujam, prve isporuke naplaćuju se iz predujma, ako nije što drugo ugovoreno.

2. Preuzimanje stvari

Članak 441.

(1) Preuzimanje stvari sastoji se u poduzimanju potrebnih radnji da bi predaja bila moguća te u odnošenju stvari.

(2) Ako kupac bez opravdanog razloga odbije preuzeti stvar čija mu je predaja ponuđena na ugovoren ili uobičajen način i na vrijeme, prodavatelj može, ako ima osnovanog razloga posumnjati da će kupac isplatiti cijenu, izjaviti da raskida ugovor.

V. OBVEZA ČUVANJA STVARI ZA RAČUN SUUGOVARATELJA

Slučajevi obveze čuvanja

Članak 442.

(1) Kad je zbog kupčeva zakašnjenja rizik prešao na kupca prije predaje stvari, prodavatelj je dužan čuvati stvar s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina i u tu svrhu poduzeti potrebne mjere.

(2) Isto vrijedi i za kupca kad mu je stvar uručena, a on je hoće vratiti prodavatelju, bilo što je raskinuo ugovor, bilo što je zahtijevao drugu stvar umjesto nje.

(3) I u jednom i u drugom slučaju ugovaratelj koji je dužan poduzeti mjere za očuvanje stvari ima pravo na naknadu troškova potrebnih radi očuvanja stvari.

Kad kupac odbija primiti stvar što mu je upućena

Članak 443.

Kupac koji odbija primiti stvar što mu je upućena u određeno mjesto i tamo stavljena na raspolaganje dužan je preuzeti je za račun prodavatelja ako ovaj nije nazočan u određenoj mjestu niti tamo ima nekoga koji bi je za njega preuzeo, a pod uvjetom da je to moguće bez isplate cijene i bez većih nezgoda ili pretjeranih troškova.

Prava ugovaratelja koji je dužan čuvati stvar

Članak 444.

Ugovorna strana koja je dužna poduzeti mjere za čuvanje stvari može je, pod uvjetima i s posljedicama navedenim u odredbama ovoga Zakona o odgovornosti kod suda i prodaji dugovane stvari, položiti kod suda, predati na čuvanje nekom drugom ili prodati je za račun druge strane.

VI. NAKNADA ŠTETE U SLUČAJU RASKIDA KUPOPRODAJE

Opće pravilo

Članak 445.

Kad je kupoprodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jednog ugovaratelja, druga strana ima pravo na naknadu štete koju zbog toga trpi, prema općim pravilima o naknadi štete nastale povredom ugovora.

Kad stvar ima tekuću cijenu

Članak 446.

(1) Kad je kupoprodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jednog ugovaratelja, a stvar ima tekuću cijenu, druga strana može zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i tekuće cijene na dan raskida ugovora na tržištu mjesta u kojem je posao obavljen.

(2) Ako na tržištu mjesta u kojem je posao obavljen nema tekuće cijene, za izračunavanje visine naknade uzima se u račun tekuća cijena tržišta koje bi ga moglo zamijeniti u danom slučaju, kojoj treba dodati razliku u troškovima prijevoza.

Kad je izvršena prodaja ili kupnja radi pokrića

Članak 447.

(1) Kad je objekt kupoprodaje stanovita količina stvari određenih po rodu, pa jedna strana ne ispuni svoju obvezu na vrijeme, druga strana može izvršiti prodaju radi pokrića, odnosno kupnju radi pokrića, i zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i cijene prodaje, odnosno kupnje radi pokrića.

(2) Prodaja, odnosno kupnja radi pokrića mora biti izvršena u razumnom roku i na razuman način.

(3) O namjeravanoj prodaji, odnosno kupnji vjerovnik je dužan obavijestiti dužnika, inače mu odgovara za time počinjenu štetu.

Naknada veće štete

Članak 448.

Pored prava na naknadu štete prema navedenim pravilima, ugovoru vjerna strana ima pravo i na naknadu veće štete ako ju je pretrpjela.

VII. KUPOPRODAJE S POSEBNIM POGODBAMA

1. Kupoprodaja s pravom prvokupa

Pojam

Članak 449.

Ugovornom odredbom o pravu prvokupa obavezuje se kupac obavijestiti prodavatelja o

namjeravanoj prodaji stvari određenoj osobi, a i o uvjetima te prodaje, i ponuditi mu da on stvar kupi za istu cijenu.

Rokovi za ostvarenje prava i isplatu cijene

Članak 450.

(1) Prodavatelj je dužan obavijestiti kupca na pouzdan način o svojoj odluci da se koristi pravom prvokupa u roku od mjesec dana, računajući od dana kad ga je kupac obavijestio o namjeravanoj prodaji trećoj osobi.

(2) Istodobno s izjavom da kupuje stvar, prodavatelj je dužan isplatiti cijenu dogovorenu s trećom osobom, ili je položiti kod suda, odnosno kod zakonom ovlaštene osobe.

(3) Ako je u ugovoru s trećim predviđen rok za isplatu cijene, prodavatelj se može koristiti tim rokom samo ako dade dovoljno osiguranje.

Mogućnost nasljeđivanja i otuđenja

Članak 451.

Pravo prvokupa pokretnih stvari ne može se ni otuđiti ni naslijediti, ako zakonom nije drukčije određeno.

U slučaju prisilne javne prodaje

Članak 452.

(1) U slučaju prisilne javne prodaje prodavatelj se ne može pozivati na svoje pravo prvokupa.

(2) Ali prodavatelj čije je pravo prvokupa bilo upisano u javnoj knjizi može zahtijevati poništaj javne prodaje, ako nije bio posebno pozvan da joj pristupi.

Trajanje prava prvokupa

Članak 453.

(1) Pravo prvokupa prestaje poslije pet godina od sklapanja ugovora, ako nije ugovoreno da će prestati prije.

(2) Ugovoren dulji rok svodi se na rok od pet godina.

Kad je izvršen prijenos vlasništva bez obavijesti prodavatelju

Članak 454.

(1) Ako je kupac prodao stvar i prenio vlasništvo na trećega ne obavijestivši prodavatelja, i ako je trećemu bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato da prodavatelj ima pravo prvokupa, prodavatelj može u roku od šest mjeseci računajući od dana kad je saznao za taj prijenos zahtijevati da se prijenos poništi i da se stvar njemu proda pod istim uvjetima.

(2) Ako je kupac netočno obavijestio prodavatelja o uvjetima prodaje trećemu, i ako je trećemu to bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato, ovaj rok od šest mjeseci počinje teći od dana kad je prodavatelj saznao za točne uvjete ugovora.

(3) Pravo prvokupa prestaje u svakom slučaju nakon proteka pet godina od prijena vlasništva stvari na trećega.

Zakonsko pravo prvokupa

Članak 455.

(1) Za određene osobe pravo prvokupa može biti ustanovljeno zakonom.

(2) Trajanje zakonskog prava prvokupa nije ograničeno.

(3) Osobe koje na temelju zakona imaju pravo prvokupa moraju biti obaviještene pisano o namjeravanoj prodaji i o njezinim uvjetima, inače imaju pravo zahtijevati poništaj prodaje.

(4) Pravila o kupoprodaji s pravom prvokupa na odgovarajući se način primjenjuju i na zakonsko pravo prvokupa.

2. Kupnja na pokus

Pojam

Članak 456.

(1) Kad je ugovoreno da kupac uzima stvar pod uvjetom da je isproba da bi utvrdio odgovara li njegovim željama, dužan je o tome ostaje li pri ugovoru obavijestiti prodavatelja u roku utvrđenom ugovorom ili običajem, a ako takva nema, onda u primjerenom roku koji mu odredi prodavatelj, inače se smatra da je odustao od ugovora.

(2) Ako je stvar predana kupcu da bi je isprobao do određenog roka, a on je ne vrati bez odgađanja nakon isteka roka, ili ne izjavi prodavatelju da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru.

Objektivan pokus

Članak 457.

Kad je pokus ugovoren da bi se utvrdilo ima li stvar određeno svojstvo ili je li prikladna za određenu uporabu, održanje ugovora ne zavisi od kupčeva nahoda, već od toga ima li ona zaista ta svojstva, odnosno je li prikladna za određenu uporabu.

Rizik

Članak 458.

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari predane kupcu radi pokusa snosi prodavatelj do kupčeve izjave da ostaje pri ugovoru, odnosno do isteka roka kad je kupac bio dužan vratiti stvar prodavatelju.

Kupnja po pregledu, odnosno pokusu

Članak 459.

Odredbe o kupnji na pokus na odgovarajući se način primjenjuju na kupnju po pregledu i na kupnju s rezervom pokusa.

3. Kupoprodaja po uzorku ili modelu

Članak 460.

(1) U slučaju kupoprodaje po uzorku ili modelu, ako stvar koju je prodavatelj predao kupcu nije jednaka uzorku ili modelu, prodavatelj odgovara po propisima o odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari, a u drugim slučajevima po propisima o odgovornosti za neispunjenje obveze.

(2) Prodavatelj ne odgovara za nedostatak jednakosti ako je uzorak, odnosno model podnio kupcu samo radi obavijesti i približnog određivanja osobine stvari, bez obećanja jednakosti.

4. Kupoprodaja sa specifikacijom

Članak 461.

(1) Ako je ugovoreno pravo kupca da kasnije odredi oblik, mjeru ili koje druge pojedinosti stvari, a kupac ne dostavi specifikaciju do ugovorenog nadnevka, ili do proteka razumnog roka računajući od prodavateljeva traženja da to učini, prodavatelj može izjaviti da raskida ugovor ili načiniti specifikaciju prema onome što mu je poznato o kupčevim potrebama.

(2) Ako prodavatelj načini specifikaciju, dužan je obavijestiti kupca o nj ezinim pojedinostima i odrediti mu razuman rok da sam pripremi specifikaciju.

(3) Ako kupac ne iskoristi tu mogućnost, obvezna je specifikacija koju je načinio prodavatelj.

5. Kupoprodaja s pridržajem prava vlasništva

Pretpostavke

Članak 462.

(1) Prodavatelj može posebnom odredbom ugovora pridržati pravo vlasništva i poslije predaje stvari kupcu dok kupac ne isplati cijenu u potpunosti.

(2) U dvojbi se smatra da je pravo vlasništva preneseno uz odgovni uvjet potpune isplate cijene i da je prodavatelj ovlašten raskinuti ugovor, ako kupac dođe s isplatom u zakašnjenje.

(3) Pridržaj prava vlasništva pokretne stvari ima učinak prema kupčevim vjerovnicima samo ako je učinjen u obliku isprave javno ovjerovljene prije kupčeva stečaja ili prije pljenidbe stvari.

(4) Na pokretnim stvarima o kojima se vode posebne javne knjige može se pridržati pravo vlasništva samo ako je to predviđeno propisima o uređenju i vođenju tih knjiga.

Rizik

Članak 463.

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi kupac od trenutka kad mu je stvar predana.

6. Kupoprodaja s obročnom otplatom cijene

Pojam

Članak 464.

Ugovorom o kupoprodaji pokretne stvari s obročnom otplatom cijene obvezuje se prodavatelj predati kupcu pokretnu stvar prije nego što mu cijena bude potpuno isplaćena, a kupac se obvezuje isplatiti njezinu cijenu u obrocima, u određenim vremenskim razmacima.

Oblik ugovora

Članak 465.

Ugovor o kupoprodaji s obročnom otplatom cijene mora biti sastavljen u pisanom obliku.

Bitni sastojci ugovora

Članak 466.

(1) Pored stvari i njezine cijene u ispravi o ugovoru moraju, pod prijetnjom ništetnosti, biti navedeni: ukupan iznos svih obročnih otplata, računajući i onu koja je izvršena u času sklapanja ugovora, iznos pojedinih otplata, njihov broj i njihovi rokovi.

(2) Isprava o ugovoru mora, pod prijetnjom ništetnosti, sadržavati odredbu da kupac može raskinuti ugovor ako to pisano priopći prodavatelju u roku od tri dana od potpisivanja isprave te da se ovoga prava kupac ne može odreći unaprijed.

Pravo kupca da isplati cijenu odjednom

Članak 467.

(1) Kupac može uvijek isplatiti odjednom ostatak cijene.

(2) Taj ostatak se isplaćuje čist, bez ugovornih kamata i bez troškova.

(3) Ništetna je suprotna odredba ugovora.

Raskid ugovora i zahtjev potpune isplate cijene

Članak 468.

(1) Prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dođe u zakašnjenje s početnom otplatom.

(2) Nakon isplate početne otplate prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dođe u zakašnjenje s najmanje dvije uzastopne otplate, koje čine najmanje osminu cijene.

(3) Iznimno, prodavatelj može raskinuti ugovor kad kupac dođe u zakašnjenje s isplatom

samo jedne otplate, ako za isplatu cijelog ostatka cijene nije predviđeno više od četiri otplate.

(4) U slučajevima predviđenim u stavku 2. i 3. ovoga članka, prodavatelj može, umjesto da raskine ugovor, zahtijevati od kupca isplatu cijelog ostatka cijene, ali je prije toga zahtjeva dužan ostaviti kupcu naknadni rok od petnaest dana.

Sudsko produljenje rokova otplate

Članak 469.

Na traženje kupca sud može, kad to okolnosti slučaja opravdavaju, produljiti rokove za isplatu zakašnjelih otplata, ako kupac dade osiguranje da će ispuniti svoje obveze, i ako zbog toga prodavatelj ne trpi štetu.

Ništetnost ugovorne kazne

Članak 470.

Ništetna je odredba ugovora o ugovornoj kazni za slučaj raskida ugovora te za slučaj da kupac dođe u zakašnjenje s isplatom nekog obroka cijene.

Raskid ugovora

Članak 471.

(1) U slučaju raskida ugovora prodavatelj je dužan vratiti kupcu primljene otplate sa zakonskim kamatama od dana kad ih je primio i naknaditi mu nužne troškove što ih je učinio za stvar.

(2) Sa svoje strane kupac je dužan vratiti prodavatelju stvar u stanju u kojem je bila kad mu je bila predana i dati mu naknadu za njezinu uporabu do raskida ugovora.

Primjena pravila o kupoprodaji s obročnom otplatom cijene na druge ugovore

Članak 472.

(1) Pravila o kupoprodaji s obročnom otplatom cijene vrijede i u slučaju drugih pogodbi koje imaju istu bit, kao što je, na primjer ugovor o zakupu s odredbom da će stvar koja je dana u zakup prijeći u vlasništvo zakupnika ako bude plaćao zakupninu za određeno vrijeme.

(2) Ona će se primjenjivati i na zajam dan kupcu i namijenjen kupnji određenih stvari, ako su se zajmodavac i prodavatelj sporazumjeli da kupac za stvar koju mu je prodavatelj prodao otplaćuje zajmodavcu cijenu u obrocima, prema ugovoru sklopljenom između kupca i prodavatelja.

Ništetnost odredaba nepovoljnih za kupca

Članak 473.

Ništetne su odredbe kupoprodaje s obročnom otplatom cijene, koje bi bile nepovoljnije za kupca od odredaba ovoga odsjeka, osim odredaba o pridržaju prava vlasništva.

Odsjek 2.

UGOVOR O ZAMJENI

Pojam

Članak 474.

(1) Ugovorom o zamjeni svaki se ugovaratelj obvezuje prema svom suugovaratelju predati mu stvar u vlasništvo.

(2) Objekt zamjene mogu biti i prenosiva prava.

Prava i obveze ugovornih strana

Članak 475.

Iz ugovora o zamjeni nastaju za svakog ugovaratelja prava i obveze koja iz ugovora o kupoprodaji nastaju za prodavatelja.

Odsjek 3.
UGOVOR O PRODAJNOM NALOGU

Pojam

Članak 476.

(1) Ugovorom o prodajnom nalogu obvezuje se nalogoprimac da pokretnu stvar koju mu je predao nalogodavac proda za određenu cijenu u određenom roku ili da je u tom roku vrati nalogodavcu.

(2) Prodajni nalog ne može se opozvati.

Rizik

Članak 477.

Stvar predana nalogoprimcu ostaje nalogodavčeva i on snosi rizik njezine slučajne propasti ili oštećenja, ali ne može njome raspolagati dok mu ne bude vraćena.

Kad se smatra da je nalogoprimac kupio stvar

Članak 478.

(1) Ako nalogoprimac ne proda stvar i ne preda određenu cijenu nalogodavcu do određenog roka, niti je vrati u tom roku, smatra se da je on stvar kupio.

(2) Ali njegovi vjerovnici ne mogu zaplijeniti stvar dok on ne isplati cijenu nalogodavcu.

Odsjek 4.

UGOVOR O DAROVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 479.

(1) Ugovor o darovanju nastaje kad se darovatelj obveže prepustiti obdareniku bez protučinidbe stvar ili imovinsko pravo, a obdarenik to prihvati.

(2) Darovanjem se smatraju također oprost i isplata duga uz dužnikovu suglasnost.

(3) Ne smatraju se darovanjem odricanje od nasljedstva, odricanje od prava prije nego je stečeno ili prava koje je sporno, ispunjenje neke moralne obveze i prenošenje na drugoga stvari ili prava s namjerom da ga se obveže na protučinidbu.

Dar

Članak 480.

(1) Darovati se mogu sadašnje i buduće stvari, prenosiva imovinska prava te sadašnja i najviše polovina buduće imovine.

(2) U dvojbi objektom darovanja smatra se samo sadašnja imovina.

(3) Ako se želi darovati samo buduća imovina, potrebno je to izrijeком navesti u ugovoru.

(4) Ugovor o darovanju kojim se darovatelj obvezao na povremena davanja prestaje smrću darovatelja, ako iz ugovora ne proizlazi što drugo.

Predaja dara prije prihvata

Članak 481.

(1) Ako je pokretna stvar predana obdareniku prije nego se očitovao da prihvaća dar, smatrat će se da je dar prihvaćen, ako ga obdarenik nije otklonio u roku koji mu je ostavio darovatelj.

(2) U slučaju neprihvatanja dara darovatelj može zahtijevati njegov povrat prema pravilima o stjecanju bez osnove.

Oblik ugovora

Članak 482.

(1) Ugovor o darovanju nekretnine sklapa se u pisanom obliku.

(2) Ugovor o darovanju bez prave predaje stvari mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili ovjerovljene (solemnizirane) privatne isprave.

Odgovornost darovatelja za materijalne i pravne nedostatke

Članak 483.

(1) Darovatelj ne odgovara za materijalne i pravne nedostatke dara, ali ako je namjerno prešutio nedostatak, dužan je obdareniku nadoknaditi štetu koja mu je odatle nastala.

(2) Odgovornosti za štetu nema ako je darovatelj bio u zabludi glede vlasništva stvari ili kad je obdarenik, znajući da je stvar tuđa, prihvatio darovanje.

II. DAROVANJE S NAMETOM

Sadržaj nameta

Članak 484.

Uglavkom o nametu može se obvezati obdarenika da u korist darovatelja, treće osobe, u javnom ili vlastitom interesu izvrši određenu radnju ili se od nje uzdrži.

Ispunjenje nameta

Članak 485.

(1) Pravo zahtijevati ispunjenje nameta ima darovatelj, njegovi nasljednici i, ako je određen u javnom interesu, nadležno državno tijelo.

(2) Darovatelj može zahtijevati ispunjenje nameta samo ako je ispunio svoju činidbu.

(3) Darovatelj nema pravo zahtijevati ispunjenje nameta ako je njegovo ispunjenje postalo nemoguće poslije sklapanja ugovora o darovanju bez krivnje obdarenika.

(4) Ako obdarenik ne ispunji namet ni u na knadno ostavljenom primjerenom roku, darovatelj može raskinuti ugovor o darovanju i zahtijevati povrat dara, osim kad je netko treći stekao pravo zahtijevati ispunjenje nameta.

Pravo odbiti ispunjenje nameta

Članak 486.

Obdarenik ima pravo odbiti ispunjenje nameta ako vrijednost dara ne pokriva troškove njegova ispunjenja, a razlika mu se ne naknadjuje te ako se namet odnosi na protupravnu radnju.

Oslobodjenje od obveze ispunjenja nameta

Članak 487.

(1) Obdarenik se može osloboditi obveze ispunjenja nameta povratom dara u stanju u kojem se nalazi u trenutku kad se od njega zahtijeva ispunjenje nameta.

(2) Obdarenik se ne može vraćanjem dara osloboditi obveze ispunjenja nameta ako je ispunjenje nameta u javnom interesu.

III. NAGRADNO DAROVANJE

Članak 488.

(1) Darovanjem se smatra i ono koje je učinjeno na ime nagrade, priznanja ili neke zasluge, osim ako je obdarenik otprije imao pravo zahtijevati nagradu.

(2) Ako je obdarenik imao pravo na nagradu po osnovi ugovora ili zakona, ne radi se o darovanju, nego naplatnom pravnom poslu.

IV. UZAJAMNO DAROVANJE

Članak 489.

Ako je ugovoreno da će obdarenik uzvratiti darom, darovanje postoji samo glede veće vrijednosti dara.

V. MJEŠOVITO DAROVANJE

Članak 490.

(1) Ako u naplatnom pravnom poslu vrijednost uzajamnih davanja nije jednaka, razlika u vrijednosti smatrat će se darom samo ako je postojala namjera darovanja.

(2) Darovanje iz stavka 1. ovoga članka ne može se pobijati zbog prekomjernog oštećenja.

VI. DAROVANJE ZA SLUČAJ SMRTI

Članak 491.

Ugovor o darovanju koji se ima ispuniti tek poslije smrti darovatelja mora biti sastavljen u obliku javnobilježničkog akta ili ovjerovljene (solemnizirane) isprave.

VII. ODUSTANAK OD DAROVANJA

Članak 492.

Darovatelj može, sve dok njegova obveza na ispunjenje ne dospije, odustati od ugovora o darovanju, ako se poslije sklapanja ugovora njegovo imovinsko stanje toliko pogorša da bi ispunjenje ugovora ugrozilo njegovo uzdržavanje, odnosno onemogućilo ispunjavanje njegove obveze davanja uzdržavanja.

VIII. OPOZIV DAROVANJA

Opoziv zbog osiromašenja darovatelja

Članak 493.

(1) Darovatelj koji nakon ispunjenja ugovora o darovanju toliko osiromaši da više nema sredstava za svoje nužno uzdržavanje, a nema ni osobe koja ga je po zakonu dužna uzdržavati, može opozvati darovanje i od obdarenika zahtijevati povrat dara.

(2) Darovanje se može opozvati samo ako se dar ili njegova vrijednost još nalazi u imovini obdarenika, te ako se i obdarenik ne nalazi u oskudici glede svog uzdržavanja i uzdržavanja osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

(3) Obdarenik nije dužan vratiti dar ako darovatelju osigura sredstva koja mu nedostaju za uzdržavanje u granicama opravdanih potreba.

(4) Darovatelj ne može opozvati darovanje i zahtijevati povrat dara ako se namjerno ili grubom nemarnošću doveo u oskudicu ili ako je od predaje dara proteklo deset godina za nekretnine, odnosno pet godina za pokretnine.

Opoziv zbog nezahvalnosti

Članak 494.

(1) Darovatelj može opozvati darovanje zbog grube nezahvalnosti obdarenika.

(2) Gruba nezahvalnost podrazumijeva da je obdarenik učinio prema darovatelju ili nekom od članova njegove uže obitelji djelo kažnjivo po kaznenim propisima ili se teže ogriješio o zakonom utvrđene dužnosti prema darovatelju ili članu njegove uže obitelji.

(3) Nasljednik darovatelja može opozvati darovanje samo ako je obdarenik namjerno usmrtio darovatelja ili ga je spriječio da opozove darovanje.

(4) Darovanje se ne može opozvati zbog grube nezahvalnosti koju je darovatelj oprostio obdareniku.

(5) Odricanje od prava na opoziv zbog grube nezahvalnosti obdarenika nema pravni učinak.

Nadopuna zbog povrede dužnog uzdržavanja

Članak 495.

(1) Ako onaj koji je dužan uzdržavati drugoga darovanjem trećemu povrijedi to pravo, uzdržavani ima pravo zahtijevati od obdarenika nadopunu onoga što mu darovatelj, zbog učinjenog darovanja, nije više u stanju davati.

(2) Ako je više obdarenika, raniji obdarenik bit će u obvezi samo ako priloži kasnijih obdarenika nisu dovoljni za nadopunu uzdržavanja.

(3) Nadopuna se može zahtijevati i od obdarenikovih nasljednika, ako se dar ili njegova vrijednost nalaze u ostavini.

Oblik opoziva

Članak 496.

(1) Darovanje se opoziva pisanom izjavom upućenom obdareniku.

(2) Potpis na izjavi mora biti ovjeren od strane javnog bilježnika.

Prestanak prava na opoziv darovanja

Članak 497.

Pravo na opoziv darovanja prestaje istekom godine dana od dana kad je osoba koja ima pravo na opoziv saznala za razlog opoziva, ako ovim ili posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Učinak opoziva

Članak 498.

(1) U slučaju opoziva darovanja obdarenik je dužan vratiti dar, odnosno njegovu vrijednost.

(2) Na vraćanje dara primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o stjecanju bez osnove.

Odsjek 5.

UGOVOR O ZAJMU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 499.

(1) Ugovorom o zajmu obvezuje se zajmodavac predati zajmoprimcu određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenljivih stvari, a zajmoprimac se obvezuje vratiti mu poslije stanovitog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i kakvoće.

(2) Na primljenim stvarima zajmoprimac stječe pravo vlasništva.

Kamate

Članak 500.

(1) Zajmoprimac se može obvezati da uz glavnicu duguje i kamate.

(2) U trgovačkim ugovorima zajmoprimac duguje kamate iako nisu ugovorene.

II. OBVEZE I PRAVA ZAJMODAVCA

Predaja stvari

Članak 501.

(1) Zajmodavac je dužan predati stvari u ugovoreno vrijeme, a ako rok za predaju nije određen, onda kad to zajmoprimac zatraži.

(2) Pravo zajmoprimca da zahtijeva predaju ugovorenih stvari zastarijeva za tri mjeseca od dolaska zajmodavca u zakašnjenje, a u svakom slučaju za godinu dana od sklapanja ugovora.

Loše materijalne prilike zajmoprimca

Članak 502.

(1) Ako se pokaže da su materijalne prilike zajmoprimca takve da je neizvjesno hoće li biti u stanju vratiti zajam, zajmodavac može odbiti predaju ugovorenih stvari, ako u vrijeme sklapanja ugovora nije to znao te ako se pogoršanje zajmoprimčevih materijalnih prilika dogodilo nakon sklapanja ugovora.

(2) Ali on je dužan ispuniti svoju obvezu ako mu zajmoprimac ili tko drugi za njega dade dovoljno osiguranje.

Šteta zbog nedostatka pozajmljenih stvari

Članak 503.

(1) Zajmodavac je dužan naknaditi zajmoprimcu štetu zbog materijalnih nedostataka pozajmljenih stvari.

(2) Ali ako je zajam beskamatan, dužan je naknaditi štetu samo ako su mu nedostaci stvari bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati, a on o njima nije obavijestio zajmoprimca.

III. OBVEZE I PRAVA ZAJMOPRIMCA

Rok vraćanja zajma

Članak 504.

Ako ugovaratelji nisu odredili rok za vraćanje zajma, niti se on može odrediti iz okolnosti zajma, zajmoprimac je dužan vratiti zajam nakon isteka primjerenog roka koji ne može biti kraći od dva mjeseca računajući od zajmodavčeva zahtjeva.

Izbor prilikom vraćanja zajma

Članak 505.

(1) Ako u zajam nije dan novac, a ugovoreno je da će zajmoprimac vratiti zajam u novcu, zajmoprimac je ipak ovlašten da po svom izboru vrati pozajmljene stvari ili iznos novca koji odgovara vrijednosti tih stvari u vrijeme i u mjestu koji su ugovorom određeni za vraćanje.

(2) Isto vrijedi i u slučaju kad nije moguće vratiti istu količinu stvari, iste vrste i iste kakvoće.

Odustajanje od ugovora

Članak 506.

Zajmoprimac može odustati od ugovora prije nego što mu zajmodavac preda ugovorene stvari, ali ako bi zbog toga bilo kakve štete za zajmodavca, dužan je naknaditi je.

Vraćanje zajma prije roka

Članak 507.

Ako nije drukčije ugovoreno, zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan obavijestiti zajmodavca unaprijed o svojoj namjeri i naknaditi mu štetu.

IV. NAMJENSKI ZAJAM

Članak 508.

Ako je ugovorom određena svrha zajma, zajmodavac može izjaviti da raskida ugovor ako ga zajmoprimac koristi u neku drugu svrhu.

Odsjek 6.
UGOVOR O POSUDBI

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 509.

Ugovor o posudbi nastaje kad posuditelj preda posudovniku određenu stvar na besplatnu uporabu, a ovaj se obveže vratiti je nakon uporabe.

Objekt posudbe

Članak 510.

- (1) Objekt posudbe su nepotrošne stvari.
- (2) Potrošna stvar može biti objektom posudbe samo ako se ugovori povrat iste stvari.

II. PRAVA I OBVEZE POSUDOVNIKA

Način uporabe

Članak 511.

Posudovnik ima pravo rabiti stvar na ugovorom utvrđeni način, a ako način uporabe nije ugovorom određen, onako kako to odgovara svojstvima i namjeni stvari.

Troškovi održavanja

Članak 512.

- (1) Posudovnik snosi redovite troškove održavanja posuđene stvari, a kod posudbe životinje i troškove hranidbe.
- (2) Izvanredni troškovi naknađuju se posudovniku prema odredbama posloводства bez naloga.

Potposudba

Članak 513.

Posudovnik ne smije posuđenu stvar prepustiti trećemu na uporabu bez pristanka posuditelja.

Odgovornost za oštećenje i propast stvari

Članak 514.

- (1) Posudovnik odgovara za oštećenje i propast stvari ako su nastali njegovom krivnjom, a ako je stvar dao u potposudbu bez pristanka posuditelja, i kad su nastali slučajem.
- (2) Posudovnik ne odgovara za promjene i pogoršanja koja na posuđenoj stvari nastanu ugovorenom, odnosno uobičajenom uporabom.
- (3) Ako se stvar kod posudovnika izgubila i posudovnik naknadio posuditelju njezinu vrijednost, posudovnik nema pravo, ako se stvar opet nađe, zadržati je ako mu je posuditelj spreman vratiti ono što je za stvar primio.

Obveza vraćanja stvari

Članak 515.

- (1) Posudovnik je dužan vratiti stvar posuditelju po isteku ugovorenog vremena.
- (2) Ako vrijeme uporabe nije ugovoreno, ali je određena svrha uporabe, posudovnik je dužan vratiti stvar odmah nakon što ostvari ugovorenu svrhu ili kad protekne vrijeme u kojem je tu svrhu mogao ostvariti.
- (3) Ako nije ugovoreno niti trajanje niti svrha uporabe (izmoljena posudba), posudovnik je dužan vratiti posuđenu stvar čim to posuditelj zatraži.
- (4) Posudovnik nije dužan vratiti posuđenu stvar prije isteka utvrđenog vremena, osim ako

bi stvar, zbog nepredviđenih okolnosti, bila hitno potrebna posuditelju.

III. OBVEZE I PRAVA POSUDITELJA

Odgovornost za nedostatke

Članak 516.

(1) Ako posuditelj prešuti materijalne ili pravne nedostatke posuđene stvari, odgovara posudovniku za odatle nastalu štetu.

(2) Odgovornosti za štetu nema ako je posudovnik mogao lako uočiti nedostatak.

Pravo na raskid ugovora

Članak 517.

Posuditelj ima pravo raskinuti ugovor i zatražiti povrat stvari ako posudovnik rabi stvar protivno ugovoru, odnosno protivno njezinim svojstvima i namjeni ili je, bez pristanka posuditelja, prepušta trećemu na uporabu.

IV. ZASTARA UZAJAMNIH ZAHTJEVA

Članak 518.

Zahtjevi posuditelja na naknadu štete zbog promjene ili pogoršanja stvari, kao i zahtjevi posudovnika na naknadu troškova i naknadu štete zbog nedostataka stvari, zastarijevaju za šest mjeseci od dana povrata stvari.

Odsjek 7.

UGOVOR O ZAKUPU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 519.

Ugovorom o zakupu obvezuje se zakupodavac predati zakupniku određenu stvar na korištenje, a ovaj se obvezuje plaćati mu za to određenu zakupninu.

Primjena posebnih propisa

Članak 520.

Odredbe ovoga odsjeka neće se primjenjivati na zakupe uređene posebnim zakonom, osim podredno.

II. OBVEZE ZAKUPODAVCA

Predaja stvari

Članak 521.

(1) Zakupodavac je dužan predati zakupniku zakupljenu stvar u ispravnom stanju, zajedno s pripadcima.

(2) Stvar je u ispravnom stanju ako je u stanju određenom ugovorom, a u nedostatku ugovora, u stanju da može poslužiti svrsi radi koje je ugovor sklopljen.

Održavanje stvari

Članak 522.

(1) Zakupodavac je dužan održavati stvar u ispravnom stanju za trajanja zakupa i radi toga obavljati potrebne popravke na njoj.

(2) On je dužan naknaditi zakupniku troškove što ih je ovaj učinio za održavanje stvari, a koje bi on sam bio dužan učiniti.

(3) Troškovi sitnih popravaka izazvanih redovitim korištenjem stvari, kao i troškovi samog korištenja, padaju na teret zakupnika.

(4) O potrebi popravka zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca.

Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog popravka

Članak 523.

(1) Ako potrebni popravci zakupljene stvari ometaju njezino korištenje u znatnoj mjeri i za dulje vrijeme, zakupnik može raskinuti ugovor.

(2) On ima pravo na sniženje zakupnine razmjerno ograničenju korištenja stvari zbog tih popravaka.

Izmjene na zakupljenoj stvari

Članak 524.

(1) Zakupodavac ne može bez pristanka zakupnika činiti izmjene na zakupljenoj stvari za trajanja zakupa, ako bi to ometalo njezino korištenje.

(2) Ako bi izmjenama stvari bilo smanjeno u stanovitoj mjeri korištenje stvari, smanjit će se i zakupnina u odgovarajućem razmjeru.

Odgovornost za materijalne nedostatke

Članak 525.

(1) Zakupodavac odgovara zakupniku za sve nedostatke zakupljene stvari koji smetaju njezinu ugovorenom ili redovitom korištenju, bez obzira na to je li znao za njih ili ne te za nedostatke svojstava ili odlika predviđenih ugovorom ili prešutno.

(2) Ne uzimaju se u obzir nedostaci koji su manjeg značenja.

Nedostaci za koje zakupodavac ne odgovara

Članak 526.

(1) Zakupodavac ne odgovara za nedostatke zakupljene stvari koji su u času sklapanja ugovora bili poznati zakupniku ili mu nisu mogli ostati nepoznati.

(2) Ali zakupodavac odgovara za nedostatak zakupljene stvari koji je zakupniku zbog krajnje nepažnje ostao nepoznat, ako je on znao za taj nedostatak i namjerno propustio o njemu obavijestiti zakupnika.

Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Članak 527.

Zakupodavac odgovara za sve nedostatke zakupljene stvari ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti

Članak 528.

(1) Odgovornost za materijalne nedostatke zakupljene stvari može biti ugovorom isključena ili ograničena.

(2) Odredba ugovora kojom se ova odgovornost isključuje ili ograničuje ništetna je ako je zakupodavac znao za nedostatke i namjerno propustio o njima obavijestiti zakupnika ili ako je nedostatak takav da onemogućuje korištenje zakupljene stvari te onda kad je zakupodavac nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem.

Obavješćivanje zakupodavca o nedostacima i opasnostima

Članak 529.

(1) Zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca bez nepotrebnog odgađanja o svakom nedostatku zakupljene stvari koji bi se pokazao u tijeku zakupa, osim ako zakupodavac zna za nedostatak.

(2) On je isto tako dužan obavijestiti zakupodavca o svakoj nepredviđenoj opasnosti koja bi u tijeku zakupa prijetila zakupljenoj stvari, da bi mogao poduzeti potrebne mjere.

(3) Zakupnik koji ne obavijesti zakupodavca o pojavljenom nedostatku ili o na stalnoj opasnosti, za koje ovaj nije znao, gubi pravo na naknadu štete koju bi pretrpio zbog postojanja nedostatka ili nastale opasnosti za zakupljenu stvar, a dužan je naknaditi štetu koju bi zakupodavac pretrpio zbog toga.

Prava zakupnika kad stvar ima neki nedostatak

Članak 530.

(1) Ako u času predaje zakupljena stvar ima neki nedostatak koji se ne može otkloniti, zakupnik može, po svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.

(2) Kad stvar ima neki nedostatak koji se može otkloniti bez većih nezgoda za zakupnika, a predaja stvari u određenom roku nije bila bitni sastojak ugovora, zakupnik može zahtijevati od zakupodavca ili otklanjanje nedostataka u primjerenom roku ili sniženje zakupnine.

(3) Ako zakupodavac ne otkloni nedostatak u naknadnom primjerenom roku koji mu je zakupnik odredio, zakupnik može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.

(4) U svakom slučaju zakupnik ima pravo na naknadu štete.

(5) Odredbe ovoga članka primijenit će se i kad nedostatak nastane za vrijeme zakupa kao i u slučaju da stvar nema neko svojstvo koje po ugovoru ili običaju treba imati ili ga izgubi tijekom zakupa.

Odgovornost zakupodavca za pravne nedostatke

Članak 531.

(1) Kad netko treći na zakupljenoj stvari ili na nekom njezinu dijelu polaže neko pravo, i obrati se svojim zahtjevom zakupniku, te ako samovlasno oduzme stvar od zakupnika, ovaj je dužan obavijestiti o tome zakupodavca, osim kad to ovaj već zna, inače će odgovarati za štetu.

(2) Ako se utvrdi da trećemu pripada neko pravo koje sasvim isključuje pravo zakupnika na korištenje stvari, ugovor o zakupu se raskida po samom zakonu, a zakupodavac je dužan naknaditi zakupniku štetu.

(3) Kad pravo trećega samo ograničuje zakupnikovo pravo, ovaj može, po svojem izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine i u svakom slučaju naknadu štete.

III. OBVEZE ZAKUPNIKA

Korištenje stvari prema ugovoru

Članak 532.

(1) Zakupnik je dužan koristiti stvar kao dobar gospodarstvenik, odnosno dobar domaćin.

(2) On je može koristiti samo onako kako je određeno ugovorom ili namjenom stvari.

(3) On odgovara za štetu koja nastane korištenjem zakupljene stvari protivno ugovoru ili njezinoj namjeni, bez obzira na to je li stvar koristio on, ili neka osoba koja radi po njegovu nalogu, podzakupnik ili koja druga osoba kojoj je omogućio da koristi stvar.

Otkaz zbog korištenja protivno ugovoru

Članak 533.

Ako zakupnik i nakon opomene zakupodavca koristi stvar protivno ugovoru ili njezinoj namjeni ili zanemaruje njezino održavanje, te postoji opasnost znatne štete za zakupodavca, ovaj može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka.

Plaćanje zakupnine

Članak 534.

(1) Zakupnik je dužan plaćati zakupninu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovora i zakona, kako je uobičajeno u mjestu gdje je stvar predana zakupniku.

(2) Ako nije drukčije ugovoreno ili u mjestu predaje stvari uobičajeno, zakupnina se plaća

polugodišnje kad je stvar dana u zakup za jednu ili više godina, a ako je dana za kraće vrijeme, onda nakon isteka toga vremena.

Otkaz zbog neplaćanja zakupnine

Članak 535.

(1) Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako zakupnik ne plati zakupninu ni u roku 15 dana pošto ga je zakupodavac pozvao na plaćanje.

(2) Ali će ugovor ostati na snazi ako zakupnik isplati zakupninu prije nego što mu otkaz bude priopćen.

Vraćanje zakupljene stvari

Članak 536.

(1) Zakupnik je dužan čuvati zakupljenu stvar i nakon prestanka zakupa vratiti je neoštećenu.

(2) Ako nije drukčije ugovoreno, stvar se vraća u mjestu u kojem je bila predana.

(3) Zakupnik ne odgovara za istrošenost stvari koja nastaje njezinim redovitim korištenjem, a ni za oštećenja koja potječu od njezine dotrajalosti.

(4) Ako je za vrijeme zakupa izvršio kakve promjene na stvari, dužan je vratiti je u stanje u kojem je bila kad mu je predana u zakup, osim ako je što drugo ugovoreno.

(5) On može odnijeti dodatke koje je učinio na stvari ako se mogu odvojiti bez njezina oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati ako mu naknadi njihovu vrijednost u vrijeme vraćanja.

IV. PODZAKUP

Kad se stvar može dati u podzakup

Članak 537.

(1) Ako nije drukčije ugovoreno, zakupnik može zakupljenu stvar dati u podzakup, ali samo ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu.

(2) Zakupnik jamči zakupodavcu da će podzakupnik koristiti stvar prema ugovoru o zakupu.

Otkaz zbog nedopuštenog podzakupa

Članak 538.

Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako je zakupljena stvar dana u podzakup bez njegova dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Neposredan zahtjev zakupodavca

Članak 539.

Zakupodavac može, radi naplate svojih tražbina od zakupnika nastalih iz zakupa, zahtijevati neposredno od podzakupnika isplatu iznosa koje ovaj duguje zakupniku po osnovi podzakupa.

Prestanak podzakupa po samom zakonu

Članak 540.

Podzakup prestaje u svakom slučaju kad prestane zakup.

V. OTUĐENJE ZAKUPLJENE STVARI

Otuđenje nakon predaje u zakup

Članak 541.

(1) U slučaju otuđenja stvari koja je prije toga predana u zakup, pribavitelj stvari stupa na mjesto zakupodavca te nakon toga prava i obveze iz zakupa nastaju između njega i zakupnika.

(2) Pribavitelj ne može zahtijevati od zakupnika da mu preda stvar prije proteka vremena za koje je zakup ugovoren, a ako trajanje zakupa nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda prije isteka otkaznog roka.

(3) Za pribaviteljeve obveze iz zakupa prema zakupniku odgovara prenositelj kao solidarni jamac.

Pravo na zakupninu

Članak 542.

(1) Ako nije što drugo ugovoreno, pribavitelj stvari predane u zakup ima pravo na zakupninu počev od prvoga idućeg roka nakon pribavljanja stvari, a ako je prenositelj primio tu zakupninu unaprijed, mora mu je predati.

(2) Od trenutka kad je obaviješten o otuđenju zakupljene stvari zakupnik može isplatiti zakupninu samo pribavitelju.

Otuđenje zakupljene stvari prije predaje zakupniku

Članak 543.

(1) Kad je stvar o kojoj je sklopljen ugovor o zakupu predana pribavitelju, a ne zakupniku, pribavitelj stupa na mjesto zakupodavca i preuzima njegove obveze prema zakupniku, ako je u trenutku sklapanja ugovora o otuđenju znao za postojanje ugovora o zakupu.

(2) Pribavitelj koji u trenutku sklapanja ugovora o otuđenju nije znao za postojanje ugovora o zakupu nije dužan predati stvar zakupniku, a zakupnik može samo zahtijevati naknadu štete od zakupodavca.

(3) Za pribaviteljeve obveze iz zakupa prema zakupniku odgovara prenositelj kao solidarni jamac.

Otkaz ugovora zbog otuđenja stvari

Članak 544.

Kad zbog otuđenja zakupljene stvari prava i obveze zakupodavca prijeđu na pribavitelja, zakupnik može otkazati ugovor, poštujući zakonske otkazne rokove.

VI. PRESTANAK ZAKUPA

Protok određenog vremena

Članak 545.

(1) Ugovor o zakupu sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena na koje je sklopljen.

(2) Isto vrijedi i u slučajevima kad je u nedostatku volje ugovaratelja, trajanje zakupa određeno zakonom.

Prešutno obnavljanje zakupa

Članak 546.

(1) Kad nakon proteka vremena za koje je ugovor o zakupu sklopljen zakupnik nastavi koristiti stvar, a zakupodavac se tomu ne usprotivi, smatra se da je sklopljen nov ugovor o zakupu neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prethodni.

(2) Osiguranja koja su treće osobe dale za prvi zakup prestaju protekom vremena na koje je bio sklopljen.

Otkaz

Članak 547.

(1) Ugovor o zakupu čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mjesnih običaja prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.

(2) Ako duljina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ona iznosi osam dana, s tim da otkaz ne može biti dan u nevrijeme.

(3) Ako su zakupljene stvari opasne za zdravlje, zakupnik može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka, čak i ako je u trenutku sklapanja ugovora to znao.

(4) Zakupnik se ne može odreći prava iz stavka 3. ovoga članka.

Propast stvari zbog više sile

Članak 548.

(1) Zakup prestaje ako zakupljena stvar bude uništena događajem više sile.

(2) Ako zakupljena stvar bude djelomično uništena ili samo oštećena, zakupnik može raskinuti ugovor ili ostati i dalje u zakupu i zahtijevati odgovarajuće sniženje zakupnine.

Smrt

Članak 549.

U slučaju smrti zakupnika ili zakupodavca zakup se nastavlja s njegovim nasljednicima ako nije drukčije ugovoreno.

Odsjek 8.

UGOVOR O NAJMU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 550.

Ugovorom o najmu obvezuje se najmodavac predati određenu stvar najmoprimcu na uporabu, a ovaj mu se obvezuje za to plaćati određenu najamninu.

Najam uređen posebnim propisima

Članak 551.

Odredbe ovoga odsjeka podredno se primjenjuju na najam uređen posebnim zakonom.

Oblik

Članak 552.

Ugovor o najmu nekretnine sklapa se u pisanom obliku.

II. OBVEZE NAJMODAVCA

Predaja stvari

Članak 553.

(1) Najmodavac je dužan najmoprimcu predati i održavati stvar u stanju podobnom za ugovorenu uporabu.

(2) Ako je stvar predana u stanju neprikladnom za ugovorenu uporabu ili u stanju koje bi uporabu znatno ograničavalo, najmoprimac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine.

(3) U slučaju raskida ugovora najmoprimac ima pravo na naknadu štete zbog neispunjenja obveze.

Održavanje stvari i javni tereti

Članak 554.

(1) Radi održavanja stvari u stanju podobnom za ugovorenu uporabu najmodavac je dužan o svom trošku pravodobno izvršiti potrebne popravke, a najmoprimac je to dužan dopustiti.

(2) Najmodavac je dužan naknaditi najmoprimcu troškove popravaka koje je ovaj izvršio, bilo stoga što nisu trpjeli odgađanje ili ih najmodavac, obaviješten o njima, nije izvršio u primjerenom roku.

(3) Troškovi sitnih popravaka i troškovi redovite uporabe stvari padaju na teret najmoprimca.

(4) O potrebi popravka najmoprimac je dužan bez odgađanja obavijestiti najmodavca, u protivnom odgovara za odatle nastalu štetu.

(5) Najmodavac snosi poreze i druge javne terete iznajmljene stvari.

Raskid ugovora i sniženje najamnine zbog neodržavanja

Članak 555.

Ako za vrijeme trajanja najma stvar dospije u takvo stanje da ne može služiti ugovorenoj uporabi ili ako je zbog potrebnih popravaka njezina uporaba u znatnoj mjeri i za dulje vrijeme smanjena, a najmoprimac za to nije kriv, najmoprimac ima pravo na sniženje najamnine, pa i na raskid ugovora ako se stvar ne osposobi za uporabu u primjerenom roku.

Zabrana izmjena na iznajmljenoj stvari

Članak 556.

(1) Najmodavac ne može bez pristanka najmoprimca činiti izmjene na iznajmljenoj stvari koje bi ometale njezinu uporabu.

(2) Ako bi izmjene na stvari dovele do smanjenja ili pogoršanja njezine ugovorene uporabe, najmoprimac ima pravo na razmjerno sniženje najamnine.

Odgovornost za materijalne nedostatke

Članak 557.

(1) Najmodavac odgovara za nedostatke stvari koji smetaju njezinoj ugovorenoj ili redovitoj uporabi bez obzira je li za njih znao ili ne, te za nepostojanje svojstava i odlika predviđenih ugovorom, osim onih manjeg značenja.

(2) Najmodavac ne odgovara za nedostatke koji su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati najmoprimcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati, ali odgovara za nedostatke koji su najmoprimcu, zbog njegove krajnje nepažnje, ostali nepoznati, ako je za njih znao i namjerno ih prešutio.

(3) Najmodavac odgovara za sve nedostatke stvari ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

(4) Najmoprimac je dužan bez odgađanja obavijestiti najmodavca o nedostatku koji bi se pokazao u tijeku najma, osim ako najmodavac zna za nedostatak, u protivnom gubi pravo na naknadu štete zbog nedostatka, a dužan je najmodavcu naknaditi štetu koju je pretrpio zbog toga.

(5) Odredbe o odgovornosti primjenjuju se i na nedostatke stvari koji nastanu u tijeku najma.

Isključenje i ograničenje odgovornosti

Članak 558.

(1) Odgovornost za materijalne nedostatke iznajmljene stvari može se ugovorom isključiti ili ograničiti.

(2) Uglava o isključenju ili ograničenju odgovornosti je ništetna ako je najmodavac znao za nedostatke i namjerno ih prešutio, ako nedostatak onemogućuje uporabu stvari ili je tu uglavu najmodavac nametnuo koristeći se svojim monopolskim ili povlaštenim gospodarskim položajem.

Prava najmoprimca u slučaju nedostataka

Članak 559.

Ako najmodavac ne otkloni nedostatak u primjerenom roku koji mu je najmoprimac odredio, najmoprimac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine, a u oba

slučaja ima i pravo na naknadu štete.

Odgovornost za pravne nedostatke

Članak 560.

(1) Kad treći polaže neko pravo na iznajmljenoj stvari ili njezinu dijelu i obrati se zahtjevom najmoprimcu ili samovlasno oduzme stvar najmoprimcu, ovaj je dužan obavijestiti o tome najmodavca, osim kad to ovaj već zna, inače mu odgovara za štetu.

(2) Utvrdi li se da trećemu pripada pravo koje sasvim isključuje pravo najmoprimca na uporabu stvari, ugovor se raskida po samom zakonu, a najmodavac je dužan najmoprimcu naknaditi štetu.

(3) Kad se pravom trećega samo ograničuje najmoprimčevo pravo, ovaj može, po svojem izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine i u svakom slučaju naknadu štete.

III. OBVEZE NAJMOPRIMCA

Uporaba stvari prema ugovoru

Članak 561.

(1) Najmoprimac je dužan rabiti stvar u skladu s ugovorom i namjenom stvari kao dobar gospodarstvenik, odnosno dobar domaćin.

(2) On odgovara za štetu koja može nastati zbog protuugovorne uporabe i uporabe kojoj stvar nije namijenjena, neovisno o tome je li stvar rabio on ili neka osoba po njegovu nalogu, podnajmoprimac ili koja druga osoba kojoj je on prepustio stvar na uporabu.

Otkaz zbog protuugovorne uporabe

Članak 562.

Ako najmoprimac i nakon opomene najmodavca rabi stvar protivno ugovoru ili njezinoj namjeni, zanemaruje njezino održavanje, oštećuje stvar, osobito ako neovlašteno prepusta trećemu uporabu stvari, najmodavac može otkazati ugovor bez pridržavanja otkaznog roka.

Plaćanje najamnine

Članak 563.

(1) Najmoprimac je dužan plaćati najamninu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovorne ili zakonske odredbe, kako je uobičajeno u mjestu predaje stvari najmoprimcu.

(2) Ako nije drukčije ugovoreno ili propisano, najamnina se plaća nakon isteka vremena najma, odnosno polugodišnje ako je najam sklopljen na jednu ili više godina.

(3) Ako je ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme, a drukčije nije ugovoreno, najamnina se plaća mjesečno.

Otkaz zbog neplaćanja najamnine

Članak 564.

(1) Najmodavac može otkazati ugovor o najmu bez pridržavanja otkaznog roka ako je najmoprimac dva uzastopna roka u zakašnjenju s plaćanjem najamnine ili z natnog dijela najamnine.

(2) Ali ugovor ostaje na snazi ako najmoprimac plati iznos dužne najamnine prije nego mu je otkaz priopćen.

Založno pravo i pravo zadržanja

Članak 565.

Najmodavac nekretnine ima za dužnu najamninu i ostale tražbine iz ugovora o najmu založno pravo na unesenim stvarima najmoprimca, koje mogu biti predmet ovrhe, te ih može zadržati do namirenja tih tražbina.

Povrat stvari

Članak 566.

- (1) Najmoprimac je dužan nakon prestanka najma vratiti iznajmljenu stvar.
- (2) On ne odgovara za istrošenost stvari nastalu njezinom redovitom uporabom, niti za oštećenja kao posljedicu dotrajalosti.
- (3) Ako nije drukčije ugovoreno, najmoprimac je dužan, ukoliko je izvršio kakve promjene na stvari, ovu vratiti u stanje u kojem je bila u vrijeme predaje u najam.
- (4) Najmoprimac ima pravo odnijeti dodatke što ih je učinio na stvari ako je odvajanje moguće bez oštećenja stvari, ali pravo je najmodavca da ih zadrži ako mu isplati njihovu protuvrijednost u vrijeme vraćanja.

IV. PODNAJAM

Članak 567.

- (1) Najmoprimac može samo uz suglasnost najmodavca iznajmljenu stvar dati u podnajam ili je po nekoj drugoj osnovi prepustiti drugome na uporabu.
- (2) Najmoprimac jamči najmodavcu da će podnajmoprimac rabiti stvar prema ugovoru o najmu.

Odnos najmodavca prema podnajmoprimcu

Članak 568.

Najmodavac može, radi naplate svojih tražbina koje ima prema najmoprimcu, zahtijevati neposredno od podnajmoprimca isplatu iznosa koje ovaj duguje najmoprimcu na temelju ugovora o podnajmu.

Prestanak podnajma po samom zakonu

Članak 569.

Podnajam prestaje u svakom slučaju kad prestane najam.

V. OTUĐENJE IZNAJMLJENE STVARI

Otuđenje nakon predaje najmoprimcu

Članak 570.

- (1) Ako najmodavac iznajmljenu stvar, nakon predaje najmoprimcu, otuđi, stjecatelj stupa umjesto najmodavca u prava i obveze iz ugovora o najmu.
- (2) Stjecatelj ne može zahtijevati od najmoprimca povrat stvari prije isteka vremena na koji je najam ugovoren, a ako trajanje najma nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda prije isteka otkaznog roka.
- (3) Za stjecateljeve obveze iz ugovora o najmu prema najmoprimcu odgovara otuđitelj kao solidarni jamac, osim ako je drukčije ugovoreno.

Pravo na najamninu

Članak 571.

- (1) Ako nije drukčije ugovoreno, stjecatelj ima pravo na najamninu od prvoga roka nakon stjecanja stvari, ali ako je najmodavac primio najamninu unaprijed, dužan mu je ustupiti je.
- (2) Od trenutka primljene obavijesti o otuđenju iznajmljene stvari najmoprimac može pravovaljano platiti najamninu samo stjecatelju.

Otuđenje iznajmljene stvari prije predaje najmoprimcu

Članak 572.

- (1) Kad je stvar o kojoj je sklopljen ugovor o najmu otuđena i predana stjecatelju, a ne najmoprimcu, stjecatelj stupa u prava i obveze najmodavca ako je u trenutku sklapanja ugovora o otuđenju znao ili iz okolnosti morao znati za postojanje ugovora o najmu.

(2) Stjecatelj koji u trenutku sklapanja nije znao ni morao znati za postojanje ugovora o najmu nije dužan predati stvar najmoprimcu, a najmoprimac u tom slučaju može samo zahtijevati naknadu štete od najmodavca.

(3) Za stjecateljeve obveze iz najma prema najmoprimcu odgovara otuđitelj kao solidarni jamac, osim ako je drukčije ugovoreno.

Otkaz ugovora zbog otuđenja stvari

Članak 573.

Kad zbog otuđenja iznajmljene stvari prava i obveze najmodavca prijeđu na stjecatelja, najmoprimac može otkazati ugovor o najmu, poštujući zakonske otkazne rokove.

VI. PRESTANAK NAJMA

Protok vremena

Članak 574.

(1) Ugovor o najmu sklopljen na određeno vrijeme ili mu je trajanje određeno zakonom prestaje istekom toga vremena.

(2) Ako nakon protoka ugovorom određenog vremena najmoprimac nastavi rabiti stvar, a najmodavac se tomu ne protivi, smatra se da je trajanje ugovora produljeno na neodređeno vrijeme pod istim uvjetima.

Prešutna obnova ugovora o najmu nekretnine

Članak 575.

(1) Ugovor o najmu nekretnine sklopljen na određeno vrijeme smatra se prešutno obnovljenim na isto vrijeme trajanja ako ni jedna ugovorna strana, najmanje trideset dana prije isteka ugovorenog vremena, ne obavijesti u pisanom obliku drugu stranu da ne namjerava sklopiti ugovor na određeno vrijeme za daljnje razdoblje.

(2) Ako jedna strana želi sklopiti ugovor o najmu za daljnje razdoblje, ali uz određene izmjene njegova sadržaja, dužna je o tome obavijestiti drugu stranu u roku i na način iz stavka 1. ovoga članka, a ako druga strana ne prihvati ponudu u roku od petnaest dana od primitka obavijesti, smatrat će se da ne želi sklopiti ugovor za daljnje razdoblje.

Otkaz

Članak 576.

(1) Ugovor o najmu čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mjesnih običaja prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj poštujući određeni otkazni rok.

(2) Ako duljina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ona iznosi osam dana za najam pokretne stvari, a za najam nekretnine trideset dana.

(3) Otkaz ugovora o najmu nekretnine daje se u pisanom obliku.

(4) Ako je iznajmljena stvar u takvu stanju da je njezina uporaba opasna za zdravlje, najmoprimac može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka, iako mu je to stanje u vrijeme sklapanja ugovora bilo poznato.

(5) Odreknuće najmoprimca od prava iz stavka 4. ovoga članka nema pravni učinak.

Smrt i prestanak ugovorne strane

Članak 577.

(1) U slučaju smrti najmodavca, odnosno prestanka najmodavca kao pravne osobe, prava i obveze iz ugovora o najmu prelaze na njegova nasljednika, odnosno pravnog sljednika.

(2) Isto vrijedi u slučaju smrti najmoprimca, odnosno prestanka najmoprimca kao pravne osobe.

Propast stvari

Članak 578.

(1) Najam prestaje ako iznajmljena stvar propadne višom silom ili događajem za koji nije odgovorna ni jedna ugovorna strana.

(2) U slučaju djelomične propasti ili oštećenja stvari, najmoprimac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine.

Odsjek 9.

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Pojam

Članak 579.

(1) Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da mu daje svu ili dio svoje imovine, s time da je stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka smrti primatelja uzdržavanja.

(2) Ako nije drukčije ugovoreno, ugovorom o doživotnom uzdržavanju obuhvaćene su i sve pripadnosti stvari ili prava koji su predmet toga ugovora.

Oblik

Članak 580.

(1) Ugovor o doživotnom uzdržavanju mora biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta.

(2) Prilikom ovjere ili sastavljanja ovlaštena će osoba ugovarateljima pročitati ugovor i upozoriti ih na njegove posljedice.

Upis u javnu knjigu

Članak 581.

(1) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju nekretnina, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu toga ugovora u zemljišnu knjigu.

(2) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju pokretnina ili neko pravo za koje se vodi kakav javni upisnik, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu ili drugi odgovarajući upis toga ugovora u taj javni upisnik.

Odgovornost za dugove

Članak 582.

Davatelj uzdržavanja ne odgovara poslije smrti primatelja uzdržavanja za njegove dugove, ali može se ugovoriti da će on odgovarati za one njegove dugove koji postoje u trenutku sklapanja ugovora prema određenim vjerovnicima.

Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

Članak 583.

(1) Ugovorne strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju i nakon što je počelo njegovo ispunjavanje.

(2) Ako prema ugovoru o doživotnom uzdržavanju strane žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda da raskine ugovor.

(3) Svaka strana može zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava svoje obveze.

Utjecaj izmijenjenih okolnosti

Članak 584.

(1) Na ugovor o doživotnom uzdržavanju primjenjuju se opće odredbe ovoga Zakona o izmijenjenim okolnostima.

(2) Sud može pravo primatelja uzdržavanja preinačiti u doživotnu rentu ako to odgovara objema ugovornim stranama.

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor

Članak 585.

(1) Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegova bračnog druga i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu.

(2) Ne pristanu li na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje.

(3) Ako bračni drug i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, imaju pravo zahtijevati od primatelja uzdržavanja naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja.

(4) Sud će ovu naknadu odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Odsjek 10.

UGOVOR O DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU

Pojam

Članak 586.

(1) Ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga se strana obvezuje da će mu za života prenijeti svu ili dio svoje imovine.

(2) Davatelj uzdržavanja stječe stvari ili prava koji su predmet ugovora o dosmrtnom uzdržavanju kad mu, na temelju toga ugovora, te stvari ili ta prava budu pr eneseni na zakonom predviđeni način stjecanja.

Pridržaj prava stvarnog tereta

Članak 587.

Ako primatelj uzdržavanja daje nekretninu, može odrediti da se u njegovu korist na njoj osnuje stvarni teret uzdržavanja.

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor

Članak 588.

(1) Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegove nasljednike, ako oni na to pristanu.

(2) Ne pristanu li na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje, te su dužni vratiti primatelju uzdržavanja ono što je na temelju toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja.

(3) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju vratiti ono što je na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju stekao davatelj uzdržavanja, dužne su primatelju uzdržavanja naknaditi vrijednost stečenog.

(4) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, oni imaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja, no duž ni su primatelju uzdržavanja vratiti ono što je davatelj uzdržavanja stekao na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

(5) Sud će naknadu iz stavka 3. i 4. ovoga članka odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, te prava koja primatelj uzdržavanja ostvaruje na temelju stvarnog tereta.

Odgovarajuća primjena odredaba ugovora o doživotnom uzdržavanju

Članak 589.

Na ugovor o dosmrtnom uzdržavanju na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o ugovoru o doživotnom uzdržavanju.

Odsjek 11.

UGOVOR O DJELU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 590.

Ugovorom o djelu izvođač se obvezuje obaviti određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari, izvršenje kakva fizičkog ili umnog rada i sl., a naručitelj se obvezuje platiti mu za to naknadu.

Odnos prema kupoprodaji

Članak 591.

(1) Ugovor kojim se jedna strana obvezuje izraditi određenu pokretnu stvar od svog materijala smatra se u sumnji kupoprodajom.

(2) Ali ugovor ostaje ugovor o djelu ako se naručitelj obvezao dati bitan dio materijala potreban za izradu stvari.

(3) U svakom slučaju ugovor se smatra ugovorom o djelu ako su ugovaratelji imali na umu osobitu vrijednost izvođačeva rada.

Kakvoća izvođačeva materijala

Članak 592.

(1) Kad je ugovoreno da izvođač izradi stvar od svog materijala, a nije određena kakvoća, izvođač je dužan dati materijal najmanje srednje kakvoće.

(2) On odgovara naručitelju za kakvoću upotrijebljenog materijala isto kao prodavatelj.

II. NADZOR

Članak 593.

Naručitelj ima pravo nadzora nad obavljanjem posla i davati upute kad to odgovara naravi posla, a izvođač mu je to dužan omogućiti.

III. SKLAPANJE UGOVORA NADMETANJEM

Poziv na nadmetanje o cijeni radova

Članak 594.

(1) Poziv upućen određenom ili neodređenom broju osoba na nadmetanje za izvršenje određenih radova, pod određenim uvjetima i uz određena jamstva, obvezuje pozivatelja da sklopi ugovor o tim radovima s onim koji ponudi najnižu cijenu, osim ako je tu obvezu isključio u pozivu na nadmetanje.

(2) U slučaju isključenja obveze da se sklopi ugovor, poziv na nadmetanje smatra se pozivom zainteresiranima da dostave ponude ugovora pod objavljenim uvjetima.

Poziv na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje

Članak 595.

Poziv upućen određenom ili neodređenom broju osoba na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova obvezuje pozivatelja da pod uvjetima sadržanim u pozivu na nadmetanje sklopi ugovor sa sudionikom u nadmetanju čije rješenje prihvati povjerenstvo sastav kojega je unaprijed objavljen, osim ako je tu obvezu isključio u pozivu na nadmetanje.

IV. OBVEZE IZVOĐAČA Nedostaci materijala i naloga

Članak 596.

(1) Izvođač je dužan upozoriti naručitelja na nedostatke materijala koji mu je naručitelj predao, a koje je primijetio ili je morao primijetiti, inače će odgovarati za štetu.

(2) Ako je naručitelj zahtijevao da se stvar izradi od materijala na čije mu je nedostatke izvođač ukazao, izvođač je dužan postupiti po njegovu zahtjevu, osim ako je očito da materijal nije podoban za naručeno djelo ili ako bi izrada od zahtijevanog materijala mogla nanijeti štetu ugledu izvođača, u kojem slučaju izvođač može raskinuti ugovor.

(3) Izvođač je dužan upozoriti naručitelja na nedostatke u njegovu nalogu te na druge okolnosti za koje je znao ili je morao znati, koje mogu biti značajne za naručeno djelo ili za njegovo izvršenje na vrijeme, inače će odgovarati za štetu.

Obveza izvršenja djela

Članak 597.

(1) Izvođač je dužan izvršiti djelo kako je ugovoreno i po pravilima struke.

(2) On je dužan izvršiti ga za određeno vrijeme, a ako ono nije određeno, onda za vrijeme koje je razumno potrebno za takve poslove.

(3) On ne odgovara za zakašnjenje nastalo zbog toga što mu naručitelj nije predao materijal na vrijeme, ili zbog toga što je tražio izmjene, ili što mu nije isplatio dužni predujam i uopće za zakašnjenje nastalo ponašanjem naručitelja.

Raskid ugovora zbog odstupanja od ugovorenih uvjeta

Članak 598.

(1) Ako se u tijeku izvršenja djela pokaže da se izvođač ne drži uvjeta ugovora i uopće da ne radi kako bi trebalo, te da će izvršeno djelo imati nedostatke, naručitelj može upozoriti izvođača na to i odrediti mu primjeren rok da svoj rad uskladi sa svojim obvezama.

(2) Ako do i steka toga roka izvođač ne postupi po zahtjevu naručitelja, ovaj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Raskid ugovora prije roka

Članak 599.

(1) Ako je izvršenje djela u određenom roku bitan sastojak ugovora, a izvođač je u tolikom zakašnjenju sa započinjanjem ili završavanjem posla da je očito da ga neće završiti u roku, naručitelj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

(2) On to pravo ima i onda kad rok nije bitan sastojak ugovora, ako zbog takva zakašnjenja naručitelj očito ne bi imao interes za ispunjenje ugovora.

Povjeravanje izvršenja posla trećemu

Članak 600.

(1) Ako iz ugovora ili naravi posla ne proizlazi što drugo, izvođač nije dužan posao obaviti osobno.

(2) Izvođač i nadalje odgovara naručitelju za izvršenje posla i kad posao ne obavi osobno.

Odgovornost za suradnike

Članak 601.

Izvođač odgovara za osobe koje su po njegovu nalogu radile na poslu koji je preuzeo kao da ga je sam izvršio.

Neposredan zahtjev izvođačevih suradnika prema naručitelju

Članak 602.

Za naplatu svojih tražbina prema izvođaču njegovi se suradnici mogu obratiti neposredno naručitelju i zahtijevati od njega da im isplati te tražbine na teret iznosa koji u tom času duguje izvođaču.

Predaja izrađene stvari naručitelju

Članak 603.

(1) Izvođač je dužan naručitelju predati izrađenu ili popravljenu stvar.

(2) Izvođač se oslobađa te obveze ako stvar koju je izradio ili popravio propadne iz uzroka za koji on ne odgovara.

V. ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Pregled izvršenog djela i obavijest

Članak 604.

(1) Naručitelj je dužan pregledati izvršeno djelo čim je to po redovitom tijeku stvari moguće i o nađenim nedostacima bez odgađanja obavijestiti izvođača.

(2) Ako naručitelj na poziv izvođača da pregleda i primi izvršeni rad to ne učini bez opravdanog razloga, smatra se da je rad primljen.

(3) Nakon pregleda i primanja izvršenog djela izvođač više ne odgovara za nedostatke koji su se mogli opaziti uobičajenim pregledom, osim ako je znao za njih, a nije ih pokazao naručitelju.

Skriveni nedostaci

Članak 605.

(1) Ako se kasnije pokaže neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom, naručitelj se ipak može pozvati na njega, pod uvjetom da o njemu obavijesti izvođača što prije, a najkasnije u roku od mjesec dana od njegova otkrivanja.

(2) Istekom dviju godina od primitka obavljenog posla, naručitelj se više ne može pozvati na nedostatke.

Gubitak prava

Članak 606.

(1) Naručitelj koji je izvođača na vrijeme obavijestio o nedostacima izvršenog djela gubi svoja prava nakon isteka dvije godine od učinjene obavijesti, osim ako je izvođačevom prijevarom bio spriječen da ih ostvaruje.

(2) Ali i nakon isteka toga roka naručitelj ima pravo, ako je o nedostacima pravodobno obavijestio izvođača, prigovorom protiv izvođačeva zahtjeva za isplatu naknade istaknuti svoj zahtjev na sniženje naknade i naknadu štete.

Kad izvođač gubi prava

Članak 607.

Izvođač se ne može pozvati na neku odredbu o odgovornosti za nedostatke kad se nedostatak odnosi na činjenice koje su mu bile poznate, ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a nije ih priopćio naručitelju.

Pravo zahtijevati uklanjanje nedostataka

Članak 608.

(1) Naručitelj koji je uredno obavijestio izvođača da obavljeno djelo ima neki nedostatak može zahtijevati od njega da nedostatak otkloni, i za to mu odrediti primjeren rok.

(2) On ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog toga.

(3) Ako uklanjanje nedostatka zahtijeva pretjerane troškove, izvođač može odbiti da ga izvrši, ali u tom slučaju naručitelju pripada, po njegovu izboru, pravo na sniženje naknade ili raskid ugovora te pravo na naknadu štete.

Raskid ugovora zbog većeg nedostatka

Članak 609.

Kad obavljeni posao ima takav nedostatak koji djelo čini neuporabljivim ili je obavljen u suprotnosti s izričitim uvjetima ugovora, naručitelj može, ne tražeći prethodno otklanjanje nedostatka, raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Prava naručitelja u slučaju manjih nedostataka

Članak 610.

(1) Kad obavljeni posao ima nedostatak zbog kojega djelo nije neuporabljivo, odnosno kad posao nije obavljen u suprotnosti s izričitim uvjetima ugovora, naručitelj je dužan dopustiti izvođaču da nedostatak otkloni.

(2) Naručitelj može odrediti izvođaču primjeren rok za otklanjanje nedostataka.

(3) Ako izvođač ne otkloni nedostatak do isteka toga roka, naručitelj može, po svom izboru, otkloniti nedostatak na račun izvođača ili sniziti naknadu, ili raskinuti ugovor.

(4) Kad je riječ o neznatnom nedostatku, naručitelj se ne može koristiti pravom na raskid ugovora.

(5) U svakom slučaju on ima pravo i na naknadu štete.

Sniženje naknade

Članak 611.

Naknada se snižava u razmjeru između vrijednosti djela bez nedostatka u vrijeme sklapanja ugovora i vrijednosti koju bi imalo u to vrijeme djelo s nedostatkom.

VI. OBVEZE NARUČITELJA

Primanje djela

Članak 612.

Naručitelj je dužan primiti djelo obavljeno prema odredbama ugovora i pravilima struke.

Određivanje i isplata naknade

Članak 613.

(1) Naknada se određuje ugovorom, ako nije određena obvezatnom tarifom ili kojim drugim obvezatnim aktom.

(2) Ako naknada nije određena, utvrdit će je sud prema vrijednosti djela, prema normalno potrebnom vremenu za takav posao te prema uobičajenoj naknadi za tu vrstu posla.

(3) Naručitelj nije dužan isplatiti naknadu prije nego što je pregledao djelo i odobrio ga, osim ako je drukčije određeno.

(4) Isto vrijedi ako je ugovoreno obavljanje i predaja djela u dijelovima.

Proračun s izričitim jamstvom

Članak 614.

(1) Ako je naknada ugovorena na temelju proračuna s izričitim jamstvom izvođača za

njegovu točnost, on ne može zahtijevati povećanje naknade čak i ako je u posao uložio više rada i ako je obavljanje posla zahtijevalo veće troškove nego što je bilo predviđeno.

(2) Ovim se ne isključuje primjena pravila o raskidu i izmjeni ugovora zbog promijenjenih okolnosti.

(3) Ako je naknada ugovorena na temelju proračuna bez izričitog jamstva izvođača za njegovu točnost, pa se u tijeku rada prekoračenje proračuna pokaže neizbježnim, izvođač mora o tome bez odgađanja obavijestiti naručitelja, inače gubi pravo na povećane troškove.

VII. RIZIK

Kad je izvođač dao materijal

Članak 615.

(1) Kad je izvođač dao materijal za izradu stvari, a stvar bude oštećena ili propadne iz bilo kojega uzroka prije predaje naručitelju, rizik snosi izvođač, te nema pravo na naknadu za dani materijal, a ni na naknadu za svoj rad.

(2) Ako je naručitelj pregledao obavljeno djelo i odobrio ga, smatra se da mu je stvar predana, a da je kod izvođača ostala na čuvanju.

(3) Ako je naručitelj pao u zakašnjenje zbog neprimanja ponuđene stvari, rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na njega.

Kad je naručitelj dao materijal

Članak 616.

(1) Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi naručitelj ako je on dao materijal za njezinu izradu.

(2) U tom slučaju izvođač ima pravo na naknadu samo ako je stvar propala ili bila oštećena nakon dolaska naručitelja u zakašnjenje, ili ako se naručitelj nije odazvao njegovu urednu pozivu da stvar pregleda.

Rizik u slučaju predaje po dijelovima

Članak 617.

Ako je ugovoreno da će naručitelj obavljati pregled i primanje pojedinih dijelova kako budu izrađeni, izvođač ima pravo na naknadu za izradu dijelova što ih je naručitelj pregledao i odobrio, čak i ako bi oni nakon toga propali kod njega bez njegove krivnje.

VIII. PRAVO ZADRŽANJA

Članak 618.

Radi osiguranja naplate naknade za rad i naknade za utrošeni materijal te ostalih tražbina po osnovi ugovora o djelu, izvođač ima pravo zadržanja na stvarima što ih je napravio ili popravio te na ostalim predmetima koje mu je predao naručitelj u vezi s njegovim radom.

IX. PRESTANAK UGOVORA

Raskid ugovora voljom naručitelja

Članak 619.

Sve dok naručeno djelo nije dovršeno naručitelj može raskinuti ugovor kad god hoće, ali je u tom slučaju dužan isplatiti izvođaču ugovorenu naknadu, umanjenu za iznos troškova koje ovaj nije imao, a koje bi inače imao da ugovor nije raskinut, a i za iznos zarade što ju je ostvario na drugoj strani ili što ju je namjerno propustio ostvariti.

Odsjek 12.
UGOVOR O GRAĐENJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 620.

(1) Ugovorom o građenju izvođač se obvezuje prema određenom projektu izgraditi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu, ili na takvom zemljištu, odnosno na postojećoj građevini izvesti kakve druge građevinske radove, a naručitelj se obvezuje isplatiti mu za to određenu cijenu.

(2) Ugovor o građenju mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Građevina

Članak 621.

Pod »građevinom« razumijevaju se zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, kanalizacije, ceste, željezničke pruge, bunari i ostale građevine čija izrada zahtijeva veće i složenije radove.

Nadzor

Članak 622.

Izvođač je dužan omogućiti naručitelju stalan nadzor nad radovima i kontrolu količine, kakvoće i sukladnosti ugrađenih proizvoda.

Odstupanje od projekta

Članak 623.

(1) Za svako odstupanje od projekta, odnosno ugovorenih radova izvođač mora imati pisanu suglasnost naručitelja.

(2) On ne može zahtijevati povećanje ugovorene cijene za radove što ih je izveo bez takve suglasnosti.

Hitni nepredviđeni radovi

Članak 624.

(1) Nepredviđene radove izvođač može izvesti i bez prethodne suglasnosti naručitelja ako zbog njihove hitnosti nije mogao pribaviti tu suglasnost.

(2) Nepredviđeni radovi iz stavka 1. ovoga članka su radovi koje je nužno izvesti:

– radi osiguranja stabilnosti građevine, sprječavanja opasnosti za život i zdravlje ljudi, okoliš, prirodu, druge građevine i stvari ili stabilnost tla na okolnom zemljištu a izazvana je izvanrednim i neočekivanim događajima,

– radi sprječavanja nastanka štete uslijed tih događaja, te

– po naredbi mjerodavnog tijela javne vlasti.

(3) Izvođač je dužan o tim pojavama i poduzetim mjerama bez odgađanja izvijestiti naručitelja.

(4) Izvođač ima pravo na pravičnu naknadu za nepredviđene radove koji su morali biti izvedeni.

(5) Naručitelj može raskinuti ugovor ako bi zbog tih radova ugovorena cijena morala biti znatno povećana, o čemu je dužan bez odgađanja obavijestiti izvođača.

(6) U slučaju raskida ugovora naručitelj je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući dio cijene za već izvedene radove, a i pravičnu naknadu za učinjene nužne troškove.

Cijena radova

Članak 625.

Cijena radova može se odrediti po jedinici mjere ugovorenih radova (jedinična cijena) ili u

ukupnom iznosu za cijelu građevinu (ukupno ugovorena cijena).

Izmjena cijene

Članak 626.

(1) Ako ugovorom glede izmjene cijene nije predviđeno što drugo, izvođač koji je svoju obvezu ispunio u predviđenom roku može zahtijevati povećanje cijene radova ako su se u vremenu između sklapanja ugovora i njegova ispunjenja, a bez njegova utjecaja, povećale cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, tako da bi ta cijena trebala biti veća za više od dva postotka.

(2) U slučaju da izvođač svojom krivnjom nije izveo radove u roku predviđenom ugovorom, on može zahtijevati povećanje cijene radova ako su se u vremenu između sklapanja ugovora i dana kad su radovi prema ugovoru trebali biti završeni, a bez njegova utjecaja, povećale cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, tako da bi ona, prema novim cijenama tih elemenata, trebala biti veća za više od pet postotaka.

(3) U oba slučaja izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni radova koja prelazi dva, odnosno pet postotaka.

(4) Izvođač se ne može pozivati na povećanje cijena elemenata na temelju kojih je određena cijena radova ako je do povećanja cijene došlo nakon njegova dolaska u zakašnjenje.

Odredba o nepromjenljivosti cijena

Članak 627.

(1) Ako je ugovoreno da se cijena radova neće mijenjati u slučaju da se nakon sklapanja ugovora povećaju cijene elemenata na temelju kojih je ona određena, izvođač može, usprkos takvoj odredbi ugovora, zahtijevati izmjenu cijene radova ako su se cijene elemenata, a bez njegova utjecaja, povećale u tolikoj mjeri da bi cijena radova trebala biti veća za više od deset postotaka.

(2) Ali i u tom slučaju izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni koja prelazi deset postotaka, osim ako je do povećanja cijene elemenata došlo poslije njegova dolaska u zakašnjenje.

Raskid ugovora zbog povećane cijene

Članak 628.

(1) Ako bi ugovorena cijena morala biti znatno povećana, naručitelj može raskinuti ugovor.

(2) U slučaju raskida ugovora naručitelj je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući dio ugovorene cijene za do tada izvedene radove te pravičnu naknadu za učinjene nužne troškove.

Pravo naručitelja na sniženje ugovorene cijene

Članak 629.

(1) Ako su se u vremenu između sklapanja ugovora i ispunjenja obveze izvođača cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova snizile za više od dva postotka, a radovi su izvedeni u ugovorenom roku, naručitelj ima pravo tražiti odgovarajuće sniženje ugovorene cijene radova iznad toga postotka.

(2) Ako je ugovorena nepromjenljivost cijene radova, a oni su izvedeni u ugovorenom roku, naručitelj ima pravo na sniženje ugovorene cijene u slučaju da su se cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena smanjile za toliko da bi cijena bila niža za više od deset postotaka, i to za razliku u cijeni preko deset postotaka.

(3) U slučaju zakašnjenja izvođača radova naručitelj ima pravo na razmjerno sniženje cijene radova za svako sniženje cijene elemenata na temelju kojih je cijena radova određena.

II. UGOVOR O GRAĐENJU S ODREDBOM »KLJUČ U RUKE«

Članak 630.

(1) Ako ugovor o građenju sadrži odredbu »ključ u ruke« ili neku drugu sličnu odredbu, izvođač se samostalno obvezuje izvesti sve radove potrebne za izgradnju i uporabu građevine.

(2) U tom slučaju ugovorena cijena obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje utjecaj manjkova radova na ugovorenu cijenu.

(3) Ako u ugovoru »ključ u ruke« sudjeluje kao ugovorna strana više izvođača, njihova odgovornost prema naručitelju je solidarna.

III. ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Primjena pravila ugovora o djelu

Članak 631.

Ako u sljedećim odredbama nije drukčije određeno, na odgovornost za nedostatke građevine primjenjuju se odgovarajuće odredbe ugovora o djelu.

Prijelaz prava iz odgovornosti za nedostatke

Članak 632.

Prava naručitelja prema izvođaču zbog nedostatka građevine prelaze i na sve kasnije stjecatelje građevine ili njezina dijela, ali s tim da kasnijim stjecateljima ne teče novi rok za obavijest i tužbu, već im se uračunava rok prednika.

IV. ODGOVORNOST ZA BITNE ZAHTJEVE ZA GRAĐEVINU

U čemu se sastoji

Članak 633.

(1) Izvođač odgovara za nedostatke građevine koji se tiču ispunjavanja zakonom određenih bitnih zahtjeva za građevinu ako se ti nedostaci pokažu za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova.

(2) Izvođač odgovara i za nedostatke zemljišta na kojem je podignuta građevina, koji bi se pokazali za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova, osim ako elaboratom o geotehničkim istražnim radovima ili drugom odgovarajućom ispravom nije utvrđeno da je zemljište podobno za građenje, a tijekom građenja se nisu pojavile okolnosti koje dovode u sumnju osnovanost navedenih isprava.

(3) Isto vrijedi i za projektanta ako nedostatak građevine ili zemljišta potječe od nekog nedostatka u projektu.

(4) Isto vrijedi i za osobu koja obavlja nadzor ako nedostatak građevine ili zemljišta potječe od nekog nedostatka u provedbi nadzora.

(5) Oni su odgovorni ne samo prema naručitelju nego i svakom drugom stjecatelju građevine.

(6) Ova njihova odgovornost ne može se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Dužnost obavješćivanja i gubitak prava

Članak 634.

(1) Naručitelj ili drugi stjecatelj dužan je o nedostacima obavijestiti izvođača, projektanta ili osobu koja obavlja nadzor u roku od šest mjeseci otkad je nedostatak utvrdio, inače gubi pravo da se na nj pozove.

(2) Pravo naručitelja ili drugog stjecatelja prema izvođaču, odnosno projektantu po osnovi njihove odgovornosti za nedostatke prestaje za godinu dana računajući od dana kad je naručitelj, odnosno stjecatelj obavijestio projektanta, odnosno izvođača o nedostatku.

Smanjenje i isključenje odgovornosti

Članak 635.

(1) Izvođač se ne oslobađa odgovornosti ako je pri izvođenju određenih radova postupao po zahtjevima naručitelja.

(2) Ali ako je prije izvršenja određenog rada po zahtjevu naručitelja upozorio ovoga na opasnost od štete, njegova odgovornost se smanjuje, a prema okolnostima konkretnog slučaja može se i isključiti.

Regresi

Članak 636.

(1) Kad su za štetu odgovorni izvođač, projektant i osoba koja obavlja nadzor, odgovornost svakog od njih određuje se razmjerno njihovoj krivnji.

(2) Projektant kojem je povjeren i nadzor nad izvođenjem planiranih radova odgovara i za nedostatke u izvedenim radovima nastale krivnjom izvođača, ako ih je mogao opaziti savjesnim nadgledanjem radova, ali ima pravo zahtijevati od izvođača odgovarajuću naknadu.

(3) Osoba koja obavlja nadzor odgovara i za nedostatke u izvedenim radovima nastale krivnjom izvođača, ako ih je mogla opaziti savjesnim nadziranjem radova, ali ima pravo zahtijevati od izvođača odgovarajuću naknadu.

(4) Izvođač koji je naknadio štetu nastalu zbog nedostatka u izvedenim radovima ima pravo zahtijevati naknadu od projektanta u mjeri u kojoj nedostaci u izvedenim radovima potječu od nedostataka u projektu.

(5) Izvođač koji je naknadio štetu nastalu zbog nedostatka u izvedenim radovima ima pravo zahtijevati naknadu od osobe koja je nadzirala izvođenje radova u mjeri u kojoj nedostaci u izvedenim radovima potječu od nedostataka u provedbi nadzora.

(6) Kad je za nedostatak odgovorna osoba kojoj je izvođač bio povjerio obavljanje jednog dijela posla, izvođač je, ako namjerava od nje zahtijevati naknadu, mora obavijestiti o postojanju nedostatka u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je on sam obaviješten od naručitelja o istom nedostatku.

Odsjek 13.

UGOVOR O ORTAŠTVU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 637.

(1) Ugovorom o ortaštvu uzajamno se obvezuju dvije ili više osoba uložiti svoj rad i/ili imovinu radi postizanja zajedničkog cilja.

(2) Ortaštvo je zajednica osoba i dobara bez pravne osobnosti.

II. IMOVINA ORTAŠTVA

Sastav imovine

Članak 638.

(1) Imovinu ortaštva čine uloženi ortaka (glavnica) te imovina stečena poslovanjem ortaštva.

(2) U imovinu ortaštva ulaze i naknade za uništene, oštećene ili oduzete stvari koje pripadaju imovini ortaštva.

(3) Imovina ortaštva zajednička je imovina ortaka.

(4) Imovina ortaka koja kao ulog nije unesena u zajedničku imovinu ostaje njegova posebna, od zajedničke odvojena imovina.

Ulog

Članak 639.

- (1) Ulog se može sastojati u stvarima, pravima, novcu, radu i drugim dobrima.
- (2) Ako se ulaže cijela imovina, pod njom se razumijeva samo sadašnja imovina, ali ako ugovor obuhvaća i buduću imovinu, pod njom se razumijeva samo stečena, a ne i naslijeđena imovina, osim ako su obje izrijeckom ugovorene.
- (3) Ugovor koji se odnosi na ulaganje samo sadašnje ili samo buduće imovine nije valjan bez popisa i opisa dijelova koji u nju ulaze.
- (4) Ortak koji se obvezao uložiti samo svoj rad ima pravo na udio u dobiti, ali ne i na udio u glavnici ortaštva, osim ako je vrijednost njegova rada, procijenjena u novcu, uključena u glavicu.

Veličina uloga

Članak 640.

- (1) Ako nije drukčije ugovoreno, ortaci su obvezni na jednake uloge.
- (2) Ortak nije obvezan na naknadno povećanje ugovorenog uloga, ali ako se zbog promijenjenih okolnosti zajednički cilj ne bi mogao postići bez povećanja uloga, ortak koji ne pristaje na povećanje može istupiti iz ortaštva, a može ga se iz njega i isključiti.
- (3) Svi su ortaci, u pravilu, dužni jednako sudjelovati u ostvarivanju zajedničkog cilja, bez obzira na vrstu i veličinu njihovih uloga.

Unošenje uloga u imovinu ortaštva

Članak 641.

- (1) Stvari i prava koji čine ulog postaju imovinom ortaštva na temelju ugovora o ortaštvu na način propisan za stjecanje pojedinih imovinskih prava.
- (2) Ortak odgovara za materijalne i pravne nedostatke svog uloga.
- (3) Glede snošenja rizika za slučajnu propast ili oštećenje stvari i glede odgovornosti za nedostatke stvari na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o zakupu, ako se stvar daje na korištenje, a odredbe o kupoprodaji, ako se ulaže vlasništvo stvari.
- (4) Kad se ulažu novac i stvari procijenjene u novcu, u dvojbi se smatra da se daju u vlasništvo.
- (5) Ortak ne može raspolagati svojim udjelom niti pojedinim stvarima i pravima iz zajedničke imovine, niti može zahtijevati njezinu diobu.
- (6) Ali ortak može raspolagati s pravom na naknadu izdataka koje je imao u obavljanju poslova ortaštva, ako dospijevaju prije prestanka ortaštva, na kamate koje mu pripadaju za predujmljeni novac i na isplatu onoga što će mu pripasti po prestanku ortaštva.

III. POSLOVODSTVO I ZASTUPANJE

Zajedničko posloводство

Članak 642.

- (1) Pravo na vođenje poslova ortaštva pripada zajednički svim ortacima.
- (2) Odluke u vođenju poslova ortaštva donose se primjenom propisa o upravljanju stvarju u suvlasništvu.
- (3) Ortak koji ulaže samo svoj rad, a koji nije uključen u glavicu, sudjeluje kod donošenja odluka, ali bez prava glasa.

Prijenos posloводства, zastupanje, zabrana konkurencije

Članak 643.

- (1) Kad je ugovorom o ortaštvu ovlaštenje na vođenje poslova preneseno na jednog ili više

ortaka, tada se oni smatraju opunomoćenicima.

(2) Ako je ovlaštenje na vođenje poslova preneseno na više ortaka, na odgovarajući se način primjenjuje odredba članka 642. stavka 2. ovoga Zakona, ali ako je ugovorom o ortaštvu određeno da svaki od njih može sam poduzimati poslove, svaki se od ostalih ortaka ovlaštenih na vođenje poslova može usprotiviti poduzimanju posla u kojem se slučaju namjeravani posao ne može poduzeti.

(3) Na prava i obveze ortaka kojima je povjereno vođenje poslova ortaštva na odgovarajući se način primjenjuju i odredbe ovoga Zakona o nalogu, ako ugovorom o ortaštvu nije drukčije određeno.

(4) Nijedan ortak nema pravo povjeriti vođenje poslova ortaštva trećoj osobi, niti koga primiti u ortaštvo, a ni poduzeti posao kojim bi se, radi svoje posebne koristi, ugrozilo postizanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu.

Polaganje računa

Članak 644.

(1) Ortaci kojima je povjereno posloводство dužni su uredno voditi poslovne knjige i polagati račun o stanju zajedničke imovine te svim prihodima i rashodima.

(2) Prije nego se dovrši posao, ne može se zahtijevati zaključni obračun i podjela dobiti i gubitka, ali ako se radi o dugoročnim poslovima koji donose godišnji prihod, ortaci mogu zahtijevati polaganje računa i podjelu dobiti po proteku svake poslovne godine.

(3) Ortak koji je pristao na podnošenje samo zaključnog obračuna ili se odrekao prava zahtijevati polaganje računa može, ako dokaže nepošteno vođenje poslova, zahtijevati polaganje računa za dovršene i započete poslove.

(4) Ostali ortaci dužni su ortaku koji vodi poslove nadoknaditi izdatke koje je pri tome učinio kao i štetu koju pretrpi zbog rizika koji su s time neposredno u vezi.

(5) Za predujmljeni novac ortak ima pravo na kamate od dana kad ga je predujmio pa do isplate.

(6) Ortak koji vodi poslove ortaštva nema pravo na posebnu nagradu za osobno uloženi trud u vođenju tih poslova.

Pravo nadzora

Članak 645.

(1) Ortaci koji su povjerali posloводство jednom ili nekolicini ortaka, zadržavaju pravo osobnog nadzora nad poslovanjem ortaštva koje uključuje pravo zahtijevati izvješće o poslovima ortaštva i pravo uvida u poslovne knjige i druge isprave.

(2) Isključenje ili ograničenje prava ortaka iz stavka 1. ovoga članka je bez učinka ako se može osnovano posumnjati da poslovi ortaštva nisu uredno vođeni.

Oduzimanje ovlaštenja i otkaz posloводства

Članak 646.

(1) Ovlaštenje na vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, ako ugovorom o ortaštvu nije drukčije određeno, može se jednoglasnom odlukom ostalih ortaka oduzeti zbog grube povrede povjerene dužnosti, nesposobnosti za uspješno vođenje poslova ili drugih važnih razloga.

(2) Ortak može otkazati povjereno mu posloводство ako za to ima opravdan razlog.

(3) U slučaju otkaza odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o nalogu koje se odnose na otkaz nalagoprimca.

IV. ODNOS PREMA TREĆIMA

Sklapanje pravnih poslova

Članak 647.

(1) Ortak ne može pravnim poslom s trećom osobom pravovaljano obvezati ortaštvo bez izričitog ili prešutnog pristanka ostalih ortaka ili njihovih opunomoćenika.

(2) Položaj trećega može imati i ortak koji je u ortaštvu samo s dijelom svoje imovine, a s preostalim dijelom samostalno sudjeluje u pravnom prometu.

Tražbine i dugovanja ortaštva

Članak 648.

(1) Ako ugovorom o ortaštvu nije drukčije određeno, tražbine ortaštva pripadaju svim ortacima zajedno.

(2) Ortak može zahtijevati od dužnika da obvezu ispuni svim ortacima zajedno, a samo njemu ako je od svih ostalih ortaka ovlašten primiti ispunjenje.

(3) Dužnik može ispuniti obvezu prema ortaštvu ortaku kojega sam izabere, sve dok svi ortaci ili neki od njih ne zahtijevaju ispunjenje.

(4) Ako s vjerovnikom nije drukčije ugovoreno, za obveze ortaštva solidarno odgovaraju svi ortaci.

(5) Treći kao dužnik ortaštva ne može staviti u prijeboj tražbinu koju ima prema nekome od ortaka s tražbinama koje pripadaju ortaštvu.

(6) Prigovor da tražbina pripada imovini ortaštva ne može se istaknuti prema dužniku koji to nije znao, niti mu je moralo biti poznato.

V. ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Odgovornost za štetu i nedopuštenost prijeboja

Članak 649.

(1) Ortak odgovara za štetu koju nanese ortaštvu, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Nije dopušten prijeboj štete s korišću koju je ortak inače pribavio ortaštvu, osim kad su šteta i korist nastale istim samovlasno poduzetim poslom.

VI. DOBIT I GUBITAK

Pojam

Članak 650.

(1) Dobit je onaj dio imovine ortaštva koji preostane nakon odbitka vrijednosti uloga, zajedničkih dugova i troškova.

(2) Gubitak nastaje kad imovina ortaštva padne ispod vrijednosti uloga.

Udjeli u dobiti i gubitku

Članak 651.

(1) Ako udjeli ortaka u dobiti i gubitku nisu utvrđeni ugovorom o ortaštvu, svaki ortak ima, neovisno o vrsti i veličini uloga, jednak udio u dobiti i gubitku.

(2) Ako je određen samo udio u dobiti, ili samo u gubitku, u dvojbi to utanačenje vrijedi za dobit i za gubitak.

VII. ISTUP I ISKLJUČENJE ORTAKA

Istup iz ortaštva

Članak 652.

(1) Ugovor o ortaštvu sklopljen na neodređeno vrijeme ortak može otkazati u svako doba, osim u nevrijeme ili na štetu ostalih ortaka.

(2) Isto vrijedi za ortaštvo koje je nakon isteka određenog vremena prešutno nastavljeno, kao i za ortaštvo osnovano za trajanja života ortaka.

(3) Ugovor o ortaštvu sklopljen na određeno vrijeme može se otkazati prije isteka toga vremena samo iz važnih razloga, a osobito zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštvu koju, namjerno ili iz krajnje nepažnje, učini drugi ortak, zbog nemogućnosti ispunjenja takve obveze ili smrti, odnosno istupa ortaka od kojega je poglavito zavisilo obavljanje poslova ortaštva.

(4) Ortak koji otkaže suprotno odredbama iz stavka 1. i 2. ovoga članka, odgovara ostalim ortacima za štetu koja zbog toga nastane.

(5) Vjerovnik koji je postigao pljenidbu udjela u imovini ortaka, može otkazati ortaštvo i bez pridržavanja otkaznog roka.

(6) Za vrijeme trajanja ortaštva vjerovnik ne može ostvarivati prava ortaka iz ugovora o ortaštvu, osim prava na udio u dobiti.

(7) Ništetna je odredba ugovora kojom se isključuje ili ograničuje pravo ortaka na otkaz ugovora o ortaštvu.

Isključenje ortaka

Članak 653.

(1) Ortak se može isključiti iz ortaštva ako za to postoje važni razlozi, a osobito zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštvu, pada pod stečaj, potpunog ili djelomičnog oduzimanja poslovne sposobnosti ili gubitka povjerenja zbog učinjenog kažnjiva djela.

(2) Odluku o isključenju, ako nije drukčije ugovoreno, donose ostali ortaci jednoglasno.

Učinak istupa i isključenja

Članak 654.

(1) Učinak istupa i isključenja nastupa danom izjave o otkazu, odnosno danom priopćenja odluke o isključenju, pa i onda kad su bili osporeni, a zatim potvrđeni kao pravovaljani.

(2) Ortak koji je otkazao ugovor o ortaštvu ili je iz ortaštva isključen sudjeluje u dobiti i gubitku nastalima do dana otkaza, odnosno isključenja.

(3) Ortak sudjeluje u dobiti i u gubitku i iz onih poslova koji u vrijeme njegova izlaska iz ortaštva još nisu bili okončani i koje su ostali ortaci ovlašteni privesti kraju onako kako je to za njih najpovoljnije.

(4) Ortak koji je izašao iz njega ima pravo po proteku svake poslovne godine zahtijevati obračun o poslovima koji su u međuvremenu privedeni kraju, o isplatama koje mu na temelju toga pripadaju i o stanju poslova koji još nisu okončani.

(5) Udio ortaka iz stavka 1. ovoga članka u imovini ortaštva prirasta ostalim ortacima, a ovi su dužni vratiti mu stvari koje je dao ortaštvu na korištenje, osloboditi ga zajedničkih obveza, odnosno dati mu primjereno osiguranje ako te obveze još nisu dospjele i isplatiti mu ono što bi dobio od zajedničke imovine kad bi u vrijeme njegova istupa, odnosno isključenja ortaštvo prestalo.

(6) Ako zajednička imovina nije dovoljna da se njome pokriju zajedničke obveze i ulozi, ortak koji je izašao iz njega dužan je razmjerno njegovu udjelu u ortaštvu ostalim ortacima nadoknaditi taj gubitak.

(7) Ostala prava i obveze ortaka iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se prema odredbama o diobi zajedničke imovine ortaštva u slučaju njegova prestanka.

VIII. PRESTANAK ORTAŠTVA

Razlozi prestanka

Članak 655.

Ortaštvo prestaje:

1. ostvarenjem cilja ortaštva ili ako njegovo ostvarenje postane nemogućim,
2. protekom vremena na koje je sklopljen ugovor o ortaštvu,
3. propašću zajedničke imovine,
4. sporazumom ortaka,
5. smrću, odnosno prestankom postojanja te istupom i isključenjem ortaka, ako ortaštvo čine dva ortaka,
6. odlukom suda u slučaju prestanka ortaštva iz važnog razloga.

Nasljeđivanje prava i obveza ortaka

Članak 656.

(1) Prava i obveze ortaka u pravilu ne prelaze na njegove nasljednike.

(2) Nasljednici ortaka dužni su o njegovoj smrti bez odgađanja obavijestiti ostale ortake i poduzeti mjere za zaštitu njihovih interesa, a ostali ortaci su dužni bez odgađanja preuzeti poslove koji su bili povjereni umrlome ortaku.

(3) Nasljednici ortaka, ako se ortaštvo ne bi s njima nastavilo, ovlašteni su zahtijevati polaganje računa i njihovo podmirenje do dana ostaviteljeve smrti, ali i obvezni podmiriti ono što je ostavitelj dugovao ortaštvu.

(4) Ako su ugovorom o ortaštvu izrijekom obuhvaćeni nasljednici ortaka, obvezni su, ako prihvate nasljedstvo, nastaviti ortaštvo, ali ta se obveza ne može odnositi na nasljednike nasljednika.

(5) Ako nasljednik nije u stanju ispuniti ostaviteljeve obveze prema ortaštvu, odbit će mu se od naslijedenog udjela razmjern dio.

IX. DIOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE

Povrat stvari

Članak 657.

(1) Nakon prestanka ortaštva slijedi dioba zajedničke imovine.

(2) Stvari koje je ortak dao na korištenje, odnosno uporabu ortaštvu, vraćaju mu se s time da nema pravo na naknadu za slučajnu propast ili oštećenje stvari, niti za njezino pogoršanje zbog redovite uporabe.

Redosljed u diobi zajedničke imovine

Članak 658.

(1) Iz zajedničke imovine najprije se podmiruju dugovanja ortaštva, a ako su nedospjela i sporna ostavlja se onoliko koliko je potrebno za njihovo podmirenje.

(2) Nakon podmirenja zajedničkih dugova vraćaju se ulozi s time da se za nenovčane uloge, osim onih koji su se sastojali u radu ili prepuštanju stvari na uporabu, naknađuje vrijednost koju su imali u vrijeme ulaganja.

(3) Radi namirenja dugova i vraćanja uloga unovčit će se zajednička imovina, ako je to potrebno.

(4) Ostatak zajedničke imovine, nakon podmirenja dugova ortaštva i vraćanja uloga, dijeli se na ortake prema njihovim udjelima u dobiti.

(5) Ako je to potrebno radi diobe imovine, smatra se da se ortaštvo nastavlja glede okončanja poslova u tijeku, sklapanja novih poslova potrebnih za okončanje tih poslova kao i

za održavanje i upravljanje zajedničkom imovinom.

(6) Ako iz ugovora o ortaštvu ne proizlazi što drugo, s prestankom ortaštva prestaje i ovlaštenje ortaka da vodi poslove ortaštva, a poslove iz stavka 5. ovoga članka nastavljaju voditi svi ortaci zajedno.

Doplata manjka

Članak 659.

Ako zajednička imovina nije dovoljna za podmirenje zajedničkih dugova i vraćanje uloga, ortaci doplaćuju manjak prema razmjeru snažanja gubitka, ali ako se od nekog ortaka ne bi mogao naplatiti dio koji na njega otpada, ostali ortaci ga snose na jednake dijelove.

Primjena odredaba o razvrgnuću suvlasničke zajednice

Članak 660.

Na pitanja u vezi s diobom zajedničke imovine koja nisu uređena u prethodnim odredbama, na odgovarajući se način primjenjuju propisi o razvrgnuću suvlasničke zajednice.

Odsjek 14.

UGOVOR O PRIJEVOZU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 661.

(1) Ugovorom o prijevozu obvezuje se prijevoznik prevesti na određeno mjesto neku osobu ili stvar, a putnik, odnosno pošiljatelj se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu.

(2) Prijevoznikom, prema ovom Zakonu, smatra se kako osoba koja se bavi prijevozom kao svojim redovitim poslovanjem, tako i svaka druga osoba koja se ugovorom obveže izvršiti prijevoz uz naknadu.

Obveze prijevoznika u linijskom prijevozu

Članak 662.

(1) Prijevoznik koji obavlja prijevoz na određenoj liniji (linijski prijevoz) dužan je redovito i uredno održavati objavljenu liniju.

(2) On je dužan primiti na prijevoz svaku osobu i svaku stvar koji udovoljavaju uvjetima određenim u objavljenim općim uvjetima.

(3) Ako redovita prijevozna sredstva prijevoznika nisu dovoljna za izvršenje svih zahtijevanih prijevoza, prvenstvo imaju osobe ili stvari za koje je to posebnim propisima predviđeno, a daljnje se prvenstvo određuje prema redu zahtjeva, s tim da se između istodobnih zahtjeva prvenstvo određuje prema većoj duljini prijevoza.

Odustanak od ugovora

Članak 663.

(1) Pošiljatelj, odnosno putnik može odustati od ugovora prije nego što počne njegovo ispunjenje, ali je dužan naknaditi štetu koju bi prijevoznik pretrpio zbog toga.

(2) Kad prijevoznik s počinjanjem prijevoza kasni toliko da druga strana više nema interesa za ugovoreni prijevoz, ili kad prijevoznik neće ili ne može izvršiti ugovoreni prijevoz, druga strana može odustati od ugovora i zahtijevati povrat plaćene naknade.

Visina naknade za prijevoz

Članak 664.

(1) Ako je visina naknade za prijevoz određena tarifom ili kojim drugim objavljenim obvezatnim aktom, ne može se ugovoriti veća naknada.

(2) Ako iznos naknade za prijevoz nije određen tarifom ili kojim drugim objavljenim

obvezatnim aktom, a ni ugovorom, prijevoznik ima pravo na uobičajenu naknadu za tu vrstu prijevoza.

(3) U ostalom na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o naknadi kod ugovora o djelu.

Ograničenje primjene odredaba ovoga odsjeka

Članak 665.

Odredbe ovoga odsjeka primjenjuju se na sve vrste prijevoza ako zakonom za pojedine vrste nije drukčije određeno.

II. UGOVOR O PRIJEVOZU STVARI

1. Opće odredbe

Predaja stvari

Članak 666.

Prijevoznik je dužan stvar koju je primio radi prijevoza predati na određenom mjestu pošiljatelju ili primatelju.

O čemu pošiljatelj treba obavijestiti prijevoznika

Članak 667.

(1) Pošiljatelj je dužan obavijestiti prijevoznika o vrsti pošiljke, njezinu sadržaju i količini, i priopćiti mu kamo pošiljka treba biti prevezena, ime i adresu primatelja pošiljke, svoje ime i svoju adresu te sve drugo što je potrebno da bi prijevoznik mogao ispuniti svoje obveze bez odgađanja i smetnji.

(2) Kad se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, pošiljatelj je dužan obavijestiti o tome prijevoznika u vrijeme njihove predaje na prijevoz i priopćiti mu njihovu vrijednost.

(3) Kad je riječ o prijevozu opasne stvari ili stvari za koju su potrebni posebni uvjeti prijevoza, pošiljatelj je dužan o tome obavijestiti prijevoznika na vrijeme tako da bi on mogao poduzeti odgovarajuće posebne mjere.

(4) Ako pošiljatelj ne daje prijevozniku podatke iz stavka 1. i 3. ovoga članka ili mu ih daje pogrešno, odgovara za štetu koja bi zbog toga nastala.

Teretni list

Članak 668.

(1) Ugovaratelji su dužni o pošiljci predanoj na prijevoz načiniti teretni list.

(2) Teretni list mora sadržavati: nadnevak i mjesto načinjenja, ime (tvrtku, naziv) i adresu pošiljatelja i prijevoznika, registarski broj vozila, podatke o vrsti, količini i pakiranju pošiljke, popis isprava koje se prilažu uz teretni list, nadnevak i mjesto utovara, ime (tvrtku, naziv) i adresu primatelja, odredište i mjesto istovara, iznos naknade za prijevoz, odnosno zabilješku da je naknada plaćena unaprijed, troškove prijevoza, odredbu o iznosu kojim je pošiljka opterećena, potpise obiju strana.

(3) Teretni list može sadržavati i druge podatke o kojima se strane sporazume.

(4) Teretni list se popunjava u tri primjerka, jedan za primatelja, drugi za prijevoznika koji prati pošiljku, treći za pošiljatelja.

(5) Teretni list može sadržavati odredbu »po naredbi« ili glasiti na donositelja, u kojem slučaju se na primjerku pošiljatelja mora naznačiti da se radi o prenosivom teretnom listu, a na ostalim primjercima da je izdan prenosivi teretni list.

Ugovor o prijevozu i teretni list

Članak 669.

Postojanje i valjanost ugovora o prijevozu neovisni su o postojanju teretnog lista i

njegovoj točnosti.

2. Odnos pošiljatelja i prijevoznika

Pakiranje

Članak 670.

(1) Pošiljatelj je dužan zapakirati stvari na propisani ili uobičajeni način da ne bi došlo do nastanka kakve štete ili ugrožavanja sigurnosti ljudi ili dobara.

(2) Prijevoznik je dužan upozoriti pošiljatelja na nedostatke pakiranja koji se mogu opaziti, inače odgovara za oštećenje pošiljke koje bi se dogodilo zbog tih nedostataka.

(3) Ali prijevoznik ne odgovara za oštećenje pošiljke ako je pošiljatelj, iako mu je skrenuta pozornost na nedostatke pakiranja, zahtijevao da prijevoznik primi pošiljku na prijevoz s tim nedostacima.

(4) Prijevoznik je dužan odbiti pošiljku ako su nedostaci u njezinu pakiranju takvi da može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili prouzročena kakva šteta.

(5) Za štetu koju zbog nedostatka u pakiranju pretrpe treće osobe dok se stvar nalazi kod prijevoznika odgovara prijevoznik, a on ima pravo zahtijevati naknadu od pošiljatelja.

Naknada za prijevoz i troškovi u vezi s prijevozom

Članak 671.

(1) Pošiljatelj je dužan isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz i troškove u vezi s prijevozom.

(2) Ako u teretnom listu nije navedeno da pošiljatelj plaća naknadu za prijevoz i ostale troškove u vezi s prijevozom, smatra se da je pošiljatelj uputio prijevoznika da ih naplati od primatelja.

Raspolaganje pošiljkom

Članak 672.

(1) Pošiljatelj može raspolagati pošiljkom i mijenjati naloge sadržane u ugovoru te može dati nalog prijevozniku da obustavi daljnji prijevoz pošiljke, da mu pošiljku vrati, da je preda drugom primatelju ili da je uputi u neko drugo mjesto.

(2) Pravo pošiljatelja da mijenja naloge prestaje nakon prispjeća pošiljke u određeno mjesto, kad prijevoznik preda primatelju teretni list, ili kad prijevoznik pozove primatelja da preuzme pošiljku, ili kad primatelj sam zatraži njezinu predaju.

(3) Ako je izdan teretni list po naredbi, odnosno na donositelja, prava pošiljatelja iz stavka 2. ovoga članka pripadaju isključivo zakonitom imatelju teretnog lista.

(4) Ovlaštena osoba koja se posluži pravom davanja novih naloga prijevozniku dužna je naknaditi mu troškove i štetu što ih je imao zbog toga te mu na njegov zahtjev dati jamstvo da će mu troškovi i šteta biti naknađeni.

Pravac prijevoza

Članak 673.

(1) Prijevoznik je dužan izvršiti prijevoz ugovorenim putem.

(2) Ako nije ugovoreno kojim putem treba izvršiti prijevoz, prijevoznik je dužan izvršiti ga onim putem koji najviše odgovara interesima pošiljatelja.

Smetnje pri izvršenju prijevoza

Članak 674.

(1) Prijevoznik je dužan obavještavati pošiljatelja o svim okolnostima koje bi bile od utjecaja na izvršenje prijevoza i postupiti po uputama što ih od njega dobije.

(2) Prijevoznik nije dužan postupiti po uputama pošiljatelja čije bi izvršenje moglo

ugroziti sigurnost osoba ili dobara.

(3) Ako bi slučaj bio takav da se ne bi mogle čekati pošiljateljeve upute, prijevoznik je dužan postupiti kako bi postupio dobar gospodarstvenik, odnosno dobar domaćin u istoj situaciji i o tome obavijestiti pošiljatelja i tražiti njegove daljnje upute.

(4) Prijevoznik ima pravo na naknadu troškova što ih je imao zbog smetnji nastalih bez njegove krivnje.

Naknada u slučaju prekida prijevoza

Članak 675.

(1) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji odgovara prijevoznik, on ima pravo na razmjerni dio naknade za izvršeni prijevoz, ali je drugoj ugovornoj strani dužan naknaditi štetu nastalu prekidom prijevoza.

(2) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji ne odgovara nijedna od zainteresiranih osoba, prijevoznik ima pravo na razliku između ugovorene naknade za prijevoz i troškove prijevoza od mjesta gdje je prijevoz prekinut do određеног mjesta.

(3) Prijevoznik nema pravo ni na dio naknade ako u tijeku prijevoza pošiljka propadne zbog više sile.

Kad pošiljka ne može biti predana

Članak 676.

(1) Ako primatelj ne može biti obaviješten o prispjeću pošiljke ili je odbije primiti, i uopće ako pošiljka ne može biti predana, ili ako primatelj ne isplati prijevozniku dužnu naknadu i ostale iznose koji terete pošiljku, prijevoznik je dužan obavijestiti o tome pošiljatelja, tražiti od njega upute i poduzeti za njegov račun potrebne mjere za čuvanje stvari.

(2) Ako u primjerenom roku ovlaštena osoba ne poduzme ništa s pošiljkom, prijevoznik je ima pravo prodati prema pravilima o prodaji dugovane stvari u slučaju zakašnjenja vjerovnika i naplatiti svoje tražbine iz postignute cijene, a ostatak je dužan položiti kod suda za ovlaštenu osobu.

Odgovornost prijevoznika prema pošiljatelju

Članak 677.

Ako je prijevoznik predao pošiljku primatelju, a nije naplatio iznos kojim je bila opterećena, dužan je isplatiti taj iznos pošiljatelju, ali ima pravo tražiti naknadu od primatelja.

3. Odnos prijevoznika i primatelja

Obavješćivanje primatelja o prispjeću pošiljke

Članak 678.

(1) Prijevoznik je dužan obavijestiti primatelja bez odgađanja da je pošiljka prispjela, staviti mu je na raspolaganje kako je ugovoreno i podnijeti mu teretni list.

(2) Ako je teretni list izdan po naredbi ili na donositelja, prijevoznik je dužan postupiti po odredbi iz stavka 1. ovoga članka samo ako je u teretnom listu označena osoba u određеном mjestu koju treba obavijestiti da je pošiljka prispjela.

Predaja pošiljke

Članak 679.

Prijevoznik može odbiti predaju pošiljke ako mu se istodobno ne preda primjerak teretnog lista na kojem je primatelj potvrdio da mu je pošiljka predana.

Pravo primatelja da zahtijeva predaju pošiljke

Članak 680.

(1) Primatelj može ostvariti prava iz ugovora o prijevozu prema prijevozniku i od njega

zahtijevati predaju teretnog lista i pošiljke tek pošto ona prispije u određeno mjesto.

(2) Prijevoznik je dužan na zahtjev primatelja predati mu pošiljku prije nego što ona prispije u određeno mjesto samo ako ga je na to ovlastio pošiljatelj.

(3) Primatelj može ostvariti prava iz ugovora o prijevozu i zahtijevati od prijevoznika predaju pošiljke samo ako udovolji uvjetima predviđenim u ugovoru o prijevozu.

Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke

Članak 681.

(1) Ovlaštena osoba ima pravo zahtijevati da se zapisnički utvrdi istovjetnost pošiljke i, ako je pošiljka oštećena, u čemu se sastoji oštećenje.

(2) Ako se utvrdi da pošiljka nije ona koja je bila predana prijevozniku, ili da je oštećenje veće nego što je prijevoznik tvrdio, troškove utvrđivanja snosi prijevoznik.

Isplata naknade za prijevoz

Članak 682.

(1) Preuzimanjem pošiljke i teretnog lista primatelj se obvezuje isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz, ako nije što drugo određeno u ugovoru o prijevozu ili u teretnom listu, te mu isplatiti iznose kojima je pošiljka opterećena.

(2) Ako primatelj smatra da nije dužan isplatiti prijevozniku onoliko koliko ovaj zahtijeva, on može ostvariti prava iz ugovora samo ako kod suda položi sporni iznos.

4. Odgovornost za gubitak, oštećenje i zakašnjenje

Gubitak i oštećenje pošiljke

Članak 683.

(1) Prijevoznik odgovara za potpun ili djelomičan gubitak i oštećenje pošiljke od trenutka preuzimanja do njezine predaje, osim ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Prijevoznik za štetu odgovara do iznosa određenog zakonom ili međunarodnim ugovorom.

(3) Ako nije drukčije ugovoreno, vrijednost robe određuje se prema tržišnoj cijeni pošiljke u vrijeme i mjestu predaje na prijevoz.

(4) Ništete su odredbe ugovora o prijevozu, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojega drugoga općeg akta kojima se prijevoznik potpuno ili djelomice oslobađa odgovornosti predviđene ovim Zakonom, prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika ili kojima se predviđaju povoljnija ograničenja odgovornosti i visine naknade od onih predviđenih zakonom ili međunarodnim ugovorom.

Gubitak ili oštećenje pošiljke skupocjenih stvari

Članak 684.

(1) U slučaju gubitka ili oštećenja pošiljke u kojoj su se nalazile dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocene stvari, prijevoznik je dužan naknaditi tako nastalu štetu preko iznosa navedenih u članku 683. stavku 2. ovoga Zakona samo ako je pri predaji stvari na prijevoz bio obaviješten o naravi tih stvari i njihovoj vrijednosti, ili ako je štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(2) Ako su se s navedenim stvarima u pošiljci nalazile i druge stvari, za njihov gubitak ili oštećenje prijevoznik odgovara po općim pravilima o odgovornosti prijevoznika.

Vraćanje plaćene naknade za prijevoz

Članak 685.

U slučaju potpunog gubitka pošiljke prijevoznik je, pored naknade štete, dužan pošiljatelju vratiti naknadu za prijevoz ako je ona plaćena.

Kad primatelj preuzme pošiljku bez prigovora

Članak 686.

(1) Kad primatelj preuzme pošiljku bez prigovora i isplati prijevozniku njegove tražbine, prestaje odgovornost prijevoznika, osim ako je oštećenje zapisnički utvrđeno prije preuzimanja pošiljke.

(2) Prijevoznik ostaje odgovoran za oštećenja pošiljke koja se uobičajenim pregledom nisu mogla opaziti u času predaje primatelju, ako ga je primatelj obavijestio o tim oštećenjima odmah po njihovu otkrivanju, ali ne kasnije od osam dana od predaje.

(3) Prijevoznik se ne može pozivati na odredbe iz stavka 1. i 2. ovoga članka ako je oštećenje prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje

Članak 687.

(1) Prijevoznik je dužan ovlašteniku naknaditi štetu zbog zakašnjenja u visini određenoj zakonom ili međunarodnim ugovorom, osim ako dokaže da je do zakašnjenja došlo bez njegove krivnje.

(2) Zakašnjenje postoji ako pošiljka nije isporučena u ugovorenom roku, a ako rok nije ugovoren, kad trajanje prelazi vrijeme koje se može razumno priznati urednom prijevozniku, uzimajući u obzir konkretne okolnosti i osobito, kod komadnih pošiljaka, vrijeme slaganja pošiljke na uobičajeni način.

Odgovornost za pomoćnike

Članak 688.

Prijevoznik odgovara za osobe koje su po njegovu nalogu radile na izvršenju prijevoza.

Kad oslobođenje i ograničenje odgovornosti ne vrijedi

Članak 689.

Oslobođenje od odgovornosti i ograničenje iznosa naknade ne vrijede ako ovlaštena osoba dokaže da je šteta prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika ili njegovih pomoćnika.

5. Sudjelovanje više prijevoznika u prijevozu

Kad odgovaraju solidarno

Članak 690.

(1) Prijevoznik koji povjeri nekom drugom prijevozniku potpuno ili djelomično izvršenje prijevoza pošiljke što ju je primio na prijevoz, odgovoran je za njezin prijevoz od njezina primitka do predaje, ali ima pravo na naknadu od prijevoznika kojem je pošiljku povjerio.

(2) Ako drugi prijevoznik preuzme od prvog prijevoznika s pošiljkom i teretni list, on postaje ugovorna strana u ugovoru o prijevozu, s pravima i dužnostima solidarnog dužnika i solidarnog vjerovnika, čiji su udjeli razmjerni njegovu udjelu u prijevozu.

(3) Isto vrijedi i kad se za izvršenje prijevoza neke pošiljke obveže jednim istim ugovorom više prijevoznika koji će sudjelovati u prijevozu jedan za drugim.

(4) Svaki od više prijevoznika ima pravo zahtijevati da se utvrdi stanje pošiljke u vrijeme kad mu se predaje radi izvršenja njegova dijela prijevoza.

(5) Solidarno odgovorni prijevoznici sudjeluju u snošenju štete razmjerno svojim udjelima u prijevozu, osim onoga koji dokaže da šteta nije nastala dok je on prevezio pošiljku.

(6) Prigovori učinjeni kasnijem prijevozniku djeluju i prema svim prijašnjima.

Podijeljena odgovornost prijevoznika

Članak 691.

Kad u izvršenju prijevoza iste pošiljke sudjeluje jedan za drugim nekoliko prijevoznika što ih je odredio pošiljatelj, svaki od njih odgovara samo za svoj dio prijevoza.

6. Založno pravo

Kad prijevoznik ima založno pravo

Članak 692.

(1) Radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova što ih je učinio u vezi s prijevozom, prijevoznik ima založno pravo na stvarima koje su mu predane radi prijevoza i u vezi s prijevozom, dok ih drži ili dok ima ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

(2) Kad je u izvršenju prijevoza sudjelovalo više prijevoznika jedan za drugim, njihove tražbine u vezi s izvršenjem prijevoza osigurane su također tim zalogom, i posljednji prijevoznik je dužan, ako teretni list ne sadrži što drugo, naplatiti sve tražbine po teretnom listu.

(3) Tražbine prijašnjeg prijevoznika i njegovo založno pravo prelaze na kasnijeg prijevoznika koji mu je isplatio te tražbine.

(4) To isto vrijedi i ako prijevoznik isplati otpremnikove tražbine.

Sukob založnih prava

Članak 693.

(1) Kad pored založnog prava prijevoznika postoje na istoj stvari istodobno založno pravo komisionara, otpremnika i skladištara, prvenstvo naplate imaju tražbine bilo kojega od tih vjerovnika nastale otpremom ili prijevozom, i to obratno redu kojim su nastale.

(2) Ostale tražbine komisionara i skladištara, a i tražbine otpremnika i prijevoznika nastale davanjem predujmova, naplaćuju se tek nakon isplate tražbina navedenih u stavku 1. ovoga članka, i to po redu kojim su nastale.

III. UGOVOR O PRIJEVOZU OSOBA

Opća odredba

Članak 694.

Prijevoznik je dužan prijevoz osoba izvršiti sigurno onim prijevoznim sredstvom koje je određeno ugovorom o prijevozu i uz uvjete udobnosti i higijene koji se prema vrsti prijevoznog sredstva i udaljenosti puta smatraju nužnim.

Pravo putnika na određeno mjesto

Članak 695.

Prijevoznik je dužan dati putniku ono mjesto i u onom prijevoznom sredstvu kako je ugovoreno.

Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje

Članak 696.

(1) Prijevoznik je dužan prevesti putnike do određenog mjesta na vrijeme.

(2) On odgovara za štetu koju putnik pretrpi zbog zakašnjenja, osim ako je do zakašnjenja došlo iz uzroka koje nije mogao otkloniti ni pažnjom dobrog stručnjaka.

(3) Visina naknade štete ne može biti viša od one utvrđene zakonom ili međunarodnim ugovorom.

Odgovornost prijevoznika za sigurnost putnika

Članak 697.

(1) Prijevoznik odgovara za sigurnost putnika od početka do završetka prijevoza,

uključujući vrijeme ulaženja i izlaženja iz vozila, kako u slučaju naplatnog, tako i u slučaju besplatnog prijevoza, te je dužan naknaditi imovinsku i neimovinsku štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, ozljedom ili smrću putnika, osim ako je prouzročena radnjom putnika ili stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

(2) Ako štetu nije prouzročio namjerno ili krajnjom nepa-žnjom, prijevoznik je dužan naknaditi štetu do iznosa predviđenog zakonom ili međunarodnim ugovorom.

(3) Ništetne su odredbe ugovora te općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojega drugog općeg akta kojima se ta odgovornost smanjuje.

Odgovornost za prtljagu predanu na prijevoz i za ostale stvari

Članak 698.

(1) Prtljagu koju mu je putnik predao prijevoznik je dužan prevesti u isto vrijeme kad i putnika i predati mu je nakon završetka prijevoza.

(2) Za gubitak i oštećenje prtljage koju mu je putnik predao prijevoznik odgovara prema odredbama za prijevoz stvari.

(3) Za oštećenje stvari koje putnik drži uza se prijevoznik odgovara samo ako mu se dokaže krivnja.

Odsjek 15.

UGOVOR O LICENCIJI

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 699.

Ugovorom o licencijski obvezuje se davatelj licencijski ustupiti stjecatelju licencijski u cjelini ili djelomično pravo iskorištavanja izuma, znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a stjecatelj licencijski obvezuje se platiti mu za to određenu naknadu.

Oblik

Članak 700.

Ugovor o licencijski mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Trajanje licencijski

Članak 701.

Licencijski za iskorištavanje patentiranog izuma, uzorka ili modela ne može biti sklopljena za vrijeme dulje od trajanja zakonske zaštite tih prava.

Isključiva licencijski

Članak 702.

(1) Ugovorom o licencijski stjecatelj licencijski stječe isključivo pravo iskorištavanja predmeta licencijski samo ako je to izrijekom ugovoreno (isključiva licencijski).

(2) Ostale mogućnosti iskorištavanja predmeta licencijski zadržava davatelj licencijski.

(3) Ako u ugovoru o licencijski nije naznačeno o kakvoj je licencijski riječ, smatra se da je dana neisključiva licencijski.

Prostorno ograničenje prava iskorištavanja

Članak 703.

(1) Pravo iskorištavanja predmeta licencijski može biti prostorno ograničeno samo ako to nije protivno hrvatskom Ustavu i zakonima.

(2) Ako ugovorom o licencijski nije prostorno ograničeno pravo iskorištavanja predmeta licencijski, smatra se da je licencijski prostorno neograničena.

II. OBVEZE DAVATELJA LICENCIJE

Predaja predmeta licencije

Članak 704.

(1) Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije u određenom roku predati predmet licencije.

(2) Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije predati i dokumentaciju potrebnu za praktičnu primjenu predmeta licencije.

Davanje uputa i obavijesti

Članak 705.

Davatelj licencije je dužan stjecatelju licencije dati sve upute i obavijesti koje su potrebne za uspješno iskorištavanje predmeta licencije.

Jamstvo za izvodljivost i uporabljivost

Članak 706.

Davatelj licencije jamči stjecatelju licencije izvodljivost i uporabljivost predmeta licencije.

Jamstvo da je davatelj nositelj prava

Članak 707.

(1) Davatelj licencije jamči da pravo iskorištavanja koje je predmet ugovora pripada njemu, da na njemu nema tereta i da nije ograničeno u korist nekoga trećega.

(2) Ako je predmet ugovora isključiva licencija, davatelj licencije jamči da pravo iskorištavanja nije ustupio drugome ni potpuno ni djelomično.

(3) Davatelj licencije dužan je čuvati i braniti pravo ustupljeno stjecatelju licencije od svih zahtjeva trećih osoba.

Obveza davatelja isključive licencije

Članak 708.

Ako je ugovorena isključiva licencija, davatelj licencije ne može ni u kojem obliku sam iskorištavati predmet licencije, niti njegove pojedine dijelove, niti to povjeriti nekome drugom u granicama prostornog važenja licencije.

III. OBVEZE STJECATELJA LICENCIJE

Iskorištavanje predmeta licencije

Članak 709.

Stjecatelj licencije dužan je iskorištavati predmet licencije na ugovoreni način, u ugovorenim opsegu i u ugovorenim granicama.

Korištenje naknadnih usavršavanja

Članak 710.

Ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno, stjecatelj licencije nije ovlašten iskorištavati naknadna usavršavanja predmeta licencije.

Čuvanje predmeta licencije u tajnosti

Članak 711.

Ako predmet licencije čine nepatentirani izum ili tajno znanje i iskustvo, stjecatelj licencije je dužan čuvati ga u tajnosti.

Kakvoća robe

Članak 712.

(1) Ako je uz licenciju za proizvodnju ustupljena i licencija za uporabu žiga, stjecatelj licencije može stavljati u promet robu s tim žigom samo ako je njezina kakvoća ista kao što je

kakvoća robe koju proizvodi davatelj licencije.

(2) Suprotan sporazum nema pravni učinak.

Obilježavanje robe

Članak 713.

Stjecatelj licencije dužan je robu obilježiti oznakom o proizvodnji po licenciji.

Naknada

Članak 714.

Stjecatelj licencije dužan je isplatiti davatelju licencije ugovorenu naknadu u vrijeme i na način kako je to određeno ugovorom.

Podnošenje izvješća

Članak 715.

Ako se naknada određuje u zavisnosti od opsega iskorištavanja predmeta licencije, stjecatelj licencije dužan je podnijeti davatelju licencije izvješće o opsegu iskorištavanja i obračunati naknadu svake godine, ako ugovorom nije za to određen kraći rok.

Izmjena ugovorene naknade

Članak 716.

Ako je ugovorena naknada postala očito nerazmjerna u odnosu prema prihodu koji stjecatelj licencije ima od iskorištavanja predmeta licencije, zainteresirana strana može zahtijevati izmjenu ugovorene naknade.

V. PODLICENCIJA

Kad se može dati

Članak 717.

(1) Stjecatelj isključive licencije može pravo iskorištavanja predmeta licencije ustupiti drugome (podlicencija), ako ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Stjecatelj licencije ne može dati drugome podlicenciju bez dopuštenja davatelja licencije.

Kad davatelj može odbiti dopuštenje

Članak 718.

Kad je za davanje podlicencije potrebno dopuštenje davatelja licencije, ovaj ga može odbiti stjecatelju isključive licencije samo iz ozbiljnih razloga.

Otkaz zbog nedopuštene podlicencije

Članak 719.

Davatelj licencije može otkazati ugovor o licenciji bez otkaznog roka ako je podlicencija dana bez njegova dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Neposredan zahtjev davatelja licencije

Članak 720.

(1) Ugovorom o podlicenciji ne stvara se poseban pravni odnos između stjecatelja podlicencije i davatelja licencije, čak ni kad je davatelj licencije dao potrebno dopuštenje.

(2) Ali davatelj licencije može, radi naplate svojih tražbina od stjecatelja licencije nastalih iz licencije, zahtijevati neposredno od stjecatelja podlicencije isplatu iznosa koje ovaj duguje davatelju podlicencije po osnovi podlicencije.

V. PRESTANAK UGOVORA

Protok vremena

Članak 721.

Ugovor o licencijski sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena za koje je sklopljen te nije potrebno da bude otkazan.

Prešutno obnavljanje licencijski

Članak 722.

(1) Kad nakon proteka vremena za koje je ugovor o licencijski bio sklopljen stjecatelj licencijski nastavi iskorištavati predmet licencijski, a davatelj licencijski se tome ne usprotivi, smatra se da je sklopljen nov ugovor o licencijski neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prijašnji.

(2) Osiguranja što su ih treće osobe dale za prvu licencijski prestaju protekom vremena za koje je bila sklopljena.

Otkaz

Članak 723.

(1) Ugovor o licencijski čije trajanje nije određeno prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući ugovorom određeni otkazni rok.

(2) Ako ugovorom nije određen, otkazni rok iznosi šest mjeseci.

Smrt i stečaj

Članak 724.

(1) U slučaju smrti davatelja licencijski, licencijski se nastavlja s njegovim nasljednicima, ako drukčije nije ugovoreno.

(2) U slučaju smrti stjecatelja licencijski, licencijski se nastavlja s njegovim nasljednicima koji nastavljaju njegovu djelatnost.

(3) U slučaju smrti, prestanka pravne osobe i otvaranja stečaja stjecatelja licencijski, davatelj licencijski može raskinuti ugovor.

Odsjek 16.

UGOVOR O OSTAVI

I. O OSTAVI UOPĆE

1. Opće odredbe

Pojam

Članak 725.

(1) Ugovorom o ostavi obvezuje se ostavoprimac da primi stvar od ostavodavca, da je čuva i da je vrati kad je ovaj bude zatražio.

(2) Objekt ostave mogu biti samo pokretne stvari.

Ostava tuđe stvari

Članak 726.

(1) Ugovor o ostavi može valjano sklopiti u svoje ime i osoba koja nije vlasnik stvari, i ostavoprimac je dužan vratiti joj stvar, osim ako bi doznao da je stvar ukradena.

(2) Ako treća osoba tužbom zahtijeva stvar od ostavoprimca kao vlasnik, ostavoprimac je dužan priopćiti sudu od koje osobe je stvar primio, a istodobno obavijestiti ostavodavca o podignutoj tužbi.

2. Obveze ostavoprimca

Čuvanje stvari

Članak 727.

(1) Ostavoprimac je dužan čuvati stvar kao svoju vlastitu, a ako je ostava uz naknadu, kao dobar gospodarstvenik, odnosno dobar domaćin.

(2) Ako su ugovoreni mjesto i način čuvanja stvari, ostavoprimac ih može promijeniti samo ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti, inače odgovara i za slučajnu propast ili slučajno oštećenje stvari.

(3) O svim promjenama koje bi primijetio na stvari i o opasnostima da bude oštećena, ostavoprimac je dužan obavijestiti ostavodavca.

Predaja stvari drugom na čuvanje

Članak 728.

Ostavoprimac ne može bez pristanka ostavodavca ili bez nužde predati povjerenu mu stvar drugome na čuvanje, inače odgovara i za njezinu slučajnu propast i oštećenje.

Uporaba stvari

Članak 729.

(1) Ostavoprimac nema pravo uporabe stvari povjerene mu na čuvanje.

(2) U slučaju nedopuštene uporabe stvari ostavoprimac duguje ostavodavcu odgovarajuću naknadu i odgovara za slučajnu propast ili oštećenje stvari koje bi se dogodilo tom prilikom.

(3) Kad je u ostavu dana neka nepotrošna stvar i ostavoprimcu dopušteno da je rabi, na odnose ugovaratelja primjenjuju se pravila o posudbi, a samo o pitanjima vremena i mjesta vraćanja stvari sudi se po pravilima o ostavi, ako ugovaratelji nisu što drugo o tome odredili.

Isključenje odgovornosti

Članak 730.

Kad ostavoprimac bez pristanka ostavodavca i bez nužde suprotno ugovoru rabi stvar, mijenja mjesto ili način njezina čuvanja, ili kad stvar preda na čuvanje drugoj osobi, ne odgovara za slučajnu propast ili oštećenje stvari do kojih bi došlo i da je postupao u skladu s ugovorom.

Vraćanje stvari

Članak 731.

(1) Ostavoprimac je dužan vratiti stvar čim je ostavodavac zatraži, i to sa svim plodovima i drugim koristima od stvari.

(2) Ako je određen rok za vraćanje stvari, ostavodavac može tražiti da mu se stvar vrati i prije isteka roka, osim kad rok nije ugovoren isključivo u interesu ostavodavca.

(3) Vraćanje se obavlja u mjestu predaje stvari ostavoprimcu, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto, u kojem slučaju ostavoprimac ima pravo na naknadu troškova prijenosa stvari.

3. Prava ostavoprimca

Naknada troškova i štete

Članak 732.

Ostavoprimac ima pravo zahtijevati od ostavodavca naknadu troškova opravdano učinjenih radi očuvanja stvari te naknadu štete koju je imao zbog ostave.

Naknada

Članak 733.

Ostavoprimac nema pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je naknada ugovorena, ako

se ostavoprimac bavi primanjem stvari na čuvanje ili ako se naknada mogla očekivati s obzirom na okolnosti posla.

Vraćanje stvari u slučaju besplatne ostave

Članak 734.

(1) Ostavoprimac koji se obvezao besplatno čuvati stvar određeno vrijeme može je vratiti ostavodavcu prije isteka ugovorenog roka ako bi stvari prijetila opasnost propasti ili oštećenja, ili ako bi mu njezino daljnje čuvanje moglo prouzročiti štetu.

(2) Ako rok nije ugovoren, ostavoprimac može u svako doba odustati od ugovora, ali je dužan ostavodavcu odrediti primjeren rok za preuzimanje stvari.

4. Posebni slučajevi ostave

Neprava ostava

Članak 735.

Kad su u ostavu dane zamjenljive stvari s pravom ostavoprimca da ih potroši i obvezom da vrati istu količinu stvari iste vrste, na njegove se odnose s ostavodavcem primjenjuju pravila ugovora o zajmu, samo će glede vremena i mjesta vraćanja važiti pravila ugovora o ostavi, ako ugovaratelji nisu što drugo o tome odredili.

Ostava u nuždi

Članak 736.

Komu je stvar povjerena u slučaju kakve nevolje, na primjer u slučaju požara, potresa, poplave, dužan ju je čuvati s povećanom pažnjom.

II. UGOSTITELJSKA OSTAVA

Ugostitelj kao ostavoprimac

Članak 737.

(1) Ugostitelji se smatraju ostavoprimcima glede stvari koje su gosti donijeli i odgovaraju za njihov nestanak, uništenje ili oštećenje najviše do deset tisuća kuna.

(2) Odgovornost je isključena ako su stvari nestale, uništene ili oštećene okolnostima koje se nisu mogle izbjeći ili otkloniti, uzrokom u stvari, ponašanjem samog gosta, ili ponašanjem osoba koje je on doveo ili koje su mu došle u posjet.

(3) Ugostitelj duguje potpunu naknadu ako mu je gost predao stvar na čuvanje te ako je šteta nastala njegovom krivnjom ili krivnjom osobe za koju on odgovara.

Stvari koje je gost donio

Članak 738.

(1) Stvarima koje je gost donio u ugostiteljski objekt smatraju se:

1) stvari koje se nalaze u ugostiteljskom objektu za sve vrijeme dok gost ima smještaj u njemu,

2) stvari koje se nalaze izvan ugostiteljskog objekta na mjestu koje je ugostitelj odredio ili uzeo pod svoj nadzor, odnosno nadzor osoba za koje on odgovara za sve vrijeme smještaja,

3) stvari nad kojima ugostitelj ili osoba za koju odgovara preuzima nadzor u ugostiteljskom objektu ili i zvan njega u razumnom vremenu prije ili poslije vremena smještaja.

(2) Odredbe o odgovornosti za donesene stvari gosta neće se primjenjivati na vozila, stvari u njima i žive životinje, osim ako je drukčije ugovoreno.

Obveze ugostitelja da primi stvari na čuvanje

Članak 739.

(1) Ugostitelj je dužan primiti na čuvanje novac, dragocjenosti, vrijednosne papire i druge

vrijedne stvari koje gost donese i hoće mu ih predati na čuvanje, osim ako ne raspolaže prikladnim prostorijama za njihov smještaj, ako su u odnosu na vrstu i kategoriju ugostiteljskog objekta od prekomjerne vrijednosti, ako su opasne, glomazne ili ako njihovo čuvanje prelazi njegove mogućnosti iz kakva drugoga opravdanog razloga.

(2) Ako ugostitelj neopravdano odbije primiti stvar na čuvanje, duuguje potpunu naknadu štete koju gost zbog toga pretrpi.

Dužnost gosta da prijavi štetu

Članak 740.

Gost je dužan prijaviti nestanak, uništenje ili oštećenje stvari čim dozna za njih, inače ima pravo na naknadu samo ako dokaže da je šteta nastala krivnjom ugostitelja ili osobe za koju on odgovara.

Objave i uglavci o isključenju odgovornosti

Članak 741.

Nemaju nikakav pravni učinak ugovorni uglavci i objave istaknute u prostorijama ugostitelja kojima se isključuje, ograničuje ili uvjetuje njegova odgovornost za stvari koje su gosti donijeli.

Pravo zadržanja

Članak 742.

Ugostitelji koji primaju goste na noćenje imaju pravo zadržati stvari koje su gosti donijeli, do potpune naplate tražbine za smještaj i ostale usluge.

Proširenje primjene odredaba o ugostiteljskoj ostavi

Članak 743.

Odredbe o ugostiteljskoj ostavi na odgovarajući se način primjenjuju i na bolnice, kazališta, kina, kola za spavanje, garaže, organizirana kupališta, kampove, prodajne prostore i sl.

Odsjek 17.

UGOVOR O USKLADIŠTENJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 744.

(1) Ugovorom o uskladištenju obvezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da poduzima potrebne ili ugovorene mjere radi njezina očuvanja u određenom stanju te da je preda na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu.

(2) Pri predaji robe ostavodavac je dužan dati sve potrebne obavijesti o njoj i izjaviti kolika je njezina vrijednost.

Odgovornost skladištara

Članak 745.

(1) Skladištar odgovara za štetu na robu osim ako dokaže da je šteta prouzročena višom silom, krivnjom ostavodavca, manama ili prirodnim svojstvima robe te neispravnom ambalažom.

(2) Skladištar je dužan upozoriti ostavodavca na mane ili prirodna svojstva robe, odnosno na neispravnu ambalažu zbog kojih može doći do štete na robu, čim je navedene nedostatke opazio ili morao opaziti.

(3) Ako bi se na robu događale takve neotklonjive promjene zbog kojih postoji opasnost da se roba pokvari ili propadne, skladištar je dužan, ako to na njegov poziv ne bi mogao na

vrijeme učiniti ostavodavac, prodati robu bez odgađanja na najpovoljniji način.

(4) Skladištar je obvezan poduzimati radnje radi očuvanja prava ostavodavca prema prijevozniku koji mu je, za račun ostavodavca, predao robu oštećenu ili s nedostatkom.

Dužnost osiguranja robe

Članak 746.

(1) Skladištar je dužan osigurati robu primljenu na čuvanje samo ako je to ugovoreno.

(2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba osigurati, skladištar je dužan osigurati robu od uobičajenih rizika.

Ograničenje naknade štete

Članak 747.

Naknada štete koju je skladištar dužan platiti zbog propasti, umanjenja ili oštećenja robe od njezina primitka do predaje ne može prijeći stvarnu vrijednost robe, osim ako je štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Miješanje zamjenljivih stvari

Članak 748.

(1) Skladištar ne smije pomiješati zamjenljive stvari sa stvarima iste vrste i iste kakvoće, osim ako je ostavodavac na to pristao, ili ako je očito da je riječ o stvarima koje se mogu miješati bez opasnosti od nastanka štete za ostavodavca.

(2) Ako su stvari pomiješane, skladištar može na zahtjev ovlaštene osobe bez sudjelovanja ostalih ovlaštenih osoba iz smjese zamjenljivih stvari izdvojiti dio koji joj pripada.

Pregled robe i uzimanje uzoraka

Članak 749.

Skladištar je dužan dopustiti ovlaštenoj osobi da pregleda robu i da uzima uzorke od nje.

Naknada troškova i založno pravo skladištara

Članak 750.

(1) Pored naknade za čuvanje skladištar ima pravo na naknadu troškova koji su bili potrebni za očuvanje robe.

(2) Za svoje tražbine iz ugovora o uskladištenju i ostale tražbine nastale u vezi s čuvanjem robe on ima založno pravo na toj robi.

Podizanje robe i prodaja nepodignute robe

Članak 751.

(1) Ostavodavac može robu podići i prije ugovorenog roka.

(2) Ako ostavodavac ne podigne robu nakon isteka ugovorenog roka ili nakon isteka godine dana ako nije ugovoren rok za čuvanje, skladištar može za njegov račun prodati robu na javnoj prodaji, ali je dužan obavijestiti ga o svojoj namjeri i ostaviti mu naknadni rok najmanje od osam dana da robu podigne.

Nedostaci pri podizanju robe

Članak 752.

(1) Primateelj robe dužan je robu pregledati u trenutku njezina preuzimanja.

(2) Ako prilikom preuzimanja robe primijeti nedostatke, primatelj je dužan na to odmah upozoriti skladištara, inače se smatra da je roba uredno primljena.

(3) O nedostacima robe koji se, uobičajenim pregledom, nisu mogli utvrditi u trenutku preuzimanja primatelj je dužan na pouzdan način obavijestiti skladištara u roku od osam dana, računajući od dana preuzimanja robe, inače se smatra da je roba uredno primljena.

Primjena pravila o ostavi

Članak 753.

Na ugovore o uskladištenju na odgovarajući se način primjenjuju pravila o ostavi, ako pravilima o uskladištenju nije drukčije uređeno.

II. SKLADIŠNICA

Dužnost izdavanja skladišnice

Članak 754.

Skladištar koji je na temelju zakona ovlašten za robu primljenu na uskladištenje izdati skladišnicu dužan ju je izdati ostavodavcu na njegov zahtjev.

Sastojci i sadržaj skladišnice

Članak 755.

(1) Skladišnica se sastoji od priznanice i založnice.

(2) Priznanica i založnica sadrže: tvrtku, naziv, odnosno ime ostavodavca, njegovo sjedište, odnosno prebivalište, tvrtku, naziv i sjedište skladištara, nadnevak i broj skladišnice, mjesto gdje se skladište nalazi, vrstu, prirodu i količinu robe, navod o iznosu do kojega je roba osigurana te ostale podatke potrebne za raspoznavanje robe i određivanje njezine vrijednosti.

(3) Priznanica i založnica moraju se pozivati jedna na drugu.

Skladišnica za dijelove robe

Članak 756.

(1) Ostavodavac može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu za svaki dio izda posebnu skladišnicu.

(2) Ako je već dobio skladišnicu za cijelu količinu robe, on može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu, u zamjenu za skladišnicu koju je dobio, izda posebne skladišnice za svaki pojedini dio.

(3) Ostavodavac može zahtijevati da mu skladištar izda skladišnice samo za jedan dio zamjenljive robe koji je ostavio kod njega.

Prava imatelja skladišnice

Članak 757.

(1) Imatelj skladišnice ima pravo zahtijevati da mu se preda roba označena u njoj.

(2) On može raspolagati robom označenom u skladišnici prenošenjem skladišnice.

Prenošenje priznanice i založnice

Članak 758.

(1) Priznanica i založnica mogu se prenositi indosamentom, zajedno ili odvojeno.

(2) Pri svakom prijenosu na njima mora biti ubilježen nadnevak.

(3) Na zahtjev primatelja priznanice ili založnice, prijenos na njega prepisat će se u registar skladišta, gdje će se ubilježiti i njegovo sjedište, odnosno prebivalište.

Pravo imatelja priznanice

Članak 759.

(1) Prijenos priznanice bez založnice daje primatelju pravo zahtijevati predaju robe samo ako isplati založnicu, ili položi skladištaru za imatelja založnice iznos koji mu treba biti isplaćen na dan dospelosti tražbine.

(2) Imatelj priznanice bez založnice može zahtijevati da se roba proda, ako se postignutom cijenom može isplatiti iznos na koji ima pravo imatelj založnice, s tim da se ostvareni višak preda njemu.

(3) Kad je riječ o zamjenljivim stvarima, imatelj priznanice bez založnice može zahtijevati da mu skladištar preda jedan dio robe pod uvjetom da položi skladištaru za račun imatelja založnice odgovarajući iznos u novcu.

Prava imatelja založnice

Članak 760.

(1) Prijenos založnice bez priznanice daje primatelju založno pravo na robu.

(2) Pri prvom prijenosu na založnici moraju biti ubilježeni tvrtka, naziv, odnosno ime vjerovnika, njegovo poslovno sjedište, odnosno prebivalište, iznos njegove tražbine, računajući i kamate, i dan dospijevanja.

(3) Prvi primatelj založnice dužan je bez odgađanja prijaviti skladištaru da je na njega izvršen prijenos založnice, a skladište je dužno prepisati taj prijenos u svoj registar i na samoj založnici zabilježiti da je prijepis izvršen.

(4) Bez obavljanja navedenih radnji založnica se ne može dalje prenositi indosamentom.

(5) Ako založnica ne sadrži iznos tražbine založnog vjerovnika, smatra se da je tražbina osigurana u visini cjelokupne vrijednosti robe navedene u njoj.

Protest zbog neisplate i prodaja robe

Članak 761.

(1) Imatelj založnice bez priznanice, kojem ne bude isplaćena u roku tražbina osigurana založnicom, dužan je, pod prijetnjom gubitka prava na isplatu, podići protest prema Zakonu o mjenici.

(2) Imatelj založnice koji je podigao protest može nakon proteka osam dana od dospelosti tražbine zahtijevati prodaju založene robe, a isto pravo pripada i prenositelju koji je isplatio imatelju založnice tražbinu osiguranu založnicom.

(3) Od iznosa postignutog prodajom izdvaja se iznos potreban za podmirenje troškova prodaje, tražbina skladištara iz ugovora o uskladištenju i ostalih njegovih tražbina nastalih u vezi s ostavljenom robom, zatim se isplaćuje osigurana tražbina imatelja založnice, a ostatak pripada imatelju priznanice.

Zahtjev isplate od prenositelja založnice

Članak 762.

(1) Imatelj založnice može zahtijevati isplatu od prenositelja tek ako nije mogao postići potpuno namirenje prodajom založene robe.

(2) Taj zahtjev mora biti podignut u roku određenom u Zakonu o mjenici za zahtjev prema indosantima, koji počinje teći od dana prodaje robe.

(3) Imatelj založnice gubi pravo zahtijevati isplatu od prenositelja ako ne bude zahtijevao prodaju robe u roku od trideset dana od protesta.

Odsjek 18.

UGOVOR O NALOGU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 763.

(1) Ugovorom o nalogu obvezuje se i ovlašćuje nalogoprimac poduzimati za račun nalagodavca određene poslove.

(2) Nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drukčije ugovoreno ili proizlazi iz naravi međusobnog odnosa.

Osobe dužne odgovoriti na ponudu naloga

Članak 764.

Tko se bavi obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za obavljanje tih poslova, dužan je, ako ne želi prihvatiti ponuđeni nalog koji se odnosi na te poslove, o tome bez odgađanja obavijestiti drugu stranu, inače odgovara za štetu koju bi ova pretrpjela zbog toga.

II. OBVEZE NALOGOPRIMCA

Izvršenje naloga kako glasi

Članak 765.

(1) Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputama, s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu skrbiti o interesima nalogodavca i njima se rukovoditi.

(2) Kad nalogoprimac smatra da bi izvršenje naloga po dobivenim uputama bilo od štete za nalogodavca, dužan je skrenuti na to njegovu pozornost i tražiti nove upute.

(3) Ako nalogodavac nije dao određene upute o poslu koji treba obaviti, nalogoprimac je dužan, rukovodeći se interesima nalogodavca, postupiti kao dobar gospodarstvenik, odnosno dobar domaćin, a ako je nalog bez naknade, kako bi u istim okolnostima postupio u vlastitoj stvari.

Odstupanje od naloga i uputa

Članak 766.

(1) Od dobivenog naloga i uputa nalogoprimac može odstupiti samo sa suglasnošću nalogodavca, a kad mu zbog kratkoće vremena ili iz kakva drugog uzroka nije moguće tražiti suglasnost nalogodavca, može odstupiti od naloga i uputa samo ako je po procjeni svih okolnosti mogao osnovano smatrati da to zahtijevaju interesi nalogodavca.

(2) Ako nalogoprimac prekorači granice naloga ili odstupi od dobivenih uputa izvan slučaja predviđenog u stavku 1. ovoga članka, neće se smatrati nalogoprimcem, već poslovođom bez naloga, osim ako nalogodavac naknadno odobri ono što je uradio.

Zamjena

Članak 767.

(1) Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog osobno.

(2) On može povjeriti izvršenje naloga drugome samo ako mu je nalogodavac to dopustio ili ako je na to primoran okolnostima.

(3) U tim slučajevima on odgovara samo za izbor zamjenika i za upute koje mu je dao.

(4) U ostalim slučajevima on odgovara za rad zamjenika te za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili kod zamjenika.

(5) Nalogodavac može u svakom slučaju zahtijevati neposredno od zamjenika ispunjenje obveze iz naloga.

Polaganje računa

Članak 768.

O obavljenom poslu nalogoprimac je dužan položiti račun i predati bez odugovlačenja nalogodavcu sve što je primio na temelju obavljanja povjerenih mu poslova, bez obzira je li ono što je primio za nalogodavca bilo dugovano ovome ili ne.

Podnošenje izvješća

Članak 769.

Nalogoprimac je dužan na zahtjev nalogodavca podnijeti izvješće o stanju poslova i

položiti račun i prije određenog vremena.

Odgovornost za korištenje nalagodavčeva novca

Članak 770.

Ako se nalagoprimac služio za svoje potrebe novcem koji je primio za nalagodavca, dužan je, za sve vrijeme, platiti kamate po najvišoj dopuštenoj ugovornoj stopi, a na ostali dugovani novac koji nije predao na vrijeme, zatezne kamate, računajući od dana kad ga je bio dužan predati.

Solidarna odgovornost nalagoprimaca

Članak 771.

Ako je obavljanje nekog posla povjereno nekolicini istim nalogom da ga zajednički obavljaju, oni odgovaraju solidarno za obveze iz toga naloga, ako što drugo nije ugovoreno.

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Predujmljivanje novca

Članak 772.

Nalogodavac je dužan na zahtjev nalagoprimca predujmiti mu stanoviti iznos novca za predviđene izdatke.

Naknada troškova i preuzimanje obveza

Članak 773.

(1) Nalogodavac je dužan naknaditi nalagoprimcu, čak i ako njegov trud bez njegove krivnje nije imao uspjeha, sve potrebne troškove što ih je učinio za izvršenje naloga, s kamatama od dana kad su učinjeni.

(2) On je dužan preuzeti obveze što ih je nalagoprimac uzeo na sebe obavljajući u svoje ime povjerene mu poslove, ili ga na drugi način osloboditi njih.

Naknada štete

Članak 774.

Nalogodavac je dužan naknaditi nalagoprimcu štetu koju je ovaj pretrpio bez svoje krivnje u obavljanju naloga.

Visina naknade

Članak 775.

Ako nije drukčije ugovoreno, nalagodavac duguje naknadu u uobičajenoj visini, a ako o tome nema običaja, onda pravičnu naknadu.

Isplata naknade

Članak 776.

(1) Ako nije drukčije ugovoreno, nalagodavac je dužan isplatiti nalagoprimcu naknadu nakon obavljenog posla.

(2) Ako je nalagoprimac bez svoje krivnje samo djelomično obavio nalog, ima pravo na razmjerni dio naknade.

Založno pravo

Članak 777.

Radi osiguranja naknade i troškova nalagoprimac ima založno pravo na pokretnim stvarima nalagodavca što ih je dobio po osnovi naloga, a i na novčanim iznosima koje je naplatio za račun nalagodavca.

Solidarna odgovornost nalogodavaca

Članak 778.

Ako je više njih povjerilo nalogoprimcu izvršenje naloga, oni mu odgovaraju solidarno.

IV. PRESTANAK NALOGA

Odustanak od ugovora

Članak 779.

(1) Nalogodavac može odustati od ugovora.

(2) U slučaju odustanka od ugovora u kojem nalogoprimcu pripada naknada za njegov trud, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu odgovarajući dio naknade i naknaditi mu štetu koju je pretrpio odustankom od ugovora, ako za odustanak nije bilo osnovanih razloga.

Otkaz

Članak 780.

(1) Nalogoprimac može otkazati nalog kad hoće, samo ne u nevrjeme.

(2) On je dužan naknaditi nalogodavcu štetu koju je ovaj pretrpio zbog otkaza naloga u nevrjeme, osim kad su za otkaz postojali osnovani razlozi.

(3) Nalogodavac je dužan nastaviti nakon otkaza poslove koji ne trpe odgađanje, dok nalogodavac ne bude mogao preuzeti brigu o njima.

Smrt, prestanak pravne osobe

Članak 781.

(1) Nalog prestaje smrću nalogoprimca.

(2) Nasljednici nalogoprimca dužni su o njegovoj smrti što prije obavijestiti nalogodavca i poduzeti što je potrebno za zaštitu njegovih interesa, dok ne bude u stanju sam preuzeti brigu o njima.

(3) Nalog prestaje smrću nalogodavca samo ako je tako ugovoreno ili ako se nalogoprimac primio naloga s obzirom na svoje osobne odnose s nalogodavcem.

(4) U tom slučaju je nalogoprimac dužan nastaviti povjerene mu poslove, ako bi inače nastupila šteta za nasljednike, dok ovi ne budu mogli sami preuzeti brigu o njima.

(5) Ako je nalogodavac ili nalogoprimac pravna osoba, nalog prestaje kad ta osoba prestane postojati.

Stečaj, lišenje poslovne sposobnosti

Članak 782.

Nalog prestaje kad nad nalogodavcem ili nalogoprimcem bude otvoren stečaj ili bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti.

Trenutak prestanka naloga

Članak 783.

(1) Kad je nalogodavac odustao od ugovora, kad je umro ili pao pod stečaj ili potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti, nalog prestaje u trenutku kad je nalogoprimac saznao za događaj zbog kojega nalog prestaje.

(2) Kad je nalogoprimcu izdana pisana punomoć, dužan ju je vratiti nakon prestanka naloga.

Iznimke

Članak 784.

Kad je nalog dan da bi nalogoprimac mogao postići ispunjenje neke svoje tražbine od nalogodavca, nalogodavac ne može odustati od ugovora i nalog ne prestaje ni smrću, ni stečajem nalogodavca ili nalogoprimca, ni kad jedan od njih bude potpuno ili djelomično lišen

poslovne sposobnosti.

Odsjek 19.
UGOVOR O KOMISIJI
I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 785.

(1) Ugovorom o komisiji obvezuje se komisionar obaviti uz proviziju jedan ili više poslova u svoje ime i za račun komitenta.

(2) Komisionar ima pravo na proviziju i kad nije ugovorena.

Primjena pravila ugovora o nalogu

Članak 786.

Na ugovor o komisiji na odgovarajući se način primjenjuju pravila o nalogu, ako pravilima o komisiji nije drukčije određeno.

Sklapanje posla pod uvjetima različitim od naloga

Članak 787.

(1) Ako je komisionar sklopio neki posao pod nepovoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom kad to nije smio, dužan je naknaditi komitent razliku, a i prouzročenu štetu.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka komitent može uskratiti prihvrat sklopljenog posla, ako o tome odmah obavijesti komisionara.

(3) Ali komitent gubi to pravo ako komisionar pokaže spremnost da mu odmah isplati razliku i naknadi prouzročenu štetu.

(4) Ako je posao sklopljen pod povoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom, sva tako postignuta korist pripada komitent.

Prodaja robe prezaduženoj osobi

Članak 788.

Komisionar odgovara komitent za štetu ako je prodao robu osobi za čiju je prezaduženost znao ili je mogao znati.

Kad komisionar kupuje robu komitenta ili mu prodaje svoju robu

Članak 789.

(1) Komisionar kome je povjereno da proda ili kupi neku robu kotiranu na burzi ili na tržištu može, ako mu je komitent to dopustio, zadržati robu za sebe kao kupac, odnosno isporučiti je kao prodavatelj, po cijeni u vrijeme izvršenja povjerenog posla.

(2) U tom slučaju između komisionara i komitenta nastaju odnosi iz ugovora o kupoprodaji.

(3) Ako se burzovna, odnosno tržišna cijena i cijena koju je odredio komitent ne podudaraju, komisionar – prodavatelj ima pravo na nižu od te dvije cijene, a komisionar – kupac dužan je platiti višu.

II. OBVEZE KOMISIONARA

Čuvanje i osiguranje

Članak 790.

(1) Komisionar je dužan čuvati povjerenu mu robu s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) On odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje robe ako je nije osigurao, a prema nalogu je bio dužan to učiniti.

Obavijest o stanju primljene robe

Članak 791.

(1) Prilikom preuzimanja robe od prijevoznika, koju mu je poslao komitent, komisionar je dužan utvrditi njezino stanje i bez odgađanja izvijestiti komitenta o danu prispjeća robe te o vidljivim oštećenjima ili manjku, inače odgovara za štetu koja bi zbog toga propusta nastala za komitenta.

(2) On je dužan poduzeti sve potrebne mjere radi očuvanja prava komitenta prema odgovornoj osobi.

Obavijest o promjenama na robi

Članak 792.

Komisionar je dužan obavijestiti komitenta o svim promjenama na robi zbog kojih bi ona mogla izgubiti od svoje vrijednosti, a ako nema vremena za čekanje njegovih uputa, ili odugovlači s davanjem uputa, u slučaju opasnosti znatnijeg oštećenja robe komisionar je dužan prodati je na najpovoljniji način.

Priopćavanje komitentu imena suugovaratelja

Članak 793.

(1) Komisionar je dužan priopćiti komitentu s kojom je osobom obavio posao što mu ga je komitent povjerio.

(2) Ovo pravilo ne vrijedi u slučaju prodaje pokretnih stvari koja se obavlja preko komisionih prodavaonica, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Polaganje računa

Članak 794.

(1) Komisionar je dužan položiti račun o obavljenom poslu bez nepotrebnog odgađanja.

(2) On je dužan predati komitentu sve što je primio po osnovi posla izvršenog za njegov račun.

(3) Komisionar je dužan prenijeti na komitenta tražbine i ostala prava koja je stekao prema trećemu s kojim je obavio posao u svoje ime i za njegov račun.

Jamstvo za suugovaratelja

Članak 795.

(1) Komisionar odgovara za ispunjenje obveze svog suugovaratelja samo ako je posebno jamčio da će on svoje obveze ispuniti (delkredere komisija), u kojem slučaju on odgovara solidarno s njim.

(2) Komisionar koji je jamčio za ispunjenje obveza svog suugovaratelja ima pravo i na povećanu proviziju (delkredere provizija).

III. OBVEZE KOMITENTA

Provizija

Članak 796.

(1) Komitent je dužan isplatiti komisionaru proviziju kad bude ispunjen posao što ga je komisionar poduzeo ili ako ispunjenje posla bude spriječeno nekim uzrokom za koji odgovara komitent.

(2) U slučaju postupnog ispunjavanja posla komisionar može zahtijevati razmjern dio provizije poslije svakoga djelomičnog ispunjenja.

(3) Ako ne dođe do ispunjenja sklopljenog posla iz uzroka za koji ne odgovaraju ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za svoj trud.

(4) Komisionar koji je nevjerno postupio prema komitentu nema pravo na proviziju.

Visina provizije

Članak 797.

Ako iznos provizije nije određen ugovorom ili tarifom, komisionaru pripada provizija prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu.

Naknada troškova

Članak 798.

(1) Komitent je dužan naknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga, s kamatama od dana kad su učinjeni.

(2) Komitent je dužan dati komisionaru posebnu naknadu za uporabu njegovih skladišta i transportnih sredstava, ako ona nije obuhvaćena provizijom.

Predujam komisionaru

Članak 799.

Ako ugovorom o komisiji nije što drugo određeno, komitent nije dužan komisionaru dati predujam potreban za obavljanje posla.

IV. ZALOŽNO PRAVO

Članak 800.

(1) Komisionar ima založno pravo na stvarima koje su objekt ugovora o komisiji dok se te stvari nalaze kod njega ili kod nekog koji ih drži za njega ili dok on ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima.

(2) Iz vrijednosti tih stvari komisionar može naplatiti prije ostalih komitentovih vjerovnika svoje tražbine po osnovi svih komisijskih poslova s komitentom te po osnovi zajmova i predujmova danih komitentu, bez obzira jesu li nastale u vezi s tim stvarima ili nekim drugim.

(3) Pravo prvenstvene naplate ima komisionar iz tražbina koje je izvršavajući nalog stekao za račun komitenta.

V. ODNOSI S TREĆIM OSOBAMA

Komitentova prava na tražbine iz posla s trećim

Članak 801.

(1) Komitent može zahtijevati ispunjenje tražbine iz posla što ga je komisionar sklopio s trećim i za njegov račun tek pošto mu ih komisionar ustupi.

(2) Ali glede odnosa komitenta s komisionarom i njegovim vjerovnicima, te se tražbine od svog nastanka smatraju komitentovim tražbinama.

Ograničenje prava komisionarovih vjerovnika

Članak 802.

Vjerovnici komisionara ne mogu radi naplate svojih tražbina, ni u slučaju njegova stečaja, poduzeti mjere ovrhe na pravima i stvarima što ih je komisionar izvršavajući nalog stekao u svoje ime ali za račun komitenta, osim ako je riječ o tražbinama nastalim u vezi sa stjecanjem tih prava i stvari.

Stečaj komisionara

Članak 803.

(1) U slučaju stečaja komisionara komitent može zahtijevati izlučenje iz stečajne mase stvari što ih je predao komisionaru radi prodaje za njegov račun, a i stvari što ih je komisionar nabavio za njegov račun.

(2) U istom slučaju komitent može zahtijevati od trećega kome je komisionar prodao stvari da mu isplati njihovu cijenu, odnosno njezin još neisplaćeni dio.

Odsjek 20.
UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 804.

(1) Ugovorom o trgovinskom zastupanju obvezuje se zastupnik da će za vrijeme trajanja ugovora pregovarati s trećim osobama o sklapanju ugovora u ime i za račun nalogodavca te da će, ako je tako ugovoreno, i sklapati ugovore s trećim osobama u ime i za račun nalogodavca, a nalogodavac se obvezuje da će zastupniku za svaki ugovor kojega je on sklopio ili koji je sklopljen njegovim djelovanjem platiti određenu proviziju.

(2) Zastupnikom iz stavka 1. ovoga članka neće se smatrati osoba koja je po ovom ili posebnom zakonu ovlaštena na zastupanje druge osobe.

(3) Nalogodavac može imati na istom području za istu vrstu poslova više zastupnika.

Zastupanje drugog nalogodavca

Članak 805.

Zastupnik ne može bez pristanka nalogodavca preuzeti obvezu da na istom području i za istu vrstu poslova radi za drugog nalogodavca.

Oblik

Članak 806.

Ugovor o trgovinskom zastupanju mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Punomoć

Članak 807.

Zastupnik može zahtijevati od nalogodavca da mu izda punomoć.

Primanje ispunjenja

Članak 808.

Zastupnik ne može zahtijevati ni primati ispunjenje tražbine svog nalogodavca ako za to nije posebno ovlašten.

Izjave u ime nalogodavca

Članak 809.

Zastupnik je ovlašten radi očuvanja prava svog nalogodavca davati potrebne izjave njegovu suugovaratelju.

Mjere osiguranja

Članak 810.

Radi zaštite interesa nalogodavca zastupnik može poduzimati potrebne mjere osiguranja.

II. OBVEZE ZASTUPNIKA

Skrb o interesima nalogodavca

Članak 811.

(1) Zastupnik je dužan skrbiti o interesima nalogodavca te u svim poslovima koje poduzima postupati u skladu s načelom savjesnosti i poštenja i pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) Zastupnik je poglavito dužan poduzimati sve što je potrebno kako bi posredovao i sklapao poslove za koje je ovlašten, držeći se pritom razumnih uputa nalogodavca.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka ništetne su.

Dužnost obavješćivanja

Članak 812.

(1) Zastupnik je dužan davati nalogodavcu sve potrebne obavijesti o stanju na tržištu, poglavito one koje su značajne za svaki pojedini posao.

(2) Zastupnik je dužan nalogodavca redovito obavješćivati o ispunjenju svojih ugovornih obveza, o trećim osobama koje su spremne pregovarati s nalogodavcem ili s njime sklopiti ugovor te o ugovorima koje je sklopio u ime i za račun nalogodavca.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka ništetne su.

Postupanje po uputama

Članak 813.

U vođenju pregovora i pri sklapanju ugovora zastupnik je dužan postupati po uputama nalogodavca.

Čuvanje tajni

Članak 814.

(1) Zastupnik je dužan čuvati poslovnu, profesionalnu i službenu tajnu svog nalogodavca koju je doznao u vezi s povjerenim poslom.

(2) On odgovara ako ih iskoristi ili drugome otkrije i poslije prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju.

Vraćanje stvari danih na uporabu

Članak 815.

Nakon prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju zastupnik je dužan vratiti nalogodavcu sve stvari koje mu je ovaj predao na uporabu za trajanja ugovora, osim ako je što drugo ugovoreno.

Poseban slučaj odgovornosti

Članak 816.

(1) Zastupnik odgovara nalogodavcu za ispunjenje obveze iz ugovora u čijem je sklapanju posredovao ili koje je po ovlaštenju on sklopio u ime nalogodavca, samo ako je za to posebno pisano jamčio.

(2) U tom slučaju on ima pravo i na posebnu proviziju (delkredere provizija).

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Opće pravilo

Članak 817.

(1) Nalogodavac je dužan u svom odnosu sa zastupnikom postupati u skladu s načelom savjesnosti i poštenja i s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) Kad je to za obavljanje njegovih poslova potrebno, nalogodavac je dužan o svom trošku staviti zastupniku na raspolaganje uzorke, nacрте, cjenike, promidžbene materijale, opće uvjete poslovanja i ostalu dokumentaciju.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka ništetne su.

Dužnost obavještavanja

Članak 818.

(1) Nalogodavac je dužan dati zastupniku sve obavijesti potrebne za ispunjenje njegovih obveza iz ugovora.

(2) Nalogodavac je dužan u razumnom roku obavijestiti zastupnika o prihvatu ili odbijanju

ponude te neispunjenju ugovora u čijem je sklapanju zastupnik sudjelovao.

(3) Nalogodavac je dužan bez odgađanja obavijestiti zastupnika o potrebi da se opseg njegovih poslova svede na manju mjeru nego što je zastupnik mogao osnovano očekivati, kako bi ovaj pravodobno smanjio svoju poduzetnost u odgovarajućoj mjeri, inače mu odgovara za pretrpljenu štetu.

(4) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama prethodnih stavaka ovoga članka ništete su.

Provizija

Članak 819.

(1) Nalogodavac je dužan isplatiti zastupniku proviziju za ugovore koji su za vrijeme trajanja ugovora o trgovinskom zastupanju sklopljeni njegovim posredovanjem te za ugovore što ih je zastupnik sklopio u ime i za račun nalogodavca, ako je bio na to ovlašten.

(2) Zastupnik ima pravo na proviziju i za ugovore što ih je nalogodavac sklopio neposredno s klijentima koje je zastupnik našao.

(3) Zastupnik kojemu je na temelju ugovora o trgovinskom zastupanju povjereno isključivo pravo posredovanja na određenom području ili s određenom skupinom klijenata ima pravo na proviziju i za one ugovore koje je nalogodavac sklopio na tom području ili s tim klijentima bez posredovanja zastupnika.

(4) Svaka naknada čiji iznos ovisi o broju ili vrijednosti ostvarenih poslova smatrat će se provizijom.

(5) Zastupnik ima pravo na proviziju za ugovor koji je nalogodavac sklopio nakon prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju, ako je sklopljeni ugovor pretežito posljedica zastupnikova djelovanja prije prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju te ako je ugovor sklopljen u razumnom roku od prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju ili ako je ponuda treće osobe za sklapanje ugovora stigla zastupniku ili nalogodavcu prije prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju.

(6) Zastupnik nema pravo na proviziju utvrđenu stavcima 1. _ 3. ovoga članka ako pravo na proviziju, u skladu sa stavkom 5. ovoga članka, pripada prijašnjem zastupniku, osim ako bi na temelju okolnosti slučaja bilo pravično da se provizija podijeli između oba zastupnika.

Iznos provizije

Članak 820.

(1) Ako iznos provizije nije određen ugovorom ili tarifom, zastupnik ima pravo na proviziju u iznosu koji je uobičajen za tu vrstu posla u mjestu u kojem je zastupnik obavljao poslove za nalogodavca.

(2) Ako je zastupnik posredovao za nalogodavca u različitim mjestima, ima pravo na proviziju u iznosu koji je uobičajen u mjestu gdje se nalazi njegovo prebivalište, odnosno sjedište.

(3) Ako nije moguće utvrditi iznos provizije koji je uobičajen, zastupnik ima pravo na proviziju u iznosu koji bi prema svim okolnostima slučaja, a poglavito broju i vrijednosti poslova koje je zastupnik obavio za nalogodavca te zahtjevnosti i opsegu zastupnikova posredovanja, bio pravičan.

Posebna provizija

Članak 821.

Zastupnik koji je po ovlaštenju nalogodavca naplatio neku njegovu tražbinu ima pravo na posebnu proviziju od naplaćenog iznosa.

Stjecanje prava na proviziju

Članak 822.

(1) Zastupnik stječe pravo na proviziju u trenutku kad je nalogodavac ispunio, odnosno trebao ispuniti svoju činidbu iz ugovora između njega i treće osobe ili, ako je treća osoba na temelju ugovora s nalogodavcem dužna prva ispuniti svoju činidbu, u trenutku kad je treća osoba ispunila, odnosno trebala ispuniti svoju činidbu, pa i kad to nije učinila iz razloga za koji je odgovoran nalogodavac.

(2) Ako je između nalogodavca i treće osobe sklopljen ugovor s uzastopnim činidbama koje se trebaju ispunjavati kroz određeno vrijeme, zastupnik stječe pravo na razmjerni dio provizije u skladu s pravilima iz prethodnog stavka ovoga članka.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne stavku 1. i 2. ovoga članka ništetne su, ako se njima pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim stavcima.

Obračunavanje provizije

Članak 823.

(1) Nalogodavac je dužan svaka tri mjeseca podnijeti zastupniku obračun provizije na koju zastupnik ima pravo, izračunatu za svaki mjesec posebno.

(2) Obračun provizije mora sadržavati sve bitne elemente na temelju kojih je izrađen.

(3) Nalogodavac je dužan obračunati i platiti zastupniku tromjesečnu proviziju najkasnije do kraja mjeseca koji slijedi nakon zadnjeg mjeseca obračunskog tromjesečja.

(4) Strane mogu ugovoriti obračunsko razdoblje kraće od tri mjeseca.

(5) Nalogodavac je dužan, na zahtjev zastupnika, o svom trošku predati mu izvadak iz svojih poslovnih knjiga koji se odnosi na poslove koji zastupniku daju pravo na proviziju te ga obavijestiti o svim okolnostima koje utječu na proviziju.

(6) Ako nalogodavac odbije zastupnikov zahtjev iz prethodnog stavka ili ako zastupnik posumnja u točnost izvotka iz nalogodavčevih poslovnih knjiga ili posumnja u obavijesti koje mu je nalogodavac dao, ovlašten je zahtijevati da ovlašteni revizor pregleda nalogodavčeve poslovne knjige glede podataka o kojima ovisi provizija te da mu te podatke dostavi.

(7) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne prethodnim stavcima ovoga članka ništetne su, ako se njima pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim stavcima.

Gubitak prava na proviziju

Članak 824.

(1) Zastupnik gubi pravo na proviziju ako ugovor između nalogodavca i treće osobe ostane neispunjen iz uzroka koji nisu na strani nalogodavca.

(2) Ako je u slučaju iz stavka 1. ovoga članka zastupnik primio proviziju, dužan ju je vratiti.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne prethodnim stavcima ovoga članka ništetne su ako se njima pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim stavcima.

Troškovi

Članak 825.

(1) Zastupnik nema pravo na naknadu troškova koji proizlaze iz redovitog obavljanja poslova, osim ako je drukčije ugovoreno.

(2) Ali on ima pravo na naknadu posebnih troškova koje je učinio u korist nalogodavca ili po njegovu nalogu.

IV. PRAVO ZADRŽANJA

Članak 826.

Radi osiguranja svojih dospjelih tražbina nastalih u vezi s ugovorom, zastupnik ima pravo

zadržanja na iznosima što ih je naplatio za nalogodavca po njegovu ovlaštenju te na svim nalogodavčevim stvarima koje je u vezi s ugovorom primio od nalogodavca ili od nekog drugog, dok se nalaze kod njega ili kod nekog tko ih drži za njega, ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

V. PRESTANAK UGOVORA

Trajanje ugovora

Članak 827.

(1) Ako se ne ugovori drukčije, ugovor o trgovinskom zastupanju sklapa se na neodređeno vrijeme.

(2) Ugovor sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena na koje je sklopljen.

(3) Ako strane nastave ispunjavati ugovor sklopljen na određeno vrijeme i nakon proteka vremena na koje je ugovor sklopljen, smatrat će se da su sklopile novi ugovor istog sadržaja na neodređeno vrijeme.

Otkaz ugovora

Članak 828.

(1) Ako je ugovor o trgovinskom zastupanju sklopljen na neodređeno vrijeme, svaka ga strana može otkazati pisanom obaviješću upućenoj drugoj strani, poštujući otkazne rokove određene ovim člankom.

(2) Dužina otkaznog roka ovisna je o trajanju ugovora i iznosi po mjesec dana za svaku započetu godinu trajanja ugovora.

(3) Ako je ugovor trajao duže od pet godina, otkazni rok iznosi šest mjeseci.

(4) Strane ne mogu ugovoriti kraći otkazni rok, a ako ugovore duži, taj rok mora biti jednak za obje strane.

(5) Ako nije drukčije ugovoreno, otkazni rok započinje teći prvi dan mjeseca koji slijedi mjesec u kojem je drugoj strani upućena pisana obavijest o otkazu te završava zadnjim danom zadnjeg mjeseca roka.

(6) Odredbe ovoga članka primjenjuju se i na ugovor sklopljen na određeno vrijeme koji se zbog ispunjavanja i nakon proteka roka na koji je sklopljen smatra ugovorom na neodređeno vrijeme, s time da se vrijeme trajanja ugovora na određeno vrijeme uzima u obzir pri izračunavanju dužine otkaznog roka.

Raskid ugovora

Članak 829.

(1) Iz važnih razloga koje mora navesti, a poglavito zbog neispunjenja ugovorne obveze druge strane ili zbog promijenjenih okolnosti, svaka strana može raskinuti ugovor na neodređeno vrijeme bez otkaznog roka, odnosno raskinuti ugovor na određeno vrijeme prije isteka vremena na koje je sklopljen.

(2) Ovo pravo strane ne mogu ugovorom isključiti ili ograničiti.

(3) Ako je izjava o raskidu ugovora na neodređeno vrijeme dana bez važnih razloga, smatra se otkazom s redovitim otkaznim rokom.

(4) Ugovorna strana ima pravo na naknadu štete ako druga strana nije imala važan razlog za raskid ugovora.

(5) Neosnovani raskid daje pravo drugoj strani da raskine ugovor na neodređeno vrijeme bez otkaznog roka, odnosno da raskine ugovor na određeno vrijeme prije proteka vremena na koje je sklopljen.

VI. POSEBNA NAKNADA

Članak 830.

(1) Po prestanku ugovora zastupnik stječe pravo na posebnu naknadu ako je nalogodavcu našao nove stranke ili mu je značajno povećao opseg poslovanja s postojećim strankama, a nalogodavac je i po prestanku ugovora imao znatne koristi od tih stranaka, te ako plaćanje te naknade opravdavaju okolnosti slučaja, poglavito gubitak provizije u poslovanju s tim strankama.

(2) Pravo na posebnu naknadu nastaje i u slučaju da je ugovor prestao zbog smrti zastupnika.

(3) Prilikom određivanja posebne naknade treba voditi računa i o proviziji koju je zastupnik dobio za ugovore sklopljene po prestanku ugovornog odnosa s nalogodavcem kao i možebitnu zabranu ili ograničenje obavljanja djelatnosti po prestanku odnosa s nalogodavcem.

(4) Iznos posebne naknade ne može premašiti iznos prosječne godišnje provizije u zadnjih pet godina, a ako je ugovorni odnos trajao kraće od pet godina iznos prosječne godišnje provizije u razdoblju trajanja ugovora.

(5) Glede izvadaka iz poslovnih knjiga nalogodavca i obavijesti o okolnostima koje utječu na visinu posebne naknade, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o pravima zastupnika prilikom obračunavanja provizije.

(6) Plaćanje posebne naknade ne isključuje pravo zastupnika da traži naknadu štete koja prelazi visinu posebne naknade.

Razlozi koji isključuju pravo na posebnu naknadu

Članak 831.

Nalogodavac nije dužan platiti posebnu naknadu:

– ako je zastupnik otkazao ili raskinuo ugovor, s time da i tada zastupnik može zahtijevati posebnu naknadu ako je uzrok za raskid ili otkaz ugovora bio na strani nalogodavca ili je raskinuo, odnosno otkazao ugovor zbog svoje starosti ili bolesti koja ga sprječava da nastavi ugovorni odnos,

– ako je nalogodavac raskinuo ugovor zbog zastupnikova skrivljenog ponašanja,

– ako je na temelju sporazuma s nalogodavcem zastupnik prenio ugovor na nekoga drugog.

Gubitak prava na posebnu naknadu

Članak 832.

Zastupnik gubi pravo na posebnu naknadu te na naknadu štete, ako u roku od godine dana od dana prestanka ugovora ne obavijesti nalogodavca da će ih zahtijevati.

Zabrana ograničenja ili isključenja zastupnikovih prava

Članak 833.

Ugovorne strane ne mogu prije prestanka ugovora ograničiti ili isključiti prava koja zastupnik ima po ovom odjeljku zakona.

VII. UGOVORNA ODREDBA O ZABRANI ILI OGRANIČENJU OBAVLJANJA DJELATNOSTI

Članak 834.

(1) Ugovorne strane mogu ugovoriti da zastupnik nakon prestanka ugovora neće smjeti obavljati, u potpunosti ili djelomično, djelatnost trgovinskog zastupanja.

(2) Takva će ugovorna odredba biti valjana ako je u pisanom obliku te ako se odnosi na isto područje, iste osobe ili istu robu na koje se odnosi i ugovor o trgovinskom zastupanju.

(3) Kad ugovor prestane zbog razloga koji su na strani nalogodavca, takva ugovorna odredba obvezuje zastupnika samo ako mu nalogodavac po prestanku ugovora plati posebnu naknadu i ako mu u razdoblju trajanja zabrane ili ograničenja obavljanja djelatnosti plaća dodatnu mjesečnu naknadu u iznosu koji je jednak prosječnom mjesečnom iznosu provizije na koju je imao pravo u zadnjih pet godina, a ako je ugovor trajao kraće od pet godina, u iznosu koji je jednak prosječnom mjesečnom iznosu provizije na koju je imao pravo za vrijeme trajanja ugovora.

(4) Ugovorna odredba o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti obvezuje zastupnika najduže dvije godine po prestanku ugovora.

(5) Ako zastupnik raskine ugovor zbog nalogodavčeva skrivljenog ponašanja, ovlašten je u roku od mjesec dana od dana raskida ugovora pisanom izjavom priopćiti nalogodavcu da neće poštovati odredbu o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti.

(6) Odredba ugovora o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti suprotna odredbama ovoga članka ništeta je ako se njome pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim odredbama.

Odsjek 21.

UGOVOR O POSREDOVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 835.

Ugovorom o posredovanju obvezuje se posrednik dovesti u vezu s nalogodavcem osobu koja bi s njim pregovarala o sklapanju ugovora, a nalogodavac se obvezuje isplatiti mu određenu proviziju, ako ugovor bude sklopljen.

Primjena odredbi ugovora o djelu

Članak 836.

Kad je ugovoreno da će posrednik imati pravo na određenu proviziju i ako njegovo nastojanje ostane bez rezultata, o takvom ugovoru sudit će se prema odredbama što vrijede za ugovor o djelu.

Primanje ispunjenja

Članak 837.

(1) Nalog za posredovanje ne ovlašćuje posrednika da za nalogodavca primi ispunjenje obveze iz ugovora sklopljenog njegovim posredovanjem.

(2) Za to je potrebna posebna pisana punomoć.

Opoziv naloga za posredovanje

Članak 838.

Nalogodavac može opozvati nalog za posredovanje kad god hoće, ako se toga nije odrekao i ako to nije protivno savjesnosti.

Nepostojanje obveze da se sklopi ugovor

Članak 839.

Nalogodavac nije dužan pristupiti pregovorima za sklapanje ugovora s osobom koju je posrednik našao, ni sklopiti s njom ugovor pod uvjetima koje je priopćio posredniku, ali će odgovarati za štetu ako je postupio protivno savjesnosti.

II. OBVEZE POSREDNIKA

Obveza tražiti priliku

Članak 840.

(1) Posrednik je dužan tražiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika priliku za sklapanje

određenog ugovora i upoznati s njome nalogodavca.

(2) Posrednik je dužan posredovati u pregovorima i nastojati da dođe do sklapanja ugovora, ako se na to posebno obvezao.

(3) On ne odgovara ako i pored potrebne brižljivosti ne uspije u svom nastojanju.

Obveza obavješćivanja

Članak 841.

Posrednik je dužan obavijestiti nalogodavca o svim okolnostima značajnim za namjeravani posao koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate.

Odgovornost posrednika

Članak 842.

(1) Posrednik odgovara za štetu koju bi pretrpjela jedna ili druga strana između kojih je posredovao, a koja bi se dogodila zbog toga što je posredovao za poslovno nesposobnu osobu za čiju je nesposobnost znao ili mogao znati, ili za osobu za koju je znao ili morao znati da neće moći ispuniti obveze iz toga ugovora, i uopće za svaku štetu nastalu njegovu krivnjom.

(2) Posrednik odgovara za štetu koju prouzroči nalogodavcu zbog toga što je bez dopuštenja nalogodavca obavijestio nekog trećega o sadržaju naloga, o pregovorima ili o uvjetima sklopljenog ugovora.

Posrednički dnevnik i list

Članak 843.

Posrednik je dužan u posebnu knjigu (posrednički dnevnik) ubilježiti bitne podatke o ugovoru koji je sklopljen njegovim posredovanjem i izdati izvadak iz te knjige potpisan od njegove strane (posrednički list).

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Provizija

Članak 844.

(1) Posrednik ima pravo na proviziju i kad nije ugovorena.

(2) Ako visina provizije nije određena ni tarifom ili kojim drugim općim aktom, ni ugovorom, a ni običajem, odredit će je sud prema posrednikovu trudu i učinjenoj usluzi.

Kad posrednik stječe pravo na proviziju

Članak 845.

(1) Posrednik stječe pravo na proviziju u trenutku sklapanja ugovora za koji je posredovao, ako što drugo nije ugovoreno.

(2) Ali ako je ugovor sklopljen pod odgovornim uvjetom, posrednik stječe pravo na proviziju tek kad se uvjet ostvari.

(3) Kad je ugovor sklopljen pod raskidnim uvjetom, ostvarenje uvjeta nema utjecaja na posrednikovo pravo na proviziju.

(4) U slučaju nevaljanosti ugovora posrednik ima pravo na proviziju ako mu uzrok nevaljanosti nije bio poznat.

Naknada troškova

Članak 846.

(1) Posrednik nema pravo na naknadu troškova učinjenih u izvršenju naloga, osim kad je to ugovoreno.

(2) Ali ako mu je ugovorom priznato pravo na naknadu troškova, on i ma pravo na tu naknadu i u slučaju kad ugovor nije sklopljen.

Posredovanje za obje strane

Članak 847.

(1) Ako drukčije nije ugovoreno, posrednik koji je dobio nalog za posredovanje od objiju strana može zahtijevati od svake strane samo polovicu provizije i naknadu polovice troškova ako je naknada troškova ugovorena.

(2) Posrednik je dužan da se s pažnjom dobrog gospodarstvenika skrbi o interesima objiju strana između kojih posreduje.

Gubitak prava na proviziju

Članak 848.

Posrednik koji protivno ugovoru ili protivno interesima svog nalogodavca radi za drugu stranu, gubi pravo na proviziju i na naknadu troškova.

Odsjek 22.

UGOVOR O OTPREMI (ŠPEDICIJA)

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 849.

(1) Ugovorom o otpremi obvezuje se otpremnik radi prijevoza stvari sklopiti, u svoje ime a za račun nalogodavca, ugovor o prijevozu i druge ugovore potrebne za izvršenje prijevoza te obaviti ostale uobičajene poslove i radnje, a nalogodavac se obvezuje isplatiti mu određenu naknadu.

(2) Ako je ugovorom predviđeno, otpremnik može sklopiti ugovor o prijevozu i poduzimati druge pravne radnje u ime i za račun nalogodavca.

Odustanak od ugovora

Članak 850.

Nalogodavac može po svojoj volji odustati od ugovora, ali je u tom slučaju dužan naknaditi otpremniku sve troškove što ih je do tada imao i isplatiti mu razmjeran dio naknade za dotadašnji rad.

Primjena pravila o ugovorima o komisiji i trgovinskom zastupanju

Članak 851.

Na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu uređeni u ovom odsjeku na odgovarajući se način primjenjuju pravila o ugovoru o komisiji i ugovoru o trgovinskom zastupanju.

II. OBVEZE OTPREMNIKA

Upozorenje na nedostatke naloga

Članak 852.

Otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na nedostatke u njegovu nalogu, posebice na one koji ga izlažu većim troškovima ili šteti.

Upozorenje na nedostatke pakiranja

Članak 853.

Ako stvar nije zapakirana ili inače nije pripremljena za prijevoz kako treba, otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na te nedostatke, a kad bi čekanje da ih nalogodavac otkloni bilo od štete za njega, otpremnik ih je dužan otkloniti na račun nalogodavca.

Čuvanje interesa nalogodavca

Članak 854.

(1) Otpremnik je dužan u svakoj prilici postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca i s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) On je dužan bez odgađanja obavijestiti nalogodavca o oštećenju stvari i o svim okolnostima značajnim za njega i poduzeti sve potrebne mjere radi očuvanja njegovih prava prema odgovornoj osobi.

Postupanje po uputama nalogodavca

Članak 855.

(1) Otpremnik je dužan držati se uputa o pravcu puta, sredstvima i načinu prijevoza te ostalih uputa dobivenih od nalogodavca.

(2) Ako nije moguće postupiti po uputama sadržanim u nalogu, otpremnik je dužan zatražiti nove upute, a ako za to nema vremena ili je to nemoguće, otpremnik je dužan postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca.

(3) O svakom odstupanju od naloga otpremnik je dužan bez odgađanja obavijestiti nalogodavca.

(4) Ako nalogodavac nije odredio ni pravac puta ni sredstvo, odnosno način prijevoza, otpremnik će ih odrediti kako zahtijevaju interesi nalogodavca u danim okolnostima.

(5) Ako je otpremnik odstupio od dobivenih uputa, odgovara i za štetu nastalu višom silom, osim ako dokaže da bi se šteta dogodila i da se držao uputa.

Odgovornost otpremnika za druge osobe

Članak 856.

(1) Otpremnik odgovara za izbor prijevoznika te za izbor drugih osoba s kojima je u izvršenju naloga sklopio ugovor (usklađivanje robe i sl.), ali ne odgovara i za njihov rad, osim ako je tu odgovornost preuzeo ugovorom.

(2) Otpremnik koji je izvršenje naloga povjerio drugom otpremniku umjesto da ga sam izvrši, odgovara za njegov rad.

(3) Ako nalog sadrži izričito ili prešutno ovlaštenje otpremniku da povjeri izvršenje naloga drugom otpremniku ili ako je to očito u interesu nalogodavca, on odgovara samo za njegov izbor, osim ako je preuzeo odgovornost za njegov rad.

(4) Odgovornosti iz ovoga članka ne mogu se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Carinske radnje i plaćanje carine

Članak 857.

Ako ugovorom nije drukčije određeno, nalog za otpremu stvari preko granice sadrži obvezu za otpremnika da provede potrebne carinske radnje i plati carinske pristojbe i troškove za račun nalogodavca.

Kad je otpremnik i prijevoznik

Članak 858.

(1) Otpremnik može obaviti potpuno ili djelomično i prijevoz stvari čija mu je otprema povjerena, ako nije što drugo ugovoreno.

(2) Ako je otpremnik obavio i prijevoz ili dio prijevoza, ima prava i obveze prijevoznika i u tom slučaju pripada mu i odgovarajuća naknada za prijevoz pored naknade po os novi otpreme i naknade troškova u svezi s otpremom.

(3) Isto vrijedi za druge poslove obuhvaćene nalogom, običajima ili općim uvjetima.

Osiguranje pošiljke

Članak 859.

(1) Otpremnik je dužan osigurati pošiljku samo ako je to ugovoreno.

(2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba osigurati, otpremnik je dužan osigurati stvari od uobičajenih rizika.

Polaganje računa

Članak 860.

- (1) Otpremnik je dužan nakon završenog posla položiti račun nalagodavcu.
- (2) Prema zahtjevu nalagodavca otpremnik je dužan položiti račun i u tijeku izvršavanja naloga.

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Isplata naknade

Članak 861.

Nalogodavac je dužan isplatiti otpremniku naknadu prema ugovoru, a ako naknada nije ugovorena, naknadu određenu tarifom ili drugim općim aktom, a ako ovoga nema, naknadu određuje sud.

Kad otpremnik može zahtijevati naknadu

Članak 862.

Otpremnik može zahtijevati naknadu kad ispuni svoje obveze iz ugovora o otpremi.

Troškovi i predujam

Članak 863.

- (1) Nalogodavac je dužan naknaditi otpremniku potrebne troškove učinjene radi izvršenja naloga o otpremanju stvari.
- (2) Otpremnik može zahtijevati naknadu troškova odmah pošto ih je učinio.
- (3) Nalogodavac je dužan na zahtjev otpremnika predujmiti mu iznos potreban za troškove koje zahtijeva izvršenje naloga.

Kad je ugovoreno da naknadu isplati primatelj stvari

Članak 864.

Ako je ugovoreno da će otpremnik naplatiti svoje tražbine od primatelja stvari, otpremnik zadržava pravo zahtijevati isplatu naknade od nalagodavca, ako mu je primatelj ne isplati.

Opasne stvari i dragocjenosti

Članak 865.

- (1) Nalogodavac je dužan obavijestiti otpremnika o svojstvima stvari kojima može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili nanesena šteta.
- (2) Kad se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, nalagodavac je dužan obavijestiti o tome otpremnika i priopćiti mu njihovu vrijednost u trenutku predaje radi otpreme.

IV. POSEBNI SLUČAJEVI OTPREMANJA

Otprema s ukupnom (fiksnom) naknadom

Članak 866.

- (1) Kad je ugovorom o otpremi određen ukupan iznos za izvršenje naloga o otpremi stvari, on obuhvaća naknade za otpremu, prijevoz i sve ostale troškove, ako nije što drugo ugovoreno.
- (2) U tom slučaju otpremnik odgovara i za rad prijevoznika i drugih osoba kojima se na temelju ovlaštenja iz ugovora poslužio.

Zbirna otprema

Članak 867.

- (1) Otpremnik može u izvršenju dobivenih naloga organizirati zbirnu otpremu, osim ako je ugovorom to isključeno.

(2) Ako zbirnom otpremom postigne razliku u vozarini u korist nalogodavca, otpremnik ima pravo na posebnu dodatnu naknadu.

(3) U slučaju zbirne otpreme otpremnik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari nastale za vrijeme prijevoza do kojih ne bi došlo da nije bilo zbirne otpreme.

V. ZALOŽNO PRAVO OTPREMNIKA

Članak 868.

(1) Radi osiguranja naplate svih tražbina nastalih u vezi s ugovorom o otpremi, otpremnik ima založno pravo na stvarima predanim radi otpremanja i u vezi s otpremanjem sve dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu s pomoću koje može njima raspolagati.

(2) Kad je u izvršenju otpreme sudjelovao i drugi otpremnik, on je dužan brinuti se o naplati tražbina i ostvarenju založnog prava prethodnih otpremnika.

(3) Ako drugi otpremnik isplati otpremnikove tražbine prema nalogodavcu, te tražbine i otpremnikovo založno pravo prelaze na njega po samom zakonu.

(4) To isto biva ako drugi otpremnik isplati prijevoznikove tražbine.

Odsjek 23.

UGOVOR O ISPITIVANJU ROBE I USLUGE

Pojam

Članak 869.

(1) Ugovorom o ispitivanju robe jedna ugovorna strana (izvršitelj ispitivanja) obvezuje se stručno i nepristrano obaviti ispitivanje (kontrolu) robe i izdati ispravu o tome (certifikat), a druga strana (naručitelj ispitivanja) obvezuje se za izvršeno ispitivanje platiti naknadu.

(2) Ispitivanje robe može se sastojati u utvrđivanju identiteta, kakvoće, količine i drugih svojstava robe.

Opseg ispitivanja

Članak 870.

Izvršitelj ispitivanja dužan je izvršiti kontrolu u opsegu i na način koji su određeni u ugovoru, a ako u ugovoru nije ništa određeno, u opsegu i na način koji odgovaraju naravi stvari.

Ništetnost pojedinih odredaba ugovora

Članak 871.

(1) Ništetne su odredbe ugovora koje izvršitelju ispitivanja nameću dužnosti koje bi mogle utjecati na nepristranost u oba vrljanju ispitivanja ili na ispravnost isprave o izvršenom ispitivanju.

(2) Ispitivanje se smatra izvršenim tek izdavanjem certifikata.

Čuvanje robe, odnosno uzorka

Članak 872.

(1) Robu koju je naručitelj ispitivanja predao izvršitelju ispitivanja radi obavljanja ugovorenog ispitivanja ovaj je dužan čuvati i osigurati od zamjene.

(2) Izvršitelj ispitivanja dužan je čuvati predane mu uzorke najmanje šest mjeseci, ako nije drukčije ugovoreno.

Obveza obavješćivanja naručitelja

Članak 873.

Izvršitelj ispitivanja dužan je o svim značajnim okolnostima u tijeku ispitivanja i čuvanja robe pravodobno obavješćivati naručitelja ispitivanja, a osobito o n užnim i korisnim troškovima učinjenim za njegov račun.

Naknada

Članak 874.

(1) Za obavljeno ispitivanje i čuvanje robe izvršitelj ispitivanja ima pravo na ugovorenu, odnosno uobičajenu naknadu.

(2) Izvršitelj ispitivanja ima pravo i na naknadu svih nužnih i korisnih troškova koji su učinjeni za račun naručitelja ispitivanja.

Založno pravo

Članak 875.

Radi osiguranja ugovorene ili uobičajene naknade i naknade nužnih i korisnih troškova izvršitelj ispitivanja ima založno pravo na robu koja mu je predana na ispitivanje.

Povjeravanje ispitivanja robe drugome

Članak 876.

(1) Izvršitelj ispitivanja može obavljanje ugovorenog ispitivanja povjeriti drugome, osim ako mu je naručitelj ispitivanja to izričito zabranio.

(2) Izvršitelj ispitivanja odgovara naručitelju ispitivanja za rad drugog izvršitelja ispitivanja.

Ispitivanje robe s obavljanjem pojedinih pravnih radnji

Članak 877.

(1) Na temelju izričitog naloga naručitelja ispitivanja, izvršitelj ispitivanja je ovlašten, pored izvršenja ugovorenih ispitivanja robe, poduzeti i pojedine pravne radnje u ime i za račun naručitelja ispitivanja.

(2) Izvršitelj ispitivanja ima pravo na posebnu uobičajenu ili ugovorenu naknadu za obavljene pravne radnje.

Ispitivanje robe s jamstvom

Članak 878.

(1) Izvršitelj ispitivanja može jamčiti za nepromjenljivost svojstava ispitivane robe u ugovorenom roku.

(2) Za preuzeto jamstvo izvršitelj ispitivanja ima pravo na dodatnu ugovorenu ili uobičajenu naknadu.

Ispitivanje usluga i stvari koje nisu namijenjene prometu

Članak 879.

Ako se obavljanje ispitivanja odnosi na usluge ili stvari koje nisu namijenjene prometu, izvršitelj ispitivanja i naručitelj ispitivanja imaju ista prava i obveze kao i kod ispitivanja robe.

Raskid ugovora

Članak 880.

Naručitelj ispitivanja može izjaviti da raskida ugovor sve dok naručeno ispitivanje nije izvršeno ali je u tom slučaju dužan izvršitelju ispitivanja platiti razmjerni dio naknade i učinjene nužne i korisne troškove, a i naknaditi mu štetu.

Odsjek 24.

UGOVOR O ORGANIZIRANJU PUTOVANJA

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 881.

(1) Ugovorom o organiziranju putovanja obvezuje se organizator putovanja pribaviti

putniku najmanje dvije usluge koje se sastoje od prijevoza, smještaja ili drugih turističkih usluga što čine cjelinu i koje se pružaju u vremenu dužem od 24 sata ili uključuju barem jednu noćenje (paket-aranžman), a putnik se obvezuje platiti mu za to jednu ukupnu (paušalnu) cijenu.

(2) Odredbe ovoga odsjeka primjenjuju se i kad su pojedine usluge iz stavka 1. ovo ga članka odvojeno naplaćene.

(3) Organizatorom putovanja smatra se i osoba koja prodaje paket-aranžman koji je pripremila neka druga osoba.

Promidžbeni materijali

Članak 882.

(1) Promidžbeni materijali, poput programa putovanja ili brošura, koji se odnose na paket-aranžman, a koje je organizator putovanja stavio putniku na raspolaganje ne smiju sadržavati zavaravajuće obavijesti u pogledu cijene ili bilo koje druge odredbe ugovora o organiziranju putovanja.

(2) Promidžbeni materijali koji su putniku stavljeni na raspolaganje moraju sadržavati jasne, potpune i točne obavijesti o: cijeni paket-aranžmana; odredištu (destinaciji); sredstvu, karakteristikama i kategoriji prijevoza; vrsti smještajnog objekta, njegovoj lokaciji i kategoriji, njegovim osnovnim karakteristikama te turističkoj klasifikaciji prema pravu države u kojoj se objekt nalazi; broju dnevnih obroka; planu putovanja; iznosu ili postotku predujma te o broju i iznosu obroka otplate ostatka cijene, graničnim, viznim i zdravstvenim formalnostima u pogledu putovanja i boravka u odredištu; najmanjem broju putnika koji je potreban za organiziranje putovanja te roku u kojem će putnik biti obaviješten o otkazivanju putovanja ako za putovanje nije prijavljen dovoljan broj putnika.

(3) Podaci sadržani u promidžbenim materijalima obvezuju organizatora putovanja i mogu biti izmijenjeni jedino na temelju sporazuma s putnikom ili ako je putnik o tim izmjenama obaviješten prije sklapanja ugovora, u kojem slučaju ta mogućnost mora biti izričito navedena u promidžbenim materijalima.

Prethodna obavijest

Članak 883.

(1) Prije sklapanja ugovora organizator putovanja dužan je obavijestiti putnika, u pisanom obliku ili drugom trajnom, putniku dostupnom, mediju o osnovnim graničnim, viznim i zdravstvenim formalnostima u pogledu putovanja i boravka u mjestu odredišta kao i o vremenu potrebnom za ispunjavanje tih formalnosti.

(2) Ako je prije izdavanja prethodne obavijesti putniku uručen program putovanja ili neki drugi promidžbeni materijal koji sadrži podatke iz stavka 1. ovoga članka, prethodna obavijest može sadržavati samo uputu na taj program ili promidžbeni materijal.

Oblik i sadržaj ugovora

Članak 884.

(1) Ugovor o organiziranju putovanja sklapa se u pisanom obliku ili putem drugog trajnog, putniku dostupnog i razumljivog oblika, s tim da barem jedan primjerak ugovora mora biti dostavljen putniku.

(2) Organizator putovanja dužan je prije sklapanja ugovora putnika upoznati sa sadržajem ugovora.

(3) Odredba stavka 1. i 2. ovoga članka ne odnosi se na zakašnjele rezervacije ili ugovore »u posljednjem trenutku«.

(4) Ovisno o uslugama koje su njime obuhvaćene, ugovor o organiziranju putovanja mora osobito sadržavati odredbe o: tvrtki ili nazivu, odnosno imenu i prezimenu te sjedištu i adresi

organizatora putovanja te njegova osiguravatelja, ako je osiguranje obuhvaćeno paket-aranžmanom; odredištu te vremenu i nadnevku boravka u odredištu; vrsti smještajnog objekta, njegovoj lokaciji i kategoriji, njegovim osnovnim karakteristikama te turističkoj klasifikaciji prema pravu države u kojoj se objekt nalazi; broju dnevnih obroka; planu putovanja; izletima, obilascima i drugim uslugama koje su obuhvaćene paket-aranžmanom i koje su uključene u cijenu; cijeni i mogućnosti izmjene cijene sukladno ovom Zakonu te pristojbama za određene usluge koje nisu uključene u cijenu (primjerice, turističkim pristojbama, pristojbama za ukrcaj i iskrcaj u zračnim i ostalim lukama); načinu i vremenu plaćanja cijene; posebnim zahtjevima putnika o kojima je obavijestio organizatora putovanja prilikom rezerviranja putovanja, a koje je ovaj prihvatio; najmanjem broju putnika koji je potreban za organiziranje putovanja te roku u kojem će putnik biti obaviješten o otkazivanju putovanja ako za putovanje nije prijavljen dovoljan broj putnika; roku u koj em putnik mora iznijeti svoje prigovore u po gledu neispunjenja ili neurednog ispunjenja ugovora.

II. OBVEZE ORGANIZATORA PUTOVANJA

Zaštita prava i interesa putnika

Članak 885.

(1) Organizator putovanja dužan je putniku pružiti usluge koje imaju sadržaj i svojstva predviđene ugovorom i skrbiti se o pravima i interesima putnika, u skladu s poslovnim običajima u ovoj djelatnosti.

(2) Ako putnik za vrijeme putovanja istakne prigovor zbog neispunjenja ili neurednog ispunjenja neke od u govorenih usluga, organizator putovanja ili njegov mjesni zastupnik dužni su na prikladan način riješiti taj prigovor.

Obveza obavještavanja

Članak 886.

Organizator putovanja dužan je u razumnom roku prije započinjanja putovanja, u pisanom obliku ili drugom trajnom, putniku dostupnom, obliku obavijestiti putnika o: mjestu međuo-dredišta ili izmjene prijevoznog sredstva te vremenu dolaska u to mjesto; njegovu mjestu u prijevoznom sredstvu (broju odjeljka u spavaćim kolima, kabine na brodu i sl.); imenu i prezimenu, adresi i broju telefona mjesnog zastupnika organizatora putovanja ili, ako ga nema, osobi kojoj se putnik može obratiti u slučaju poteškoća ili, ako nema niti takve osobe, broju telefona ili drugom sredstvu koje mu omogućuje kontakt s organizatorom putovanja; u slučaju putovanja maloljetnika, načinu uspostave neposredne veze s njim ili za njega odgovornom osobom; mogućnosti sklapanja ugovora o osiguranju kojim se osiguravaju troškovi raskida ugovora od strane putnika ili troškovi pomoći i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće ili bolesti.

Obveza čuvanja tajne

Članak 887.

Obavijesti koje dobije o putniku, njegovoj prtljazi, njegovim kretanjima i ime nima njegovih suputnika organizator smije priopćiti trećim osobama samo s odobrenjem putnika ili na zahtjev nadležnog tijela javne vlasti.

Odgovornost za štetu

Članak 888.

(1) Organizator putovanja odgovara za svu štetu koju prouzroči putniku neispunjenjem, djelomičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obveza koje se odnose na organiziranje putovanja predviđenih ugovorom i ovim Zakonom.

(2) Ako sam obavlja usluge prijevoza, smještaja ili druge usluge vezane za izvršenje organiziranog putovanja, organizator odgovara za štetu nanесenu putniku prema propisima

koji se odnose na te usluge.

Odgovornost za štetu kad je pružanje pojedinih usluga organizator povjerio trećim osobama

Članak 889.

(1) Organizator putovanja koji je povjerio trećim osobama izvršenje usluga prijevoza, smještaja ili drugih usluga vezanih za izvršenje putovanja, odgovara putniku za štetu koja je nastala zbog potpunog ili djelomičnog neizvršenja tih usluga, u skladu s propisima koji se na njih odnose.

(2) Ali i kad su usluge izvršene u skladu s ugovorom i propisima koji se na njih odnose, organizator odgovara za štetu koju je putnik pretrpio u povodu njihova izvršenja, osim ako dokaže da se ponašao kao pažljiv organizator putovanja pri izboru osoba koje su ih izvršile.

(3) Putnik ima pravo neposredno od treće osobe odgovorne za štetu zahtijevati potpunu ili dopunsku naknadu za pretrpljenu štetu.

(4) U mjeri u kojoj je naknadio štetu putniku organizator putovanja stječe sva prava koja bi putnik imao prema trećoj osobi odgovornoj za ovu štetu (pravo na regres).

(5) Putnik je dužan ustupiti organizatoru putovanja isprave i sve što je potrebno za ostvarivanje prava regresa.

Sniženje cijene

Članak 890.

(1) Ako su usluge iz ugovora o organiziranju putovanja nepotpuno ili neuredno izvršene, putnik ima pravo na razmjerno sniženje cijene pod uvjetom da je stavio prigovor organizatoru putovanja u roku od osam dana od dana završetka putovanja.

(2) Zahtjev za sniženje cijene ne utječe na pravo putnika da zahtijeva naknadu štete.

Isključenje i ograničenje odgovornosti za štetu

Članak 891.

(1) Ništetne su odredbe ugovora o organiziranju putovanja kojima se isključuje ili ograničuje odgovornost organizatora putovanja za štetu.

(2) Ali valjana je odredba ugovora kojom se unaprijed određuje najviši iznos naknade štete, osim ako je u očitom nerazmjeru sa štetom.

(3) Ovo ograničenje iznosa naknade štete ne vrijedi ako je organizator štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom ili ako je šteta posljedica tjelesne ozljede.

Osiguranje

Članak 892.

(1) Organizator putovanja je dužan sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu predviđenu ovim Zakonom.

(2) U sporazumu s putnikom organizator putovanja može ga osigurati i od drugih rizika putovanja.

Jamčevina za organizirana putovanja

Članak 893.

(1) Organizator putovanja dužan je za svako organizirano putovanje osigurati jamčevinu kod banke ili osiguravajućeg društva za povrat cijene putniku, ako zbog njegova stečaja ili nesposobnosti plaćanja putovanje ne bude poduzeto, odnosno naknade troškova povratka putnika u mjesto polaska, ako bi iz istih razloga putovanje bilo prekinuto.

(2) Jamčevina može biti u obliku police osiguranja, gotovinskog pologa ili bankarskog jamstva (garancije).

(3) Organizator putovanja dužan je izdati putniku potvrdu o osiguranju jamčevine koja mu

omogućuje neposredno ostvarenje prava prema banci, odnosno osiguravajućem društvu.

III. OBVEZE PUTNIKA

Plaćanje cijene

Članak 894.

Putnik je dužan organizatoru putovanja platiti ugovorenu cijenu za putovanje u vrijeme kako je ugovoreno, odnosno uobičajeno.

Obveza davanja podataka

Članak 895.

Putnik je dužan na zahtjev organizatora pravodobno dostaviti sve podatke potrebne za organiziranje putovanja, a posebno za pribavljanje prijevoznih karata, rezervaciju smještaja te isprave potrebne za prelazak preko granice.

Ispunjavanje uvjeta predviđenih propisima

Članak 896.

Putnik je dužan brinuti se da on osobno, njegove osobne isprave i njegova prtljaga ispunjavaju uvjete predviđene graničnim, carinskim, sanitarnim, monetarnim i drugim propisima.

Odgovornost putnika za štetu

Članak 897.

Putnik odgovara za štetu što je prouzroči organizatoru putovanja neispunjenjem obveza koje za njega proizlaze iz ugovora i odredaba ovoga Zakona.

Obavješćavanje o nedostacima ispunjenja

Članak 898.

(1) Putnik je dužan, u pisanom ili drugom odgovarajućem obliku, obavijestiti o neispunjenju ili neurednom ispunjenju bilo koje usluge iz ugovora osobu koja je tu uslugu pružila, što je prije moguće, a organizatora putovanja u roku od 8 dana od dana završetka putovanja.

(2) Dužnost putnika iz stavka 1. ovoga članka mora biti jasno i izričito navedena u ugovoru o organiziranju putovanja.

IV. POSEBNA PRAVA I OBVEZE UGOVORNIH STRANA

Zamjena putnika

Članak 899.

(1) Ako je spriječen započeti ugovoreno putovanje, putnik može odrediti drugu osobu da se umjesto njega koristi ugovorenim uslugama ako ta osoba udovoljava posebnim zahtjevima predviđenim za ugovoreno putovanje i ako o tome pravodobno obavijesti organizatora putovanja.

(2) Zamijenjeni i novi putnik solidarno su odgovorni za plaćanje cijene i troškova izazvanih zamjenom.

Promjena ugovorene cijene

Članak 900.

(1) Organizator putovanja može zahtijevati povećanje ugovorene cijene ako je nakon sklapanja ugovora došlo do promjena u tečaju ugovorene valute, do povećanja troškova prijevoza, uključujući i troškove goriva ili do povećanja pristojbi za određene usluge (u zračnim i ostalim lukama i sl.) koje utječu na cijenu putovanja, a za koje nije znao ni mogao znati.

(2) Pravo na povećanje ugovorene cijene organizator putovanja može ostvariti samo ako je

ono predviđeno u ugovoru te ako je u ugovoru izričito naveden način izračuna izmjene cijene.

(3) Ako bi povećanje cijene iznosilo više od 10 posto od ugovorene cijene, putnik ima pravo raskinuti ugovor bez obveze na naknadu štete i pravo na povrat uplaćene cijene.

(4) Dvadeset dana prije početka putovanja ugovorena cijena ne može se povećati.

(5) Ako su promjene iz stavka 1. ovoga članka prouzročile sniženje cijene putovanja, organizator putovanja dužan je putniku vratiti razliku u cijeni.

Pravo putnika na raskid ugovora

Članak 901.

(1) Putnik može u svakom trenutku potpuno ili djelomično raskinuti ugovor.

(2) Ako putnik prije početka putovanja raskine ugovor u razumnom roku koji se određuje s obzirom na vrstu aranžmana (pravodobni raskid), organizator putovanja ima pravo samo na naknadu administrativnih troškova.

(3) U slučaju nepravodobnog raskida ugovora organizator putovanja može od putnika zahtijevati naknadu u određenom postotku ugovorene cijene koji se utvrđuje razmjerno vremenu preostalom do početka putovanja i koja mora biti ekonomski opravdana.

(4) Organizator putovanja ima pravo samo na naknadu troškova ako je putnik raskinuo ugovor zbog okolnosti koje nije mogao izbjeći ili otkloniti i koje bi, da su postojale u vrijeme sklapanja ugovora, bile opravdan razlog da ne sklopi ugovor, a i u slučaju ako je putnik osigurao odgovarajuću zamjenu ili je zamjenu našao sam organizator.

(5) Ako putnik raskine ugovor nakon početka putovanja, a razlog za to nisu okolnosti iz stavka 4. ovoga članka, organizator ima pravo na puni iznos ugovorene cijene putovanja.

Pravo organizatora na raskid ugovora

Članak 902.

(1) Organizator putovanja može raskinuti ugovor, potpuno ili djelomično, bez obveze naknade štete putniku, ako prije ili za vrijeme ispunjavanja ugovora nastupe vanjske izvanredne i nepredvidive okolnosti koje se nisu mogle spriječiti, izbjeći ili otkloniti, a koje bi, da su postojale u vrijeme sklapanja ugovora, bile za njega opravdan razlog da ugovor ne sklopi.

(2) Organizator putovanja može raskinuti ugovor bez obveze naknade štete i u slučaju da se za putovanje nije prijavio broj putnika koji je potreban za organiziranje putovanja, ako je o toj okolnosti putnika obavijestio u primjerenom roku koji ne može biti kraći od pet dana prije dana kad je putovanje trebalo započeti.

(3) Ako organizator putovanja raskine ugovor zbog razloga koji je na strani putnika, putnik nema pravo zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio tim raskidom.

(4) U slučaju raskida ugovora prije započinjanja s njegovim ispunjenjem organizator mora u cijelosti vratiti ono što je primio od putnika.

(5) Ako je organizator raskinuo ugovor zbog izvanrednih okolnosti koje su nastupile za vrijeme njegova ispunjavanja, dužan je vratiti putniku razliku u cijeni između ugovorenih i pruženih usluga i poduzeti sve mjere nužne za zaštitu interesa putnika.

Izmjena sadržaja ugovora

Članak 903.

(1) Ako organizator prije početka putovanja učini značajnije izmjene u bitnim sastojcima ugovora (program, smještaj, cijena), dužan je bez odgađanja o tome obavijestiti putnika u pisanom obliku.

(2) Ako organizator putovanja ponudi putniku izmijenjeni ugovor ponuda mora sadržavati izmjene koje su izvršene te utjecaj tih izmjena na cijenu putovanja.

(3) Ako ne prihvati izmjene ugovora, putnik može po svome izboru raskinuti ugovor bez obveze naknade štete i troškova, ili koristiti drugo odgovarajuće putovanje koje mu organizator putovanja može ponuditi, bez doplate cijene ako mu je cijena viša, odnosno uz povrat razlike u cijeni ako mu je cijena niža.

(4) Putnik je dužan priopćiti svoj izbor organizatoru putovanja u roku od dva radna dana od dana primitka prijedloga izmjene ugovora.

(5) Ako putnik, sukladno stavku 2. ovoga članka, raskine ugovor, organizator putovanja dužan je bez odgađanja vratiti mu ono što je putnik platio za putovanje te mu naknaditi štetu.

(6) Putnik nema pravo na naknadu štete iz stavka 4. ovoga članka ako je do izmjena u bitnim sastojcima ugovora došlo zbog izvanrednih vanjskih okolnosti koje organizator putovanja nije mogao predvidjeti, izbjeći ni otkloniti.

(7) Ako nakon započinjanja putovanja nije pružio veći dio ugovorenih usluga, ili ako ocijeni da neće biti u stanju osigurati ispunjenje većeg dijela ugovorenih usluga, organizator putovanja dužan je, o svom trošku, izvršiti odgovarajuće izmjene programa za nastavak putovanja te, ako je to potrebno, obeštetiti putnika za razliku u cijeni između ugovorenih i stvarno pruženih usluga.

(8) Ako nije moguće na odgovarajući način izmijeniti program putovanja ili ako putnik ne prihvati te izmjene iz opravdanih razloga, organizator putovanja dužan je, o svom trošku, omogućiti putniku povratak, odgovarajućim prijevoznim sredstvom, u mjesto polaska ili neko drugo mjesto, ako je putnik s time suglasan, te naknaditi putniku štetu koju je time pretrpio.

Odsjek 25.

POSREDNIČKI UGOVOR O PUTOVANJU

Pojam

Članak 904.

Posredničkim ugovorom o putovanju posrednik se obvezuje sklopiti, u ime i za račun putnika, bilo ugovor o organiziranju putovanja, bilo ugovor o izvršenju jedne ili više posebnih usluga koje omogućuju da se ostvari neko putovanje ili boravak, a putnik se obvezuje za to platiti naknadu.

Obveza izdavanja potvrde

Članak 905.

(1) Kad posredničkim ugovorom o putovanju preuzima obvezu sklapanja ugovora o organiziranju putovanja, posrednik je dužan prilikom sklapanja izdati potvrdu o putovanju koja, pored podataka propisanih ovim Zakonom za potvrdu o organiziranju putovanja i oznake i adrese organizatora putovanja, mora sadržavati ime, odnosno tvrtku i adresu posrednika te podatak da on istupa u tom svojstvu.

(2) Ako u potvrdi o putovanju ne naznači svojstvo posrednika, posrednik u organiziranju putovanja smatra se organizatorom putovanja.

(3) Ako se posrednički ugovor o putovanju odnosi na sklapanje ugovora o pojedinačnoj usluzi, posrednik je dužan izdati potvrdu koja sadrži opis usluge s naznakom njezine cijene.

Postupanje po uputama putnika

Članak 906.

(1) Posrednik je dužan postupati po uputama koje mu je putnik pravodobno dao, ako su one u skladu s ugovorom, uobičajenim poslovanjem posrednika i interesima drugih putnika.

(2) Ako putnik ne dade potrebne upute, posrednik je dužan raditi onako kako je u danim prilikama najpovoljnije za putnika.

Izbor trećih osoba

Članak 907.

Posrednik je dužan savjesno izabrati treću osobu koja treba obaviti usluge predviđene ugovorom i odgovara putniku za njihov izbor.

Odgovarajuća primjena odredaba ugovora o organiziranju putovanja

Članak 908.

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na ugovor o organiziranju putovanja na odgovarajući se način primjenjuju na posrednički ugovor o putovanju, ako odredbama ovoga odsjeka nije drukčije određeno.

Odsjek 26.

UGOVOR O RASPOLAGANJU UGOSTITELJSKIM SMJEŠTAJEM (UGOVOR O ALOTMANU)

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 909.

(1) Ugovorom o raspolaganju ugostiteljskim smještajem ugostitelj se obvezuje u određenom razdoblju staviti na raspolaganje turističkoj agenciji određeni broj ležaja, odnosno smještajnih jedinica u određenom objektu, pružiti ugostiteljske usluge osobama koje uputi agencija i platiti joj određenu proviziju, a ova se obvezuje popunjavati ih, odnosno obavijestiti u ugovorenim rokovima da to ne može učiniti te platiti cijenu usluga, ako se koristila ugovorenim smještajem.

(2) Ako ugovorom nije drukčije određeno, smatra se da su ugostiteljski smještaji stavljeni na raspolaganje za jednu godinu.

Oblik ugovora

Članak 910.

Ugovor o raspolaganju ugostiteljskim smještajem mora biti sklopljen u pisanom obliku.

II. OBVEZE TURISTIČKE AGENCIJE

Obveze obavješćivanja

Članak 911.

(1) Turistička agencija dužna je obavješćivati ugostitelja o tijeku popune ugovorenih smještaja.

(2) Ako ne može popuniti ugovoreni smještaj, turistička agencija dužna je u ugovorenim ili uobičajenim rokovima obavijestiti ugostitelja o tome i dostaviti mu listu gostiju te u obavijesti odrediti rok do kojega ugostitelj može slobodno njime raspolagati.

(3) Ugostiteljski smještaj koji u listi gostiju nije označen kao popunjen smatra se slobodnim od dana primitka te liste od strane ugostitelja za razdoblje na koje se lista odnosi.

(4) Nakon proteka toga razdoblja turistička agencija ponovno stječe pravo popunjavanja ugovorenog smještaja.

Obveza pridržavanja ugovorenih cijena

Članak 912.

Turistička agencija ne smije osobama koje šalje u ugostiteljski objekt zaračunavati više cijene za ugostiteljske usluge od onih koje su predviđene ugovorom o raspolaganju ugostiteljskim smještajem ili ugostiteljskim cjenikom.

Obveza plaćanja ugostiteljskih usluga

Članak 913.

(1) Ako ugovorom nije drukčije određeno, cijenu ugostiteljskih usluga plaća ugostitelju turistička agencija poslije njihova izvršenja.

(2) Ugostitelj ima pravo zahtijevati plaćanje odgovarajućeg predujma.

Obveza izdavanja posebne isprave

Članak 914.

(1) Turistička agencija dužna je osobama koje šalje na temelju ugovora o raspolaganju ugostiteljskim smještajem izdati posebnu pisanu ispravu.

(2) Posebna isprava glasi na ime ili na određenu grupu, neprenosiva je i sadrži nalog ugostitelju da pruži usluge koje su u njoj navedene.

(3) Na temelju posebne isprave obračunavaju se uzajamne tražbine između turističke agencije i ugostitelja.

III. OBVEZE UGOSTITELJA

Obveza stavljanja na raspolaganje ugovorenog smještaja

Članak 915.

(1) Ugostitelj preuzima konačnu i neopozivu obvezu da u određenom razdoblju stavi na raspolaganje ugovoreni broj ležaja, odnosno drugih smještajnih jedinica i pruži osobama koje upućuje turistička agencija usluge navedene u posebnoj pisanoj ispravi.

(2) Ugostitelj ne može ugovoriti s drugom turističkom agencijom raspolaganje smještajem koji je objekt već sklopljenog ugovora o raspolaganju ugostiteljskim smještajem.

Obveza jednakog postupanja

Članak 916.

Ugostitelj je dužan osobama koje uputi turistička agencija pružiti usluge pod i istim uvjetima kao i osobama s kojima je neposredno sklopio ugovor o ugostiteljskim uslugama.

Obveza ugostitelja da ne mijenja cijene usluga

Članak 917.

(1) Ugostitelj ne može mijenjati ugovorene cijene ako o tome ne obavijesti turističku agenciju najmanje šest mjeseci unaprijed, osim u slučaju promjene u tečaju razmjene valuta koje utječu na ugovorenu cijenu.

(2) Nove cijene mogu se primjenjivati nakon isteka jednoga mjeseca od njihove dostave turističkoj agenciji.

(3) Nove cijene neće se primjenjivati na usluge za koje je već dostavljena lista gostiju.

(4) U svakom slučaju izmjene cijene nemaju učinak na rezervacije koje je ugostitelj potvrdio.

Obveza plaćanja provizije

Članak 918.

(1) Ugostitelj je dužan turističkoj agenciji isplatiti proviziju na promet ostvaren na temelju ugovora o raspolaganju ugostiteljskim smještajem.

(2) Provizija se određuje u postotku od cijene izvršenih ugostiteljskih usluga.

(3) Ako postotak provizije nije određen ugovorom, turističkoj agenciji pripada provizija određena njezinim općim uvjetima poslovanja ili, ako ovih nema, poslovnim običajima.

IV. PRAVO TURISTIČKE AGENCIJE NA ODUSTANAK OD UGOVORA

Pretpostavke

Članak 919.

(1) Turistička agencija može privremeno odustati od korištenja ugovorenog smještaja a da time ne raskine ugovor o raspolaganju ugostiteljskim smještajem, niti da odgovara ugostitelju za štetu, ako u ugovorenom roku pošalje ugostitelju obavijest o odustanku od korištenja.

(2) Ako rok obavijesti o odustanku nije određen ugovorom, utvrđuje se na temelju poslovnih običaja u ugostiteljstvu.

(3) U slučaju da obavijest o odustanku ne bude poslana u predviđenom roku, ugostitelj ima pravo na naknadu štete.

(4) Turistička agencija može odustati od ugovora u cijelosti bez obveze da naknadi štetu, ako obavijest o odustanku pošalje u ugovorenom roku.

Obveza turističke agencije da popuni ugovoreni smještaj

Članak 920.

(1) Ugovorom o raspolaganju ugostiteljskim smještajem može se predvidjeti posebna obveza turističke agencije da popuni ugovoreni ugostiteljski smještaj (puno za prazno).

(2) Ako u tom slučaju ne popuni ugovoreni smještaj, turistička agencija dužna je platiti ugostitelju naknadu po neiskorištenom ležaju, odnosno drugoj smještajnoj jedinici i danu.

(3) Turistička agencija nema tada pravo pravodobnom obaviješću otkazati ugovor, ni djelomično ni u cijelosti.

Odsjek 27.

UGOVOR O OSIGURANJU

I. ZAJEDNIČKE ODREDBE ZA OSIGURANJE IMOVINE I OSIGURANJE OSOBA

1. Opće odredbe

Pojam

Članak 921.

Ugovorom o osiguranju osiguratelj se obvezuje ugovaratelju osiguranja isplatiti osiguraniku ili korisniku osiguranja osigurninu ako nastane osigurani slučaj, a ugovaratelj se osiguranja obvezuje osiguratelju platiti premiju osiguranja.

Osigurani slučaj

Članak 922.

(1) Osigurani slučaj je događaj prouzročen osiguranim rizikom.

(2) Rizik koji je obuhvaćen osiguranjem (osigurani rizik) mora biti budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje ugovaratelja osiguranja ili osiguranika.

(3) Ugovor o osiguranju je ništetan ako je u trenutku njegova sklapanja već nastao osigurani slučaj, ili je taj bio u nastupanju, ili je bilo izvjesno da će nastupiti, ili je već tada bila prestala mogućnost da on nastane.

(4) Ali ako je ugovoreno da će osiguranjem biti obuhvaćeno određeno razdoblje koje prethodi sklapanju ugovora, ugovor će biti ništetan samo ako je u trenutku njegova sklapanja zainteresiranoj strani bilo poznato da se osigurani slučaj već dogodio, odnosno da je već tada bila otpala mogućnost da se on dogodi.

Isključenje nekih osiguranja

Članak 923.

(1) Odredbe ovoga odsjeka neće se primjenjivati na pomorska osiguranja, a ni na druga osiguranja na koja se primjenjuju pravila o pomorskom osiguranju, kao ni na osiguranja u

zračnom prometu, osiguranja tražbina te na odnose iz reosiguranja.

(2) Na ugovore o osiguranju stvari u kopnenom prijevozu na odgovarajući se način primjenjuju pravila o pomorskom osiguranju.

(3) Odredbe ovoga odsjeka neće se primjenjivati niti na ona osiguranja koja su uređena posebnim zakonom.

Odstupanje od odredaba ovoga odsjeka

Članak 924.

(1) Ugovorom se može odstupiti samo od onih odredaba ovoga odsjeka u kojima je to odstupanje izričito dopušteno te od onih koje daju ugovarateljima mogućnost da postupe kako hoće.

(2) Odstupanje od ostalih odredaba, ako nije zabranjeno ovim ili kojim drugim zakonom, dopušteno je samo ako je u nedvojbenom interesu osiguranika.

2. Sklapanje ugovora

Kad je ugovor sklopljen

Članak 925.

(1) Ugovor o osiguranju sklopljen je kad je ponuda o osiguranju prihvaćena.

(2) O sklopljenom ugovoru o osiguranju osiguratelj je obvezan bez odgađanja ugovaratelju osiguranja predati uredno sastavljenu i potpisanu policu osiguranja ili neku drugu ispravu o osiguranju (list pokrića i sl.).

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, ugovor o osiguranju osoba sklopljen je kad strane potpišu policu osiguranja.

(4) Pisana ponuda učinjena osiguratelju za sklapanje ugovora o osiguranju veže ponuditelja, ako on nije odredio kraći rok, za vrijeme od osam dana otkad je ponuda prispjela osiguratelju, a ako je potreban liječnički pregled, onda za vrijeme od trideset dana.

(5) Ako osiguratelj u tom roku ne odbije ponudu koja ne odstupa od njegovih uvjeta za predloženo osiguranje, smatrat će se da je prihvatio ponudu i da je ugovor sklopljen.

(6) U tom slučaju ugovor se smatra sklopljenim kad je ponuda prispjela osiguratelju.

Polica i druge isprave o osiguranju

Članak 926.

(1) U polici moraju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana osoba, odnosno osigurana stvar ili drugi predmet osiguranja, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrića, iznos osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos (ulog), nadnevak izdavanja police i potpisi ugovornih strana.

(2) Polica osiguranja može biti privremeno zamijenjena listom pokrića ili drugom ispravom o osiguranju u koju se unose bitni sastojci ugovora.

(3) Osiguratelj je dužan upozoriti ugovaratelja osiguranja da su opći i/ili posebni uvjeti osiguranja sastavni dio ugovora i predati mu njihov tekst, ako ti uvjeti nisu već otisnuti na polici.

(4) Ispunjenje obveze iz stavka 3. ovoga članka mora biti navedeno na polici.

(5) U slučaju neslaganja neke odredbe općih ili posebnih uvjeta i neke odredbe police primijenit će se odredba police; u slučaju neslaganja neke tiskane i strojem pisane odredbe primijenit će se pisana odredba, a u slučaju neslaganja ovih s rukopisnom odredbom, primijenit će se rukopisna odredba.

(6) Prema sporazumu ugovornih strana polica može glasiti na ime određene osobe, po naredbi, na donositelja ili za račun koga se to tiče.

Sklapanje ugovora plaćanjem premije

Članak 927.

Uvjetima osiguranja mogu biti predviđeni slučajevi u kojima ugovorni odnos iz osiguranja nastaje samim plaćanjem premije.

Sklapanje ugovora u ime drugog bez ovlaštenja

Članak 928.

(1) Tko sklopi ugovor o osiguranju u ime drugog bez njegova ovlaštenja, odgovara osiguratelju za obveze sve dok ga onaj u čije je ime ugovor sklopljen ne odobri.

(2) Zainteresirani može odobriti ugovor i nakon što se dogodio osigurani slučaj.

(3) Ako je odobrenje odbijeno, ugovaratelj osiguranja duguje premiju za razdoblje do dana obavijesti o odbijanju odobrenja.

(4) Ali ne odgovara za obveze iz osiguranja poslovođa bez naloga koji je obavijestio osiguratelja da istupa bez ovlaštenja u ime i za račun drugoga.

Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče

Članak 929.

(1) U slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obvezu plaćanja premije i ostale obveze iz ugovora dužan je ispuniti ugovaratelj osiguranja, ali on ne može ostvariti prava iz osiguranja, čak i kad drži policu, bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojoj ona pripadaju.

(2) Ugovaratelj osiguranja nije dužan predati policu zainteresiranoj osobi dok mu ne budu naknadene premije što ih je isplatio osiguratelju, a i troškovi ugovora.

(3) Ugovaratelj osiguranja ima pravo prvenstvene naplate ovih tražbina iz dugovane naknade, a i pravo zahtijevati njihovu isplatu neposredno od osiguratelja.

(4) Osiguratelj može isticati svakom korisniku osiguranja za tuđi račun sve prigovore koje na temelju ugovora ima pravo prema ugovaratelju osiguranja.

Zastupnici osiguranja

Članak 930.

(1) Kad osiguratelj ovlasti nekoga da ga zastupa, a ne odredi opseg njegovih ovlaštenja, zastupnik je ovlašten u ime i za račun osiguratelja sklapati ugovore o osiguranju, ugovarati izmjene ugovora ili produljenje njihova važenja, izdati police osiguranja, naplaćivati premije i primati izjave upućene osiguratelju.

(2) Ako je osiguratelj ograničio ovlaštenja svog zastupnika, a to ugovaratelju osiguranja nije bilo poznato, smatra se kao da ta ograničenja nisu ni postojala.

3. Obveza osiguranika, odnosno ugovaratelja osiguranja

Dužnost prijavljivanja

Članak 931.

Ugovaratelj osiguranja dužan je prijaviti osiguratelju prilikom sklapanja ugovora sve okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate.

Namjerna netočna prijava ili prešućivanje

Članak 932.

(1) Ako je ugovaratelj osiguranja namjerno učinio netočnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve naravi da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je znao za pravo stanje stvari, osiguratelj može zahtijevati poništaj ugovora.

(2) U slučaju poništaja ugovora iz razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka osiguratelj

ima pravo zadržati i naplatiti premije za razdoblje do dana podnošenja zahtjeva za poništaj ugovora, ali je u obvezi plaćanja osigurnine ako do toga dana nastupi osigurani slučaj.

(3) Osigurateljevo pravo da zahtijeva poništaj ugovora o osiguranju prestaje ako on u roku od tri mjeseca od dana saznanja za netočnost prijave ili za prešućivanje ne izjavi ugovaratelju osiguranja da se namjerava koristiti tim pravom.

(4) Ako je osiguranjem obuhvaćeno više predmeta osiguranja, ugovor ostaje na snazi za one predmete osiguranja na koje se ne odnosi namjerno dana netočna prijava ili prešućena okolnost ugovaratelja osiguranja.

Nenamjerna netočnost ili nepotpunost prijave

Članak 933.

(1) Ako je ugovaratelj osiguranja učinio netočnu prijavu ili je propustio dati dužnu obavijest, a to nije učinio namjerno, osiguratelj može, po svom izboru, u roku od mjesec dana od saznanja za netočnost ili nepotpunost prijave izjaviti da raskida ugovor ili predložiti povećanje premije razmjerno povećanom riziku.

(2) Ugovor u tom slučaju prestaje nakon isteka četrnaest dana otkad je osiguratelj svoju izjavu o raskidu priopćio ugovaratelju osiguranja, a u slučaju osigurateljeva prijedloga da se premija poveća, raskid nastupa po samom zakonu ako ugovaratelj osiguranja ne prihvati prijedlog u roku od četrnaest dana otkad ga je primio.

(3) U slučaju raskida osiguratelj je dužan vratiti dio premije koji otpada na vrijeme do kraja razdoblja osiguranja.

(4) Ako se osigurani slučaj dogodio prije nego što je utvrđena netočnost ili nepotpunost prijave ili nakon toga, ali prije raskida ugovora, odnosno prije postizanja sporazuma o povećanju premije, naknada se smanjuje u razmjeru između stope plaćenih premija i stope premija koje bi trebalo platiti prema stvarnom riziku.

Proširenje primjene prethodnih odredaba

Članak 934.

Odredbe o posljedicama namjerno i nenamjerno netočne prijave ili prešućivanja okolnosti značajnih za ocjenu rizika primjenjuju se i u slučajevima osiguranja sklopljenih u ime i za račun drugoga, ili u korist trećega, ili za tuđi račun, ili za račun koga se tiče, ako su te osobe znale za netočnost prijave ili prešućivanje okolnosti značajnih za ocjenu rizika.

Slučajevi u kojima se osiguratelj ne može pozivati na netočnost ili nepotpunost prijave

Članak 935.

(1) Osiguratelj kome su u trenutku sklapanja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje je ugovaratelj osiguranja netočno prijavio ili prešutio, ne može se pozivati na netočnost prijave ili prešućivanje.

(2) Isto vrijedi i u slučaju kad je osiguratelj saznao za te okolnosti za trajanja osiguranja, a nije se koristio zakonskim ovlaštenjima.

Dužnost plaćanja i primanja premije

Članak 936.

(1) Ugovaratelj osiguranja dužan je platiti premiju osiguranja, ali je osiguratelj dužan primiti isplatu premije od svake osobe koja ima pravni interes da ona bude plaćena.

(2) Premija se plaća u ugovorenim rokovima, a ako je treba platiti odjednom, onda se plaća prilikom sklapanja ugovora.

(3) Mjesto plaćanja premije je mjesto u kojem ugovaratelj osiguranja ima svoje sjedište, odnosno prebivalište, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto.

Posljedice neplaćanja premije

Članak 937.

(1) Ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati osigurninu određenu ugovorom počinje idućeg dana od dana uplate premije.

(2) Ako je ugovoreno da se premija plaća nakon sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati osigurninu određenu ugovorom počinje od dana određenog u ugovoru kao dana početka osiguranja.

(3) Ali ako ugovaratelj osiguranja premiju koja je dospjela nakon sklapanja ugovora ne plati do dospelosti, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu nakon isteka roka od trideset dana otkad je ugovaratelju osiguranja uručeno preporučeno pismo osiguratelja s obaviješću o dospelosti premije, ali s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.

(4) U svakom slučaju ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu ako premija ne bude plaćena u roku od godine dana od dospelosti.

(5) Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja.

Povećanje rizika

Članak 938.

(1) Ugovaratelj osiguranja dužan je, kad je u pitanju osiguranje imovine, obavijestiti osiguratelja o svakoj promjeni okolnosti koja može biti značajna za ocjenu rizika, a kad je u pitanju osiguranje osoba, onda samo ako je rizik povećan zbog toga što je osigurana osoba promijenila zanimanje.

(2) On je dužan bez odgađanja obavijestiti osiguratelja o povećanju rizika, ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegova sudjelovanja, dužan je obavijestiti ga u roku od četrnaest dana otkad je za to saznao ili mogao saznati.

(3) Ako je povećanje rizika toliko da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je takvo stanje postojalo u trenutku njegova sklapanja, on može raskinuti ugovor.

(4) Ali ako je povećanje rizika toliko da bi osiguratelj sklopio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku sklapanja ugovora, on može ugovaratelju osiguranja predložiti novu stopu premije.

(5) Ako ugovaratelj osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku od četrnaest dana od primitka prijedloga nove stope, ugovor prestaje po samom zakonu.

(6) Ali ugovor ostaje na snazi i osiguratelj se više ne može koristiti ovlaštenjima da predloži ugovaratelju osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor, ako ne iskoristi ta ovlaštenja u roku od mjesec dana otkad je na bilo koji način doznao za povećanje rizika, ili ako još prije isteka toga roka na neki način pokaže da pristaje na produljenje ugovora (ako primi premiju, isplati osigurninu za osigurani slučaj koji se dogodio nakon toga povećanja i sl.).

Kad se osigurani slučaj dogodi u međuvremenu

Članak 939.

Ako se osigurani slučaj dogodi prije nego što je osiguratelj obaviješten o povećanju rizika ili nakon što je obaviješten o povećanju rizika, ali prije nego što je ugovor raskinuo ili postigao sporazum s ugovarateljem osiguranja o povećanju premije, osigurnina se smanjuje u razmjeru između plaćenih premija i premija koje bi trebalo platiti prema povećanom riziku.

Smanjenje rizika

Članak 940.

(1) U slučaju kad se nakon sklapanja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugovaratelj osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je o smanjenju obavijestio osiguratelja.

(2) Ako osiguratelj ne pristane na smanjenje premije, ugovaratelj osiguranja može raskinuti ugovor.

Obveza obavješćivanja o nastupanju osiguranog slučaja

Članak 941.

(1) Osiguranik je dužan, osim u slučaju osiguranja života, obavijestiti osiguratelja o nastupanju osiguranog slučaja najdalje u roku od tri dana otkad je to saznao.

(2) Ako ne ispuni ovu svoju obvezu u određeno vrijeme, dužan je naknaditi osiguratelju štetu koju bi ovaj zbog toga imao.

Ništetnost odredaba o gubitku prava

Članak 942.

Ništetne su odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na osigurninu, ako osiguranik nakon nastupanja osiguranog slučaja ne ispuni neku od propisanih ili ugovorenih obveza.

4. Obveze osiguratelja

Isplata osigurnine

Članak 943.

(1) Kad se dogodi osigurani slučaj, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od četrnaest dana, računajući otkad je osiguratelj dobio obavijest da se osigurani slučaj dogodio.

(2) Ali ako je za utvrđivanje postojanja osigurateljve obveze ili njezina iznosa potrebno stanovito vrijeme, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu određenu ugovorom u roku od trideset dana od dana primitka odštetnog zahtjeva ili ga u istom roku obavijestiti da njegov zahtjev nije osnovan.

(3) Ako iznos osigurateljve obveze ne bude utvrđen u rokovima određenim u stavku 1. i 2. ovoga članka, osiguratelj je dužan bez odgađanja isplatiti iznos nespornog dijela svoje obveze na ime predujma.

(4) Ne ispuni li osiguratelj svoju obvezu u rokovima iz ovoga članka, duguje osiguraniku zatezne kamate od dana primitka obavijesti o osiguranom slučaju, kao i naknadu štete koja mu je uslijed toga nastala.

Isključenje odgovornosti osiguratelja u slučaju namjere i prijevare

Članak 944.

Ako je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slučaj namjerno ili prijevaram, osiguratelj nije obvezan ni na kakva davanja, a suprotna ugovorna odredba nema pravnog učinka.

Prigovori osiguratelja

Članak 945.

(1) Protiv odštetnog zahtjeva osiguranika iz ugovora o osiguranju, kao i zahtjeva koje druge osobe što se na nj poziva, osiguratelj može istaknuti prigovore koje ima u vezi s ugovorom prema osobi s kojom je sklopio ugovor o osiguranju.

(2) Ali u obve znom osiguranju od odgovornosti osiguratelj ne može protiv odštetnog zahtjeva treće osobe istaknuti prigovore koje bi mogao isticati prema osiguraniku.

(3) Iznimno, protiv zahtjeva treće osobe u slučaju dobrovoljnog osiguranja od odgovornosti i zahtjeva nositelja određenih prava na osiguranoj stvari, čije je pravo prešlo po samom zakonu s uništene ili oštećene osigurane stvari na osigurninu, osiguratelj može istaknuti jedino prigovore koji su nastali prije nego se dogodio osigurani slučaj.

5. Trajanje osiguranja

Početak i prestanak učinaka osiguranja

Članak 946.

(1) Ako drukčije nije ugovoreno, ugovor o osiguranju proizvodi svoje učinke istekom dana koji je njime označen kao dan početka trajanja osiguranja, pa sve do svršetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno.

(2) Ako rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije, obavješćujući pisanim putem drugu stranu najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije.

(3) Ako je osiguranje sklopljeno na rok dulji od pet godina, svaka strana može nakon proteka toga roka, uz otkazni rok od šest mjeseci, pisano izjaviti drugoj strani da otkazuje ugovor.

(4) Ugovorom se ne može isključiti pravo svake strane da raskine, odnosno otkaže ugovor kako je u stavku 2. i 3. ovoga članka predviđeno.

(5) Odredbe ovoga članka ne vrijede za osiguranje života i za osiguranje od nesretnog slučaja.

Utjecaj stečaja na osiguranje

Članak 947.

(1) U slučaju stečaja ugovaratelja osiguranja osiguranje se nastavlja, ali svaka strana ima pravo raskinuti ugovor o osiguranju u roku od tri mjeseca od otvaranja stečaja, u kojem slučaju stečajnoj masi ugovaratelja pripada dio plaćene premije koji odgovara preostalom vremenu osiguranja.

(2) U slučaju stečaja osiguratelja ugovor o osiguranju prestaje nakon isteka trideset dana od otvaranja stečaja.

(3) Stečaj osiguranika ne utječe na valjanost ugovora o osiguranju.

II. OSIGURANJE IMOVINE

1. Opće odredbe

Interes osiguranja

Članak 948.

(1) Ugovor o osiguranju imovine može sklopiti svaka osoba ili se može sklopiti u korist svake osobe koja ima opravdani interes na predmetu osiguranja.

(2) Osiguranik može biti samo osoba koja ima ili očekuje da će imati opravdani interes da ne nastane osigurani slučaj, jer bi inače pretrpjela neki materijalni gubitak.

(3) Osiguranik može zahtijevati naknadu nastale štete pokrivena osiguranjem samo ako je imao pravno dopušten materijalni interes na osiguranom predmetu u trenutku nastupanja osiguranog slučaja.

Svrha osiguranja imovine

Članak 949.

(1) Osiguranjem imovine osigurava se naknada za štetu koja bi se dogodila u imovini osiguranika zbog nastupanja osiguranog slučaja.

(2) Iznos osigurnine ne može biti veći od štete koju je osiguranik pretrpio nastupanjem osiguranog slučaja.

(3) Kod osiguranja usjeva i plodova i ostalih proizvoda zemlje iznos štete utvrđuje se s obzirom na vrijednost koju bi imali u vrijeme ubiranja, ako nije drukčije ugovoreno.

(4) Pravo valjane su odredbe ugovora kojima se naknada ograničuje na manji iznos od iznosa štete.

(5) Pri utvrđivanju visine štete uzima se u obzir izmakli dobitak samo ako je to ugovoreno.

(6) Ako se u tijeku istog razdoblja osiguranja ostvari više osiguranih slučajeva jedan za drugim (uzastopne štete), osigurnina za svaki od njih određuje se i isplaćuje u potpunosti s obzirom na cijeli iznos osiguranja, bez njegova umanjavanja za iznos prije isplaćenih naknada u tom razdoblju.

(7) Ako je ugovorom o osiguranju vrijednost osigurane stvari sporazumno utvrđena (ugovorena vrijednost), osigurnina se određuje prema toj vrijednosti.

Sprječavanje osiguranog slučaja i spašavanje

Članak 950.

(1) Osiguranik je dužan poduzeti propisane, ugovorene i sve ostale razborite mjere potrebne da se spriječi nastanak osiguranog slučaja, a ako osigurani slučaj nastupi, dužan je poduzeti sve što je razborito i u njegovoj moći da se ograniče njegove štetne posljedice.

(2) Osiguratelj je dužan naknaditi troškove, gubitke, a i druge štete prouzročene pokušajem da se otkloni neposredna opasnost nastupanja osiguranog slučaja, te pokušajem da se ograniče njegove štetne posljedice, pa i onda ako su ti pokušaji ostali bez uspjeha, pod pretpostavkom da je postupljeno u skladu s odredbom stavka 1. ovoga članka ili po nalogu, odnosno uz suglasnost osiguratelja.

(3) Osiguratelj je dužan dati tu naknadu čak i ako ona zajedno s naknadom štete od osiguranog slučaja prelazi iznos osiguranja.

(4) Ako osiguranik ne ispuni svoju obvezu sprječavanja osiguranog slučaja ili obvezu spašavanja, a za to nema opravdanja, obveza osiguratelja smanjuje se za onoliko za koliko je nastala šteta veća zbog toga neispunjenja.

Prepuštanje oštećene osigurane stvari

Članak 951.

Ako nije drukčije ugovoreno, osiguranik nema pravo da nakon nastanka osiguranog slučaja prepusti osiguratelju oštećenu stvar i da od njega zahtijeva isplatu punog iznosa osiguranja.

Propast stvari zbog događaja koji nije predviđen u polici

Članak 952.

(1) Ako osigurana stvar ili stvar u vezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti propadne za razdoblja osiguranja zbog nekog događaja koji nije predviđen u ugovoru o osiguranju, ugovor prestaje vrijediti danom njezine propasti, a osiguratelj je dužan vratiti ugovaratelju osiguranja dio premije razmjerno preostalome vremenu trajanja osiguranja.

(2) Kad jedna od više stvari obuhvaćenih jednim ugovorom propadne zbog nekog događaja koji nije predviđen u ugovoru, osiguranje ostaje na snazi i dalje glede ostalih stvari uz potrebne izmjene zbog smanjenja predmeta osiguranja.

2. Ograničenje osiguranih rizika

Štete pokrivena osiguranjem

Članak 953.

(1) Osiguratelj je dužan naknaditi štete nastale slučajno ili krivnjom ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, osim ako je za određenu štetu ta njegova obveza izrijekom isključena ugovorom o osiguranju.

(2) On ne odgovara za štetu koju su te osobe uzrokovale namjerno te je ništetna odredba u ugovoru koja bi predviđala njegovu odgovornost i u tom slučaju.

(3) Ali ako se ostvario osigurani slučaj, osiguratelj je dužan naknaditi svaku štetu prouzročenu od neke osobe za čije postupke osiguranik odgovara po bilo kojoj osnovi, bez obzira na to je li šteta prouzročena namjerno ili nepažnjom.

Šteta prouzročena nedostacima osigurane stvari

Članak 954.

Osiguratelj ne odgovara za štetu na osiguranoj stvari koja potječe od njezinih nedostataka, osim ako je drukčije ugovoreno.

Štete prouzročene ratnim operacijama i pobunama

Članak 955.

(1) Osiguratelj nije dužan naknaditi štete prouzročene ratnim operacijama ili pobunama, osim ako je drukčije ugovoreno.

(2) Osiguratelj je dužan dokazati da je šteta prouzročena nekim od tih događaja.

3. Nadosiguranje i ugovor s više osiguratelja

Nadosiguranje

Članak 956.

(1) Ako se pri sklapanju ugovora jedna strana posluži prijevarom i tako ugovori iznos osiguranja veći od stvarne vrijednosti osigurane stvari, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora.

(2) U slučaju poništaja ugovora osiguratelj ima pravo zadržati i naplatiti premije za razdoblje do dana podnošenja zahtjeva za poništaj ugovora, ali je u obvezi plaćanja osigurarine do stvarne vrijednosti osigurane stvari, ako do toga dana nastupi osigurani slučaj.

(3) Ako je ugovoreni iznos osiguranja veći od vrijednosti osigurane stvari, a pri tome nijedna strana nije postupila nesavjesno, ugovor ostaje na snazi, iznos osiguranja se snizuje do iznosa stvarne vrijednosti osigurane stvari, a premije se razmjerno smanjuju.

Naknadno smanjenje vrijednosti

Članak 957.

Ako se osigurana vrijednost smanji za trajanja osiguranja, svaka ugovorna strana ima pravo na odgovarajuće sniženje osiguranog iznosa i premije, počev od dana kad je svoj zahtjev za sniženje priopćila drugoj strani.

Višestruko i dvostruko osiguranje

Članak 958.

(1) Ako je neka stvar osigurana kod dva ili više osiguratelja od istog rizika, za isti interes, za isto vrijeme i za istog osiguranika, tako da zbroj osiguranih iznosa ne prelazi vrijednost te stvari (višestruko osiguranje), svaki osiguratelj odgovara za ispunjenje u potpunosti obveza nastalih iz ugovora koji je on sklopio.

(2) Ako, pak, zbroj osiguranih iznosa prelazi vrijednost osigurane stvari (dvostruko osiguranje), a pri tome ugovaratelj osiguranja nije postupio nesavjesno, sva ta osiguranja pravovaljana su, i svaki osiguratelj ima pravo na ugovorenu premiju za razdoblje osiguranja u tijeku, a osiguranik ima pravo zahtijevati od svakoga pojedinog osiguratelja naknadu prema ugovoru sklopljenom s njim, ali ukupno ne više od iznosa štete.

(3) Kad se dogodi osigurani slučaj, ugovaratelj osiguranja dužan je obavijestiti o tome svakog osiguratelja istog rizika i priopćiti mu imena i adrese ostalih osiguratelja te iznose osiguranja pojedinih ugovora sklopljenih s njima.

(4) Nakon isplate naknade osiguraniku svaki osiguratelj snosi dio naknade u razmjeru u

kojem stoji iznos osiguranja na koji se on obvezao prema ukupnom zbroju iznosa osiguranja, te osiguratelj koji je platio više ima pravo zahtijevati od ostalih osiguratelja naknadu više plaćenog.

(5) Ako je neki ugovor sklopljen bez naznake iznosa osiguranja ili uz neograničeno pokriće, smatra se ugovorom sklopljenim uz najviši iznos osiguranja.

(6) Za dio osiguratelja koji ne može platiti odgovaraju ostali osiguratelji razmjerno svojim dijelovima.

(7) Ako je ugovaratelj osiguranja sklopio ugovor o osiguranju kojim je nastalo dvostruko osiguranje ne znajući za ranije sklopljeno osiguranje, on može, bez obzira je li prijašnje osiguranje sklopio on ili netko drugi, u roku od mjesec dana otkad je saznao za to osiguranje, zahtijevati odgovarajuće sniženje iznosa osiguranja i premija kasnijeg osiguranja, ali osiguratelj zadržava primljene premije i ima pravo na premiju za tekuće razdoblje.

(8) Ako je do dvostrukog osiguranja došlo zbog smanjenja vrijednosti osigurane stvari za trajanja osiguranja, ugovaratelj ima pravo na odgovarajuća sniženja iznosa osiguranja i premija, počev od dana kad je svoj zahtjev za sniženja priopćio osiguratelju.

(9) Ako je pri nastanku dvostrukog osiguranja ugovaratelj osiguranja postupio nesavjesno, svaki osiguratelj može zahtijevati poništaj ugovora.

Suosiguranje

Članak 959.

Kad je ugovor o osiguranju sklopljen s više osiguratelja koji su se sporazumjeli o zajedničkom snošenju i raspodjeli rizika, svaki osiguratelj naznačen u polici osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu.

4. Podosiguranje

Članak 960.

(1) Kad se utvrdi da je vrijednost osigurane stvari u trenutku ostvarenja osiguranog slučaja veća od svote osiguranja, osigurnina se smanjuje razmjerno vrijednosti osigurane stvari u trenutku osiguranog slučaja.

(2) Osiguratelj je dužan isplatiti potpunu osigurninu sve do svote osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrijednosti stvari i visine osiguranog iznosa nema značenja za određivanje iznosa osigurnine.

5. Prijenos ugovora i isplata naknade drugome

Prijenos ugovora na stjecatelja osigurane stvari

Članak 961.

(1) U slučaju otuđenja osigurane stvari, a i stvari u vezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti, prava i obveze ugovaratelja osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavitelja, osim ako drukčije nije ugovoreno.

(2) Ali ako je otuđen samo jedan dio osiguranih stvari koji glede osiguranja ne čine zasebnu cjelinu, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu glede otuđenih stvari.

(3) Kad se zbog otuđenja stvari poveća ili smanji vjerojatnost nastupanja osiguranog slučaja, primjenjuju se opće odredbe o povećanju ili smanjenju rizika.

(4) Ugovaratelj osiguranja koji ne obavijesti osiguratelja da je osigurana stvar otuđena ostaje u obvezi na plaćanje premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja.

(5) Osiguratelj i pribavitelj osigurane stvari mogu odustati od osiguranja uz otkazni rok od petnaest dana, s tim što su otkaz dužni podnijeti najdulje u roku od trideset dana od saznanja za otuđenje.

(6) Ugovor o osiguranju ne može se raskinuti ako je policia osiguranja izdana na donositelja ili po naredbi.

Naknada nositeljima založnog i drugih prava

Članak 962.

(1) Nakon nastupanja osiguranog slučaja založna prava i ostala prava koja su ranije postojala na osiguranoj stvari prelaze na dugovanu naknadu, kako u slučaju osiguranja vlastite stvari, tako i u slučaju osiguranja tuđih stvari zbog obveze njihova čuvanja i vraćanja, te osiguratelj ne može isplatiti naknadu osiguraniku bez suglasnosti nositelja tih prava.

(2) Te osobe mogu zahtijevati neposredno od osiguratelja da im u granicama iznosa osiguranja i prema zakonskom redu isplati njihove tražbine.

(3) Međutim, ako u trenutku isplate osiguratelj nije znao niti je mogao znati za ta prava, izvršena isplata naknade osiguraniku ostaje pravovaljana.

6. Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija)

Članak 963.

(1) Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade, sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu.

(2) Ako je krivnjom osiguranika onemogućen ovaj prijelaz prava na osiguratelja, u potpunosti ili djelomično, osiguratelj se oslobađa u odgovarajućoj mjeri svoje obveze prema osiguraniku.

(3) Prijelaz prava s osiguranika na osiguratelja ne može biti na štetu osiguranika, pa ako je naknada koju je osiguranik dobio od osiguratelja iz bilo kog uzroka niža od štete koju je pretrpio, osiguranik ima pravo da mu se iz sredstava odgovorne osobe isplati ostatak naknade prije isplate osigurateljeve tražbine po osnovi prava koja su prešla na njega.

(4) Iznimno od pravila o prijelazu osiguranikovih prava na osiguratelja, ta prava ne prelaze na osiguratelja ako je štetu prouzročila osoba u srodstvu u pravoj liniji s osiguranikom ili osoba za čije postupke osiguranik odgovara, ili koja živi s njim u istom kućanstvu, ili osoba koja je radnik osiguranika, osim ako su te osobe štetu uzrokovale namjerno.

(5) Ali ako je neka od osoba spomenutih u stavku 4. ovoga članka bila osigurana, osiguratelj može zahtijevati od nj ezina osiguratelja naknadu iznosa koji je isplatio osiguraniku.

7. Osiguranje od odgovornosti

Odgovornost osiguratelja

Članak 964.

(1) U slučaju osiguranja od odgovornosti osiguratelj odgovara za štetu nastalu osiguranim slučajem samo ako treća oštećena osoba zahtijeva njezinu naknadu.

(2) Osiguratelj snosi, u granicama iznosa osiguranja, troškove spora i druge opravdane troškove radi utvrđivanja osiguranikove odgovornosti.

(3) Iz osiguranja se naknađuju i troškovi mjera poduzetih na zahtjev osiguratelja ili u sporazumu s njim, radi zaštite od neopravdanih i pretjeranih zahtjeva trećih osoba.

Vlastito pravo oštećenika i neposredna tužba

Članak 965.

(1) U slučaju osiguranja od odgovornosti oštećena osoba može zahtijevati neposredno od osiguratelja naknadu štete koju je pretrpjela događajem za koji odgovara osiguranik, ali najviše do iznosa osigurateljeve obveze.

(2) Oštećena osoba ima, od dana kad se dogodio osigurani slučaj, vlastito pravo na naknadu iz osiguranja te je svaka kasnija promjena u pravima osiguranika prema osiguratelju bez utjecaja na pravo oštećene osobe na naknadu.

III. OSIGURANJE OSOBA

1. Opće odredbe

Utvrđivanje osiguranog iznosa

Članak 966.

U ugovorima o osiguranju osoba (osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja), visina osiguranog iznosa koji je osiguratelj dužan isplatiti kad nastupi osigurani slučaj utvrđuje se u polici prema sporazumu ugovornih strana.

Polica osiguranja života

Članak 967.

(1) Pored sastojaka koje mora imati svaka polica, u polici osiguranja života moraju biti naznačeni: ime i prezime osobe na čiji se život odnosi osiguranje, nadnevak njezina rođenja ili rok o kojem ovisi nastanak prava na isplatu osiguranog iznosa.

(2) Polica osiguranja života može glasiti na određenu osobu ili po naredbi, ali ne može glasiti na donositelja.

(3) Za pravovaljanost indosamenta police po naredbi potrebno je da sadrži ime korisnika, nadnevak indosiranja i potpis indosanta.

Netočna prijava starosti osiguranika

Članak 968.

Iznimno od općih odredaba o posljedicama netočnih prijava i prešućivanja okolnosti značajnih za ocjenu rizika, za netočne prijave godina života u ugovorima o osiguranju života vrijede sljedeća pravila:

1) ugovor o osiguranju života je ništetan i o siguratelj je dužan vratiti sve primljene premije ako su pri njegovu sklapanju netočno prijavljene godine života osiguranika, a njegove stvarne godine života prelaze granicu predviđenu u uvjetima i tarifama osiguratelja,

2) ako je netočno prijavljeno da osiguranik ima manje godina, a njegove stvarne godine života ne prelaze granicu predviđenu za osiguranje života, ugovor je pravovaljan, a osigurani iznos se smanjuje u razmjeru ugovorene premije i premije predviđene za osiguranje života osobe osiguranikovih godina,

3) kad osiguranik ima manje godina nego što je prijavljeno pri sklapanju ugovora, premija se smanjuje na odgovarajući iznos, a osiguratelj je dužan vratiti razliku između primljenih premija i premija na koje ima pravo.

Posljedice neplaćanja premije i smanjenje osiguranog iznosa

Članak 969.

(1) Ako ugovaratelj osiguranja života, odnosno osiguranja od nesretnog slučaja ne plati neku premiju o dospelosti, osiguratelj nema pravo njezinu naplatu zahtijevati sudskim putem.

(2) Ako ugovaratelj osiguranja na poziv osiguratelja, koji mu mora biti dostavljen preporučenim pismom, ne plati dospjelu premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraći od mjesec dana, računajući otkad mu je pismo uručeno, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, osiguratelj može samo, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije, izjaviti ugovaratelju osiguranja da smanjuje osigurani iznos na iznos otkupne vrijednosti osiguranja, a u suprotnom slučaju da raskida ugovor.

(3) Ako se osigurani slučaj dogodio prije raskida ugovora ili smanjenja osiguranog iznosa, smatra se kao da je osigurani iznos smanjen, odnosno da je ugovor raskinut, prema tome jesu li premije bile plaćene barem za tri godine ili nisu.

Osiguranje treće osobe

Članak 970.

(1) Osiguranje života može se odnositi na život ugovaratelja osiguranja, a može se odnositi i na život nekog trećega.

(2) Isto vrijedi i za osiguranje od nesretnog slučaja.

(3) Ako se osiguranje odnosi na slučaj smrti nekoga trećega, za pravovaljanost ugovora potrebna je njegova pisana suglasnost dana u polici ili u odvoj enom pismenu prilikom potpisivanja police, s naznakom osiguranog iznosa.

Osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i osoba lišenih poslovne sposobnosti

Članak 971.

(1) Ništetan je ugovor o osiguranju za slučaj smrti treće osobe mlađe od četrnaest godina, a i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti, te je osiguratelj dužan vratiti ugovaratelju osiguranja sve premije primljene po osnovi takva ugovora.

(2) Za pravovaljanost osiguranja za slučaj smrti treće osobe starije od četrnaest godina potrebna je pisana suglasnost njezina zakonskog zastupnika te pisana suglasnost svake osigurane osobe.

Pravo na naknadu i osigurani iznos

Članak 972.

(1) U osiguranju osoba osiguratelj koji je isplatio osigurani iznos ne može imati ni po kojoj osnovi pravo na naknadu od treće osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slučaja.

(2) Pravo na naknadu od treće osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slučaja pripada osiguraniku, odnosno korisniku nezavisno od njegova prava na osigurani iznos.

(3) Odredbe iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne odnose se na slučaj kad je osiguranje od posljedica nesretnog slučaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti.

2. Isključeni rizici

Samoubojstvo osiguranika

Članak 973.

(1) Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti nije obuhvaćen rizik samoubojstva ako se dogodio u prvoj godini osiguranja.

(2) U slučaju da se samoubojstvo dogodilo u roku od tri godine od dana sklapanja ugovora, osiguratelj nije dužan isplatiti korisniku osigurani iznos, nego samo matematičku pričuvu ugovora, osim ako je ugovoreno što povoljnije za osiguranika.

Namjerno ubojstvo osiguranika

Članak 974.

Osiguratelj se oslobađa obveze da korisniku isplati osigurani iznos ako je ovaj namjerno izazvao smrt osiguranika, ali je dužan, ako su do tada bile uplaćene barem tri godišnje premije, isplatiti matematičku pričuvu ugovora ugovaratelju osiguranja, a ako je on osiguranik – njegovim nasljednicima.

Namjerno prouzročenje nesretnog slučaja

Članak 975.

Osiguratelj se oslobađa obveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja ako je osiguranik namjerno prouzročio nesretni slučaj.

Ratne operacije

Članak 976.

(1) Ako je smrt osiguranika prouzročena ratnim operacijama, osiguratelj, ako što drugo

nije ugovoreno, nije dužan isplatiti korisniku osigurani iznos, ali je dužan isplatiti mu matematičku pričuvu iz ugovora.

(2) Ako nije što drugo ugovoreno, osiguratelj se oslobađa obveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja, ako je nesretni slučaj prouzročen ratnim operacijama.

Ugovorno isključenje rizika

Članak 977.

Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti ili od nesretnog slučaja mogu biti isključeni iz osiguranja i drugi rizici.

3. Prava ugovaratelja osiguranja prije nastupa osiguranog slučaja

Otkup

Članak 978.

(1) Na zahtjev ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost police, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije.

(2) U ugovoru o osiguranju moraju biti navedeni uvjeti pod kojima ugovaratelj može zahtijevati isplatu njezine otkupne vrijednosti, a i način kako se ta vrijednost izračunava, u skladu s uvjetima osiguranja.

(3) Pravo zahtijevati otkup ne mogu ostvarivati vjerovnici ugovaratelja osiguranja, a ni korisnik osiguranja, ali će otkupna vrijednost biti isplaćena korisniku na njegov zahtjev, ako je određivanje korisnika neopozivo.

(4) Iznimno, otkup police može zahtijevati vjerovnik kome je polica predana u zalog, ako tražbina radi čijeg je osiguranja dan zalog ne bude namirena o dospelosti.

Predujam

Članak 979.

(1) Na traženje ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, može mu osiguratelj isplatiti unaprijed dio osiguranog iznosa do visine otkupne vrijednosti police, koji ugovaratelj osiguranja može vratiti kasnije.

(2) Na primljeni predujam ugovaratelj osiguranja dužan je plaćati određene kamate.

(3) Ako ugovaratelj osiguranja zakasni s plaćanjem dospjelih kamata, postupit će se kao da je zahtijevao otkup.

(4) U polici osiguranja moraju biti navedeni uvjeti davanja predujma, mogućnost da se iznos primljen na ime predujma vrati osiguratelju, visina kamatne stope, posljedice neplaćanja dospjelih kamata, kako je određeno uvjetima osiguranja.

Zalaganje police

Članak 980.

(1) Polica osiguranja života može biti dana u zalog.

(2) Zalaganje police ima učinak prema osiguratelju samo ako je pisano obaviješten o zalaganju police određenom vjerovniku.

(3) Kad polica glasi po naredbi, zalaganje se obavlja indosamentom.

4. Osiguranje života u korist treće osobe

Određivanje korisnika

Članak 981.

(1) Ugovaratelj osiguranja života može u ugovoru, a i nekim kasnijim pravnim poslom, pa i oporukom, odrediti osobu kojoj će pripasti prava iz ugovora.

(2) Ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, za određivanje korisnika potrebna je i njezina pisana suglasnost.

(3) Korisnik ne mora biti određen po imenu, dovoljno je ako akt sadrži nužne podatke za njegovo određivanje.

(4) Kad su za korisnike određena djeca ili potomci, korist pripada i onima koji su rođeni kasnije, a korist namijenjena suprugu pripada osobi koja je bila u braku s osiguranikom u trenutku njegove smrti.

Podjela koristi između više korisnika

Članak 982.

Kad su za korisnike određena djeca, potomci i uopće nasljednici, ako ugovaratelj osiguranja nije odredio kako će se izvršiti podjela između njih, podjela će se izvršiti razmjerno njihovim nasljedničkim dijelovima, a ako korisnici nisu nasljednici, osigurani iznos bit će podijeljen na jednake dijelove.

Opoziv odredbe o određivanju korisnika

Članak 983.

(1) Odredbu kojom se korist iz osiguranja namjenjuje određenoj osobi može opozvati samo ugovaratelj osiguranja, a ne njegovi vjerovnici ili njegovi nasljednici.

(2) Ugovaratelj osiguranja može opozvati odredbu o koristi sve dok korisnik na bilo koji način ne izjavi da je prima, kad ona postaje neopoziva.

(3) Ipak ugovaratelj može opozvati odredbu o koristi i poslije izjave korisnika da je prima, ako je korisnik pokušao ubojstvo osiguranika, a ako se korist daje bez naknade, za opoziv vrijede i odredbe o opozivu dara.

(4) Smatra se da je korisnik odbio namijenjenu mu korist ako se poslije smrti ugovaratelja osiguranja na poziv njegovih nasljednika ne očituje u roku od mjesec dana da je prima.

(5) Ništetna je izjava kojom se određuje da je određivanje korisnika osiguranja neopozivo.

Vlastito i neposredno pravo korisnika

Članak 984.

(1) Osigurani iznos koji treba biti isplaćen korisniku ne ulazi u ostavinu ugovaratelja osiguranja, pa ni kad su korisnicima određeni njegovi nasljednici.

(2) Pravo na osigurani iznos ima samo korisnik, i to od samog sklapanja ugovora o osiguranju, i bez obzira na to kako je i kad određen za korisnika, i bez obzira je li izjavio svoj prihvrat prije ili poslije smrti osiguranika, pa se može obratiti neposredno osiguratelju sa zahtjevom da mu se isplati osigurani iznos.

(3) Ako je ugovaratelj osiguranja odredio za korisnike svoju djecu, svoje potomke, ili nasljednike uopće, svakom tako određenom korisniku pripada pravo na odgovarajući dio osiguranog iznosa i ako se odrekne nasljedstva.

Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika

Članak 985.

(1) Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika nemaju nikakvo pravo na osigurani iznos ugovoren za korisnika.

(2) Ali ako su premije koje je uplatio ugovaratelj osiguranja bile nerazumno visoke prema njegovim mogućnostima u trenutku uplate, njegovi vjerovnici mogu zahtijevati da im se preda dio premija koji premašuje njegove mogućnosti, ako su ispunjene pretpostavke pod kojima vjerovnici imaju pravo na pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Ustupanje osiguranog iznosa

Članak 986.

Pravo na osigurani iznos može korisnik prenijeti na drugoga i prije osiguranog slučaja, ali mu je zato potreban pisani pristanak ugovaratelja osiguranja, u kojem mora biti navedeno ime osobe na koju se pravo prenosi, a ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, potreban je isti takav pristanak i te osobe.

Kad određeni korisnik umre prije dospelosti

Članak 987.

Kad osoba koja je bez naknade određena za korisnika umre prije dospelosti osigurane glavnice ili rente, korist iz osiguranja ne pripada njezinim nasljednicima, nego narednom korisniku, ako ovaj nije određen, ugovaratelju osiguranja.

Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika

Članak 988.

Ako ugovaratelj osiguranja za slučaj smrti ne odredi korisnika ili ako odredba o određivanju korisnika ostane bez učinka zbog opoziva, ili zbog odbijanja određene osobe, ili iz kojega drugog uzroka, a ugovaratelj osiguranja ne odredi drugog korisnika, osigurani iznos pripada ugovaratelju osiguranja.

Savjesna isplata osiguranog iznosa neovlaštenoj osobi

Članak 989.

(1) Kad osiguratelj isplati osigurani iznos osobi koja bi na nju imala pravo da ugovaratelj osiguranja nije odredio korisnika, on se oslobađa obveze iz ugovora o osiguranju ako u trenutku isplate nije znao niti je mogao znati da je korisnik određen oporukom ili nekim drugim aktom koji mu nije dostavljen, a korisnik ima pravo zahtijevati vraćanje od osobe koja je primila osigurani iznos.

(2) Isto vrijedi i u slučaju promjene korisnika.

Odsjek 28.

BANKARSKI NOVČANI POLOG

I. NOVČANI POLOG

Pojam

Članak 990.

(1) Ugovor o novčanom pologu je sklopljen kad se banka obveže primiti, a položitelj položiti kod banke određeni novčani iznos.

(2) Ovim ugovorom banka stječe pravo raspolagati položenim novcem i dužna je vratiti ga prema uvjetima predviđenim u ugovoru.

Otvaranje računa

Članak 991.

(1) Na temelju ugovora o novčanom pologu banka otvara račun u korist i na teret kojega upisuje sve tražbine i dugovanja koja proizađu iz poslova s položiteljem ili za njegov račun s trećim.

(2) Ne upisuju se u račun one tražbine, odnosno dugovanja koja ugovorne strane sporazumno isključuje.

Otklanjanje dugovanog salda

Članak 992.

(1) Banka je obvezna obavljati isplate s računa u granicama raspoloživih sredstava.

(2) Ako je banka obavila jednu ili više uplata i isplata u okviru ugovora o pologu, koje

čine račun pasivnim, o tome mora bez odgađanja obavijestiti položitelja, koji je dužan odmah poduzeti mjere radi otklanjanja dugovnog salda.

Vrste novčanih pologa

Članak 993.

(1) Novčani plog može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom i bez otkaznog roka, s posebnom namjenom i bez namjene.

(2) Ako nije suprotno ugovoreno, smatra se da je račun novčanog pologa po viđenju te položitelj računa ima pravo raspolagati dijelom ili cijelim saldom u svakom trenutku.

Stanje računa

Članak 994.

(1) Banka je dužna obavješćivati položitelja o svakoj promjeni stanja na njegovu računu.

(2) Banka je dužna koncem svake godine, a ako je to ugovoreno ili uobičajeno i češće, obavijestiti položitelja o stanju računa (saldo).

Mjesto uplata i isplata

Članak 995.

Ako među ugovornim stranama nije drukčije dogovoreno, nalozi za uplatu i isplatu s računa položitelja upućuju se u sjedište banke kod koje je račun otvoren.

Postojanje više računa

Članak 996.

U slučaju da ista osoba ima kod jedne banke ili kod više njezinih poslovnih jedinica više računa, svaki od tih računa je samostalan.

Plaćanje kamata

Članak 997.

(1) Banka plaća kamate na novac koji je kod nje položen, ako zakonom nije drukčije određeno.

(2) Visina kamata utvrđuje se ugovorom o položenju sredstava, a ako ugovorom ništa nije predviđeno, plaćaju se zakonske kamate.

II. ULOG NA ŠTEDNJU

Štedna knjižica

Članak 998.

(1) Ako je novčani plog primljen kao ulog na štednju, banka, odnosno štedionica izdaje položitelju štednu knjižicu.

(2) Štedna knjižica može biti izdana samo na ime određene osobe.

Upis u knjižicu

Članak 999.

(1) U štednu knjižicu se unose sve uplate i isplate novca.

(2) Upisi u knjižicu potvrđeni pečatom banke i potpisom ovlaštene osobe dokaz su o izvršenim uplatama, odnosno isplatama.

(3) Suprotan sporazum je ništetan.

Plaćanje kamata

Članak 1000.

(1) Na štedne uloge plaćaju se kamate.

(2) Visina kamata utvrđuje se ugovorom o ulaganju, a ako ugovorom ništa nije predviđeno, plaćaju se zakonske kamate.

Vrste uloga na štednju

Članak 1001.

Ulozi na štednju mogu biti po viđenju ili oročeni s otkaznim rokom i bez otkaznog roka.

Odsjek 29.

POLAGANJE VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Pojam

Članak 1002.

Ugovorom o položenju vrijednosnih papira banka se obvezuje da će, uz naknadu, preuzeti vrijednosne papire radi čuvanja i ostvarivanja prava i obveza koje se u vezi s tim zahtijevaju.

Ostvarivanje prava

Članak 1003.

Ako nije drukčije ugovoreno, banka može ostvarivati prava iz položenih vrijednosnih papira isključivo za račun položitelja.

Dužnosti banke

Članak 1004.

(1) Banka je dužna osigurati čuvanje vrijednosnih papira s brižljivošću koja se zahtijeva od ostavoprimca uz naknadu i za račun položitelja poduzimati i sve radnje radi očuvanja i ostvarivanja njegovih prava iz vrijednosnih papira.

(2) Ako između strana nije što drugo ugovoreno, banka je dužna naplaćivati dospjele kamate te glavnice i uopće sve iznose na koje položeni papiri daju pravo, čim oni dospiju za naplatu.

(3) Banka je dužna staviti na raspolaganje položitelju naplaćene iznose, a ako ovaj ima kod banke račun s novčanim pologom, upisati ih u korist toga računa.

Vraćanje vrijednosnih papira

Članak 1005.

(1) Banka je dužna na zahtjev položitelja vratiti vrijednosne papire u svako doba.

(2) Vraćanje se, u pravilu, obavlja u mjestu gdje je izvršeno položenje.

(3) Predmet vraćanja su sami vrijednosni papiri, ako između ugovornih strana nije dogovoreno da vraćanje može biti izvršeno plaćanjem odgovarajućeg iznosa.

(4) Vraćanje se može izvršiti samo položitelju ili njegovim pravnim sljednicima ili osobama koje oni odrede, čak i kad je iz samih papira vidljivo da oni pripadaju trećima.

Zahtjevi trećih osoba

Članak 1006.

O svakom zahtjevu koji treća osoba istakne glede položenih papira banka je dužna izvijestiti položitelja.

Odsjek 30.

BANKARSKI TEKUĆI RAČUN

Pojam

Članak 1007.

Ugovorom o bankarskom tekućem računu banka se obvezuje nekoj osobi otvoriti poseban račun i preko njega primati uplate i obavljati isplate u granicama njezinih novčanih sredstava i odobrenog kredita.

Oblik ugovora

Članak 1008.

Ugovor o otvaranju tekućeg računa mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Sredstva na tekućem računu

Članak 1009.

(1) Novčana sredstva na tekućem računu ostvaruju se uplatama od strane položitelja i naplatama novčanih iznosa izvršenih za njegov račun.

(2) Banka je dužna preko tekućeg računa obavljati plaćanja za položitelja i onda kad na računu nema pokrića, i to u opsegu koji je predviđen ugovorom o otvaranju tekućeg računa ili posebnim sporazumom.

(3) Ova obveza banke može se isključiti ugovorom o otvaranju tekućeg računa.

Prijeboj između salda više računa

Članak 1010.

Ako položitelj kod iste banke ima više tekućih računa, aktivni i pasivni saldo tih računa uzajamno se prebijaju, ako nije drukčije ugovoreno.

Raspolaganje saldom

Članak 1011.

Korisnik tekućeg računa može u svakom trenutku raspolagati saldom koji se na računu pojavljuje u njegovu korist, osim ako je ugovoren otkazni rok.

Primjena pravila ugovora o nalogu

Članak 1012.

(1) Banka odgovara za izvršenje naloga položitelja prema pravilima ugovora o nalogu.

(2) Ako nalog treba izvršiti u mjestu gdje banka nema poslovnu jedinicu, ona to može obaviti preko druge banke.

Trajanje računa

Članak 1013.

Ako u ugovoru o otvaranju tekućeg računa nije utvrđen rok njegova trajanja, svaka ga strana može otkazati uz otkazni rok od petnaest dana.

Provizija i naknada troškova

Članak 1014.

(1) Banka ima pravo uračunavati proviziju za izvršene usluge koje su obuhvaćene ugovorom o tekućem računu, a i naknadu za posebne troškove učinjene u svezi s tim ugovorom.

(2) Te svoje tražbine banka upisuje u svoju korist u tekući račun, ako između strana nije drukčije ugovoreno.

Dostava izvotka

Članak 1015.

(1) Pri svakoj promjeni stanja tekućeg računa banka je dužna izdati izvadak s naznakom salda i predati ga, odnosno učiniti dostupnim suugovaratelju na sporazumno utvrđeni način.

(2) Smatra se da je izvadak odobren ako nije osporen u dogovorenom roku ili, ako dogovora nema, u roku od petnaest dana od dana njegova primitka.

(3) I nakon njegova odobrenja izvadak računa može se osporavati zbog pogrešaka u pisanju ili u obračunu, zbog ispuštanja ili udvostručenja, ali se to osporavanje mora poduzeti najdalje u roku od godine dana od primitka računa o likvidaciji salda po zaključenju tekućeg

računa, inače se pravo gasi.

Odsjek 31.
UGOVOR O SEFU

Pojam

Članak 1016.

(1) Ugovorom o sefu obvezuje se banka dati na uporabu korisniku sef za određeno razdoblje, a korisnik se obvezuje za to platiti banci određenu naknadu.

(2) Banka mora poduzeti sve potrebne mjere da osigura dobro stanje sefa i nadzor nad njim.

Pristup sefu

Članak 1017.

(1) Pristup sefu može se dopustiti samo korisniku ili njegovu opunomoćeniku.

(2) Banka ne smije držati kod sebe umnožak (duplikat) ključa ili ključeva koji se predaju korisniku.

Predmeti koji se ne smiju staviti u sef

Članak 1018.

(1) Korisnik ne smije staviti u svoj sef predmet koji može ugroziti sigurnost banke ili drugih sefova.

(2) U slučaju da se korisnik ne drži te obveze, banka može izjaviti da raskida ugovor o sefu.

Prava banke u slučaju neplaćanja

Članak 1019.

(1) Ako korisnik ne plati banci makar samo jedan obrok naknade po dospelosti, banka može raskinuti ugovor nakon proteka mjesec dana nakon što korisnika preporučenim pismom opomene na naplatu.

(2) Pošto raskine ugovor, banka može pozvati korisnika da isprazni sef i da joj preda ključ, pa ako korisnik to ne učini, banka može zahtijevati da se sef otvori putem suda, utvrdi njegov sadržaj i nađene stvari stave u sudski polog ili povjere banci na čuvanje.

(3) Banka ima pravo prvenstva naplate dužne naknade nastale iz ugovora o sefu iz novčanog iznosa koji je pronađen u sefu, a i iz cijene dobivene prodajom drugih vrijednosti nađenih u sefu.

Odgovarajuća primjena

Članak 1020.

Odredbe ovoga odsjeka na odgovarajući se način primjenjuju na ugovore o sefu koje sklapaju drugi pravni subjekti ovlašteni za njihovo držanje (pošte, zračne luke, željeznički kolodvori i sl.).

Odsjek 32.
UGOVOR O KREDITU

Pojam

Članak 1021.

Ugovorom o kreditu banka se obvezuje korisniku kredita staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obvezuje banci plaćati ugovorene kamate i iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno.

Oblik i sadržaj

Članak 1022.

- (1) Ugovor o kreditu mora biti sklopljen u pisanom obliku.
- (2) Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos te uvjeti davanja, korištenja i vraćanja kredita.

Otkaz ugovora

Članak 1023.

(1) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka ako je kredit korišten protivno ugovorenoj namjeni.

(2) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka i u slučaju insolventnosti korisnika čak i kad nije utvrđena sudskom odlukom, u slučaju prestanka pravne osobe ili smrti korisnika, ako bi u tim slučajevima davatelj kredita došao u bitno nepovoljniji položaj.

Raskid ugovora i vraćanje kredita prije roka

Članak 1024.

(1) Korisnik kredita može raskinuti ugovor prije nego što je počeo koristiti kredit.

(2) Korisnik kredita može vratiti kredit i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan o tome unaprijed obavijestiti banku.

(3) U oba slučaja korisnik kredita dužan je naknaditi štetu ako ju je davatelj kredita pretrpio.

(4) U slučaju vraćanja kredita prije određenog roka banka ne može uračunati kamate za vrijeme od dana vraćanja kredita do dana kad ga je po ugovoru trebalo vratiti.

Odsjek 33.

UGOVOR O KREDITU NA TEMELJU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Pojam

Članak 1025.

Ugovorom o kreditu na temelju zaloga vrijednosnih papira banka odobrava kredit u određenom novčanom iznosu uz osiguranje zalogom vrijednosnih papira koji pripadaju korisniku kredita ili trećemu koji na to pristane.

Oblik i sadržaj

Članak 1026.

(1) Ugovor o kreditu na temelju zaloga vrijednosnih papira mora biti sklopljen u pisanom obliku.

(2) Ugovor mora sadržavati naznaku vrijednosnih papira koji se zalažu, tvrtku i sjedište, odnosno ime i prebivalište imatelja papira, iznos i uvjete odobrenog kredita te iznos i vrijednost papira koji je uzet u obzir za odobrenje kredita.

Kad banka može prodati založene papire

Članak 1027.

Ako korisnik ne vrati po dospelosti dobiveni kredit, banka može, u svrhu namirenja, prodati založene vrijednosne papire prema pravilima založnog prava.

Odsjek 34.

AKREDITIVI

Obveza banke i oblik akreditiva

Članak 1028.

(1) Prihvatom zahtjeva nalogodavca za otvaranjem akreditiva banka se obvezuje nalogodavcu da će korisniku akreditiva isplatiti određeni novčani iznos ako do određenog

vremena bude udovoljeno uvjetima navedenim u nalogu za otvaranje akreditiva.

(2) Akreditiv mora biti sastavljen u pisanom obliku.

Kad nastaje obveza prema korisniku

Članak 1029.

(1) Banka je obvezna prema korisniku od dana kad mu priopći da je akreditiv otvoren.

(2) Nalogodavac je vezan izdanim nalogom od trenutka kad je nalog prispio banci.

Nezavisnost akreditiva od drugoga pravnog posla

Članak 1030.

Akreditiv je nezavisan od ugovora o kupoprodaji ili drugoga pravnog posla povodom kojega je otvoren.

Dokumentarni akreditiv

Članak 1031.

Dokumentarni akreditiv postoji kad je banka obvezna isplatiti korisniku akreditiva određeni novčani iznos, odnosno akceptirati i isplatiti mjenicu pod uvjetom da joj budu podneseni dokumenti prema uvjetima utvrđenim u akreditivu.

Dužnost banke koja je otvorila akreditiv

Članak 1032.

Banka koja je otvorila dokumentarni akreditiv dužna je izvršiti plaćanja pod uvjetima predviđenim u akreditivu.

Vrste dokumentarnog akreditiva

Članak 1033.

(1) Dokumentarni akreditiv može biti opoziv ili neopoziv.

(2) Ako nije izričito drukčije ugovoreno, akreditiv je uvijek neopoziv.

Opozivi akreditiv

Članak 1034.

Opozivi dokumentarni akreditiv ne veže banku prema korisniku, pa ga u svakom trenutku može izmijeniti ili opozvati na zahtjev nalogodavca ili na vlastitu ruku.

Neopozivi akreditiv

Članak 1035.

(1) Neopozivi dokumentarni akreditiv sadrži samostalnu i neposrednu obvezu banke prema korisniku.

(2) Ta obveza može biti ukinuta ili izmijenjena samo sporazumom svih zainteresiranih strana.

(3) Neopozivi dokumentarni akreditiv može, po ovlaštenju i na zahtjev akreditivne banke, biti potvrđen od neke druge banke, koja time, pored akreditivne banke, preuzima samostalnu i neposrednu obvezu prema korisniku.

(4) Notifikacija akreditiva korisniku od neke druge banke nije sama po sebi potvrđivanje toga akreditiva.

Dužnosti banke glede dokumenata

Članak 1036.

(1) Banka je dužna ispitati odgovaraju li dokumenti u svemu zahtjevima nalogodavca utvrđenim u akreditivu.

(2) Kad dobije dokumente, banka mora u razumnom roku o tome obavijestiti nalogodavca i upozoriti ga na utvrđene nepravilnosti i nedostatke.

Granice odgovornosti banke

Članak 1037.

(1) Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako podneseni dokumenti po svom vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva.

(2) Ona ne preuzima nikakvu obvezu glede robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Prenosivost i djeljivost akreditiva

Članak 1038.

(1) Dokumentarni akreditiv je prenosiv ili djeljiv samo ako je banka koja otvara akreditiv ovlaštena u uputama prvog korisnika platiti u cjelini ili djelomično jednom ili većem broju trećih osoba.

(2) Akreditiv može prenijeti, na temelju izričitih uputa, samo banka koja ga otvara, i to samo jedanput, ako nije suprotno ugovoreno.

Odsjek 35.

BANKARSKO JAMSTVO

Pojam

Članak 1039.

(1) Bankarsko jamstvo je svaka obveza na plaćanje određenoga novčanog iznosa, bez obzira na to kako je nazvana, na pisani zahtjev korisnika i uz podnošenje banci dokumenata, ako su navedeni u jamstvu.

(2) Bankarsko jamstvo je samostalna obveza banke neovisna o osnovnom poslu.

(3) Jamstvo mora biti izdano u pisanom obliku.

Namirenje obveze

Članak 1040.

Banka namiruje obvezu iz jamstva u novcu i u slučaju da se jamstvom osigurava nenovčana obveza.

Potvrda jamstva

Članak 1041.

Ako druga banka potvrdi obvezu iz jamstva, korisnik može svoje zahtjeve iz jamstva podnijeti bilo banci koja je izdala jamstvo, bilo onoj koja ga je potvrdila.

Ustupanje prava iz jamstva

Članak 1042.

Svoja prava iz bankarskog jamstva korisnik, ako nije drukčije ugovoreno, može ustupiti trećemu samo s ustupom tražbine koja je osigurana jamstvom i prijenosom svojih obveza u vezi s osiguranim tražbinama.

Jamstvo »bez prigovora«

Članak 1043.

(1) Ako bankarsko jamstvo sadrži uglavu »bez prigovora«, »na prvi poziv« ili sadrži riječi koje imaju isto značenje, banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavac kao dužnik može isticati prema korisniku po osiguranoj obvezi.

(2) Nalogodavac je dužan platiti banci svaki iznos koji je banka platila po osnovi jamstva izdanog s navedenom uglavom.

(3) Korisnik jamstva duguje nalogodavcu iznos primljen po osnovi jamstva na koji inače ne bi imao pravo zbog opravdanih prigovora nalogodavca.

Odsjek 36.
PRIMJENA ODREDABA O BANKARSKOM POSLOVANJU

Članak 1044.

Odredbe ovoga Zakona o ugovorima iz bankarskog poslovanja na odgovarajući se način primjenjuju i na druge pravne osobe, ako su zakonom ovlaštene za obavljanje određenih bankarskih poslova.

Glava IX.
IZVANUGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

Odjeljak 1.
PROUZROČENJE ŠTETE

Odsjek 1.
OPĆA NAČELA

Pretpostavke odgovornosti

Članak 1045.

(1) Tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Predmnijeva se obična nepažnja.

(3) Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju.

(4) Za štetu bez obzira na krivnju odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Šteta

Članak 1046.

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).

Zahtjev da se ukloni opasnost štete

Članak 1047.

(1) Svatko može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili drugome, kao i da se suzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uznemirivanje ili opasnost štete, ako se uznemirivanje ili šteta ne mogu spriječiti odgovarajućim mjerama.

(2) Sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemirivanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.

(3) Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobiveno odobrenje nadležnog tijela, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta).

(4) Ali se u tom slučaju može zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih mjera da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji.

Zahtjev da se prestane s povredom prava osobnosti

Članak 1048.

Svatko ima pravo zahtijevati od suda ili drugoga nadležnog tijela da naredi prestanak radnje kojom se povređuje pravo njegove osobnosti i uklanjanje njome izazvanih posljedica.

Odsjek 2.
ODGOVORNOST PO OSNOVI KRIVNJE

Postojanje krivnje

Članak 1049.

Krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom.

Osobe koje ne odgovaraju za štetu

Članak 1050.

(1) Osoba koja zbog duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje ne odgovara za štetu što ju drugome prouzroči.

(2) Tko drugom prouzroči štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje, odgovoran je za nju, osim ako dokaže da nije svojom krivnjom dospio u to stanje.

(3) Ako je u to stanje dospio tuđom krivnjom, za štetu će odgovarati onaj koji ga je u to stanje doveo.

Odgovornost maloljetnika

Članak 1051.

(1) Maloljetnik do navršene sedme godine života ne odgovara za štetu.

(2) Maloljetnik od navršene sedme godine do navršene četrnaeste godine života ne odgovara za štetu, osim ako se dokaže da je pri prouzročenju štete bio sposoban za rasuđivanje.

(3) Maloljetnik s navršenih četrnaest godina života odgovara prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

Nužna obrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog

Članak 1052.

(1) Tko u nužnoj obrani prouzroči štetu napadaču, nije dužan naknaditi je, osim u slučaju prekoračenja nužne obrane.

(2) Ako netko prouzroči štetu u stanju nužde, oštećenik može zahtijevati naknadu od osobe koja je kriva za nastanak opasnosti štete ili od osoba od kojih je šteta otklonjena, ali od ovih posljednjih ne više od koristi što su ih imale od toga.

(3) Tko pretrpi štetu otklanjajući od drugog opasnost štete, ima pravo zahtijevati od njega naknadu one štete kojoj se razumno izložio.

Dopuštena samopomoć

Članak 1053.

(1) Tko u slučaju dopuštene samopomoći prouzroči štetu osobi koja je izazvala potrebu samopomoći, nije dužan naknaditi je.

(2) Pod dopuštenom samopomoći razumijeva se pravo svake osobe da otkloni povredu prava kad neposredno prijete opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Pristanak oštećenika

Članak 1054.

(1) Tko na svoju štetu dopusti drugome poduzimanje neke radnje, nema pravo od njega zahtijevati naknadu štete prouzročene tom radnjom.

(2) Ništetna je izjava oštećenika kojom je pristao da mu se učini šteta radnjom koja je zakonom zabranjena.

Odsjek 3.
ODGOVORNOST ZA DRUGOG
Duševno bolesni i zaostali u umnom razvoju

Članak 1055.

(1) Za štetu koju prouzroči osoba koja zbog duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje odgovara onaj koji je na temelju zakona ili odluke nadležnog tijela ili ugovora dužan voditi nadzor nad njom.

(2) On se može osloboditi odgovornosti ako dokaže da je obavljao nadzor na koji je obvezan ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

Odgovornost roditelja

Članak 1056.

(1) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzroči drugom njihovo dijete do navršene sedme godine života, bez obzira na svoju krivnju.

(2) Oni se oslobađaju odgovornosti ako postoje razlozi za isključenje odgovornosti prema pravilima o odgovornosti bez obzira na krivnju.

(3) Oni ne odgovaraju ako je šteta nastala dok je dijete bilo povjereno drugoj osobi i ako je ta osoba odgovorna za štetu.

(4) Roditelji odgovaraju za štetu što je prouzroči drugom njihovo maloljetno dijete koje je navršilo sedam godina života, osim ako dokažu da je šteta nastala bez njihove krivnje.

Solidarna odgovornost

Članak 1057.

Ako pored roditelja odgovara za štetu i dijete, njihova je odgovornost solidarna.

Odgovornost druge osobe za maloljetnika

Članak 1058.

(1) Za štetu koju drugome prouzroči maloljetnik dok je pod nadzorom skrbnika, škole ili druge ustanove odgovara skrbnik, škola, odnosno druga ustanova, osim ako dokažu da su nadzor obavljali na način na koji su obvezani ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

(2) Ako za štetu odgovara i maloljetnik, odgovornost je solidarna.

Posebna odgovornost roditelja

Članak 1059.

(1) Ako dužnost nadzora nad maloljetnom osobom nije na roditeljima već na nekoj drugoj osobi, oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu od roditelja kad je šteta nastala zbog lošeg odgoja maloljetnika, loših primjera ili poročnih navika koje su mu roditelji dali ili se i inače šteta može pripisati krivnji roditelja.

(2) Osoba na kojoj je u ovom slučaju dužnost nadzora ima pravo zahtijevati od roditelja da joj naknade isplaćeni iznos ako je ona isplatila naknadu oštećeniku.

Zahtjev pravičnosti

Članak 1060.

(1) Kad je štetu prouzročila osoba koja za nju nije bila odgovorna, a naknada se ne može dobiti od osobe koja je bila dužna voditi nadzor nad njom, sud može, kad to pravičnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje štetnika i oštećenika, osuditi štetnika da naknadi štetu, potpuno ili djelomično.

(2) Ako je štetu prouzročio maloljetnik sposoban za rasuđivanje koji je ne može nadoknaditi, sud može, kad to pravičnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje

roditelja i oštećenika, obvezati roditelje da naknade štetu, potpuno ili djelomično, iako za nju nisu krivi.

Odgovornost poslodavca

Članak 1061.

(1) Za štetu koju zaposlenik u radu ili u svezi s radom prouzroči trećoj osobi odgovara poslodavac kod kojega je radnik radio u trenutku prouzročenja štete, osim ako dokaže da su postojali razlozi koji isključuju odgovornost zaposlenika.

(2) Oštećenik ima pravo zahtijevati popravljavanje štete i neposredno od zaposlenika ako je štetu prouzročio namjerno.

(3) Poslodavac koji je oštećeniku popravio štetu ima pravo zahtijevati od zaposlenika naknadu troškova popravljavanja štete, ako je ovaj štetu prouzročio namjerno ili iz krajnje nepažnje.

(4) Pravo iz stavka 3. ovoga članka zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana kad je šteta popravljena.

Odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzroči njezino tijelo

Članak 1062.

(1) Pravna osoba odgovara za štetu koju njezino tijelo prouzroči trećoj osobi u obavljanju ili u vezi s obavljanjem svojih funkcija.

(2) Ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravna osoba ima pravo na naknadu od osobe koja je štetu skrivila namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(3) To pravo zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana kad je šteta popravljena.

Odsjek 4.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI ILI OPASNE DJELATNOSTI

1. Opće odredbe

Predmnjeva uzročnosti

Članak 1063.

Šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću smatra se da potječe od te stvari, odnosno djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete.

Tko odgovara za štetu

Članak 1064.

Za štetu od opasne stvari odgovara njezin vlasnik, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njome bavi.

Protupravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika

Članak 1065.

Ako je vlasniku oduzeta opasna stvar na protupravan način, za štetu koja od nje potječe ne odgovara on, nego onaj koji mu je oduzeo opasnu stvar, ako vlasnik nije za to odgovoran.

Predaja stvari trećoj osobi

Članak 1066.

(1) Umjesto vlasnika stvari, i isto kao on, odgovara osoba kojoj je vlasnik povjerio stvar da se njome služi ili osoba koja je inače dužna da je nadgleda a nije kod njega na radu.

(2) Ali će pored nje odgovarati i vlasnik stvari ako je šteta proizašla iz neke skrivene mane ili skrivenog svojstva stvari na koje joj nije skrenuo pozornost.

(3) U tom slučaju odgovorna osoba koja je isplatila naknadu oštećeniku ima pravo zahtijevati cijeli njezin iznos od vlasnika.

(4) Vlasnik opasne stvari koji ju je povjerio osobi koja nije osposobljena ili nije ovlaštena

njome rukovati odgovara za štetu koja potekne od te stvari.

Oslobođenje od odgovornosti

Članak 1067.

(1) Vlasnik se oslobađa odgovornosti ako dokaže da šteta potječe od nekog nepredvidivog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti.

(2) Vlasnik stvari oslobađa se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika ili treće osobe, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao ni izbjeći, ni otkloniti.

(3) Vlasnik se oslobađa odgovornosti djelomično ako je oštećenik djelomično pridonio nastanku štete.

(4) Ako je nastanku štete djelomično pridonijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s vlasnikom stvari, a dužna je snositi naknadu razmjerno težini svoje krivnje.

(5) Osoba kojom se vlasnik poslužio pri uporabi stvari ne smatra se trećom osobom.

2. Odgovornost za štete izazvane motornim vozilom u pogonu

Motorno vozilo

Članak 1068.

(1) Motorno vozilo je vozilo koje je namijenjeno da se snagom vlastitog motora kreće po površini zemlje, na tračnicama ili bez njih.

(2) Sastavnim dijelom motornog vozila smatra se i s njime povezana prikolica.

(3) Motorno vozilo je u pogonu kad se koristi u svrhu kojoj je namijenjeno bez obzira radi li pri tome motor koji služi za njegovo kretanje.

Odgovornost za štetu trećima

Članak 1069.

(1) Za štetu koju pretrpe treće osobe u vezi s pogonom motornog vozila odgovara njegov vlasnik.

(2) Suvlasnici, odnosno zajednički vlasnici motornog vozila odgovaraju za štetu solidarno.

(3) Za štetu prouzročenu pogonom dvaju ili više motornih vozila odgovaraju njihovi vlasnici trećim osobama solidarno.

(4) Trećom osobom smatra se oštećenik koji nije ujedno vlasnik, ni neovlašteni korisnik motornog vozila, niti osoba zadužena u vezi s pogonom motornog vozila.

Odgovornost u slučaju neovlaštenog korištenja motornog vozila

Članak 1070.

(1) Neovlašteni korisnik motornog vozila odgovara trećim osobama umjesto vlasnika i jednako kao vlasnik.

(2) Pored neovlaštenog korisnika i solidarno s njim odgovara i vlasnik motornog vozila, ako je svojom krivnjom ili krivnjom osoba koje su se trebale brinuti o vozilu, omogućio neovlašteno korištenje vozila.

(3) Neovlašteni korisnik je osoba koja u vrijeme štetnog događaja koristi motorno vozilo bez suglasnosti vlasnika, a nije kod njega zaposlena u vezi s pogonom motornog vozila, niti je član njegova obiteljskog kućanstva, niti joj je vlasnik vozilo predao u posjed.

Odgovornost prema trećoj osobi koja se prevozi motornim vozilom

Članak 1071.

(1) Odštetna odgovornost vlasnika odnosi se na štete koje pretrpi treća osoba koja se prevozi motornim vozilom, a glede stvari samo onih koje takva osoba nosi na sebi ili s a sobom.

(2) Ništetna je svaka ugovorna odredba kojom bi se unaprijed isključila ili ograničila odgovornost iz stavka 1. ovoga članka.

Međusobni odštetni zahtjevi vlasnika motornih vozila

Članak 1072.

(1) Kad je šteta prouzročena pogonom dvaju ili više vozila, svu štetu snosi vlasnik vozila koji je isključivo kriv za štetni događaj.

(2) Ako postoji obostrana krivnja, svaki vlasnik odgovara drugomu za njegovu štetu razmjerno stupnju svoje krivnje.

(3) Ako nema krivnje nijednog, vlasnici odgovaraju na jednake dijelove ako pravičnost ne zahtijeva što drugo.

(4) Krivnjom vlasnika smatra se i krivnja osobe kojom se on poslužio prilikom nastanka štetnog događaja ili kojoj je vozilo povjerio.

Odsjek 5.

ODGOVORNOST ZA NEISPRAVAN PROIZVOD

Opće pravilo

Članak 1073.

(1) Proizvođač koji stavi u promet neki proizvod, odgovara za štetu prouzročenu neispravnošću toga proizvoda bez obzira na krivnju.

(2) Odredbe ovoga odsjeka odnose se na imovinsku štetu prouzročenu smrću ili tjelesnom ozljedom te na štetu prouzročenu uništenjem ili oštećenjem oštećenikove stvari različite od neispravnog proizvoda, ako se radi o takvoj vrsti stvari koja je uobičajeno namijenjena za osobnu uporabu te ako je oštećenik tu stvar uglavnom rabio u tu svrhu.

(3) Oštećenik ima, po odredbama ovoga odsjeka, pravo na naknadu štete prouzročene uništenjem ili oštećenjem stvari samo za dio štete koji prelazi kunsku protuvrijednost iznosa od 500 eura.

(4) Naknada neimovinske štete prouzročene neispravnim proizvodom može se zahtijevati samo prema općim pravilima odgovornosti za štetu.

(5) Obujam naknade imovinske štete prouzročene smrću ili tjelesnom ozljedom na odgovarajući se način primjenjuju posebne odredbe ovoga Zakona o naknadi imovinske štete u slučaju smrti, tjelesne ozljede i oštećenja zdravlja.

(6) Odredbe ovoga odsjeka ne primjenjuju se na štete prouzročene nuklearnom nesrećom.

(7) Odredbe ovoga odsjeka ne isključuju primjenu pravila o odgovornosti za štetu prouzročenu opasnom stvari ili opasnom djelatnošću, pravila o odgovornosti za materijalne nedostatke ispunjenja te pravila o ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti za štetu.

(8) Oštećenik je dužan dokazati neispravnost proizvoda, štetu i uzročnu vezu između neispravnosti proizvoda i štete.

Proizvod

Članak 1074.

(1) Proizvod je bilo koja pokretna stvar, kao i samostalni dio ugrađen u neku pokretnu ili nepokretnu stvar.

(2) Proizvod su električna i drugi oblici energije.

Neispravni proizvod

Članak 1075.

(1) Proizvod nije ispravan ako, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, a poglavito način na koji je proizvod predstavljen, svrhe u koje, prema razumnom očekivanju, proizvod može biti uporabljen te vrijeme kad je proizvod stavljen u promet, ne pruža sigurnost koja se od

takva proizvoda opravdano očekuje.

(2) Proizvod nije neispravan samo zbog toga što je naknadno bolji proizvod stavljen u promet.

Proizvođač

Članak 1076.

(1) Proizvođač je osoba koja je izradila gotov proizvod, osoba koja je proizvela sirovinu, samostalni ili nesamostalni dio ugrađen u gotov proizvod, kao i osoba koja se, obilježavanjem proizvoda svojim imenom, žigom ili kakvim drugim znakom raspoznavanja, predstavlja kao proizvođač.

(2) Ako je proizvod uvezen, uzima se da je proizvođač osoba koja je uvezla proizvod radi prodaje, davanja u zakup ili bilo kojega drugog oblika stavljanja proizvoda u promet i odgovara solidarno s osobama navedenim u stavku 1. ovoga članka.

(3) Ako nije moguće utvrditi tko je proizvođač, proizvođačem se smatra svaka osoba koja proizvod stavlja u promet, osim ako ta osoba u razumnom roku ne obavijesti oštećenika o osobi od koje je nabavila proizvod.

(4) Odredba iz stavka 3. ovoga članka primjenjuje se i kad se ne može utvrditi tko je uvezao proizvod, pa i onda ako su ime, tvrtka ili naziv proizvođača navedeni na proizvodu.

Solidarna odgovornost

Članak 1077.

Ako više osoba odgovara za štetu prouzročenu neispravnošću proizvoda, njihova je odgovornost solidarna.

Oslobođenje od odgovornosti

Članak 1078.

(1) Proizvođač se oslobađa odgovornosti ako dokaže:

- da nije stavio proizvod u promet,
- da iz okolnosti slučaja proizlazi da neispravnost, a ni njezin uzrok, nisu postojali u vrijeme kad je stavio proizvod u promet,
- da proizvod nije proizveden za prodaju, davanje u zakup ili bilo koju drugu poslovnu svrhu, kao niti da je proizveden ili stavljen u promet u okviru njegova poslovanja,
- da je neispravnost posljedica pridržavanja prisilnih propisa koji su bili na snazi u trenutku kad je stavio proizvod u promet,
- da stanje znanosti ili tehničkog znanja u vrijeme stavljanja proizvoda u promet nije omogućavalo otkrivanje neispravnosti,
- da je šteta prouzročena isključivo radnjom oštećenika ili osobe za koju on odgovara, odnosno radnjom treće osobe koju proizvođač nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti.

(2) Proizvođač dijela proizvoda oslobađa se odgovornosti i ako dokaže da je neispravnost prouzročena konstrukcijom glavnog proizvoda ili uputama dobivenim od proizvođača glavnog proizvoda.

(3) Proizvođač se djelomično oslobađa odgovornosti ako je nastanku štete djelomično pridonio oštećenik ili osoba za koju on odgovara.

(4) Ako je nastanku štete djelomično pridonijela treća osoba, ona odgovara solidarno s proizvođačem.

Zabrana ugovornog isključenja ili ograničenja odgovornosti

Članak 1079.

(1) Odgovornost proizvođača nije dopušteno ugovorom s oštećenikom unaprijed isključiti

ili ograničiti.

(2) Ništetna je ugovorna odredba suprotna odredbi stavka 1. ovoga članka.

Rokovi ostvarivanja prava

Članak 1080.

(1) Tražbina popravljanja štete prouzročene neispravnim proizvodom zastarijeva u roku od tri godine od dana kad je oštećenik saznao ili morao saznati za štetu, neispravnost i osobu proizvođača.

(2) Pravo na popravljanje štete prouzročene neispravnim proizvodom gasi se u roku od deset godina od dana njegova stavljanja u promet, osim ako je u tom roku protiv proizvođača pokrenut postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja ili ostvarivanja tražbine na popravljanje štete iz ovoga odsjeka.

Odsjek 6.

POSEBNI SLUČAJEVI ODGOVORNOSTI

Odgovornost organizatora priredbi

Članak 1081.

Organizator okupljanja većeg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru odgovara za štetu nastalu smrću ili tjelesnom ozljedom koju netko pretrpi zbog izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati, kao što je neuobičajeno gibanje masa, opći nered i slično.

Odgovornost zbog uskrate nužne pomoći

Članak 1082.

(1) Tko bez opasnosti za sebe uskrati pomoć osobi čiji su život i zdravlje očito ugroženi, odgovara za štetu koja je otuda nastala, ako je on tu štetu prema okolnostima slučaja morao predvidjeti.

(2) Ako pravičnost zahtijeva, sud može takvu osobu osloboditi obveze da naknadi štetu.

Odgovornost zbog nesklapanja ugovora

Članak 1083.

Osoba koja je po zakonu obvezna sklopiti neki ugovor dužna je naknaditi štetu ako na zahtjev zainteresirane osobe bez odgađanja ne sklopi taj ugovor.

Odgovornost u vezi s obavljanjem poslova od javnog interesa

Članak 1084.

Osobe koje obavljaju komunalnu ili drugu sličnu djelatnost od javnog interesa odgovaraju za štetu ako bez opravdanog razloga obustave ili neredovito obavljaju tu djelatnost.

Odsjek 7.

POPRAVLJANJE ŠTETE

1. Popravljanje imovinske štete

Uspostava prijašnjeg stanja i naknada u novcu

Članak 1085.

(1) Odgovorna osoba dužna je uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala.

(2) Ako uspostava prijašnjeg stanja ne otklanja štetu potpuno, odgovorna osoba dužna je za ostatak štete dati naknadu u novcu.

(3) Kad uspostava prijašnjeg stanja nije moguća, odgovorna je osoba dužna isplatiti oštećeniku odgovarajući iznos novca na ime naknade štete.

(4) Naknada u novcu dosudit će se oštećeniku ako on to zahtijeva, a okolnosti danog slučaja ne opravdavaju uspostavu prijašnjeg stanja.

Kad dospijeva obveza naknade

Članak 1086.

Obveza naknade štete smatra se dospjelom od trenutka nastanka štete.

Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način

Članak 1087.

Ako je stvar koja je bila oduzeta vlasniku na nedopušten način propala zbog više sile, odgovorna osoba dužna je dati naknadu u novcu.

Naknada u obliku novčane rente

Članak 1088.

(1) U slučaju smrti, tjelesne ozljede ili oštećenja zdravlja naknada se određuje, u pravilu, u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vrijeme.

(2) Novčana renta plaća se mjesečno unaprijed.

(3) Vjerovnik ima pravo zahtijevati potrebno osiguranje za isplatu rente, osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.

(4) Ako dužnik ne dade osiguranje koje sud odredi, vjerovnik ima pravo zahtijevati da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos čija se visina određuje prema visini rente i vjerojatnom trajanju vjerovnikova života, uz odbitak odgovarajućih kamata.

(5) Iz ozbiljnih razloga vjerovnik može i u drugim slučajevima zahtijevati, odmah ili kasnije, da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos.

2. Obujam i visina imovinske štete

Obična šteta i izmakla korist

Članak 1089.

(1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

(2) Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, osim slučaja kad zakon određuje što drugo.

(3) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

(4) Kad je stvar uništena ili oštećena kaznenim djelom učinjenim namjerno, sud može odrediti visinu naknade prema vrijednosti koju je stvar imala za oštećenika.

Potpuna naknada

Članak 1090.

Sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzročenja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Sniženje naknade

Članak 1091.

(1) Sud može, vodeći računa o materijalnom stanju oštećenika, osuditi odgovornu osobu na isplatu niže naknade nego što iznosi šteta, ako ona nije prouzročena ni namjerno ni krajnjom nepažnjom, a odgovorna osoba je slaboga imovnog stanja te bi je isplata potpune naknade dovela u oskudicu.

(2) Ako je štetnik prouzročio štetu radeći nešto korisno za oštećenika, sud može odrediti nižu naknadu, vodeći računa o brižljivosti koju štetnik pokazuje u vlastitim poslovima.

Doprinos oštećenika vlastitoj šteti

Članak 1092.

(1) Oštećenik koji je pridonio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno sniženu naknadu.

(2) Kad je nemoguće utvrditi koji dio štete potječe od oštećenikove radnje ili propusta, sud će dosuditi naknadu vodeći računa o okolnostima slučaja.

3. Posebno o naknadi imovinske štete u slučaju smrti, tjelesne ozljede i oštećenja zdravlja Izgubljena zarada, troškovi liječenja i pogreba

Članak 1093.

(1) Tko prouzroči nečiju smrt, dužan je naknaditi uobičajene troškove njegova pogreba.

(2) On je dužan naknaditi i troškove njegova liječenja od zadobivenih ozljeda i druge potrebne troškove u vezi s liječenjem, te zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad.

Pravo osobe koju je poginuli uzdržavao

Članak 1094.

(1) Osoba koju je poginuli uzdržavao ili redovito pomagao, a i ona koja je po zakonu imala pravo zahtijevati uzdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom uzdržavanja, odnosno pomaganja.

(2) Ta se šteta naknađuje plaćanjem novčane rente čiji se iznos odmjerava s obzirom na sve okolnosti slučaja, a koji ne može biti viši od onoga koji bi oštećenik dobivao od poginulog da je ostao u životu.

Naknada štete u slučaju tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja

Članak 1095.

(1) Tko drugome nanese tjelesnu ozljedu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove liječenja i druge potrebne troškove s tim u vezi, a i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja.

(2) Ako ozlijeđeni zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegova daljnjeg razvijanja i napredovanja uništene ili umanjene, odgovorna osoba dužna je plaćati ozlijeđenomu određenu novčanu rentu, kao naknadu za štetu.

Izmjena dosuđene naknade

Članak 1096.

Sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtjev štetnika sniziti ili ukinuti ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao na umu pri donošenju prijašnje odluke.

Neprenosivost prava

Članak 1097.

(1) Pravo na naknadu štete u obliku novčane rente zbog smrti bliske osobe ili zbog ozljede tijela ili narušenja zdravlja ne može se prenijeti na drugu osobu.

(2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti na drugoga ako je visina naknade određena pisanim sporazumom strana ili pravomoćnom sudskom odlukom.

4. Naknada imovinske štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda

Članak 1098.

(1) Tko drugom povrijedi čast, iznosi ili prenosi neistinite navode o njegovoj prošlosti, znanju, sposobnosti, ili o čemu drugome, a zna ili bi morao znati da su neistiniti, i time mu prouzroči imovinsku štetu, dužan je naknaditi je.

(2) Ali ne odgovara za prouzročenu štetu onaj tko učini neistinito priopćenje o drugome ne znajući da je ono neistinito, ako je on ili onaj komu je priopćenje učinio imao u tome ozbiljnog interesa.

5. Popravljanje neimovinske štete Objavljivanje presude ili ispravka

Članak 1099.

U slučaju povrede prava osobnosti oštećenik može zahtijevati, na trošak štetnika, objavljivanje presude, odnosno ispravka, povlačenje izjave kojom je povreda učinjena, ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže pravičnom novčanom naknadom.

Pravična novčana naknada

Članak 1100.

(1) U slučaju povrede prava osobnosti sud će, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

(2) Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom.

(3) Za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe sud će, ako procijeni da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi joj pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

Osobe koje imaju pravo na pravičnu novčanu naknadu u slučaju smrti ili osobito teškog invaliditeta

Članak 1101.

(1) U slučaju smrti ili osobito teškog invaliditeta neke osobe pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete imaju članovi njezine uže obitelji (bračni drug, djeca i roditelji).

(2) Takva se naknada može dosuditi i braći i sestrama, djedovima i bakama, unučadi te izvanbračnom drugu, ako je između njih i umrlog, odnosno ozlijeđenog postojala trajnija zajednica života.

(3) Pravo na pravičnu novčanu naknadu imaju i roditelji u slučaju gubitka začetog, a nerođenog djeteta.

Zadovoljština u posebnim slučajevima

Članak 1102.

Pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete ima osoba prema kojoj je prijevarom, prisilom ili zlouporabom nekog odnosa podređenosti ili zavisnosti počinjeno neko kazneno djelo protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa.

Kad dospijeva obveza pravične novčane naknade

Članak 1103.

Obveza pravične novčane naknade dospijeva danom podnošenja pisanog zahtjeva ili tužbe, osim ako je šteta nastala nakon toga.

Pravična novčana naknada buduće neimovinske štete

Članak 1104.

Sud će na zahtjev oštećenika dosuditi pravičnu novčanu naknadu i za buduću neimovinsku štetu, ako je izvjesno da će ona trajati i u budućnosti.

Nasljeđivanje i ustup tražbine naknade neimovinske štete

Članak 1105.

(1) Tražbina naknade neimovinske štete prelazi na nasljednika samo ako je oštećenik podnio pisani zahtjev ili tužbu.

(2) Uz iste pretpostavke ta tražbina može biti predmet ustupa, prijemoja i ovrhe.

Doprinos oštećenika vlastitoj šteti i sniženje naknade

Članak 1106.

Odredbe o doprinosu oštećenika vlastitoj šteti i sniženju naknade koje vrijede za imovinsku štetu na odgovarajući se način primjenjuju i na neimovinsku štetu.

Odsjek 8.

ODGOVORNOST VIŠE OSOBA ZA ISTU ŠTETU

Solidarna odgovornost

Članak 1107.

(1) Za štetu koju je više osoba prouzročilo zajedno svi sudionici odgovaraju solidarno.

(2) Poticatelj i pomagatelj te onaj koji je pomagao da se odgovorne osobe ne otkriju odgovaraju solidarno s njima.

(3) Solidarno odgovaraju za prouzročenu štetu i osobe koje su je uzrokovale radeći nezavisno jedna od druge, ako se ne mogu utvrditi njihovi udjeli u nastaloj šteti.

(4) Kad je nedvojbeno da je štetu prouzročila neka od dviju ili više određenih osoba koje su na neki način međusobno povezane, a ne može se utvrditi koja je od njih štetu prouzročila, te osobe odgovaraju solidarno.

Solidarna odgovornost naručitelja i izvođača radova

Članak 1108.

Naručitelj i izvođač radova na nekretnini solidarno odgovaraju trećoj osobi za štetu koja joj nastane u vezi s izvođenjem tih radova.

Regres isplatitelja

Članak 1109.

(1) Solidarni dužnik koji isplati više nego što iznosi njegov udio u šteti može zahtijevati od svakog od ostalih dužnika da mu naknadi ono što je platio za njega.

(2) Koliko iznosi udio svakoga pojedinog dužnika, sud određuje s obzirom na težinu njegove krivnje i težinu posljedica koje su proistekle iz njegova djelovanja, odnosno propuštanja.

(3) Ako se udjeli dužnika ne mogu utvrditi, na svakog pada jednak dio, osim ako pravičnost zahtijeva da se u konkretnom slučaju drukčije odluči.

Odsjek 9.

PRAVO OŠTEĆENIKA NAKON ZASTARE ODŠTETNOG ZAHTJEVA

Članak 1110.

Nakon nastupa zastare odštetnog zahtjeva oštećenik može zahtijevati od odgovorne osobe, po pravilima stjecanja bez osnove, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzročena šteta.

Odjeljak 2.
STJECANJE BEZ OSNOVE

Odsjek 1.
OPĆE PRAVILO

Članak 1111.

(1) Kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda, odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti ga, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi vrijednost postignute koristi.

(2) Pod prijelazom imovine razumijeva se i stjecanje koristi izvršenom radnjom.

(3) Obveza vraćanja, odnosno nadoknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnovu koja se nije ostvarila ili koja je kasnije otpala.

Odsjek 2.
PRAVILA VRAĆANJA

Kad se ne može zahtijevati vraćanje

Članak 1112.

(1) Tko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo zahtijevati vraćanje, osim ako je zadržao pravo na povrat, ako je platio da bi izbjegao prisilu ili ako isplata duga zavisi od ispunjenja uvjeta.

(2) Ali ako je dug bio bezuvjetan, ne može se zahtijevati povrat plaćenog iznosa stoga što je isplata izvršena prije dospelosti.

Dvostruka isplata duga

Članak 1113.

Tko je isti dug platio dva puta, pa makar jednom i po osnovi ovršne isprave, ima pravo zahtijevati povrat po pravilima ovoga odjeljka.

Ispunjenje naravne ili moralne obveze

Članak 1114.

Ne može se zahtijevati povrat onoga što je dano ili učinjeno na ime ispunjenja neke naravne ili moralne obveze.

Opseg vraćanja

Članak 1115.

Kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezne kamate, i to, ako je stjecatelj nepošten od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

Naknada troškova

Članak 1116.

Stjecatelj ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nepošten, pripada mu naknada samo za nužne troškove.

Kad se može zadržati primljeno

Članak 1117.

(1) Ne može se zahtijevati povrat neosnovano plaćenih iznosa na ime naknade štete zbog ozljede tijela, narušenja zdravlja ili smrti, ako je isplata izvršena poštenom stjecatelju.

(2) Stjecatelj se smatra nepoštenim od trenutka dostave odluke o prihvaćanju izvanrednog pravnog lijeka i dužan je vratiti primljeno na osnovi koja je otpala s kamatama od trenutka kad je postao nepošten.

Uporaba stvari u tuđu korist

Članak 1118.

Ako je netko svoju ili tuđu stvar uporabio na korist trećega, a ne postoje pretpostavke za primjenu pravila o poslovodstvu bez naloga, treći je dužan vratiti stvar, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi njezinu vrijednost.

Izdatak za drugog

Članak 1119.

Tko za drugog učini kakav izdatak ili što drugo što je ovaj po zakonu bio dužan učiniti, ima pravo zahtijevati naknadu od njega.

Uporaba tuđe stvari u svoju korist

Članak 1120.

Kad je netko tuđu stvar uporabio u svoju korist, vlasnik može zahtijevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili ako nje nema, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od uporabe.

Odjeljak 3.

POSLOVODSTVO BEZ NALOGA

Odsjek 1.

OPĆE PRAVILO

Članak 1121.

Obavljanju tuđeg posla bez naloga ili ovlaštenja može se pristupiti samo ako posao ne trpi odgađanje te predstoji šteta ili propuštanje očite koristi.

Odsjek 2.

OBVEZE I PRAVA POSLOVOĐE BEZ NALOGA

Obveze poslovođe bez naloga

Članak 1122.

(1) Poslovođa je dužan što je moguće prije obavijestiti gospodara posla i nastaviti započeti posao, ako mu je to razumno moguće, dok ovaj ne bude mogao preuzeti brigu o njemu.

(2) Nakon završenog posla on je dužan položiti račun i ustupiti gospodaru posla sve što je pribavio obavljajući njegov posao.

(3) Ako zakonom nije što drugo propisano, poslovođa ima obveze nalogoprimca.

Dužna pažnja i odgovornost

Članak 1123.

(1) Pri obavljanju tuđeg posla poslovođa je dužan rukovoditi sa stvarnim ili predmnjevanim namjerama i potrebama gospodara posla.

(2) On je dužan postupiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina.

(3) Sud može, s obzirom na okolnosti u kojima se netko bez naloga ili ovlaštenja prihvatio tuđeg posla, smanjiti njegovu odgovornost ili ga sasvim osloboditi odgovornosti za nepažnju.

(4) Za odgovornost poslovno nesposobnog poslovođe vrijede pravila o njegovoj ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti.

Prava poslovođe bez naloga

Članak 1124.

(1) Poslovođa bez naloga koji je postupio u svemu kako treba i radio ono što su okolnosti zahtijevale ima pravo zahtijevati od gospodara posla da ga oslobodi obveza što ih je zbog toga posla uzeo na sebe, da preuzme obveze iz poslova što ih je sklopio u njegovo ime, da mu naknadi sve nužne i korisne izdatke te da mu naknadi pretrpljenu štetu, čak i ako očekivani rezultat nije postignut.

(2) Njemu pripada i primjerena naknada za trud ako je otklonio štetu od gospodara posla ili ako mu je pribavio korist koja odgovara u svemu njegovim namjerama i potrebama.

Obavljanje tuđih poslova u namjeri da se drugom pomogne

Članak 1125.

Tko obavlja tuđi posao u namjeri da drugome pomogne, a ne postoje pretpostavke posloводства bez naloga, pripada mu pravo na naknadu učinjenih troškova, ali najviše do visine ostvarene koristi za drugoga.

Odnosenje dodataka

Članak 1126.

Poslovođa bez naloga ima pravo odnijeti stvari kojima je povećao tuđu imovinu, a za koje mu se učinjeni izdaci ne naknađuju, ako se one mogu odvojiti bez oštećenja stvari kojoj su dodane, ali gospodar posla može zadržati te dodatke ako mu naknadi njihovu sadašnju vrijednost, no najviše do visine učinjenih izdataka.

Odsjek 3.

OBAVLJANJE TUĐIH POSLOVA PROTIV ZABRANE

Članak 1127.

(1) Tko se prihvati tuđeg posla usprkos zabrani gospodara posla, a za zabranu je znao ili je morao znati, nema prava koja pripadaju poslovođi bez naloga.

(2) On odgovara za štetu koju je prouzročio miješanjem u tuđe poslove, čak i ako je do nje došlo bez njegove krivnje.

(3) Ali kad je zabrana obavljanja posla protivna zakonu ili moralu, a osobito ako je netko zabranio da drugi ispuni neku njegovu zakonsku obvezu koja ne trpi odgađanje, vrijede opća pravila o poslovodstvu bez naloga.

Odsjek 4.

NEPRAVO POSLOVODSTVO

Članak 1128.

(1) Tko obavlja tuđi posao u namjeri da za sebe zadrži postignute koristi iako zna da je posao tuđi, dužan je na zahtjev gospodara posla položiti račun kao poslovođa bez naloga i predati mu sve postignute koristi.

(2) Gospodar posla može zahtijevati i vraćanje stvari u prijašnje stanje te naknadu štete.

Odsjek 5.

ODOBRENJE

Članak 1129.

Ako gospodar posla naknadno odobri ono što je izvršeno, poslovođa bez naloga smatra se nalogoprimcem od početka obavljanja posla.

Odjeljak 4.

JAVNO OBEĆANJE NAGRADE

Kad obvezuje

Članak 1130.

(1) Javnim oglasom učinjeno obećanje nagrade onome tko izvrši određenu radnju, postigne neki uspjeh, nađe se u određenoj situaciji ili ispuni neki drugi uvjet, obvezuje obećavatelja da ispuni obećanje.

(2) Obećavatelj nagrade ili bilo kakvog nagradnog natjecanja dužan je odrediti rok za natjecanje, a ako ga ne odredi, svatko tko želi sudjelovati u natjecanju ima pravo zahtijevati od suda da odredi odgovarajući rok.

Opoziv obećanja

Članak 1131.

(1) Obećanje se može opozvati onako kako je učinjeno, a i osobnim priopćenjem, ali onaj koji je izvršio radnju, a nije znao niti je morao znati da je obećanje nagrade opozvano, ima pravo zahtijevati obećanu nagradu, a onaj koji je do opoziva učinio potrebne izdatke radi izvršenja radnje određene u javnom oglasu ima pravo na njihovu naknadu, osim ako obećavatelj dokaže da su oni učinjeni uzalud.

(2) Obećanje nagrade ne može se opozvati ako je oglasom određen rok za izvršenje radnje, odnosno za obavijest o pos tignutom rezultatu, ostvarenju određene situacije ili ispunjenju nekog drugog uvjeta.

Tko ima pravo na nagradu

Članak 1132.

(1) Pravo na nagradu ima onaj tko prvi izvrši radnju za koju je nagrada obećana.

(2) Ako je više osoba izvršilo radnju istodobno, svakoj pripada jednak dio nagrade, ako pravičnost ne zahtijeva drukčiju podjelu.

Natječaj i nagrada

Članak 1133.

(1) O dodjeli nagrade u slučaju natječaja odlučuje priređivač natječaja ili jedna ili više osoba što ih on odredi.

(2) Ako su u uvjetima natječaja ili nekim općim propisima koji vrijede za određeni natječaj postavljena pravila po kojima nagrada treba biti dodijeljena, svaki sudionik u natječaju ima pravo zahtijevati poništaj odluke o dodjeli nagrade ako nagrada nije dodijeljena u skladu s tim pravilima.

(3) Vlasništvo ili koje drugo pravo na djelu nagrađenom na natječaju stječe priređivač natječaja samo ako je to navedeno u oglasu natječaja.

Prestanak obveze

Članak 1134.

Obveza obećavatelja nagrade prestaje ako mu nitko ne priopći, u roku određenom u oglasu, da je izvršio radnju ili postigao uspjeh ili uopće ispunio uvjete postavljene u javnom oglasu, a ako rok nije određen, istekom jedne godine od oglasa.

Odjeljak 5.

VRIJEDNOSNI PAPIRI

1. Opće odredbe

Pojam

Članak 1135.

(1) Vrijednosni papir je isprava kojom se njezin izdavatelj obvezuje ispuniti obvezu upisanu u toj ispravi njezinu zakonitom imatelju.

(2) Vrijednosni papir može imati oblik elektroničkog zapisa određenog zakonom.

(3) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na vrijednosne papire izdane u obliku pisane isprave primjenjuju se na odgovarajući način i na vrijednosne papire u obliku elektroničkog zapisa, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

Bitni sastojci

Članak 1136.

(1) Vrijednosni papir mora sadržavati sljedeće bitne sastojke:

1) naznaku vrste vrijednosnog papira,

2) tvrtku, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište izdavatelja vrijednosnog papira,

3) tvrtku, odnosno naziv ili ime osobe na koju, odnosno po čijoj naredbi vrijednosni papir glasi, ili naznaku da papir glasi na donositelja,

4) točno naznačenu obvezu izdavatelja koja proizlazi iz vrijednosnog papira,

5) mjesto i nadnevak izdavanja vrijednosnog papira, a kod onih koji se izdaju u seriji, i njihov serijski broj,

6) potpis izdavatelja vrijednosnog papira, odnosno faksimil potpisa izdavatelja vrijednosnih papira koji se izdaju u seriji.

(2) Posebnim zakonom za pojedine vrijednosne papire mogu biti određeni i drugi bitni sastojci.

(3) Isprava, odnosno elektronički zapis koji ne sadrži bilo koji od bitnih sastojaka ne vrijedi kao vrijednosni papir.

(4) Vrijednosni papiri izdani u seriji koji ne sadrže bilo koji od bitnih sastojaka nemaju pravni učinak.

Na koga vrijednosni papir može glasiti

Članak 1137.

Ako zakonom nije drukčije određeno, vrijednosni papir može glasiti na donositelja, na ime ili po naredbi.

Nastanak obveze

Članak 1138.

Obveza iz vrijednosnog papira nastaje u trenutku kad izdavatelj vrijednosni papir preda njegovu korisniku.

Posebni uvjeti za izdavanje vrijednosnog papira u seriji

Članak 1139.

Posebnim se zakonom određuju i drugi uvjeti za izdavanje vrijednosnih papira u seriji.

2. Ostvarivanje prava

Kome pripada pravo iz vrijednosnog papira

Članak 1140.

(1) Tražbina iz vrijednosnog papira vezana je za sam papir i pripada njegovu zakonitom imatelju.

(2) Zakonitim imateljem vrijednosnog papira na donositelja smatra se njegov donositelj.

(3) Zakonitim imateljem vrijednosnog papira na ime ili po naredbi smatra se osoba na koju vrijednosni papir glasi, odnosno osoba na koju je uredno prenesen.

(4) Poštenu pribavitelj vrijednosnog papira na donositelja postaje njegov zakoniti imatelj i stječe pravo na tražbinu upisanu na njemu i kad je vrijednosni papir izašao iz ruku njegova izdavatelja, odnosno njegova prijašnjeg imatelja i bez njegove volje.

Tko može zahtijevati ispunjenje

Članak 1141.

Ispunjenje tražbine iz vrijednosnog papira može zahtijevati, uz njegovo podnošenje, samo njegov zakoniti imatelj, odnosno osoba koju on ovlasti.

3. Prijenos vrijednosnog papira

Prijenos prava iz papira na donositelja

Članak 1142.

Pravo iz vrijednosnog papira na donositelja prenosi se njegovom predajom.

Prijenos prava iz papira na ime

Članak 1143.

(1) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se cesijom.

(2) Posebnim zakonom može biti određeno da se pravo iz vrijednosnog papira na ime može prenositi i indosamentom.

(3) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se ubilježavanjem na samom papiru tvrtke, odnosno naziva, odnosno imena novog imatelja, potpisivanjem prenositelja i upisom prijensa u registar vrijednosnih papira, ako se takav registar vodi kod izdavatelja.

Prijenos prava iz papira po naredbi

Članak 1144.

Pravo iz vrijednosnog papira po naredbi prenosi se indosamentom.

Vrste indosamenata

Članak 1145.

(1) Indosament može biti puni, blanko i na donositelja.

(2) Puni indosament sadrži izjavu o prijenu i tvrtku, odnosno naziv ili ime osobe na koju se pravo iz vrijednosnog papira prenosi (indosatar), i potpis prenositelja (indosant), a može sadržavati i druge podatke (mjesto, nadnevak i dr.).

(3) Blanko indosament sadrži samo potpis indosanta.

(4) U slučaju prijensa na donositelja umjesto imena indosatara stavlja se riječ »donositelju«.

(5) Indosament na donositelja vrijedi kao blanko indosament.

(6) Ništetan je djelomični indosament.

Prijenos punomoći i prijenos za zalog

Članak 1146.

(1) Vrijednosni papir može se prenijeti kao prijenos punomoći, odnosno kao prijenos za zalog.

(2) Kod prijensa punomoći stavlja se klauzula »vrijednost u punomoći«, a kod prijensa za zalog »vrijednost za zalog« ili slično.

Učinak prijensa prava

Članak 1147.

(1) Prijenosom prava iz vrijednosnog papira njegov novi imatelj stječe sva prava koja su pripadala njegovu predniku.

(2) Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime, bilo da je izvršen secesijom ili indosamentom, nema učinak prema izdavatelju dok on o tome ne bude pisanim putem obaviješten, odnosno dok taj prijenos ne bude ubilježen u registar vrijednosnih papira na ime, ako se takav registar vodi kod izdavatelja.

(3) Cedent, odnosno indosant ne odgovara za neispunjenje obveze od strane izdavatelja, osim u slučaju drukčije zakonske odredbe ili ako postoji suprotna odredba upisana na samom vrijednosnom papiru.

Učinak prijensa punomoći i prijensa za zalog

Članak 1148.

Imatelj vrijednosnog papira koji je na njega prenesen kao »prijenos punomoći« ili »prijenos za zalog« može ostvarivati sva prava koja iz toga vrijednosnog papira proistječu, ali papir može prenijeti na drugog samo kao prijenos punomoći.

Dokazivanje zakonitosti prijenosa

Članak 1149.

(1) Posljednji indosatar dokazuje svoje pravo iz vrijednosnog papira neprekidnim nizom indosamenata.

(2) To se pravilo na odgovarajući način primjenjuje i na posljednjeg cesionara.

Zabrana prijenosa

Članak 1150.

(1) Prijenos vrijednosnog papira po naredbi indosamentom zabranjuje se riječima »ne po naredbi« ili stavljanjem slične klauzule koja ima isto značenje.

(2) Pravo iz vrijednosnog papira čiji je prijenos indosamentom zabranjen može se prenijeti samo cesijom.

(3) Prijenos indosamentom mogu zabraniti izdavatelj i indosant.

(4) Posebnim zakonom ili izjavom izdavatelja upisanoj na vrijednosnom papiru na ime može se zabraniti svako njegovo prenošenje.

4. Promjene kod vrijednosnih papira

Promjene koje može izvršiti izdavatelj

Članak 1151.

(1) Vrijednosni papir na donositelja ili po naredbi može izdavatelj, na zahtjev i o trošku imatelja papira, promijeniti u papir na ime.

(2) Ako promjenu nije izrijeком zabranio, izdavatelj vrijednosnog papira na ime može ga, na zahtjev i o trošku imatelja, promijeniti u papir na donositelja ili po naredbi.

Promjene koje može izvršiti imatelj pri prijenosu

Članak 1152.

(1) Vrijednosni papir po naredbi indosant može prenijeti indosamentom na donositelja, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Vrijednosni papir na ime cedent, odnosno indosant može prenijeti samo na određenu osobu.

(3) Vrijednosni papir na donositelja može se indosamentom prenijeti na određenu osobu.

Sjedinjavanje i dijeljenje vrijednosnih papira

Članak 1153.

(1) Vrijednosni papiri izdani u seriji mogu se, na zahtjev i o trošku imatelja, sjediniti u jedan ili više vrijednosnih papira.

(2) Vrijednosni papir može se, na zahtjev i o trošku imatelja, podijeliti na više vrijednosnih papira manjeg iznosa, ali oni ne mogu biti ispod iznosa najnižeg apoenapapira izdanog u toj seriji.

5. Ispunjenje obveze iz vrijednosnog papira

Prestanak obveze

Članak 1154.

(1) Obveza iz vrijednosnog papira prestaje ispunjenjem od strane izdavatelja papira zakonitom imatelju.

(2) Tražbina iz vrijednosnog papira prestaje i kad on pripadne izdavatelju, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(3) Pošteno izdavatelj vrijednosnog papira na donositelja oslobađa se obveze ispunjenjem donositelju i onda kad ovaj nije zakoniti imatelj vrijednosnog papira.

Zabrana ispunjenja

Članak 1155.

(1) Ako je izdavatelj vrijednosnog papira na donositelja znao ili morao znati da donositelj nije zakoniti imatelj papira, niti je ovlašten od zakonitog imatelja, dužan je odbiti ispunjenje, inače odgovara za štetu.

(2) Izdavatelj vrijednosnog papira ne može pravovaljano ispuniti svoju obvezu ako mu je to nadležno tijelo zabranilo, ili kad je znao ili morao znati da je pokrenut postupak za amortizaciju ili poništaj vrijednosnog papira.

Isplata kamata ili drugih prinosa nakon isplate glavnice

Članak 1156.

Dužnik koji je isplatio glavicu imatelju vrijednosnog papira dužan je isplatiti kupone kamata, odnosno drugih prinosa s istog papira koji mu budu podne seni na isplatu nakon isplate glavnice, ako te tražbine nisu zastarjele.

Prigovori na zahtjev za ispunjenje obveze

Članak 1157.

(1) Protiv zahtjeva imatelja vrijednosnog papira izdavatelj može istaknuti samo prigovore koji se tiču izdavanja papira, kao što je krivotvorenje; zatim prigovore koji proizlaze iz sadržaja papira, kao što su rokovi ili uvjeti; napokon, prigovore koje ima prema samom imatelju papira, kao što su prijeboj, nedostatak zakonom propisanog postupka za stjecanje vrijednosnog papira i odsutnost ovlaštenja.

(2) Izdavatelj može protiv zahtjeva imatelja kojem je on us tupio vrijednosni papir istaknuti nedostatke pravnog posla na temelju kojega je prijenos izvršen, ali te nedostatke ne može istaknuti protiv zahtjeva nekoga potonjeg imatelja.

(3) Međutim, ako je imatelj vrijednosnog papira primajući papir od svog prednika, znao ili morao znati da mu ovaj predaje vrijednosni papir, da bi izbjegao prigovor koji izdavatelj ima prema njemu, izdavatelj može istaknuti taj prigovor i prema imatelju papira.

(4) Posebnim zakonom mogu se odrediti i drugi prigovori kod pojedinih vrsta vrijednosnih papira.

6. Legitimacijski papiri i znakovi

Legitimacijski papiri

Članak 1158.

Na željezničke karte, kazališne i druge ulaznice, bonove i druge slične isprave koje sadrže određenu obvezu za njihova izdavatelja, a u kojima nije označen vjerovnik, niti iz njih ili okolnosti u kojima su izdane proizlazi da se mogu ustupiti drugome, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o vrijednosnim papirima.

Legitimacijski znakovi

Članak 1159.

(1) Garderobni ili slični znakovi, koji se sastoje od komada papira, metala ili drugog materijala, na kojima je obično utisnut neki broj ili naveden broj predanih predmeta, a koji obično ne sadrže nešto određeno o obvezi njihova izdavatelja, služe samo da pokažu tko je vjerovnik u obveznom odnosu pri čijem nastanku su izdani.

(2) Izdavatelj legitimacijskog znaka oslobađa se obveze kad je u dobroj vjeri ispuni donositelju, ali za donositelja ne vrijedi predmnjeva da je on pravi vjerovnik ili da je ovlašten zahtijevati ispunjenje, te je u slučaju spora dužan dokazati to svoje svojstvo.

(3) Vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze iako je izgubio legitimacijski znak.

(4) Glede ostaloga, u svakom pojedinom slučaju treba se držati zajedničke volje

izdavatelja i primatelja znaka te onoga što je uobičajeno.

7. Ostale odredbe

Zamjena oštećenog vrijednosnog papira

Članak 1160.

Imatelj oštećenog vrijednosnog papira koji nije prikladan za promet, ali čija se istinitost i sadržaj mogu točno utvrditi, ima pravo zahtijevati izdavanje novoga vrijednosnog papira u istom iznosu, s tim da vrati oštećeni papir i naknadi troškove.

Amortizacija vrijednosnog papira

Članak 1161.

Izgubljeni vrijednosni papir može se amortizirati samo ako glasi na ime ili po naredbi, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Zastara tražbine iz vrijednosnog papira

Članak 1162.

Za zastaru tražbine iz vrijednosnog papira vrijede pravila o zastari, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Dio treći

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena ovoga Zakona

Članak 1163.

(1) Odredbe ovoga Zakona neće se primjenjivati na obvezne odnose koji su nastali prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Odredbe ovoga Zakona o odgovornosti za neispravan proizvod neće se primjenjivati na proizvode stavljene u promet prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Prestanak važenja propisa

Članak 1164.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti:

– Zakon o obveznim odnosima (»Narodne novine«, br. 53/91., 73/91., 111/93., 3/94., 7/96., 91/96., 112/99. i 88/01.) i

– odredbe članka 116. - 121. Zakona o nasljeđivanju (»Narodne novine«, br. 48/03. i 163/03.).

(2) Početkom primjene odredaba članka 26. stavka 1. – 3. i članka 29. stavka 2. – 6. i stavka 8. ovoga Zakona prestaju važiti odredbe članka 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8., 9. stavka 1. točke 1. i članka 10. Zakona o kamatama (»Narodne novine«, br. 94/04.).

Stupanje na snagu

Članak 1165.

Ovaj Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2006., s tim da se odredbe članka 26. stavka 1. – 3. i članka 29. stavka 2. – 6. i stavka 8. počinju primjenjivati nakon isteka dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Klasa: 330-01/04-01/05

Zagreb, 25. veljače 2004.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Vladimir Šeks, v. r.

HRVATSKI SABOR

1382

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Proglašavam Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima, kojega je Hrvatski sabor donio na sjednici 28. ožujka 2008. godine.

Klasa: 011-01/08-01/25
Urbroj: 71-05-03/1-08-2
Zagreb, 3. travnja 2008.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Članak 1.

U Zakonu o obveznim odnosima (»Narodne novine«, broj 35/05.) u članku 26. iza stavka 5. dodaje se stavak 6. koji glasi:
»(6) U smislu ovoga Zakona osobe javnog prava su osobe koje su obvezne postupati po propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkih društava.«

Članak 2.

U naslovu iznad članka 228. iza riječi: »iz« dodaje se riječ: »trgovačkih«.
U članku 228. stavak 1. mijenja se i glasi:
»(1) Međusobne tražbine iz trgovačkih ugovora o prometu robe i usluga, odnosno ugovora koje sklope trgovac i osoba javnog prava o prometu robe i usluga te tražbine naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine.«

Članak 3.

U članku 265. stavku 4. iza riječi: »naloga,« dodaju se riječi: »koja je u stalnoj poslovnoj vezi s ponuditeljem«.

Članak 4.

U članku 400. stavak 4. briše se.

Članak 5.

U članku 401. iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

»(3) Proizvođač, u smislu odgovornosti za materijalne nedostatke i jamstva za ispravnost prodane stvari, je proizvođač stvari, uvoznik stvari i svaka druga osoba koja se predstavlja kao proizvođač stavljanjem svojega imena ili naziva, žiga ili druge oznake na stvar.«

Članak 6.

U članku 403. stavku 4. na kraju teksta umjesto točke stavlja se zarez i dodaju riječi: »a najkasnije u roku od dvije godine od prijelaza rizika na potrošača.«

Članak 7.

U članku 407. iza riječi: »godine« stavlja se zarez i dodaju riječi: »odnosno kod trgovačkih ugovora šest mjeseci«.

Članak 8.

U članku 410. iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

»(3) Ako je nedostatak neznan kupac nema pravo na raskid ugovora, ali mu pripadaju druga prava iz odgovornosti za materijalne nedostatke uključujući i pravo na popravlanje štete.«
Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4.

Članak 9.

U članku 412. iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

»(3) Ako bi način uklanjanja nedostatka, odnosno predaja druge stvari bez nedostatka imao za posljedicu znatne neugodnosti za kupca, on ima pravo raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.«

Članak 10.

U članku 423. stavak 1. mijenja se i glasi:

»(1) Ako proizvođač jamči za ispravnost stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac može, ako stvar nije ispravna, zahtijevati kako od prodavatelja tako i od proizvođača, da stvar popravi u razumnom roku ili, ako to ne učini, da mu umjesto nje preda ispravnu stvar.«

Iza stavka 1. dodaju se novi stavci 2. i 3. koji glase:

»(2) Ako prodavatelj jamči za ispravnost stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac može, ako stvar nije ispravna, zahtijevati od prodavatelja da stvar popravi u razumnom roku ili, ako to ne učini, da mu umjesto nje preda ispravnu stvar.

(3) Jamstvo obvezuje pod uvjetima pod kojima je dano bez obzira na oblik u kojem je dano (jamstveni list, usmena izjava, popratno reklamiranje i sl.), ali je kupac ovlašten zahtijevati da mu jamstvo bude izdano u pisanom obliku ili u nekom drugom, njemu dostupnom, trajnom mediju.«

Dosadašnji stavci 2., 3. i 4. postaju stavci 4., 5. i 6.

U dosadašnjem stavku 5., koji postaje stavak 7., brojke: »3. i 4.« zamjenjuju se brojkama: »5. i 6.«.

Članak 11.

U članku 429. riječi: »prema proizvođaču po osnovi jamstvenog lista« zamjenjuju se riječima: »po osnovi jamstva«.

Članak 12.

U članku 453. iza stavka 2. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

»(3) Ograničenje iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuje se na pravo prvokupa iz trgovačkih ugovora i na pravo prvokupa dionica, poslovnih udjela i udjela u društvu.

(4) Ako ugovorom iz stavka 3. ovoga članka nije ugovoreno vrijeme trajanja prava prvokupa, ono prestaje protekom pet godina od sklapanja ugovora.«

Članak 13.

U članku 588. stavku 5. riječ: »doživotnom« zamjenjuje se riječju: »dosmrtnom«.

Članak 14.

U članku 630. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

»(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka mogu biti obuhvaćeni i poslovi projektiranja.«

Dosadašnji stavak 2., koji postaje stavak 3., mijenja se i glasi:

»(3) Ugovorena cijena obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje utjecaj manjkova radova na ugovorenu cijenu, pod pretpostavkom da nije došlo do izmjene opsega ugovorenih radova na temelju sporazuma ugovornih strana ili iz razloga za koje odgovara naručitelj.«

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4.

Članak 15.

U članku 780. stavku 3. riječi: »Nalogodavac je« zamjenjuju se riječima: »Nalogoprimac je«.

Članak 16.

U članku 842. stavku 1. riječ: »njegovu« zamjenjuje se riječju: »njegovom«.

Članak 17.

U članku 884. stavku 4. iza riječi: »u odredištu;« dodaju se riječi: »sredstvu, karakteristikama i kategoriji prijevoza, nadnevku, vremenu i mjestu polaska i povratka;«.

Članak 18.

U članku 903. stavku 5. brojka: »2.« zamjenjuje se brojkom: »3.«.

U stavku 6. brojka: »4.« zamjenjuje se brojkom: »5.«.

Članak 19.

Naslov iznad članka 1028. mijenja se i glasi: »**Pojam**«.

Članak 1028. mijenja se i glasi:

»(1) Prihvatom zahtjeva nalogodavca za otvaranjem akreditiva, banka preuzima obvezu prema nalogodavcu da će otvoriti akreditiv korisniku uz uvjete sadržane u prihvaćenom nalogu za otvaranje akreditiva.

(2) Otvoreni akreditiv je neopoziva i konačna obveza banke korisniku akreditiva da će mu isplatiti određeni novčani iznos ako ovaj u roku podnese zahtjev za isplatom u skladu s uvjetima sadržanim u akreditivu.«

Članak 20.

Naslov iznad članka 1029. mijenja se i glasi: »**Primjena ujednačenih običaja i prakse**«.

Članak 1029. mijenja se i glasi:

»Ako ugovorne strane nisu predvidjele što drugo, na poslovanje s akreditivima primjenjuju se ujednačeni običaji i praksa koje objavi Međunarodna trgovačka komora u Parizu koji su na snazi na dan otvaranja akreditiva.«

Članak 21.

Članci 1030. do 1038. i naslovi iznad njih brišu se.

Članak 22.

Naslov Odsjeka 35. mijenja se i glasi: »**BANKARSKA GARANCIJA NA POZIV**«.

Članak 23.

Naslov iznad članka 1039. mijenja se i glasi: »**Pojam**«.

Članak 1039. mijenja se i glasi:

»(1) Bankarska garancija na poziv je svaka pisana obveza na plaćanje, bez obzira kako je nazvana, kojom se banka (garant) obvezuje da će na pisani zahtjev korisnika ovome isplatiti određeni novčani iznos ako je udovoljeno uvjetima iz garancije.

(2) Bankarska garancija je samostalna obveza neovisna o osnovnom poslu u vezi s kojim je izdana, pa i u slučaju da se taj posao u njoj spominje.«

Članak 24.

Naslov iznad članka 1040. mijenja se i glasi: »**Potvrda garancije**«.

Članak 1040. mijenja se i glasi:

»Ako druga banka potvrdi obvezu iz garancije, korisnik može svoje zahtjeve iz nje podnijeti bilo garantu bilo banci koja ju je potvrdila.«

Članak 25.

Naslov iznad članka 1041. mijenja se i glasi: »**Kontragarancija**«.

Članak 1041. mijenja se i glasi:

»(1) Kontragarancija je pisana obveza na plaćanje, bez obzira kako je nazvana, kojom se banka (kontragarant) obvezuje prema garantu da će mu isplatiti novčani iznos po predočenju

pisanog zahtjeva u skladu s uvjetima iz kontragarancije.

(2) Kontragarancija je odvojena od garancije i od osnovnog posla na koje se odnosi, pa i kada ih se spominje u kontragaranciji.«

Članak 26.

Naslov iznad članka 1042. mijenja se i glasi: »**Prestanak valjanosti garancije**«.

Članak 1042. mijenja se i glasi:

»(1) Rok valjanosti garancije može njome biti određen do određenog datuma ili do predočjenja isprave kojom se potvrđuje nastup nekog događaja kao mjerodavnog za prestanak njezine valjanosti.

(2) Ako su u garanciji navedena oba roka za prestanak valjanosti garancije, njezina valjanost prestaje protekom prvog od tih rokova.«

Članak 27.

Naslov iznad članka 1043. mijenja se i glasi: »**Prijenos prava na plaćanje iz garancije**«.

Članak 1043. mijenja se i glasi:

»(1) Pravo pozivanja na plaćanje iz garancije ne može se ustupiti trećemu osim ako to nije izričito predviđeno u garanciji ili u njezinim dodacima.

(2) Time se ne utječe na pravo primiti iznos iz garancije koje bi u garanciji ili u njezinim dodacima bilo prenijeto na nekog drugog.«

Članak 28.

U članku 1073. stavku 5. riječ: »Obujam« zamjenjuje se riječima: »Na obujam«.

Članak 29.

U članku 1074. stavku 1. riječi: »kao i samostalni dio ugrađen u neku« zamjenjuju se riječima: »pa i onda kad je ugrađena u neku drugu«.

Članak 30.

U članku 1078. stavku 1. podstavku 2. riječi: »iz okolnosti slučaja proizlazi« zamjenjuju se riječima: »je na temelju okolnosti slučaja vjerojatno«.

U stavku 2. iza riječi: »Proizvođač« dodaju se riječi: »sirovine ili«.

Članak 31.

U članku 1123. stavku 1. riječ: »sa« zamjenjuje se riječju: »se«.

Članak 32.

U članku 1147. stavku 2. riječ: »secesijom« zamjenjuje se riječju: »cesijom«.

Članak 33.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 330-01/08-01/02
Zagreb, 28. ožujka 2008.

HRVATSKI SABOR
Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Luka Bebić, v. r.